

**EL RETORN AL CAMP DES DE LA
GEOGRAFIA DE LES SEXUALITATS:
Joventut i arrelament al món rural català**

Laura Soler Rodríguez

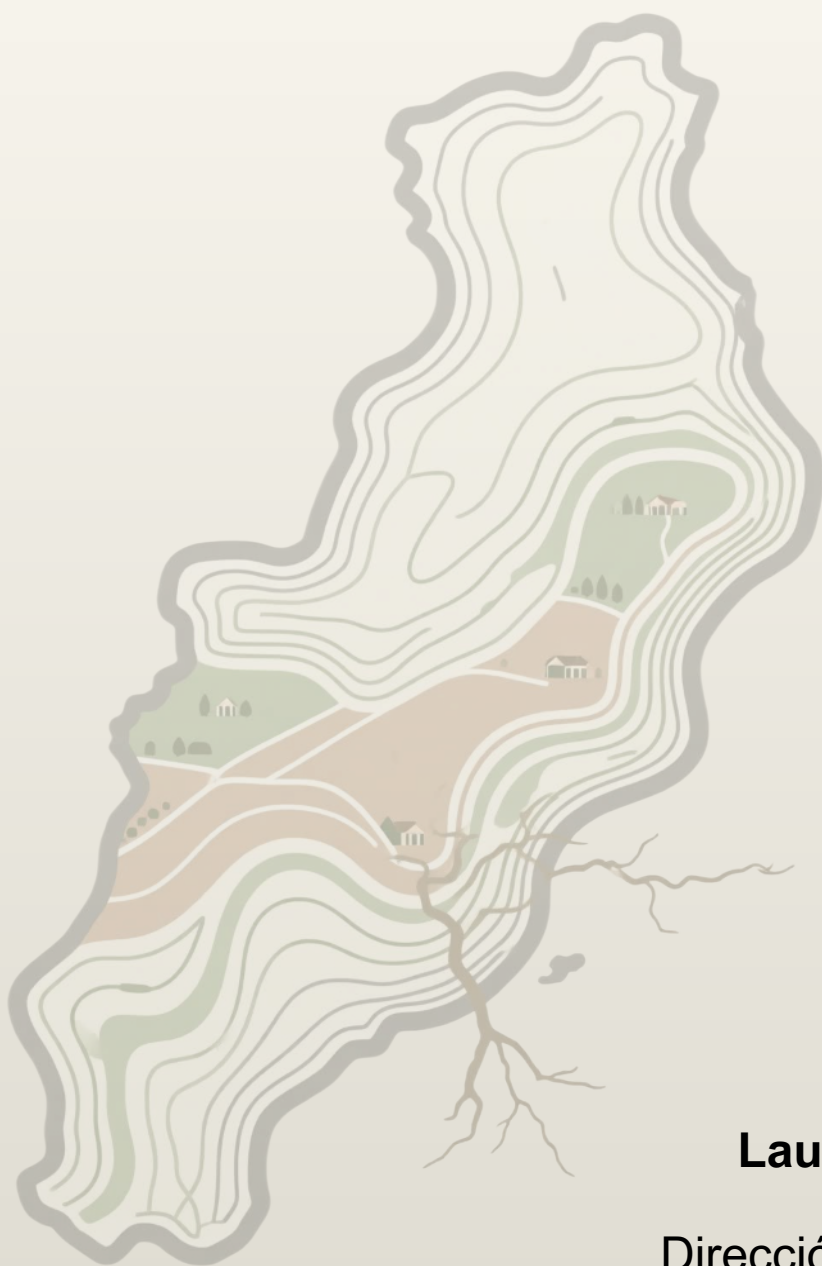
ADVERTIMENT. L'accés als continguts d'aquesta tesi queda condicionat a l'acceptació de les condicions d'ús establertes per la següent llicència Creative Commons: <https://creativecommons.org/licenses/?lang=ca>

ADVERTENCIA. El acceso a los contenidos de esta tesis queda condicionado a la aceptación de las condiciones de uso establecidas por la siguiente licencia Creative Commons: <https://creativecommons.org/licenses/?lang=es>

WARNING. The access to the contents of this doctoral thesis it is limited to the acceptance of the use conditions set by the following Creative Commons license: <https://creativecommons.org/licenses/?lang=en>

EL RETORN AL CAMP DES DE LA GEOGRAFIA DE LES SEXUALITATS:

Joventut i arrelament al món rural català

Laura Soler Rodríguez

Direcció: Mireia Baylina i Ferré

Programa de Doctorat en Geografia
Universitat Autònoma de Barcelona

Abril de 2026

Tesi Doctoral

EL RETORN AL CAMP DES DE LA GEOGRAFIA DE LES
SEXUALITATS:

Joventut i arrelament al món rural català

Laura Soler Rodríguez

Directora i Tutora:

Mireia Baylina i Ferré

Departament de Geografia, Universitat Autònoma de Barcelona

Programa de Doctorat en Geografia

Departament de Geografia

Universitat Autònoma de Barcelona

Bellaterra, abril de 2026

Aquesta recerca ha estat realitzada gràcies al finançament del Ministerio de Ciencia e Innovación, mitjançant la subvenció del projecte “Procesos de re-ruralización y re-feminización en el medio rural. Análisis desde la geografía del género” (REFEMRUR) — PID2019-105773RB-100/AEI/10.13039/501100011033.

“Tornar no era només tornar al poble; era tornar a mi mateixa.”

A totes aquelles joves que, seguint els seus desitjos, transformen, qüestionen i trenquen amb l'establert, inspiració constant per a aquesta recerca.

Agraïments

Aquesta tesi és el resultat d'un camí llarg, en alguns moments intens, però sobretot compartit. Tot i que en alguns moments l'escriptura ha estat solitària, el procés que l'ha fet possible ha estat, en realitat, col·lectiu. Escriure aquests agraïments és reconèixer que aquesta recerca no s'ha construït només amb idees i paraules, sinó també amb vincles, converses, cures i presències que l'han sostinguda en cada etapa.

En primer lloc, aquesta recerca no hauria existit sense la Mireia Baylina, que va ser qui em va proposar el repte d'aquesta tesi i qui m'ha acompanyat al llarg de tot el procés amb un equilibri perfecte entre rigor acadèmic, crítica constructiva i proximitat humana. La seva manera d'entendre la recerca ha fet créixer aquest treball, però també m'ha ajudat a créixer a mi, com a investigadora i com a persona.

Tanmateix, el coneixement que sosté aquesta tesi neix, sobretot, de les veus que li donen sentit. Profundament agraïda a les participants de la recerca, per la vostra generositat i per voler compartir amb mi fragments de vida amb honestedat i tendresa. Sense vosaltres, aquesta recerca no tindria ni veu ni cos. He après molt de cada conversa. He descobert resistències quotidianes, somnis sembrats a foc lent i maneres de viure i estimar arrelades al territori. Gràcies per confiar en mi.

Vull agrair també a les tècniques dels ajuntaments i del SAI el temps, el coneixement i la predisposició amb què van contribuir a enriquir aquesta recerca, facilitant-ne el desenvolupament i obrint espais de diàleg necessaris.

Passant a l'àmbit més íntim, aquest camí no hauria estat possible sense l'Helena, companya de vida, que em va animar a començar aquesta aventura i que m'ha sostingut al llarg de tot el camí. Gràcies per escoltar-me amb paciència infinita, per acompanyar-me arreu del país i per ser-hi, especialment, en els moments de dubte, cansament i nervis.

Enmig d'aquest camí, ha arribat l'Àreu, fill estimat, transformant-ho tot. La teva arribada m'ha regalat una altra manera d'estar al món i de mirar-lo; aquesta tesi també és per a tu, amb el desig que creixis en un món on puguis ser qui vulguis, com vulguis i on vulguis.

El Tom i la Mel han estat presències discretes, però constants durant les hores de lectura i escriptura. La vostra companyia silenciosa i incondicional ha deixat empremta, i m'acompanyareu sempre, sigueu on sigueu.

A la meva família, gràcies per preguntar sempre “Com va la tesi?” amb una combinació d’interès sincer i afecte, fins i tot quan sabíeu que la resposta podia ser llarga o difícil d’entendre.

També vull agrair a les amistats que m’han acompanyat durant aquest temps, per les converses, les rialles, els missatges i la presència, en totes les seves formes.

Tornant a l’àmbit acadèmic, vull fer una menció especial a les companyes del Grup de Recerca de Geografia i Gènere i del projecte I+D, així com a les companyes del projecte Sexity de la Universitat Pompeu Fabra, per acollir-me des del primer dia i fer-me sentir part d’espais de pensament compartit. Gràcies pels debats, les propostes i els intercanvis que han nodrit aquesta tesi i també el meu recorregut com a investigadora. He crescut molt amb vosaltres, i us porto dins d’aquest procés com una part essencial.

També vull agrair a les persones que han format part de les comissions de seguiment al llarg dels diferents cursos. Gràcies pels comentaris crítics i les reflexions que m’han ajudat a aturar-me, replantejar i millorar la recerca en moments clau.

Finalment, gràcies a les companyes de despatx, i a les doctorandes i treballadores del Departament de Geografia, pel suport quotidià, les converses compartides i el caliu que han fet més habitable aquest camí.

Gràcies a totes. Sense vosaltres, aquesta recerca no hauria estat possible.

Resum

Aquesta tesi analitza les trajectòries de joves dissidents sexuals i/o de gènere en entorns rurals catalans, explorant com construeixen arrelament, pertinença i vincles comunitaris. S'ha adoptat un enfocament qualitatiu, interseccional i geogràfic, basat en entrevistes en profunditat amb joves adults LBT (25-34) que han marxat de la ciutat i s'han instal·lat en zones rurals, recollint dades en diverses comarques de Catalunya. Els resultats mostren que la dissidència sexual i de gènere modela l'arrelament i la participació comunitària, generant estratègies d'agència i resistència davant limitacions estructurals i socials pròpies dels entorns rurals. La recerca aporta contribucions teòriques a la geografia rural, la geografia de la joventut i els estudis de sexualitat, i ofereix implicacions pràctiques per a polítiques públiques, activisme comunitari i suport a joves dissidents en contextos rurals, evidenciant com aquestes trajectòries transformen el territori i obren noves maneres de viure i sentir-se part de l'espai rural català.

Abstract

This thesis examines the trajectories of sexual and/or gender-diverse young people in rural Catalonia, focusing on how they build rootedness, belonging, and community ties. Adopting a qualitative, intersectional, and geographic approach, the study is based on in-depth interviews with adult LBT youth (ages 25–34) who left urban areas to settle in rural municipalities across different Catalan regions. Findings show that sexual and gender diversity shapes rootedness and community participation, generating strategies of agency and resistance in response to structural and social constraints in rural settings. The research contributes theoretically to rural geography, youth studies, and sexuality studies, while offering practical implications for public policy, community activism, and support for sexual and gender-diverse youth, highlighting how these trajectories transform rural territories and foster new ways of living and feeling part of rural Catalan life.

SUMARI

Agraïments.....	i
Resum.....	iii
Abstract.....	iii
Llistat de figures	xi
Llistat de mapes	xi
Llistat de taules	xi
Glossari.....	xiii
Glossari d'associacions.....	xxi
1. INTRODUCCIÓ	1
1.1. Presentació i justificació de la recerca.....	1
1.2. Objectius i hipòtesis	2
1.3. Context de la recerca	4
1.4. Concepció del gènere, la sexualitat i la dissidència	5
1.5. Estructura de la tesi.....	7
2. MARC CONCEPTUAL	9
2.1. Geografia i gènere	9
2.1.1. Aportacions conceptuals.....	9
2.1.2. Lloc, sentit del lloc i comunitat	11
2.2. Geografia Rural: conceptes, imaginaris i transformacions	14
2.2.1. Geografia rural: aproximacions històriques i conceptuals	14
2.2.2. Delimitació i caracterització de l'espai rural	15
2.2.3. La ruralitat com a construcció social	17
2.2.4. Ruralitat i gènere	19
2.2.5. Transformacions recents: de l'èxode rural als moviments de tornada	21
2.3. Geografia de les sexualitats	27
2.3.1. De la metronormativitat en la geografia de la sexualitat.....	28
2.3.2. ...A l'heteronormativitat del món rural	29
2.3.3. Imaginaris de l'alliberament sexual: del sexili.....	30
2.3.4. ...A l'idil·li rural de la dissidència sexual i de gènere	31

2.4. Geografia de la joventut	35
2.4.1. Perspectives geogràfiques sobre la joventut i transicions vitals	35
2.4.2. Joventut, identitat i pertinença	37
2.4.3. La joventut rural.....	39
2.4.4. Joventut, gènere i dissidència sexual	42
2.5. Interseccionalitat i ruralitat: quan gènere, sexualitat i joventut s'entrellacen en l'entorn rural	45
2.5.1. Aproximació a la interseccionalitat com a marc analític	45
2.5.2. La interseccionalitat en contextos rurals	46
2.5.3. Investigacions en gènere, sexualitat i joventut en l'entorn rural: estat de la qüestió	48
2.5.4. Síntesi i justificació de l'enfocament de la recerca	55
3. DIVERSITAT SEXUAL I DE GÈNERE I JOVENTUT A CATALUNYA: ANÀLISI DE LES POLÍTIQUES ACTUALS	59
3.1. Polítiques sobre diversitat sexual i de gènere en comarques rurals	59
3.1.1. Evolució històrica del marc normatiu actual	59
3.1.2. Polítiques sobre diversitat sexual i de gènere a l'entorn rural: diagnosi, reptes i accions des dels plans comarcals	64
3.1.3. Entre la ciutat i el camp: polítiques públiques i imaginaris sobre la vida LGBTI en entorns rurals.....	71
3.2. L' Enquesta de la Joventut de Catalunya de 2017 i 2022	77
3.2.1. L'Enquesta a la Joventut de Catalunya com a eina per analitzar les preferències residencials de la joventut	77
3.2.2. Anàlisi de les preferències residencials juvenils i l'atracció pel camp des de l'EJC (2017–2022)	79
4. METODOLOGIA.....	91
4.1. Enfocament metodològic.....	91
4.2. Instruments de recollida d'informació	93
4.2.1. Entrevistes en profunditat	93
4.2.2. Entrevistes semiestructurades	98
4.3. Reflexivitat i Posicionalitat.....	99
4.3.1. El paper de la investigadora	100
4.3.2. Conreant la confiança.....	103

4.4. Localització del treball de camp	104
4.5. Les participants	111
4.5.1. Recerca i contacte	111
4.5.2. Caracterització de les participants	113
4.5.3. Consideracions ètiques i tractament confidencial de les dades	121
4.6. Procediment per l'anàlisi dels resultats	124
5. RESULTATS. JOVES I DISSIDÈNCIA: EXPERIÈNCIES QUOTIDIANES EN ENTORNS RURALS	127
5.1. Trajectòries residencials i factors de mobilitat	128
5.2. Experiència i percepció de l'entorn urbà.....	133
5.2.1. Vincle actual amb l'entorn urbà.....	134
5.2.2. La ciutat: atractius i malestars	138
5.3. La ruralitat: definicions i experiències.....	142
5.3.1. Definicions de la ruralitat	142
5.3.2. Experiències positives i limitadores de viure en un entorn rural	146
5.4. Motivacions per marxar de la ciutat a l'entorn rural.....	153
5.4.1. Motivació principal i factors desencadenants	153
5.4.2. Pes de la dissidència sexual i de gènere en la decisió de viure en un entorn rural	160
5.5. Formació i projecte professional.....	163
5.5.1. Recorregut formatiu	163
5.5.2. Trajectòria professional	165
5.6. Mobilitat i connectivitat digital	169
5.6.1. Mobilitat quotidiana.....	169
5.6.2. Connectivitat digital.....	173
5.7. Identitat sexual, gènere i visibilitat en entorns rurals.....	177
5.7.1. Centralitat de la sexualitat en l'autodefinició	177
5.7.2. La vivència de la sexualitat en els entorns rurals	182
5.7.3. Visibilitat i expressió de la sexualitat en l'entorn rural	186
5.8. Dinàmiques socials i personals: entorn, oci i relacions sexoafectives.....	190
5.8.1. Xarxes d'amistat i sociabilitat.....	190

5.8.2.	Xarxa afí a l'entorn rural	194
5.8.3.	Oci i temps lliure	198
5.8.4.	Relacions sexoafectives	201
5.9.	Teixint vincles: Activisme i comunitat	204
5.9.1.	Activisme	204
5.9.2.	Vincles significatius al poble	210
5.9.3.	Sensació d'acolliment a l'entorn rural	213
5.10.	Experiències de reconeixement, seguretat i exclusió	216
5.10.1.	Reconeixement de la dissidència sexual i de gènere.....	216
5.10.2.	Percepció de seguretat en l'entorn rural	221
5.10.3.	Experiències de discriminació i exclusió	226
5.11.	Construint el futur: prioritats i desitjos en la vida rural.....	233
5.11.1.	Sensació d'arrelament	234
5.11.2.	Prioritats vitals i perspectives de futur.....	238
5.12.	Arrelament i permanència: mirades dos anys després	243
5.12.1.	Decidir quedar-se? Raons per la permanència	244
5.12.2.	Decidir marxar? Tensions per la permanència.....	252
6.	DISCUSSIÓ	261
6.1.	Dinàmiques limitadores de l'arrelament.....	261
6.1.1.	Accés a l'habitatge, mobilitat i recursos materials en l'arrelament.....	262
6.1.2.	Heteronormativitat, control social i sensació d'aïllament	264
6.2.	Dinàmiques facilitadores de l'arrelament	266
6.2.1.	Xarxes afins i activisme	266
6.2.2.	Mobilitat i digitalitat	267
6.2.3.	Arrels i connexió amb el territori.....	269
6.2.4.	Projectes professionals.....	270
6.3.	Estratègies de resistència, agència i transformació	271
6.3.1.	Visibilitat i autocura com a estratègies d'agència i resistència	271
6.3.2.	Mobilitat com a estratègia de resistència i agència	272
6.3.3.	Transformar des de l'activisme	273
6.3.4.	Agència i resistència digitals.....	274

6.3.5. Transformació d'imaginari i pràctiques rurals	274
6.4. Arrelament: síntesi de condicions, dinàmiques i estratègies.....	277
7. CONCLUSIONS	279
7.1. Resposta als objectius de la tesi	279
7.2. Dimensió territorial i ruralitat catalana	281
7.3. Contribució i línies de futur	282
BIBLIOGRAFIA.....	285
ANNEXOS.....	311
ANNEX I. Densitat de població. Comarques i Aran, 2021.....	313
ANNEX II. Guió de l'entrevista en profunditat	315
ANNEX III. Guió de la segona entrevista	321
ANNEX IV. Guió de l'entrevista a persones expertes	323
ANNEX V Consentiment informat dirigit a la persona participant.....	325

Llistat de figures

Figura 1 El triple model de l'espai rural	18
Figura 2 Cartell per a la difusió de la recerca	112

Llistat de mapes

Mapa 1 SAI a Catalunya. Serveis d'Atenció Integral	61
Mapa 2 Comarques per tipologia	106

Llistat de taules

Taula 1 Plans comarcals LGBTI a Catalunya	65
Taula 2 Entrevistes amb persones expertes realitzades	99
Taula 3 Tipus de poblament i criteris de classificació de les comarques	105
Taula 4 Distribució de les entrevistes segons tipus de zona i comarques	109
Taula 5 Recompte de les persones participants segons ruralitat i ubicació territorial de l'habitatge	110
Taula 6 Persones participants a les entrevistes en profunditat	115
Taula 7 Codis i famílies temàtiques de l'anàlisi qualitativa	125

Glossari

A continuació es presenta un **glossari dels principals termes** que es fan servir en aquesta recerca. Les definicions s'han extret, tret que s'indiqui el contrari, del TERMCAT , el Vocabulari terminològic LGBT i el Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans .

Activisme: Activitat protagonitzada, generalment, per una minoria social conscient que té la voluntat de promoure, impedir o dirigir el canvi social, polític, econòmic o ambiental.

Ambient: Conjunt d'espais, especialment d'oci, destinats al públic LGBT.

Andrògin -ògina: dit de la persona que té un aspecte en què es barregen característiques considerades socialment masculines amb d'altres de considerades femenines.

Armari: Fet de viure, una persona del col·lectiu LGBT, amagant la seva orientació sexual o la seva identitat de gènere.

Arrelament: Acció d'arrelar o d'arrelar-se; l'efecte

Arrelar: Establir-se, fixar-se en un lloc, especialment adquirint-hi béns arrels.

Asexual: Dit de la persona que no sent atracció sexual per ningú.

Benestar: Situació en què es troben satisfetes les necessitats de tots els dominis de la vida humana, incloent-hi els aspectes físics, emocionals i socials.

Bifòbia: Aversió a la bisexualitat o als bisexuals.

Binari -ària: Que és partidari o seguidor del binarisme de gènere.

Binarisme: Sistema de pensament institucionalitzat que restringeix la divisió del sexe i el gènere a les categories de masculí i femení, les quals es perceben com a independents, oposades i immutables.

Bollera: Terme que designa, de manera col·loquial i sovint amb càrrega política o afectiva, una dona que sent atracció afectiva i/o sexual per altres dones. Històricament utilitzat com a insult, el mot ha estat resignificat i reivindicat per moltes lesbianes com a expressió d'identitat, orgull i resistència davant l'heteronormativitat. (elaboració pròpia).

Butch: Lesbiana que adopta un rol que s'associa com a masculí.

Bisexual: persona que se sent atreta pels dos sexes, dones i homes.

Capitalisme rosa: Procés de mercantilització de la vida i la cultura LGBTIQ+, on l'alliberament sexual i la diversitat es converteixen en productes i estratègies de consum, sovint reforçant valors neoliberals i normatius (Aragó Navarro 2020).

Cisnormativitat. Tendència a considerar tothom, per defecte, cissexual i a privilegiar socialment la cissexualitat com a model d'identitat de gènere.

Cissexual: Dit de la persona que se sent del gènere que li va ser atribuït en néixer segons les seves característiques biològiques.

CSO: acrònim de Centre Social Ocupat. Edifici okupat i autogestionat destinat a activitats comunitàries en què la gestió correspon als mateixos usuaris de forma assembleària.

Drag-King: Dona que es vesteix amb roba i complements masculins i adopta de manera exagerada un rol masculí amb finalitats festives o d'entreteniment.

Drag-Queen: Home que es vesteix amb roba i complements femenins i adopta de manera exagerada un rol femení amb finalitats festives o d'entreteniment.

Dissidència sexual: Conjunt d'orientacions sexuals i identitats de gènere que no tenen cabuda en el model heteronormatiu.

Dissident sexual: Persona amb una orientació sexual o una identitat de gènere que no té cabuda en el model social heteronormatiu.

Disfòria: Diagnòstic clínic aplicat a una persona que s'identifica amb un gènere que no concorda amb el gènere que li va ser assignat en néixer segons les seves característiques biològiques.

Edatisme. Actitud discriminatòria envers una persona com a conseqüència de la seva edat, especialment en el cas d'una persona d'edat avançada.

Expressió de gènere: Manera en què una persona manifesta exteriorment elements que tenen a veure amb el gènere, sigui a través de la roba o de l'aparença en general, del comportament, les afinitats, etc.

Gai: Home que se sent atret emocionalment o sexualment per altres homes.

Gay-friendly [en]: Que acull amb respecte les persones homosexuals i en rebutja activament la discriminació.

Gènere. Construcció cultural de la identitat, els rols i les funcions dels sexes.

Gueto: Barri o zona d'una ciutat on hi ha una presència important del col·lectiu LGBT i d'espais especialment destinats a aquest públic.

Heteronormatiu -iva: Que segueix la norma social establerta que imposa el patriarcat i l'heterosexualitat com a únics models de vida vàlids.

Heteronormativitat: Condició o qualitat d'heteronormatiu.

Heteropatriarcat: Sistema sociopolític en què es privilegia el gènere masculí i l'heterosexualitat per sobre de la resta d'identitats de gènere i d'orientacions sexuals.

Heterosexisme: Actitud que defensa la superioritat de l'heterosexualitat respecte a les altres orientacions sexuals.

Heterosexual: Dit de la persona que sent atracció sexual per persones de l'altre sexe.

Heterosexualitat: És l'atracció emocional, romàntica o sexual envers les persones del sexe oposat.

Homòfob – òba: Persona que té homofòbia.

Homofòbia: Aversió a l'homosexualitat o als homosexuals.

Homofòbia interioritzada: Rebuig a la pròpia homosexualitat.

Homonacionalisme: Estratègia política i cultural que vincula els drets LGBTIQ+ amb projectes nacionals o estatals, utilitzant la "tolerància" sexual com a marcador de modernitat

o superioritat nacional, sovint excloent persones i comunitats considerades “altres” per motius ètnics, religiosos o culturals.

Homonormativitat: Tendència de les persones no heterosexuales a assimilar els valors propis del model heteronormatiu, com la monogàmia i el matrimoni, que sovint exclou formes de dissidència més diverses (Sadurní i Pujol 2016; Puar 2017).

Homosexualitat: és l'atracció emocional, romàntica o sexual envers les persones del mateix sexe.

Identitat de gènere: Sentiment de pertinença a un gènere determinat. Té a veure amb la identificació de les persones amb els rols que socialment s'atribueixen a homes i dones, independentment del sexe de naixement, és a dir, de les característiques biològiques de naixement.

Interseccionalitat. Teoria que defensa que les diferents formes de discriminació, com ara l'homofòbia, el racisme i el sexisme, tenen punts de connexió en les causes i s'han d'estudiar de manera interrelacionada per poder combatre-les.

Invisibilitzar. Amagar, de manera directa o indirecta, l'existència de sexualitats no heterosexuales o d'identitats de gènere o identitats sexuals diferents de les convencionals.

Lesbiana: Dona que se sent emocionalment o sexualment atreta per altres dones.

Lesbofòbia: Aversió al lesbianisme o a les lesbianes.

LGTBI: Col·lectiu social format per les lesbianes, els gais, els bisexuals i els transgèneres. La denominació LGBT, i els diversos equivalents, són la sigla que correspon a lesbianes, gais, bisexuals i transgèneres. L'ordre de les lletres que la constitueixen és variable, tant en català com en la resta de llengües; així, al costat de les formes LGBT i LGTB, que són les més freqüents en català, també es documenten les variants GLBT i GLTB. De vegades també s'omet la B (de bisexuals) o s'afegeix una Q (de queers) o una I (de intersexuals).

Monogàmia: Relació afectiva i sexual exclusiva entre dues persones unides de forma estable i amb una certa vocació de permanència.

Norma de gènere. Convenció d'origen social i cultural sobre l'aparença, els atributs o la manera d'expressar-se i comportar-se dels homes i les dones, que crea unes pautes de comportament i unes expectatives socials diferenciades per a cada gènere.

No-binari -ària: Dit de la persona amb una identitat de gènere que se situa fora de la classificació binària home/dona. Les persones no-binàries pot ser que no s'identifiquin amb cap gènere específic, ni com a homes ni com a dones (agèneres o de gènere neutre), pot ser que s'identifiquin amb tots dos gèneres alhora o amb una combinació de tots dos gèneres (bigèneres), o pot ser que tinguin una identitat inclassificable o canviant segons el moment (de gènere fluid).

No-Monogàmia: Model relacional que inclou diverses formes de vincular-se afectivament i/o sexualment amb més d'una persona, de manera consensuada i no exclusiva, sense que això impliqui necessàriament la manca d'estabilitat o compromís. (elaboració pròpia).

Orgull: Conjunt d'actes reivindicatius dels drets de les persones LGBT que se celebren el 28 de juny.

Orientació sexual-afectiva: Tendència d'una persona a sentir atracció sexual per les persones del seu mateix sexe, de l'altre sexe o de tots dos sexes.

Opressió: Obstaculització del normal i lliure desenvolupament integral d'una persona, un grup social, una classe social o una nació per part d'una altra persona, grup social, classe social, nació o estat, que es pot dur a terme amb violència física, psicològica, moral o simbòlica.

Pansexual: Dit de la persona que pot sentir atracció sexual per qualsevol altra persona, independentment del sexe o el gènere a què pertanyi.

Passing: Estratègia o pràctica per part d'una persona que consisteix a ser percebuda com a membre d'un grup social diferent del seu, especialment en termes d'identitat de gènere o orientació sexual, amb l'objectiu d'evitar discriminacions o aconseguir una major acceptació social, sense que això impliqui necessàriament la negació o renúncia de la seva identitat original. (elaboració pròpia)

Ploma. Conjunt de manifestacions o gestos que socialment no es consideren propis del gènere.

Plomafòbia o plumofòbia: Aversió a la ploma o a les persones amb ploma.

Poder: Probabilitat que un individu o un grup implicat en una relació social estigui capacitat per a aconseguir allò que vol contra tota resistència contrària, sigui quina sigui la base en què es fonamenta aquesta probabilitat.

Posició: Localització d'una entitat en relació amb altres entitats o en relació amb el sistema d'espai emprat per a expressar-la. La posició és concebuda generalment com un punt, expressat per mitjà de coordenades.

Pride (o desfilada de l'Orgull LGTBI): Esdeveniment festiu, reivindicatiu i polític que se celebra anualment per commemorar els aldarulls de Stonewall (1969), considerats l'inici del moviment de lluita pels drets de les persones LGTBI. El Pride inclou desfilades, activitats culturals i actes de protesta que visibilitzen la diversitat sexual i de gènere, i reivindiquen la igualtat, la llibertat i el respecte per a totes les identitats dissidents. (elaboració pròpia).

Privilegi: Avantatge excepcional concedit a algú, alliberant-lo d'una càrrega, concedint-li una exempció, etc.

Queer: Persona que, d'acord amb la teoria queer, no subscriu la divisió binària tradicional dels gèneres i rebutja d'identificar-se amb un home o amb una dona o amb una orientació sexual específica.

Racialització: Procés d'imbuir una persona o un col·lectiu de la consciència d'una identitat ètnica o racial o de donar un caràcter racial a una relació o una pràctica social perquè serveixi per a propòsits racistes.

Radar: Capacitat intuïtiva d'una persona homosexual per a identificar que una altra persona també és homosexual només mirant-la.

Rols de gènere: Conjunt de comportaments i activitats que s'atribueixen socialment a cadascun dels sexes, que és variable segons les cultures.

Sexe: Conjunt de característiques biològiques, especialment de tipus genètic, orgànic i hormonal, sobre la base de les quals s'estableix la distinció entre homes i dones.

Sexili: Obligació que sent una persona del col·lectiu LGBT de marxar a un altre lloc de residència per poder viure de manera lliure i oberta la pròpia orientació sexual o identitat de gènere.

Sexualitat: Conjunt de fenòmens i comportaments relacionats amb els impulsos sexuals i la seva satisfacció.

Sortir de l'armari: Revelar, una persona del col·lectiu LGBT, la seva orientació sexual o la seva identitat de gènere.

Tinder: Aplicació per a dispositius mòbils que facilita la trobada de persones amb finalitats principalment afectives i/o sexuals. Funciona a partir de la geolocalització. (elaboració pròpia)

Transfòbia: Aversió a la transidentitat o als transgèneres.

Transgènere. Persona que no s'identifica amb el sexe i que se'ls atribueix en el moment de néixer. (desviades)

Visibilitzar. Fer conèixer l'existència de sexualitats no heterosexuales o d'identitats de gènere o identitats sexuals diferents de les convencionals per mitjà d'accions reivindicatives, culturals o personals amb l'objectiu de normalitzar-les.

Visible. Dit de la sexualitat no heterosexual que té presència en la societat.

Wapa: aplicació de cites destinada principalment a dones lesbianes, bisexuals i queer, tot i que també pot ser utilitzada per persones no binàries i d'altres identitats dissidents. Funciona mitjançant la geolocalització (elaboració pròpia).

WWOOFing: és un programa dedicat a l'agricultura sostenible. Les persones 'WWOOFers' viuen i treballen en granges o finques agrícoles aprenent sobre agricultura i ramaderia ecològica. Es col·labora unes hores al dia i a canvi, s'ofereix allotjament i menjar, sense intercanvi de béns tangibles.

Glossari d'associacions

Aquest glossari recull un conjunt d'associacions i col·lectius feministes i LGBT amb presència en diferents comarques rurals de Catalunya, tant actius com ja inactius, amb els quals vaig establir contacte durant el procés de treball de camp per tal de difondre la recerca i facilitar-ne la participació.

Aquestes entitats constitueixen un teixit social i polític fonamental per entendre les dinàmiques de suport, visibilització i reivindicació de les dissidències sexuals i de gènere en els territoris rurals. A més, algunes de les participants de la recerca hi estan o hi han estat vinculades, la qual cosa evidencia la rellevància d'aquests espais com a nodes de socialització, resistència i pertinença.

1. Alliberem-nos. Associació garrotxina per la promoció i defensa dels drets LGTBI+
2. Assemblea Feminista Alcarràs
3. Assemblea feminista de Soses
4. Assemblea feminista La Bretxa
5. Assemblea Feminista la Guilla (Agramunt)
6. Associació Dones del Solsonès
7. Associació EmpoRderats. Associació LGTBI del Baix Empordà
8. Associació LGBTIQ de les terres de Lleida. Colors de ponent
9. Associació LGTB TALCOMSOM.
10. Associació Ohana Lgtbiq+ Prades
11. Barjaules de la Vall del Ges
12. Bruixes salines Col·lectiu feminista de Súria
13. Col·lectiu Feminista de l'Alta Ribagorça
14. Col·lectiu feminista Alt Urgell
15. Comissió Feminista Deltebre
16. En Clau de Dona Amposta
17. Esgarriades. Dissidències afectives, sexuals i de gènere a Osona i Lluçanès
18. FEM vent del sud Comissió Feminista de Santa Bàrbara

19. Feres Feministes Col·lectiu de dones feministes de Tortosa
20. Feministes Jussà
21. Grup de Gèneres del Solsonès
22. Grup Feminista Maria Rius. Les Garrigues
23. La Cugula (Assemblea LGTBIQ+ del Solsonès)
24. La DESKARADA Ametlla de Mar
25. La Fetillera. Un grup de dones del Lluçanès
26. La Geganta Desperta. Associació transfeminista del Pallars Sobirà
27. La Libèl·lula Col·lectiu Feminista de Navàs
28. La Segarrenca Col·lectiu feminista i LGBTI
29. L'Aixada Lila Col·lectiu feminista autogestionat Les Cases i Alcanar
30. Les Arramblades. Associació LGTBI de Tivissa
31. Les Magalles. Col·lectiu de dones feministes de Cardona
32. Les Ortigues. Col·lectiu feminista Selvatà
33. LGTB VALL DEL GES!
34. LGTBIQ+ Cerdanya
35. LGTeBre
36. Orgull Vallenc - Valls (Alt Camp)
37. Pla de l'Estany.LGTBI
38. Santfree's Rainbow (Sant Fruitós de Bages)
39. Voliaina_lgtbiq. Col·lectiu per l'alliberament sexual i de gènere del Pallars

1. INTRODUCCIÓ

1.1. Presentació i justificació de la recerca

Aquesta tesi s'insereix dins del projecte estatal¹ que té com a objectiu analitzar els processos de re-ruralització i re-feminització del món rural contemporani des d'una perspectiva de gènere i interseccional. El projecte REFEMRUR té com a finalitat estudiar fenòmens que contraresten la despoblació, com l'arribada de dones amb estudis superiors, el desenvolupament d'iniciatives professionals pròpies i altres pràctiques que contribueixen a la revitalització del territori.

En aquest marc, la tesi se centra en **les trajectòries de joves LBT² —dones i persones no binàries— que deixen la ciutat per establir-se en entorns rurals catalans**, qüestionant la narrativa dominant que tradicionalment ha analitzat la migració des de les zones rurals cap a les ciutats.

La finalitat de la recerca és **comprendre com aquestes joves construeixen l'arrelament al territori i com les seves trajectòries generen noves formes d'habitar i contribueixen a transformar els imaginaris associats al món rural**. Aquesta orientació combina tres elements clau: la joventut com a eix de mobilitat i de construcció de trajectòries vitals; la dissidència sexual i de gènere com a factor que condiciona l'experiència del territori; i la ruralitat contemporània entesa com un espai relacional, simbòlic i estructural. Aquesta combinació permet donar **resposta a un buit rellevant en la literatura acadèmica**, atès que els estudis sobre joventut rural han tendit a invisibilitzar les experiències de persones dissidents, mentre que la recerca sobre joventut i sexualitat s'ha centrat majoritàriament en contextos urbans.

En aquest sentit, la tesi **integra aportacions de la geografia rural, la geografia de la joventut i la geografia de la sexualitat**. La geografia rural aporta eines per analitzar la relació entre territori, recursos i imaginaris; la geografia de la joventut permet focalitzar les trajectòries vitals i les mobilitats juvenils; i els estudis sobre sexualitat contribueixen a

¹ "Procesos de re-ruralización y re-feminización en el medio rural. Análisis desde la geografía del género" (REFEMRUR), PID2019-105773RB-100/AEI/10.13039/501100011033.

² Les sigles LBT fa referència a Lesbianes, Bisexuals i Transexuals

comprendre com les identitats i pràctiques dissidents interactuen amb estructures socials i culturals. Aquesta combinació respon a un buit en la literatura acadèmica. Els estudis sobre joventut rural han tendit a invisibilitzar experiències dissidents, mentre que la recerca sobre joventut i sexualitat s'ha centrat sobretot en contextos urbans.

L'enfocament geogràfic i interseccional permet també evidenciar com les trajectòries no normatives contribueixen a transformar els imaginaris i les pràctiques associades al territori, tot desafiant representacions tradicionals del món rural. La recerca situa el diàleg entre teoria i experiència, combinant la reflexió acadèmica amb l'anàlisi d'experiències quotidianes.

1.2. Objectius i hipòtesis

Aquesta recerca pretén analitzar com les trajectòries de **noies o persones no binàries joves i dissidents sexuals** es vinculen amb processos de mobilitat i arrelament en entorns rurals, explorant tant les motivacions que les hi porten com les condicions que en faciliten o dificulten la permanència. L'objectiu és visibilitzar les seves experiències, comprendre com les seves identitats s'interseccionen amb les dinàmiques pròpies dels entorns rurals i analitzar com contribueixen a transformar els imaginaris associats al territori. A continuació, es presenten els objectius generals i específics, així com les hipòtesis corresponents.

Objectiu general:

Analitzar el rol de la dissidència sexual i de gènere en la decisió d'anar a viure en un entorn rural i en el procés d'arrelament de noies o persones no binàries joves.

Objectius específics:

- 1. Identificar les motivacions que porten les joves amb sexualitats dissidents a escollir l'entorn rural com a lloc de vida i projecte personal.**

Hipòtesi 1:

Les motivacions de les joves amb sexualitats dissidents per viure en un entorn rural són múltiples i complexes, i no es poden reduir a una oposició entre ciutat i camp, sinó que combinen factors afectius, polítics i relacionals que configuren projectes de vida diversos i contextualitzats.

2. Analitzar el paper del projecte professional en la construcció de vincles amb el territori.

Hipòtesi 2:

Els projectes laborals i professionals de les joves són una peça clau tant en el seu trasllat com en el procés d'arrelament a l'entorn rural, ja que contribueixen a generar vincles amb el territori i a estructurar el seu projecte de vida.

3. Explorar la rellevància de la participació comunitària i l'activisme en la creació d'un sentit de pertinença.

Hipòtesi 3:

La participació en xarxes comunitàries, espais polítics o col·lectius LGBT contribueix significativament al sentiment de pertinença de les joves en l'àmbit rural, i actua com a mecanisme de resistència i reconfiguració simbòlica del territori.

4. Analitzar com les experiències quotidianes de les joves es veuen condicionades pels eixos de desigualtat social.

Hipòtesi 4:

Les experiències quotidianes de les joves dissidents a l'entorn rural estan profundament travessades per eixos com el gènere, l'edat i la sexualitat, que generen desigualtats específiques, però també respostes de resistència.

5. Comprendre com les trajectòries vitals no normatives contribueixen a la transformació dels imaginaris i les pràctiques associades a l'entorn rural.

Hipòtesi 5:

Les trajectòries vitals de les joves amb sexualitats dissidents desafien els imaginaris tradicionals del món rural i promouen formes alternatives d'habitar, contribuint a una transformació simbòlica dels espais rurals.

1.3. Context de la recerca

Per entendre aquests objectius, cal situar la recerca dins del context social, polític i territorial del món rural català. En aquest sentit, la present tesi s'inscriu en un context de transformació del món rural català, marcat per la coexistència de dinàmiques estructurals de despoblament amb processos recents de retorn al camp. En les darreres dècades, el món rural ha estat objecte de canvis demogràfics, econòmics i socials que han contribuït a redefinir-ne els usos, els imaginaris i les formes d'habitar-lo. Tot i que el despoblament continua sent una realitat persistent en moltes zones, especialment en els territoris rurals profunds, també **s'observen moviments de retorn o d'arribada de població**.

La ruralitat catalana no és un espai homogeni, sinó que presenta una gran diversitat territorial i funcional. En aquest sentit, la recerca adopta la classificació de Molinero i Alario (2022), que **distingeix entre diferents tipologies de zones rurals**. Aquest marc permet captar les diferències existents pel que fa a accessibilitat, disponibilitat de serveis, oportunitats laborals i dinàmiques socials, elements clau per comprendre les experiències de les joves. El treball de camp s'ha desenvolupat en diversos tipus de territoris rurals, fet que possibilita una lectura situada de les trajectòries analitzades.

En paral·lel a aquestes transformacions territorials, el context social i polític català ha experimentat **un increment progressiu del reconeixement institucional de la diversitat sexual i de gènere**, especialment a partir de l'aprovació de la Llei 11/2014³. Arran de l'aprovació, el desembre de 2025, de la reforma de la Llei 11/2014, que actualitza i amplia la garantia dels drets de les persones LGBTI, aquest marc normatiu s'ha vist reforçat. Tanmateix, aquest reconeixement s'ha desplegat de manera desigual en el territori. Mentre que en els entorns urbans s'han consolidat espais, serveis i xarxes de suport específiques, en alguns contextos rurals la visibilitat de les dissidències sexuals i de gènere continua sent incipient.

En conjunt, aquesta recerca s'inscriu en un context de transformació rural i de reconfiguració dels imaginaris sobre el camp, i reivindica una mirada dissident i situada dins dels estudis de ruralitat. Situar les trajectòries de joves dissidents sexuals i de gènere

³ Veure: <https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=672704>

en entorns rurals permet contribuir a una comprensió més complexa i diversa del món rural contemporani.

1.4. Perspectiva de gènere, sexualitat i dissidència

Per entendre com aquestes trajectòries es desenvolupen i es configuren, cal adoptar una concepció clara del gènere, la sexualitat i la dissidència, que permeti vincular les experiències individuals amb les estructures de poder.

En aquesta recerca, adopto una perspectiva que entén el gènere i la sexualitat com a relacions socials situades, presents tant en les pràctiques quotidianes com en les estructures socials, i no com a essències naturals o fixes. Rebutjo, d'una banda, qualsevol concepció essencialista que atribueixi identitats o comportaments per naturalesa i, de l'altra, els plantejaments purament discursius que desatenen la materialitat de la vida. El gènere i la sexualitat no són només categories simbòliques, sinó que tenen efectes reals sobre les relacions socials i les oportunitats vitals (Delphy 1984; Butler 1990)

Concebo el gènere com un sistema de relacions de poder que estructura les societats. Aquest sistema, que s'organitza a partir del *sistema sexe-gènere*, estableix normes sobre identitat, expressió de gènere i orientació sexual, privilegiant l'heterosexualitat i la binarietat (Butler 1990; Connell 2009). Les pràctiques quotidianes estan travessades per aquestes relacions de poder, que es produeixen i es reproduïen de manera reiterada a través de normes, rutines i expectatives socials. Així, el gènere no només és una categoria simbòlica, sinó una força que modela la vida material i les experiències de les persones en un territori concret (Coll-Planas i Missé 2015).

Pel que fa a la **sexualitat**, també la concebo com una configuració relacional del desig, més que com una essència o propietat interna. L'orientació sexual adquireix sentit dins del marc de la heteronormativitat i funciona com a dispositiu de jerarquització social (Rich 1981), fet que implica que categories com heterosexual, homosexual o bisexual no existeixen de manera aïllada, sinó en relació entre si, i dins d'un sistema que distribueix legitimitat i estigma. Les formes d'homofòbia i transfòbia, en aquest sentit, no afecten només a individus concrets, sinó que contribueixen a sostenir el sistema de gènere en el seu conjunt (Coll-Planas 2010).

Les categories identitàries no són neutres ni només descriptives, sinó construccions socials i històriques que operen dins de relacions de poder, definint límits i significats i afectant la subjectivitat. Aquesta relació amb el poder és ambivalent: les categories poden limitar i normativitzar, però també obrir espais d'acció i possibilitats de resistència.

En aquest marc, utilitzo el terme “**dissidència sexual i de gènere**” de manera deliberada. No el concebo com una etiqueta identitària fixa, sinó com una posició relacional i activa respecte a la norma. La dissidència no és simplement diferència, sinó una manera de situar-se davant del sistema sexe-gènere heterocèntric, crític i polític. Més enllà de ser només una denominació, el terme reflecteix les lluites i resistències de les persones que no s'adeqüen als paradigmes establerts i posa en relleu que aquestes experiències impliquen pràctiques de qüestionament, negociació o resistència (Flores 2005; Córdova 2011).

D'aquesta manera, en la present recerca el concepte de “dissidència” s'utilitza com a categoria analítica general, mentre que, per referir-me a les participants concretes, s'empren les expressions “joves LBT” —en coherència amb les seves formes d'autoidentificació— o “joves dissidents sexuals i/o de gènere”, segons el context i per raons de claredat narrativa. Encara que l'acrònim LGTBI i LBT s'utilitza en coherència amb el marc institucional vigent, s'entén com una categoria en construcció i com una estratègia d'aliances polítiques (Coll-Planas i Cruells 2013), més que com una etiqueta tancada. Aquesta decisió evita una visió acrítica o superficial de la diversitat i permet posar el focus en les relacions de poder que travessen les experiències, així com en les interseccions entre sexualitat, gènere, classe, edat i territori.

Aquesta perspectiva permet analitzar gènere i sexualitat com processos socials situats en estructures de poder i espais concrets. Facilita examinar com aquestes relacions condicionen trajectòries i oportunitats de les joves en entorns rurals, així com les formes d'arrelament i transformació que s'hi produeixen.

1.5. Estructura de la tesi

Aquesta tesi s'organitza en set capítols que segueixen una lògica progressiva, des del marc conceptual i contextual general fins a l'anàlisi situada de les trajectòries vitals i, finalment, les aportacions i conclusions de la recerca. L'estructura busca guiar de manera clara al llarg del procés d'investigació, facilitant la comprensió dels fonaments teòrics, les decisions metodològiques i els resultats obtinguts.

Després d'aquesta introducció, el capítol 2 desenvolupa el marc conceptual. S'hi articulen les aportacions de la geografia del gènere, la geografia rural, la geografia de les sexualitats i la geografia de la joventut, incorporant finalment la interseccionalitat com a eix central. Aquest capítol permet situar teòricament els conceptes clau i justificar l'enfocament adoptat dins del debat acadèmic existent.

El capítol 3 aborda el context institucional i polític de la diversitat sexual i de gènere a Catalunya, amb especial atenció als entorns rurals. Inclou l'anàlisi de polítiques públiques i plans comarcals, identificant reptes i limitacions, i incorpora dades de l'Enquesta a la Joventut de Catalunya (2017 i 2022) per contextualitzar preferències residencials i l'atracció creixent pel món rural. Aquest capítol ofereix un marc sòlid per interpretar les experiències recollides en el treball de camp.

El capítol 4 exposa la metodologia de la recerca. S'hi detalla l'enfocament qualitatiu adoptat, les tècniques de recollida d'informació, el treball de camp, la selecció i caracterització de les participants, així com el procediment d'anàlisi dels resultats. El capítol incorpora també una reflexió sobre la posicionalitat i la reflexivitat de la investigadora, reforçant la transparència i el rigor del procés d'investigació.

Els capítols 5 i 6 constitueixen el nucli analític de la recerca. El capítol 5 presenta els resultats empírics, organitzats entorn de les trajectòries residencials, les experiències quotidianes, les motivacions, els vincles comunitaris, l'activisme i els processos d'arrelament i permanència en entorns rurals. El capítol 6, de discussió, posa aquests resultats en diàleg amb el marc teòric, identificant dinàmiques limitadores i facilitadores de la permanència, així com estratègies de resistència, agència i transformació del territori.

Finalment, el capítol 7 recull les conclusions de la recerca, sintetitza les principals aportacions teòriques i empíriques en relació amb els objectius i hipòtesis plantejats, assenyala les limitacions de l'estudi i planteja possibles línies de recerca futures.

2. MARC CONCEPTUAL

Aquest capítol presenta el marc conceptual que sustenta la recerca. L'objectiu és oferir una aproximació a les relacions entre espai, gènere, sexualitat i joventut en contextos rurals, partint de la premissa que aquests eixos no operen de manera aïllada, sinó que s'entrecreuen en la configuració de les experiències vitals i dels imaginaris vinculats al món rural.

El capítol s'organitza en cinc apartats. En primer lloc, s'hi revisen les aportacions de la geografia i el gènere, seguides per les de la geografia rural, on s'aborden les transformacions i els imaginaris associats a les zones rurals contemporànies. A continuació, s'analitzen les principals contribucions provinents de la geografia de les sexualitats i de la joventut, per finalitzar amb la incorporació de la perspectiva interseccional com a eina per interpretar les dinàmiques vitals i de mobilitat en l'entorn rural.

2.1. Geografia i gènere

Aquest apartat introdueix la perspectiva de la geografia i el gènere, que analitza com les relacions de poder i les desigualtats modelen l'experiència en els llocs. Aquesta aproximació qüestiona la neutralitat de l'espai geogràfic i posa de relleu com les pràctiques quotidianes, les identitats i els imaginaris territorials estan travessats per normes i valors socials.

2.1.1. Aportacions conceptuals

La geografia és la ciència que descriu i estudia la superfície de la Terra i la distribució espacial dels diversos fenòmens, sobretot els relacionats amb la presència i l'activitat humana⁴. Fins a la dècada de 1970, l'espai es considerava com un conjunt homogeni en termes de gènere, i l'experiència espacial d'un *subjecte hegemònic* —home, cisgènere,

⁴ *Diccionari de la llengua catalana*, 2a ed. (Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2024), s.v. "geografia," <https://dlc.iec.cat>

blanc, heterosexual, occidental, adult, entre d'altres - es presentava com representativa de la societat en el seu conjunt.

La geografia tradicional va ignorar durant dècades les vivències de les dones i d'altres col·lectius exclosos del perfil de "subjecte hegemònic", la qual cosa en va limitar la comprensió de les desigualtats socials i de la seva expressió espacial (Monk i Hanson 1982; Rose 1993). En resposta a aquestes mancances, a finals dels anys setanta i inicis dels vuitanta la geografia del gènere va sorgir com a corrent crítica que denunciava la invisibilització de les experiències de les dones (Monk i Hanson 1982; Garcia-Ramon 1989). Aquesta perspectiva va introduir la dimensió de gènere en l'anàlisi espacial, reconeixent que les relacions de poder i les estructures socials no només s'inscriuen, sinó que també es reproduïxen en l'espai (Massey 1994).

Aquest gir, emmarcat en el context d'efervescència dels moviments feministes i de les ciències socials crítiques, va suposar una revisió profunda de les bases epistemològiques de la disciplina. La incorporació d'aquesta perspectiva va permetre superar la dissociació entre les esferes de producció i consum, integrant-hi la vida quotidiana i posant en relació les pràctiques socials i espacials (Garcia-Ramon 1989; McDowell 2000). En aquesta línia, les geògrafes feministes van destacar la rellevància de les experiències quotidianes, les pràctiques de cura i els sabers situats com a elements fonamentals per comprendre l'experiència dels llocs (Nelson i Seager 2005).

En aquest marc, una de les aportacions més rellevants de la geografia del gènere és la consideració que gènere i lloc estan mútuament constituïts: els llocs actuen com a escenaris on es desenvolupen i negocien les relacions de gènere, alhora que aquestes relacions contribueixen a configurar-ne la dimensió física, social i simbòlica. D'aquesta manera, el gènere esdevé una categoria d'anàlisi essencial per comprendre la construcció dels espais i les jerarquies que els travessen, en diàleg amb altres eixos com l'edat, la classe, la sexualitat o l'ètnia, que permeten aprofundir en la interrelació entre espai i poder (Nelson i Seager 2005).

Pel que fa a l'Estat espanyol, aquesta perspectiva va començar a introduir-se a partir dels anys vuitanta, amb la publicació de l'article de García Ballesteros (1982) *El papel de la mujer en el desarrollo de la geografía*, considerat un punt d'inflexió en la incorporació d'aquesta perspectiva al context acadèmic estatal (Garcia-Ramon 1989). En els anys posteriors, autores com Ana Sabaté (1984a; 1984b) i Maria Dolors García Ramon (1985)

van establir línies de recerca pioneres que van contribuir a visibilitzar el paper de les dones en relació amb l'ús de l'espai i a introduir nous enfocaments teòrics (Santos 2016). La consolidació del camp es va veure reforçada per la publicació d'articles en revistes internacionals de prestigi —com *The Professional Geographer* (Garcia-Ramon et al. 1988) o *Sociologia Ruralis* (Cànoves 1989) — i per l'aparició, el 1989, del primer monogràfic dedicat al gènere a *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, que va marcar una fita (Santos 2016).

Des de llavors, la geografia del gènere s'ha anat enriquint amb noves perspectives teòriques i metodològiques que n'han ampliat l'abast i la capacitat d'anàlisi. En aquest procés, la corporeïtat i les geografies de les emocions han emergit com a eixos d'estudi rellevants, situant el cos i les experiències emocionals al centre de la recerca geogràfica (Prats Ferret 2006). Un dels canvis més significatius en aquesta evolució ha estat la connexió amb els estudis sobre la sexualitat, els quals qüestionen l'heteronorma i els models rígids de gènere presents en la societat i l'organització de l'espai. Des d'aquesta perspectiva, s'analitza com, més enllà del binarisme home-dona, les identitats i pràctiques dissidents interactuen amb l'espai físic, social i simbòlic, generant dinàmiques de privilegi i opressió (Johnston et al. 2020).

A més, la perspectiva interseccional ha esdevingut central per analitzar com múltiples eixos d'identitat —com el gènere, la sexualitat, la classe, l'origen o la racialització— s'entrellacen en la configuració dels llocs i en les experiències individuals i col·lectives (Crenshaw 1991). Entre els reptes actuals de la disciplina destaca la necessitat d'incorporar la diversitat de gèneres i identitats trans*, així com d'integrar enfocaments decolonials que qüestionin la universalitat dels sabers geogràfics occidentals. Aquestes aportacions permeten avançar cap a una comprensió més complexa i crítica de com l'espai és produït, significat i viscut (Datta et al. 2020).

2.1.2. Lloc, sentit del lloc i comunitat

El lloc no és només un punt en un mapa ni un espai físic neutre, sinó una construcció social, relacional i dinàmica, carregada de significats que sorgeixen de les pràctiques quotidianes, les relacions socials i els imaginaris culturals. Aquesta perspectiva desafia les visions essencialistes que conceben el lloc com una entitat fixa i permet entendre'l com un procés

on es materialitzen experiències, relacions i estructures de poder (Massey 1994, 2020; Rose 1993).

En conseqüència, les persones no només habiten físicament un espai, sinó que el viuen i li atorguen significats. Aquesta mirada posa de manifest que les experiències espacials són diverses i que el lloc és alhora producte i productor de relacions socials. Tant els contextos urbans com rurals, així com els espais públics i privats, institucionals o informals, evidencien que les relacions socials no són naturals ni immutables, sinó que es construeixen i poden transformar-se a través de les pràctiques quotidianes (Massey 1994; Pain 2009).

El **sentit del lloc** fa referència a les experiències subjectives que les persones desenvolupen en relació amb els espais, impregnades de valors, emocions i pràctiques. Els estudis pioners de la geografia humanística, especialment els de Tuan (1977) i Relph (1976), van situar aquestes vivències al centre de l'anàlisi geogràfica, superant una concepció purament cartogràfica i objectiva de l'espai. Des d'aquesta perspectiva, els espais esdevenen llocs quan se'ls atribueixen significats que emergeixen de la interacció entre la materialitat del territori i les experiències que s'hi despleguen. Així, els llocs no són només suports físics de les pràctiques humanes, sinó espais carregats de significats construïts a través dels vincles, les emocions i les interaccions amb el territori (Steele 1981; Massey 1994).

El sentit del lloc es pot entendre a partir de tres dimensions interrelacionades. La dimensió cognitiva al·ludeix als significats i valors associats al lloc, vinculats a la història, la cultura i els imaginaris socials. La dimensió emocional recull els vincles personals i identitaris que reforcen el sentiment de pertinença i arrelament. Finalment, la dimensió pragmàtica fa referència a les pràctiques quotidianes i a les decisions relacionades amb l'ús i la gestió del territori. Aquestes tres dimensions interactuen de manera dinàmica: els significats cognitius influeixen en les emocions, que al seu torn orienten les pràctiques i les accions sobre el lloc (Relph 1976; B. Brown i Perkins 1992; Harvey 1996).

A partir d'aquestes dimensions es poden comprendre dues nocions clau. L'**arrelament** fa referència al vincle afectiu, cognitiu i funcional amb un lloc concret, construït a partir de records, experiències i necessitats materials que incideixen en el benestar i en la voluntat de preservar-lo. El **sentiment de pertinença**, en canvi, subratlla la dimensió relacional i

comunitària, vinculada al reconeixement i a la inclusió dins d'un col·lectiu (Hummon 1992; B. Brown i Perkins 1992; Devine-Wright i Clayton 2010).

Des d'una mirada crítica, la geografia del gènere revisa aquests conceptes i els entén no com a atributs estables, sinó com a pràctiques situades i en constant redefinició. Aquesta perspectiva permet visibilitzar com les identitats, les relacions de poder i els significats simbòlics intervenen en la manera com les persones estableixen vincles amb els llocs, vincles que integren tant dimensions subjectives com materials —activitats econòmiques, recursos naturals o infraestructures— i que contribueixen a configurar el benestar i la identitat territorial (Massey 1994, 2020).

En aquest marc, la **comunitat** i els **vincles socials** resulten fonamentals per comprendre com les persones atorguen significat als llocs. Les relacions socials, tant informals —com les amistats o la família— com formals —a través de col·lectius locals o organitzacions—, reforcen la connexió emocional i funcional amb l'espai, influint directament en la sensació de seguretat, el benestar i l'experiència significativa del lloc (Milligan 1998; Escalera-Reyes 2020).

El sentiment de pertinença adquireix així un caràcter profundament relacional: no es limita a residir en un lloc, sinó que implica participar-hi activament i construir-hi vincles. La implicació en associacions, grups de suport o iniciatives comunitàries afavoreix l'intercanvi de recursos, consolida les relacions socials i enforteix tant el vincle afectiu com la capacitat d'acció col·lectiva dins del territori. D'aquesta manera, la comunitat i les xarxes de suport esdevenen elements centrals en la configuració d'experiències que integren dimensions emocionals, pràctiques i identitàries, afavorint alhora l'arrelament i el sentit del lloc (Devine-Wright i Clayton 2010; Escalera-Reyes 2020). A més, com mostren estudis sobre migració qualificada, les relacions afectives i les xarxes socials, incloses les de parella i amistat, poden reforçar o limitar el sentiment de pertinença, generant vincles parcials o transnacionals amb els llocs (Ortiz i Mendoza 2010; Ortiz 2018)

Tanmateix, la pertinença i l'arrelament no són experiències universals: depenen de relacions de poder, de normes socials i d'imaginariis territorials que determinen qui forma i qui no forma part de la comunitat.

2.2. Geografia Rural: conceptes, imaginaris i transformacions

Les reflexions sobre el lloc, la pertinença i les relacions de poder condueixen inevitablement a interrogar-se sobre com s'ha pensat i representat l'espai rural dins la geografia. Aquest apartat examina l'evolució del pensament geogràfic sobre les zones rurals, des de les primeres aproximacions descriptives fins a les perspectives crítiques contemporànies. S'hi analitzen els principals debats al voltant de la definició i la delimitació de l'espai rural, així com els imaginaris socials i culturals que n'han modelat la representació. Alhora, es considera com aquests imaginaris s'entrecreuen amb les relacions de gènere i altres eixos de poder en la configuració dels territoris i de les experiències que s'hi desenvolupen. Finalment, es revisen les transformacions recents associades als processos d'èxode, retorn i permanència, que permeten comprendre la complexitat i la diversitat de les trajectòries vitals en els entorns rurals contemporanis.

2.2.1. Geografia rural: aproximacions històriques i conceptuals

La distinció entre el camp i la ciutat constitueix un dels binarismes més antics i persistents de la geografia, i va molt més enllà d'una simple classificació espacial. Aquesta oposició ha estat carregada de significats culturals i simbòlics que han influït tant en la manera de conceptualitzar el territori com en les experiències quotidianes que s'hi desenvolupen (Woods 2011). El camp s'ha associat tradicionalment amb la natura, la puresa i l'autenticitat, mentre que la ciutat s'ha vinculat amb el progrés, la modernitat i la civilització. Tanmateix, ambdues nocions acumulen també connotacions negatives —com l'endarreriment en el cas rural o l'alienació i el desordre en l'urbà—, fet que posa de manifest la seva forta càrrega ideològica. Tal com assenyala Williams (1973), “rural” i “urbà” no són categories aïllades, sinó conceptes interdependents que han servit històricament per narrar el progrés de la societat.

Durant la primera meitat del segle XX, la geografia rural —com també la urbana— s'inscrivía dins la geografia regional, que descrivia les regions segons criteris físics i econòmics i reproduïa una visió jeràrquica del territori, on el món rural apareixia com a subordinat a la ciutat i proveïdor de recursos (Woods 2011). Amb la voluntat d'aportar rigor científic, es van desenvolupar models per explicar les relacions entre ambdós espais, però el gir quantitatiu dels anys seixanta va consolidar una mirada positivista centrada en la

formulació de lleis generals d'organització espacial. L'espai rural s'analitzava aleshores com un sistema funcional, sovint reduït a la seva dimensió agrícola (P. Cloke 2006a; Woods 2011).

La dècada dels setanta va representar un punt d'inflexió amb l'aparició del llibre *Rural Geography: An Introductory Survey* (Clout 1972), que va sistematitzar els principals àmbits d'estudi —població, agricultura, ús del sòl, transport o urbanització— i va consolidar la geografia rural com a subdisciplina autònoma dins la geografia humana. A partir d'aquí, especialment durant els anys vuitanta, es va reivindicar la necessitat d'incorporar nous enfocaments teòrics i metodològics provinents de les ciències socials, amb l'objectiu d'entendre la ruralitat més enllà de les seves funcions productives i de reconèixer-ne la dimensió social i cultural (Milbourne 2017).

Aquest gir crític i postestructuralista va redefinir la ruralitat com una construcció social, cultural i política. Influïts per l'economia política i el marxisme, diversos estudis van analitzar la transformació dels espais rurals com a resultat del capitalisme global, la reestructuració agrícola i les noves dinàmiques laborals i territorials (Woods 2005; P. Cloke 2006a). Paral·lelament, altres recerques van explorar-ne les dimensions simbòliques, identitàries i de gènere, posant de relleu la diversitat d'experiències i representacions que configuren l'espai rural (Little 2001; P. Cloke 2006b). Així, la geografia rural ha passat de cercar definicions objectives i mesurables de les zones rurals a reconèixer-les com a espais plurals i heterogenis, travessats per relacions de poder, imaginaris i pràctiques socials. L'estudi de la ruralitat actual exigeix, per tant, integrar dimensions materials, simbòliques i relacionals per comprendre com es produeixen, s'imaginen i s'habiten els espais rurals en contextos globals i locals (Woods 2011).

2.2.2. Delimitació i caracterització de l'espai rural

Definir què és una zona rural ha estat un dels reptes centrals de la geografia rural, ja que els criteris per establir aquesta distinció han variat segons els contextos històrics, polítics i socials. Tradicionalment, la diferenciació entre espai rural i urbà s'ha basat en indicadors quantitatius i funcionals, com la densitat de població, les activitats econòmiques predominants o la proximitat a centres urbans (OCDE, 1994; UE, 2010).

Segons aquests criteris, l'OCDE considera "rurals" els territoris amb menys de 150 habitants per km², mentre que la Unió Europea estableix un llindar de 100 habitants per km², tot reconeixent la diversitat de contextos i realitats territorials (Molinero 2019b; Molinero i Alario 2022). Històricament, l'activitat econòmica —especialment l'agricultura i la ramaderia— ha estat un indicador clau en aquesta definició. Tanmateix, els canvis econòmics, socials i culturals de les darreres dècades mostren que l'espai rural ja no pot reduir-se únicament a funcions agràries, sinó que integra usos, pràctiques i identitats més diverses (Little 2001; P. Cloke 2006a).

Més enllà d'aquests criteris, les recerques recents subratllen la heterogeneïtat interna del món rural. No tots els pobles o regions comparteixen les mateixes característiques ni les mateixes dinàmiques demogràfiques, econòmiques o d'infraestructures. Un poble proper a una àrea metropolitana pot experimentar processos de suburbanització o pressió turística, mentre que un poble de muntanya pot enfrontar-se a l'aïllament o la pèrdua de serveis bàsics (Baylina i Salamaña 2006; Delgado 2018). Aquesta diversitat evidencia que la ruralitat és una realitat multidimensional, que combina factors econòmics, socials, culturals i simbòlics, així com diferents formes d'experiència i percepció dels seus habitants (Yarwood 2023; D. L. Brown i Shucksmith 2024).

En conseqüència, la delimitació de l'espai rural no pot basar-se únicament en criteris quantitatius o administratius, sinó que ha de considerar les relacions que aquests territoris mantenen amb l'entorn urbà, la seva trajectòria històrica, la distribució de recursos i serveis, i les experiències quotidianes de les persones que hi viuen (Camarero et al. 2009; Baylina 2019). La caracterització contemporània de la ruralitat requereix, per tant, combinar indicadors tradicionals —com la densitat de població o les activitats econòmiques— amb una mirada capaç d'integrar processos demogràfics i socioeconòmics, diversitat territorial i pluralitat de significats culturals (Baylina i Salamaña 2006; Delgado 2018; Aldomà i Mòdol 2021).

Aquesta mirada multidimensional ha donat lloc a enfocaments constructivistes que entenen la ruralitat com una construcció social, formada a partir de discursos, representacions i pràctiques. L'espai rural deixa així de concebre's com un simple contenidor d'activitats o població per ser reconegut com un territori dinàmic i relacional, travessat per imaginaris culturals, relacions de poder i experiències quotidianes que en modelen constantment el significat (Yarwood 2023; D. L. Brown i Shucksmith 2024).

2.2.3. La ruralitat com a construcció social

L'enfocament que entén la ruralitat com una construcció social parteix de la idea que el caràcter rural d'un lloc no deriva únicament de les seves característiques materials o funcionals, sinó de la manera com és percebut, representat i experimentat. Tot i que la ruralitat pot tenir una expressió física, aquesta no n'és mai la dimensió principal: és, sobretot, una construcció simbòlica i imaginada, configurada a través de discursos, valors i pràctiques socials (P. Cloke 2006a; Woods 2005, 2011).

A finals dels anys vuitanta, aquesta perspectiva va suposar un canvi significatiu dins la geografia rural. Diversos autors i autores van deixar d'utilitzar el terme "rural" com a categoria descriptiva o analítica, per adoptar el de "ruralitat", entesa com una categoria relacional i cultural, construïda socialment. Aquesta noció va permetre reconèixer l'existència de múltiples formes d'entendre i representar allò rural, més enllà d'una definició única o essencialista (Nogué, 2016).

Des d'aquesta mirada, la ruralitat genera discursos i imaginaris que produeixen i reproduïxen valors, emocions i identitats associades al "camp" i a la "vida rural". Com assenyala Halfacree (1993; 2006) aquestes representacions sovint s'allunyen de la realitat material dels llocs rurals i donen lloc a ruralitats basades en idealitzades o simbòliques que, malgrat no correspondre a l'experiència quotidiana, influeixen en la manera com l'espai rural és percebut, valorat i planificat.

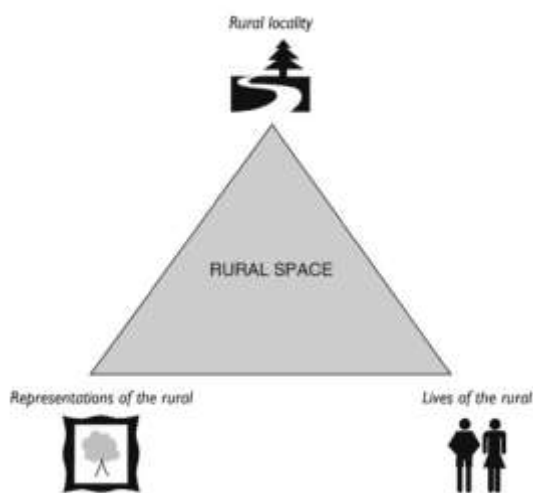
Entendre la ruralitat com una construcció social implica reconèixer que no és una categoria fixa, sinó un camp de significats on conflueixen pràctiques, representacions i estructures materials que en modelen constantment la definició i l'experiència. Per abordar aquesta complexitat, Halfacree (1993; 2006) proposa un model tridimensional, una "arquitectura triple", que distingeix tres dimensions interconnectades (figura 1):

- **Representacions de la ruralitat**, que inclouen els imaginaris, valors i discursos culturals sobre què és "rural".
- **Pràctiques quotidianes**, que corresponen a la manera com la gent viu i produeix ruralitat en el dia a dia a través de la feina, el lleure, les relacions socials i les rutines domèstiques.

- **Materialitats i estructures del territori**, que comprenen les condicions físiques, les infraestructures i les regulacions socioeconòmiques que fan possible o limiten les experiències rurals.

Aquestes dimensions no són independents, sinó que es construeixen mútuament: les representacions influeixen en les pràctiques i en les polítiques, les pràctiques poden reforçar o qüestionar els imaginaris, i les estructures condicionen allò que es pot imaginar i viure com a rural. Com es mostra a la Figura 1, aquest enfocament permet captar la ruralitat contemporània com un espai plural, en transformació i negociat, integrant cultura, vida quotidiana i territori en un marc crític i flexible.

Figura 1 El triple model de l'espai rural

Font: (K. Halfacree 2006)

Aquest model evidencia que la ruralitat és una realitat plural, dinàmica i sovint contradictòria, on coexisteixen visions i experiències diverses que poden entrar en tensió. Les dimensions simbòliques (significat i significació) influeixen en la manera com s'interpreta, s'utilitza i es gestiona el territori, mentre que les pràctiques quotidianes contribueixen a materialitzar i reproduir aquestes representacions en l'espai viscut (K. Halfacree 2006).

Aquestes dimensions es reflecteixen de manera especialment clara en l'imaginari de l'**idil·li rural**, que exemplifica com la cultura modela la percepció del camp (Bunce 2003). Aquesta representació idealitza la ruralitat com un espai de pau, harmonia, cohesió social, proximitat comunitària i contacte amb la natura, i inclou també la construcció d'una "infància ideal rural", caracteritzada per llibertat, joc a l'aire lliure, autonomia i absència d'amenaques

urbanes (Baylina i Ortiz 2024). Aquesta representació idealitza la ruralitat com un espai de pau, harmonia i cohesió social, difosa àmpliament a través de la literatura, l'art i els mitjans de comunicació, i sorgida en el context dels processos d'urbanització i industrialització (Short 2006). L'idil·li rural projecta les nostàlgies i desitjos de les classes urbanes, construint el camp com un contrapunt simbòlic a la ciutat. Tanmateix, aquesta visió opera també com un mecanisme d'inclusió i exclusió, ja que estableix què és considerat desitjable dins la comunitat i margina aquelles formes de vida que s'allunyen del model hegemònic (Philo 1992; P. Cloke 2006b).

La recerca sobre aquest imaginari ha evidenciat que l'idil·li rural incorpora fortes expectatives de gènere, associant la vida rural a identitats i rols tradicionals. En contraposició, la literatura més recent proposa una mirada plural i heterogènia sobre el món rural, que posa l'accent en els "altres rurals" per comprendre millor la seva complexitat i el caràcter construït de la ruralitat. Aquests "altres" emergeixen de relacions de poder i desigualtat que travessen la vida quotidiana i revelen dinàmiques excloents i profundament generitzades dins els espais rurals (Pini et al. 2015)

En aquest sentit, entendre la ruralitat com una construcció social permet analitzar els espais rurals més enllà de la seva dimensió física o econòmica, reconeixent-los com a territoris plens de significats, tensions i identitats múltiples. A més, aquest enfocament posa de manifest que les representacions dominants no són neutrals, sinó que sovint reproduïxen rols de gènere tradicionals i modelen pràctiques, expectatives i formes de pertinença dins la comunitat rural (Woods 2005; K. Halfacree 2006).

2.2.4. Ruralitat i gènere

L'anàlisi de la ruralitat no és completa sense considerar com el gènere estructura les pràctiques, les relacions i les experiències dins dels espais rurals. Tradicionalment, la geografia rural havia prestat poca atenció a les desigualtats de gènere, centrant-se sobretot en aspectes materials, econòmics i demogràfics. Aquesta mirada va limitar la comprensió de les estructures patriarcals i del paper fonamental de les dones en l'economia i la cohesió social de les comunitats rurals (Little 1986, 2001).

Aquest buit començà a omplir-se amb la incorporació del pensament feminista en la disciplina i amb els canvis socials i econòmics que transformaven el món rural. A partir de les dècades dels setanta i vuitanta, els processos de modernització del camp van coincidir amb la introducció de perspectives de gènere, encara que inicialment amb un impacte limitat (Sabaté 1989).

Els primers estudis feministes sobre ruralitat es van desenvolupar principalment en dues línies. La primera va analitzar el treball de les dones camperoles, que combinaven tasques productives amb activitats reproductives, domèstiques i comunitàries essencials per a la sostenibilitat de les explotacions familiars. Moltes d'aquestes tasques quedaven invisibilitzades en les estadístiques oficials i en els estudis acadèmics, reproduint un biaix patriarcal que diferenciava entre treball productiu —valorat i reconegut— i treball reproductiu —sovint ignorat— (Garcia-Ramon i Canoves 1988; Tulla 1989).

La segona línia va ampliar el focus cap a les experiències d'alteritat dins dels espais rurals (Little 1999), posant de relleu l'exclusió de grups que no encaixaven en la norma dominant, com dones no heterosexuales, persones trans* o individus que desafiaven els rols de gènere tradicionals (Hugues 1997). Aquestes aportacions van evidenciar que la ruralitat no és un espai neutre ni homogeni, sinó travessat per relacions de poder, desigualtats i tensions socials que configuren de manera diferenciada les experiències de vida.

Amb el temps, la recerca ha evolucionat cap a una perspectiva més àmplia, que considera el gènere com un factor clau en l'anàlisi de la desigualtat i de les relacions socials rurals. Els estudis contemporanis no només documenten el paper econòmic i social de les dones, sinó que també examinen com el poder, les normes i les pràctiques culturals modelen l'accés a recursos, l'educació, el treball i la participació comunitària, evidenciant que les relacions de gènere estan interconnectades amb altres dimensions socials, econòmiques i culturals. Aquesta aproximació posa de relleu la necessitat de qüestionar visions idíl·liques o essencialistes de la ruralitat i de reconèixer la pluralitat d'experiències, identitats i relacions de poder (Little 2002; Bryant i Pini 2011b; Villarino et al. 2013).

2.2.5. Transformacions recents: de l'èxode rural als moviments de tornada

Les migracions rurals constitueixen un fenomen històric complex, condicionat per factors econòmics, socials, culturals i tecnològics. Els desplaçaments de població cap a les ciutats han transformat profundament el paisatge rural i les seves dinàmiques socials. No obstant això, aquests processos han estat progressivament matisats per moviments de retorn i per noves formes d'habitar l'espai rural.

L'èxode rural

L'èxode rural, estretament vinculat a la Revolució Industrial, s'inicia a finals del segle XVIII i s'intensifica durant el segle XIX, assolint una gran magnitud al llarg del segle XX. Aquest procés va comportar l'abandonament progressiu de les zones rurals i la transformació de les ocupacions tradicionals. La modernització i mecanització de l'agricultura, juntament amb la reducció de la demanda de mà d'obra al camp, van coincidir amb l'expansió de la indústria i del sector terciari, que oferien noves oportunitats laborals i socials a les ciutats. Això va generar un canvi estructural en la composició territorial i econòmica de molts països europeus (Sayadi et al. 2010).

A l'Estat espanyol, el fenomen va adquirir una intensitat particular durant les dècades de 1950 i 1960, quan el país va passar de ser majoritàriament rural a predominantment urbà, amb més del 70% de la població residint en àrees urbanes (Cabré et al. 1985; Collantes i Pinilla 2019). Aquest èxode no només va suposar un desplaçament físic, sinó també simbòlic: la ciutat es va consolidar com a espai del progrés, la llibertat i l'oci, mentre que el camp va quedar associat a la tradició i a la manca d'oportunitats. Aquesta mirada urbanocèntrica va reforçar la percepció del món rural com a perifèric o endarrerit (Camarero 1993; Farrugia 2019; Fulkerson i Thomas 2019).

A Catalunya, com en altres territoris europeus, el despoblament rural ha estat àmpliament documentat. Tot i les inversions en infraestructures i l'ampliació dels serveis bàsics, no s'ha aconseguit revertir les tendències de despoblament. Els seus efectes, però, han estat desiguals: hi ha zones completament buides, altres en risc de desaparició demogràfica, i

d'altres que, gràcies a l'activitat turística, als atractius culturals o a les millores en mobilitat i comunicacions, han mantingut un cert dinamisme (Aldomà i Mòdol 2022).

La mobilitat rural-urbana també ha estat fortament condicionada pel gènere. Les dones han migrat en una proporció més gran que els homes, ateses les majors oportunitats d'accés a l'educació, als serveis i al mercat laboral urbà, mentre que els homes han mantingut més presència en les activitats agràries tradicionals. Aquest desequilibri ha generat una marcada masculinització i un progressiu envelliment en molts territoris rurals (Baylina 2019).

Tanmateix, en les darreres dècades, han emergit moviments de retorn i de permanència que resignifiquen el camp com un espai habitable, obert a noves formes de vida i de producció (Nogué 2016; Baylina 2019).

El fenomen neorural

En contrast amb l'èxode rural que va marcar bona part del segle XX, a partir de les dècades de 1960 i 1970 van emergir moviments de sentit invers: els moviments neorurals. Tot i que des de la Revolució Industrial ja s'havien produït migracions puntuals de la ciutat al camp motivades pel rebuig a l'estil de vida urbà, és en aquest període quan el fenomen adquireix una dimensió col·lectiva i socialment rellevant (Nogué 1988).

Les migracions neorurals es poden considerar utòpiques, en la mesura que expressen la recerca d'una existència alternativa, sovint inspirada per conviccions ideològiques, polítiques o culturals, i vinculada al desig de retorn a la natura i de crítica al model industrial i capitalista. Aquesta voluntat de ruptura amb la modernitat urbana es tradueix en la construcció de projectes de vida orientats a la coherència entre valors, treball i quotidianitat. Entre les pràctiques més habituals hi trobem l'agricultura ecològica, la ramaderia sostenible o l'artesanía, totes elles vinculades a la revalorització de l'entorn natural i comunitari. (Chevalier 1981; Nogué 1988).

A Europa, aquests ideals van arrelar especialment després del Maig del 68, quan milers de joves es van traslladar a zones rurals a la recerca de nous models de convivència i d'organització social. Amb el temps, una segona onada, més vinculada al moviment

ecologista, va substituir els projectes comunitaris inicials per iniciatives individuals o familiars orientades a la sostenibilitat i a la millora de la qualitat de vida (Nogué 1988).

Més enllà del seu component històric, el moviment neorural comporta també una transformació simbòlica i de valors que redefineix la idea mateixa de benestar. Aquest fenomen promou una concepció alternativa de la qualitat de vida basada en la simplicitat, l'autosuficiència i l'harmonia amb l'entorn natural. En aquest sentit, qüestiona l'urbanocentrisme i la suposada associació entre ciutat i progrés, reivindicant el món rural com un espai de creativitat, relacions comunitàries i realització personal (Nates Cruz i Raymond 2007; Morales Prieto 2016; Fulkerson i Thomas 2019).

Amb el pas del temps, el neorruralisme ha evolucionat i s'ha adaptat a noves realitats tecnològiques i socials. L'expansió d'Internet i de les tecnologies digitals ha afavorit la connexió entre els entorns rurals i urbans, fent possible viure al camp sense renunciar a les oportunitats pròpies de les ciutats. El teletreball, la millora de la mobilitat i de les comunicacions han obert el camí a formes contemporànies de neorruralisme, en què la vida rural s'integra en dinàmiques globals i híbrides (Pérez et al. 2009; Sayadi et al. 2010; Nogué 2016).

Una nova ruralitat: les noves protagonistes de la tornada al camp

Malgrat que les zones rurals continuen associades sovint al despoblament, en les darreres dècades han recuperat protagonisme arran de l'arribada de nous col·lectius i dels canvis socials, econòmics i tecnològics. Aquestes arribades han convertit els entorns rurals en espais d'acollida per a una pluralitat de trajectòries i projectes vitals (Pérez et al. 2009). Ja des de la dècada dels 2010, estudis sobre dones professionals mostraven com aquest col·lectiu contribueix a l'arrelament i al sentit de pertinença al lloc, establint vincles sòlids amb el territori i impulsant la seva permanència (Villarino et al. 2013; Salamaña et al. 2016).

En aquest context, la nova ruralitat descriu formes contemporànies d'habitar el món rural que es distingeixen dels primers moviments neorurals dels anys setanta i incorporen una diversitat creixent d'experiències (Morales Prieto 2016; Collantes i Pinilla 2019; Baylina 2020). Les dinàmiques actuals d'establiment mostren una àmplia heterogeneïtat: algunes persones hi resideixen de manera temporal o mantenint vincles laborals o familiars amb la

ciutat, mentre que d'altres opten per arrelar-s'hi plenament i desenvolupar-hi noves activitats. Aquesta pluralitat evidencia que la nova ruralitat no és un fenomen uniforme, sinó un procés múltiple amb implicacions socials, econòmiques i culturals diverses (Morales Prieto 2016; Salamaña 2022).

Aquests processos conviuen amb la persistència d'un imaginari d'idil·li rural, que representa el camp com un espai natural, tranquil i autèntic, en contraposició a la vida urbana (Cawley 2020; Donaire et al. 2025). Tanmateix, la nova ruralitat va més enllà d'aquesta idealització, ja que comporta la creació de nous vincles amb el territori i una redefinició de les relacions entre individus, col·lectius i entorn insocial (Nogué 2016).

Un dels aspectes més rellevants és el paper de les dones. Històricament, la sobre-representació femenina en l'èxode rural va alterar la composició demogràfica dels pobles. En les darreres dècades, però, dones joves han esdevingut protagonistes del retorn, impulsant iniciatives econòmiques, socials i culturals que contribueixen a la revitalització territorial. Aquestes pràctiques redefeixen els rols de gènere, promouen formes de lideratge col·lectiu i qüestionen les fronteres entre el treball productiu i el reproductiu, mostrant que el món rural pot ser també un espai d'apoderament i transformació (Baylina 2020; Baylina et al. 2020).

Aquestes transformacions s'han accelerat amb la pandèmia de la COVID-19, que ha actuat com un esdeveniment geogràfic capaç de reconfigurar pràctiques laborals, fluxos econòmics i rutines quotidianes. Durant aquest període, l'expansió del teletreball i el desig de viure en entorns més oberts i naturals van estimular la mobilitat cap a zones rurals (González-Leonardo et al. 2022; Baylina i Ortiz 2024). Tot i que l'impacte demogràfic global ha estat limitat, aquests moviments reflecteixen la combinació entre fugida de la ciutat i recerca de qualitat de vida, posant de relleu la importància de la proximitat urbana, l'accés a serveis i la connectivitat digital com a condicions essencials de permanència (Baylina 2022; Santamaría-Cárdaba 2025).

Condicions actuals de permanència

Tot i les transformacions socials i culturals derivades de la nova ruralitat, la permanència efectiva en els entorns rurals depèn de condicions materials concretes. L'accés a l'habitatge, la mobilitat i la digitalització són factors estructurals que poden tant afavorir com limitar les oportunitats d'establiment i arrelament.

Habitatge

L'habitatge és un dels principals reptes per al futur de les zones rurals catalanes. L'increment de segones residències i d'allotjaments turístics ha encarat els i ha restringit l'accés a l'habitatge permanent per a amplis sectors de la població —especialment joves, persones amb feines temporals o precàries i noves residents— que no poden competir amb els preus marcats pel mercat turístic i residencial (Franquesa 2025).

Tot i l'existència d'un parc significatiu d'habitatges buits l'oferta assequible és escassa. Aquesta paradoxa respon tant a la cultura de la propietat com a dinàmiques que privilegien l'ús inversor dels immobles (Porcel 2022). A més, molts municipis petits no estan obligats a reservar sòl per a habitatge protegit, fet que agreuja la manca d'opcions per a joves o persones que arriben noves. El resultat és un mercat poc dinàmic, condicionat per la pressió turística i per una oferta sovint inadequada —cases grans, antigues i poc adaptades— que dificulta l'establiment i la permanència (Porcel 2022; Franquesa 2025).

En aquest context, la nova Llei 8/2025, de 30 de juliol, de l'Estatut de municipis rurals, introdueix mesures per facilitar l'accés a l'habitatge en municipis rurals. Entre altres, obliga la Generalitat a crear una Borsa d'habitatge rural, disponible també en format telemàtic, que connecti els demandants amb l'oferta existent (Art. 34). A més, l'Art. 35 estableix criteris d'incentivació positiva per a habitatges de protecció oficial i altres formes d'habitatge assequible, amb l'objectiu de promoure l'equilibri territorial i afavorir la permanència de la població en zones rurals. Aquestes disposicions aporten eines institucionals que poden mitigar les limitacions actuals del mercat i incentivar l'arrelament de nous residents.

Mobilitat

La mobilitat representa un altre condicionant central per a la permanència a l'entorn rural. L'escassa oferta de transport públic —amb rutes limitades, freqüències reduïdes i temps de desplaçament elevats— obliga la majoria de residents a dependre del vehicle privat.

L'automòbil, tot i facilitar la permanència, esdevé alhora font de desigualtat respecte a les zones urbanes i entre els propis habitants (Camarero i Oliva 2019a, 2023).

A més, la quotidianitat rural depèn fortament de l'articulació amb l'urbà: infants i joves realitzen moltes activitats fora del poble, sovint en cotxe, trencant la idea d'una comunitat autosuficient i exposant desigualtats de classe i d'origen en l'accés a recursos i oportunitats (Baylina i Ortiz 2024).

Als municipis de menys de 1.000 habitants, la dependència del cotxe és molt elevada amb un impacte econòmic notable. Els col·lectius més vulnerables són les llars unipersonals joves, les persones grans i la població amb menys recursos. En aquest context, la baixa densitat i la feble xarxa pública perpetuen la dependència del vehicle privat, convertint la mobilitat en una condició clau que pot afavorir o restringir la permanència i l'equilibri territorial (Camarero i Oliva 2023).

Digitalització

Finalment, la digitalització emergeix com una condició clau per a la permanència i la revitalització del món rural. Les tecnologies de la informació, el teletreball i les noves professions digitals permeten desenvolupar activitats i serveis sense necessitat de residir en nuclis urbans, obrint noves oportunitats econòmiques i laborals (Saez Soro et al. 2007; Santamaría-Cárdaba 2025)

Tanmateix, molts municipis continuen patint deficiències de connectivitat: la cobertura és limitada i la distància respecte a les capitals en dificulta l'accés (Saez Soro et al. 2007; Santamaría-Cárdaba 2025). Aquesta situació pot desincentivar l'arribada de nova població i ampliar la bretxa rural-urbana, malgrat que la digitalització es perfila com un factor decisiu per al retorn i l'establiment (Kerras et al. 2024; Santamaría-Cárdaba 2025).

En conjunt, habitatge, mobilitat i digitalització configuren els tres eixos materials que determinen la permanència en el món rural. Les seves limitacions poden dificultar l'establiment i agreujar desigualtats, mentre que la seva millora representa un incentiu essencial per fomentar l'arrelament i la sostenibilitat demogràfica dels territoris rurals.

En conjunt, les aproximacions revisades mostren que la ruralitat contemporània no pot entendre's com una categoria fixa ni homogènia, sinó com un espai relacional en constant transformació, travessat per imaginaris, estructures materials i relacions de poder.

Tanmateix, bona part d'aquests debats han analitzat les dinàmiques demogràfiques, econòmiques i simbòliques del món rural sense incorporar de manera sistemàtica com aquestes transformacions incideixen en les trajectòries juvenils que desafien les normes de gènere i sexualitat. Aquesta absència evidencia la necessitat d'una mirada que articuli ruralitat, joventut i dissidència des d'una perspectiva interseccional i socioespacial, capaç d'examinar com els condicionaments materials i els imaginaris dominants modelen —i ahora són reconfigurats per— les experiències quotidianes.

2.3. Geografia de les sexualitats

La sexualitat abraça un conjunt de desitjos, identitats i pràctiques configurades per idees i ideologies que les legitimen o sancionen (McDowell 2000). Es tracta, per tant, d'un fenomen històric i culturalment situat: els significats socials i apresos defineixen què és considerat “sexual” en cada context, de manera que allò que és vist com a sexual en una cultura pot no ser-ho en una altra (Szasz 1998). Des d'aquesta perspectiva, la sexualitat no pot desvincular-se de l'espai on s'expressa i es viu, ja que aquest també participa en la seva regulació, visibilitat i experiència quotidiana.

Les geografies de les sexualitats emergeixen a finals dels anys vuitanta i inicis dels noranta, coincidint amb els girs postestructural i cultural dins la disciplina i amb l'aparició de la teoria queer. Desenvolupat principalment en el context anglosaxó, aquest camp situa l'atenció en la manera com l'espai reproduceix normes sexuals i de gènere, especialment a través de la configuració d'espais públics heteronormatius (Valentine 1993a; Bell i Valentine 1995b). Obres com *Mapping Desire* (Bell i Valentine 1995a) van establir les bases d'una geografia de la sexualitat que entén les sexualitats com a produïdes en i a través dels llocs, i els llocs com a estructurats segons determinades concepcions de sexe i gènere.

Aquesta perspectiva ha evidenciat que les persones no heterosexuales sovint experimenten formes d'exclusió i discriminació espacial, posant en relleu el paper de la heteronormativitat com a estructura que naturalitza certes orientacions i pràctiques (Rodó-Zárate i Baylina 2018). Els primers treballs se centraven principalment en contextos urbans i en les experiències d'homes gais blancs, però progressivament s'hi van incorporar les geografies lèsbiques (Valentine 1993b; J. A. Podmore 2001) i els estudis sobre persones bisexuals i

trans (Hemmings 2002; Doan 2007). Aquest procés va obrir el camp a una mirada més interseccional, que considera altres eixos (Valentine 2007)

En conjunt, la geografia de les sexualitats s'ha consolidat com un camp crític que analitza com les dissidències sexuals i de gènere es produeixen, es regulen i es viuen en espais concrets, mostrant que la sexualitat és inseparable de les geografies del poder i de les pràctiques quotidianes que configuren l'espai social.

2.3.1. De la metronormativitat en la geografia de la sexualitat...

Des dels seus inicis, les geografies de la sexualitat han estat marcades per un biaix urbà i occidental que ha centrat l'atenció en les experiències de determinats grups socials — principalment homes gais blancs de classe mitjana— situats en grans ciutats del Nord Global (Rodó-Zárate i Baylina 2019). Aquest enfocament s'explica per l'origen del camp, estretament vinculat a la geografia urbana, que va analitzar les pràctiques espacials de les dissidències sexuals en relació amb l'ús de l'espai públic, la mobilitat o la sensació de (in)seguretat. Aquests estudis van evidenciar que l'espai urbà no és neutral, sinó que reproduceix opressions racistes, sexistes i heteronormatives, afavorint que alguns cossos hi habitin amb normalitat mentre que d'altres són objecte de vigilància, exclusió o violència (J. A. Podmore 2001; Rodó-Zárate 2011, 2015).

El predomini d'aquest enfocament urbà ha donat lloc al que Halberstam (2005) denomina *metronormativitat*: una narrativa cultural i acadèmica que associa la ciutat amb la llibertat, la visibilitat i l'autenticitat de les identitats no heteronormatives, mentre representa el món rural com un espai d'opressió, silenci o ignorància. Aquesta mirada ha universalitzat una experiència urbana de la dissidència sexual i ha legitimat la migració cap a la ciutat com a trajectòria “natural” d'alliberament. Tanmateix, la metronormativitat s'articula amb altres estructures de poder i conceptes —com l'*homonormativitat* (Brown 2012; Browne et al. 2021), l'*homonacionalisme* (Sadurní i Pujol 2016; Puar 2017) o el *capitalisme rosa* (Aragó Navarro 2020) — que restringeixen la diversitat de formes de viure la dissidència sexual i reforcen imaginariis normatius sobre què significa ser lliure o visible.

Malgrat els esforços posteriors per ampliar el focus cap a altres espais —zones rurals, ciutats petites, suburbis o entorns exclusivament de dones (Valentine 1997; Browne 2009; Gorman-Murray et al. 2012; Julie A. Podmore i Bain 2020) — la mirada metropolitana continua dominant bona part del discurs geogràfic. Fins i tot quan s'incorporen territoris no

urbans, sovint es fa prenent la ciutat com a patró de comparació o com a referent de llibertat i visibilitat (Prieur 2015; Browne et al. 2021). Aquesta oposició persistent entre “ciutat oberta” i “camp repressiu” manté una jerarquia espacial que relega la ruralitat a una posició subordinada dins l’imaginari de la diversitat sexual.

A més, bona part de la recerca s’ha centrat tradicionalment en homes gais i dones lesbianes, invisibilitzant altres identitats —com les persones bisexuals, trans, no binàries o intersex— i les diversitats culturals i geogràfiques (Hässler et al. 2024). Aquesta absència limita la comprensió de les pràctiques quotidianes de la vida dissident fora dels centres urbans. Per això, és fonamental adoptar un enfocament global i interseccional que reconegui la complexitat interna de les comunitats LGBT i les múltiples formes en què l’espai modela experiències i identitats (Wang 2014; Julie A. Podmore i Bain 2020; Bain i Podmore 2021).

En aquest sentit, la crítica a la metronormativitat no només qüestiona els límits epistemològics de la disciplina, sinó que permet entendre les dissidències sexuals com a diverses, situades i condicionades per normes urbanes, heteronormatives i culturals.

2.3.2. ...A l’heteronormativitat del món rural

L’heteronormativitat, entesa com la imposició de l’heterosexualitat com a norma i marc desitjable de les relacions sexuals i afectives, estructura la vida quotidiana, les institucions i les relacions socials, tot privilegiant les relacions heterosexuals i reproduint jerarquies de gènere (Butler 1993; Peake 2017). En els contextos rurals, aquestes dinàmiques s’han percebut històricament com a naturals i inqüestionables, integrades en pràctiques quotidianes i estructures institucionals, especialment en societats agrícoles on aquesta norma sosté la reproducció de la granja familiar i la cohesió comunitària (Little 2007; Bryant i Pini 2011a).

Les construccions dominants de la ruralitat han reforçat aquest ordre, associant identitat sexual i naturalesa i consolidant la idea que ruralitat i heterosexualitat estan intrínsecament alineades (Agg i Phillips 1998; Jackson 2006). Aquesta naturalització ha condicionat les pràctiques de gènere i sexualitat i ha invisibilitzat les dissidències dins l’espai rural, tal com

mostren els estudis que evidencien la connexió estreta entre espai i sexualitat (Little 2002, 2003).

La persistència dels rols de gènere tradicionals i la centralitat de la família nuclear dins l'economia i la vida social rurals han consolidat el patriarcat com a estructura que promou la primacia de l'heterosexualitat, margina altres formes de vida i regula aquelles relacions que podrien desestabilitzar l'ordre familiar. D'aquesta manera, la heterosexualitat esdevé una condició hegemònica —naturalitzada fins al punt de ser invisible— mentre tota desviació és vigilada, qüestionada o exclosa (Little 2002, 2003).

Tanmateix, la ruralitat no és un espai homogeni ni completament normatiu. Persones amb identitats i sexualitats dissidents també hi viuen i desenvolupen estratègies per sostenir formes de vida alternatives, demostrant que l'heteronormativitat pot coexistir amb pràctiques i experiències no normatives. Aquesta coexistència posa de relleu la complexitat dels entorns rurals, sovint caracteritzats per tensions entre control social i espais de resistència.

Els estudis recents sobre sexualitats rurals destaquen precisament aquesta pluralitat i qüestionen la rigidesa de binarismes com rural/urbà, global/local o heteronormativitat/dissidència (Mary Gray 2009; Annes i Redlin 2012; Thomsen 2016; Mary Gray et al. 2016; Langerita Adiego et al. 2019; Rodó-Zárate 2022). Aquest corpus emergent permet visibilitzar experiències fins ara marginals i mostra que la diversitat de pràctiques i identitats en contextos rurals no només desafia les normes dominants, sinó que també amplia la comprensió de la dissidència sexual més enllà dels centres urbans.

2.3.3. Imaginaris de l'alliberament sexual: del sexili...

La metronormativitat i l'heteronormativitat en els entorns rurals han configurat els imaginaris sobre la llibertat i la dissidència sexual. En aquest marc, el concepte de **sexili** descriu la migració de persones dissidents sexuals i de gènere des de contextos rurals percebuts com a hostils cap a ciutats imaginades com a espais segurs, alliberadors i anònims (Weston 1995; Binnie 2000; Annes i Redlin 2012).

Durant les dècades dels setanta i vuitanta, la coneguda *great gay migration* (Weston 1995) va canalitzar fluxos significatius cap a grans ciutats europees i nord-americanes, on van

emergir barris i comunitats homosexuals, així com espais de resistència i activisme. L'anonimat urbà esdevingué un recurs fonamental per escapar del control social propi dels petits nuclis rurals i per construir identitats sexuals amb major llibertat (Kuhar i Švab 2014).

Tanmateix, la ciutat tampoc és un espai neutral: les persones que hi arriben porten valors, experiències i formes de resistència prèvies, i sovint hi troben noves tensions associades al seu origen rural (Annes i Redlin 2012). A més, la ciutat pot reproduir exclusions internes vinculades al classisme, el racisme o el masclisme dins de les pròpies comunitats queer. En aquest sentit, el capitalisme rosa ha transformat algunes expressions dissidents en nínxols de mercat, privilegiant perfils amb més capital econòmic —homes, blancs, gais i de classe mitjana o alta— i invisibilitzant altres trajectòries (Aragó Navarro 2020).

Malgrat la centralitat urbana del sexili, investigacions recents sobre ruralitats queer mostren que les identitats no heteronormatives també es construeixen fora de les ciutats. Les zones rurals poden esdevenir espais de resistència, suport mutu i creació de comunitats alternatives (Butterfield 2018; Pazos 2024). Aquest reconeixement desmunta la visió monolítica del món rural com a únic lloc d'opressió i posa en relleu la diversitat d'estratègies i trajectòries vitals que no passen necessàriament per la migració urbana (Gorman-Murray 2007; Gorman-Murray et al. 2012).

Els imaginaris del sexili, per tant, generen una doble narrativa: d'una banda, la ciutat com a espai d'alliberament i reconeixement; de l'altra, la invisibilització de les zones rurals per acollir experiències sexuals i afectives diverses. La recerca actual destaca la necessitat de reconèixer aquesta pluralitat d'experiències —urbanes i rurals— i de comprendre que les vivències quotidianes de les dissidències estan modelades per les relacions de poder i pel context territorial, més que no pas determinades per la migració cap a la ciutat (Annes i Redlin 2012; Kazyak 2020).

2.3.4. ...A l'idil·li rural de la dissidència sexual i de gènere

L'idil·li rural constitueix una construcció social que associa els espais rurals amb diversitat, seguretat i utopia, representant-los com a llocs ideals. Tradicionalment, en les societats del Nord Global, aquest ideal ha vinculat el camp amb natura, puresa i refugi davant la corrupció urbana, una representació àmpliament reproduïda per les ciències socials (Little

i Austin 1996). Aplicat a les sexualitats dissidents, aquest imaginari percep la ruralitat com un espai segur i utòpic, evocant la clàssica Arcàdia lliure d'opressió i restriccions heteronormatives, i suggereix que el camp no és només un "altre" de la ciutat, sinó un lloc on imaginar i negociar projectes vitals alternatius (Fone 1983; Bell 2006).

Des dels anys noranta, la literatura sobre sexualitats rurals ha mostrat que les minories sexuals utilitzen l'idil·li rural per qüestionar normes heteronormatives i explorar formes de vida dissidents (Bell i Valentine 1995b; Valentine 1997; Bell 2000; Phillips et al. 2000). En lloc de veure el camp com un entorn passiu, aquests estudis subratllen la seva dimensió com a espai activament negociat, en què les minories sexuals reconfiguren relacions, gènere i identitat més enllà de les estructures heteronormatives. Per exemple, Cody i Welch (1997) associen la vida rural amb ritmes més pausats i xarxes de suport comunitari, fet que facilita la construcció d'espais de confiança i comunitat, contrastant amb l'anonimat urbà.

Obres com *Mapping Desire* (Bell i Valentine 1995a) van marcar un punt d'inflexió en la geografia de les sexualitats, mostrant que la ruralitat pot actuar com a lloc de resistència a l'heteronormativitat, alhora que qüestiona la subordinació tradicional del camp a la ciutat en termes de llibertat sexual. També, *Queer Country* (Bell i Valentine 1995b) problematitza l'ambivalència del camp: utòpic i distòpic, espai de fugida i alhora de construcció alternativa. Valentine (1997) i Cloke i Little (1997) afegeixen una dimensió crítica, analitzant com les comunitats lèsbiques aprofiten l'espai rural per desafiar estructures heteropatriarcals i generar projectes vitals alternatius. Això evidencia que la ruralitat no és un espai neutre; és un medi de negociació constant entre normes dominants i pràctiques dissidents.

Els treballs de Forsyth (1997) i Kirkey i Forsyth (2001) també és un altre exemple de qüestionament de la idea que les persones no heteronormatives no poden existir en un entorn rural. En estudiar les experiències de persones homosexuals d'una vall de Connecticut, varen demostrar com a la zona s'havia format una cultura i comunitat gai visible i fortament integrada a la comunitat.

La recerca posterior reforça la necessitat de perspectives heterogènies. McCarthy (2000) destaca la complexitat dels processos de construcció identitària i xarxes de suport; Smith i Holt (2005) mostren que localitats com Hebden Bridge funcionen com a nodes de visibilitat i migració lèsbica, evidenciant la dimensió socioespacial de l'experiència. També, Browne (2009; 2011) i Kazyak (2011; 2012) subratllen que les ruralitats dissidents no només

desafien les normes heterosexuales hegemoniques, sino que tambien generen tensiones internas, derivadas de proximidad social, jerarquias de genero i negociaciones de visibilidad.

La intersecció entre visibilitat, anonimat i seguretat constitueix un eix analític central. Contràriament a l'anonimat urbà, la proximitat rural implica un reconeixement implícit i unes formes diferenciades de visibilitat, on la comunitat actua com a agent de suport i també de regulació social (Kazyak 2011). La tecnologia digital amplifica aquestes dinàmiques: Gray (2009) mostra com internet potencia visibilitat i associacionisme, mentre que Gorman-Murray et al. (2012) documenta com pràctiques urbanes poden ser reinterpretades en contextos rurals, creant idil·lis híbrids.

En aquesta línia, Myrdahl (2013) ofereix una aportació clau en desplaçar el focus analític de les grans metròpolis cap a les "ciutats ordinàries", mostrant com les jerarquies urbanes —implícites en gran part de la geografia queer— limiten la capacitat de reconèixer pràctiques dissidents en contextos que no encaixen en el model "gay friendly". La seva crítica a la metronormativitat revela que les petites ciutats i les ruralitats no poden ser interpretades com a espais derivats, deficitaris o imitatius, sino com a escenaris on les identitats LGBT es configuren a partir de condicions geogràficament específiques, negociacions quotidianes i formes pròpies de produir espai. Els relats que analitza mostren que la vida LGBT en aquests contextos combina suport, conflicte i creativitat, i que les tensions sovint atribuïdes a la "perifèria" no són exclusives d'aquesta, sino que emergeixen també en grans centres urbans. Així, la proposta de Myrdahl (2013) reforça la necessitat de comprendre les ruralitats i petites ciutats no com a absència d'urbanitat, sino com a espais amb agències pròpies, capaços de generar subjectivitats dissidents i formes de pertinença que desafien la lògica centre-perifèria.

El volum *Sexuality, Rurality and Geography* (Gorman-Murray et al. 2013), aporta una mirada decisiva a la complexitat de les sexualitats rurals, qüestionant la persistència d'imaginari que representen aquests espais com a inherentment hostils o marginals. La diversitat de casos i metodologies que recull —des d'analítiques històriques fins a aproximacions més-que-humanes o estudis sobre mobilitats i comunitats— mostra que la ruralitat és un entorn dinàmic on es configuren subjectivitats i pràctiques que desborden la dicotomia rural-urbà. Tot i aquesta riquesa, la revisió de Myrdahl (2014) assenyala una atenció desigual a les dimensions interseccionals, fet que evidencia la necessitat de marcs més sensibles a ètnia o classe. En conjunt, el volum consolida una lectura de les ruralitats

com a espais heterogenis i plens d'agència, capaços de generar formes diverses de vida i dissidència sexual.

Finalment, perspectives post-metronormatives recents proposen reconèixer la pluralitat de ruralitats queer, valorant vincles afectius, territorials i pràctiques quotidianes més enllà de la metròpoli (Pazos 2024). Tot i aquests avanços, persisteixen buits de recerca, especialment sobre gènere, joventut, mobilitat i l'impacte de les tecnologies digitals en la visibilitat i construcció de l'imaginari rural.

En síntesi, l'idil·li rural de la dissidència sexual i de gènere evidencia que els espais rurals són complexos i no homogenis: poden ser opressius i alhora emancipadors, i la seva relació amb la sexualitat depèn del context, de les estructures socials i de les pràctiques locals. Reconèixer aquesta complexitat supera visions simplificadores i posiciona la ruralitat com un escenari on es negocien identitats i projectes vitals dissidents, en diàleg amb imaginaris urbans i metronormatius.

Malgrat l'avenç de perspectives post-metronormatives i l'ampliació del focus cap a ruralitats diverses, la literatura continua privilegiant les dinàmiques de mobilitat, migració i desplaçament com a eixos centrals d'anàlisi. Les experiències de permanència, arrelament i negociació quotidiana en contextos rurals —especialment entre població jove— han estat menys explorades, i sovint subordinades a la narrativa del sexili. Aquesta limitació convida a desplaçar la mirada cap a les pràctiques situades que configuren formes de vida dissidents més enllà de la dicotomia fugida/alliberament, i a examinar com les relacions territorials influeixen en la construcció de subjectivitats juvenils en contextos no metropolitans. En aquest sentit, aquesta tesi aposta per analitzar no només les trajectòries de sortida, sinó també les formes de permanència i arrelament com a espais de producció d'agència.

2.4. Geografia de la joventut

Aquest apartat explora com les persones joves construeixen identitat i pertinença en contextos socials i espacials diversos, amb especial atenció als entorns rurals i a les dimensions de gènere i sexualitat. Analitza les interaccions entre espais físics i digitals, mobilitat, retorn i vincles comunitaris, mostrant com les trajectòries juvenils es configuren a través de pràctiques d'agència, resistència i negociació.

2.4.1. Perspectives geogràfiques sobre la joventut i transicions vitals

La geografia de la joventut analitza com les trajectòries i experiències de les persones joves es desenvolupen en relació amb els espais que habiten, entenent la joventut com un procés situat, relacional i heterogeni, influït per factors socials, culturals i espacials (Aitken 2001; Worth 2009).

Històricament, la recerca sobre joventut ha patit una doble invisibilització: **per edat**, subordinant la joventut a la infància o a l'edat adulta, i **per espai**, centrant-se en contextos urbans del Nord Global (Valentine i Skelton 2003; Evans 2008). Aquest biaix ha limitat la comprensió de les experiències juvenils en zones rurals o del Sud Global i ha contribuït a reproduir visions problematitzadores de la joventut, sovint associades a la delinqüència, el consum de drogues o la transgressió (Aitken 2001; Ruddick 2003).

Aquest enfocament ha afavorit una concepció tradicional de la joventut com una simple etapa de transició lineal cap a l'edat adulta, marcada per l'adquisició progressiva d'autonomia i responsabilitat (Evans 2008). Tanmateix, la geografia i altres disciplines socials han qüestionat aquesta mirada evolutiva, posant de relleu el caràcter socialment construït i contextual de la categoria, així com la seva variabilitat segons factors de gènere, classe, sexualitat o localització (Valentine i Skelton 2003; Skelton 2013; Rodó-Zárate 2011).

En aquest marc, la literatura distingeix dues aproximacions principals: una que defineix la joventut segons l'edat cronològica i una altra que la concep com una experiència performativa, vinculada a formes específiques de ser i estar en el món. Aquesta darrera

perspectiva reconeix que els límits entre infància, joventut i adultesa són difusos i que les transicions vitals no segueixen trajectòries uniformes ni universals (Evans 2008).

Des d'aquesta mirada, els estudis sobre transicions i cursos de vida han evidenciat la fluïdesa i reversibilitat de les etapes juvenils. L'entrada a l'edat adulta ja no respon a un model únic, sinó que s'articula a través de trajectòries diverses condicionades pel mercat laboral, el sistema educatiu, la família o els patrons de consum. Aquestes trajectòries estan estructuralment travessades per desigualtats de classe, gènere, ètnia i sexualitat (Valentine 2003; Merino i Garcia 2006; Serracant 2015). En conseqüència, les experiències juvenils no poden generalitzar-se des d'un punt de vista occidental o metropolità, fet que reclama reconèixer múltiples formes d'experiència juvenil segons context i posició social (Farrugia 2015; Farrugia i Wood 2017; Aitken 2019).

Un dels avenços més rellevants en la geografia de la joventut ha estat el reconeixement de les persones joves com a agents actius en la configuració dels seus propis processos vitals. Des d'aquesta perspectiva, la joventut es construeix a través de pràctiques quotidianes i relacions que tenen lloc en espais diversos —com la llar, l'escola, els espais d'oci o les xarxes digitals—, tots ells travessats per dinàmiques globals (Katz 2004). Aquest enfocament resulta especialment útil per analitzar contextos rurals i les seves interseccions amb el gènere i la sexualitat, ja que permet visibilitzar com els i les joves negocien les seves identitats i projectes vitals (Hopkins i O'Neill Gutierrez 2015). En aquesta línia, les recerques recents posen l'accent en la interconnexió entre espais vitals i en la necessitat de superar el metrocentrisme i la centralitat urbana del coneixement sobre joventut, obrint el camp a una comprensió més diversa, situada i globalment rellevant (Valentine 2019; Aitken 2019).

En síntesi, la geografia de la joventut ha passat, al llarg de les darreres dècades, d'una visió lineal i homogènia a un enfocament crític, situat i interseccional, que vincula les trajectòries juvenils amb les estructures socials i els espais vitals, contribuint a un coneixement més ampli, inclusiu i contextualitzat de la joventut. Aquesta concepció relacional de la joventut obre la porta a analitzar com els processos identitaris i els sentits de pertinença es configuren en relació amb l'espai i les estructures de poder.

2.4.2. Joventut, identitat i pertinença

Les experiències juvenils de pertinença no poden comprendre's com a fenòmens estàtics ni homogenis, ja que emergeixen en contextos socials, culturals i espacials en constant transformació. Des d'una perspectiva crítica, la pertinença és un procés relacional, situat i en tensió, que connecta identitat, lloc i poder (Yuval-Davis 2006, 2011). No es tracta simplement d'adscriure's a un grup o territori, sinó de negociar contínuament múltiples identitats i escales de pertinença en la vida quotidiana. Les persones joves actuen com a agents actius en aquesta construcció, modulant la seva inclusió o exclusió segons les condicions socials i culturals que travessen (Stahl i Habib 2017; Habib i Ward 2019b).

En aquest marc, la identitat juvenil s'entén com un procés mòbil, relacional i co-constitutiu amb l'espai. Les transicions vitals impliquen també transicions espacials, ja sigui mitjançant la mobilitat física, social o simbòlica. Així, el "sentir-se de" o "alienat" en un lloc emergeix de la interacció entre experiències passades, reconeixement social i expectatives de futur (Relph 1976; Habib i Ward 2019b). La pertinença, llavors, no és un punt de destinació, sinó un equilibri entre l'arrelament i la transformació, que requereix ajustaments constants en relació amb entorns canviants.

La dimensió espacial és central en aquest procés. Els espais no són només escenaris passius, sinó constitutius de les identitats i de les relacions (Massey 1994). Les persones joves generen i reconfiguren "espais de pertinença" a través de pràctiques quotidianes i simbòliques que poden abastar des d'entorns físics —escoles, carrers, centres culturals— fins a escenaris digitals i transnacionals. Aquests espais incorporen jerarquies, normes i exclusions, i determinen qui pot participar i de quina manera (Habib i Ward 2019b).

En aquest sentit, la pertinença es manifesta com un procés relacional i polític. Els vincles amb altres persones i amb comunitats constitueixen el nucli de la construcció identitària, i alhora estan mediat per desigualtats estructurals (classe, gènere, etnicitat, sexualitat) que condicionen les oportunitats d'inclusió. La identitat juvenil, per tant, és intrínsecament plural i fragmentada: les persones joves poden experimentar sentits de pertinença múltiples i superposats, alhora que confronten l'exclusió o la marginació en diversos entorns socials (Ravn i Demant 2017; Habib i Ward 2019b).

A més, l'evolució tecnològica ha expandit de manera significativa les formes en què la gent jove pot experimentar i negociar la pertinença, donant lloc a espais virtuals que actuen com

a extensions dels entorns físics i llocs propis de construcció identitària (Rivera-Vargas i Miño-Puigcercós 2018). Aquests espais virtuals permeten assajar i expressar identitats que sovint no troben validesa ni reconeixement en contextos presencials. La virtualitat proporciona distància i anonimat relatiu, factors que afavoreixen la reflexió crítica sobre les pròpies experiències i la possibilitat de construir vincles afectius i polítics amb altres que comparteixen interessos, valors o trajectòries similars (Miño-Puigcercós et al. 2019).

Tot i així, aquests espais digitals no són inherentment inclusius ni neutrals: estan marcats per jerarquies socials preexistents —gènere, classe, etnicitat i capital cultural— que condicionen l'accés, la visibilitat i la seguretat de les persones participants, alhora que determinen quines formes de participació i reconeixement són possibles. En conseqüència, la pertinença en línia requereix pràctiques actives de regulació i cura, on els i les joves desenvolupen estratègies per gestionar conflictes, mantenir la cohesió comunitària i preservar entorns segurs que possibilitin l'expressió i el reconeixement mutu. Aquestes pràctiques inclouen la creació de normes col·lectives, el filtratge de participants i la intervenció davant conductes tòxiques, combinant agència juvenil amb les limitacions de l'entorn digital i generant geografies afectives híbrides on identitat i pertinença es co-constitueixen amb els vincles físics i culturals de la joventut (Rivera-Vargas i Miño-Puigcercós 2018; Miño-Puigcercós et al. 2019).

Finalment, els estudis recents assenyalen que la pertinença juvenil implica una combinació d'agència i limitacions estructurals: les persones joves no són agents passius, sinó que negocien activament la seva identitat i el seu lloc en el món. Aquesta agència es manifesta en pràctiques quotidianes, micropolítiques i simbòliques que permeten crear continuïtat i estabilitat en contextos canviants, tot articulant una experiència de pertinença que és alhora relacional, espacial i temporal (Habib i Ward 2019a, 2019b).

Comprendre la pertinença juvenil exigeix reconèixer-la com un procés dinàmic i situat, que emergeix en la intersecció entre identitat, espai i poder, i que implica negociació, creació de vincles i confrontació amb les desigualtats que travessen els contextos socials i culturals on les persones joves viuen i actuen. Aquestes dinàmiques adquireixen especificitats particulars en funció del context territorial; en els entorns rurals, la pertinença, la mobilitat i les identitats juvenils es configuren sota condicions materials i simbòliques distintives.

2.4.3. La joventut rural

En els darrers anys, la recerca sobre joventut ha posat de relleu la importància d'incorporar l'espacialitat com a categoria analítica, reconeixent que els llocs on les persones joves viuen i es relacionen influeixen de manera determinant en les seves experiències i trajectòries vitals. En aquest marc, els estudis sobre joventut rural mostren que els entorns rurals no poden entendre's com a espais homogenis ni estàtics, sinó com a territoris socials i simbòlics complexos, travessats per relacions de poder i per processos d'inclusió i exclusió que condicionen la construcció identitària (Farrugia 2015). Aquesta complexitat espacial condiciona directament les oportunitats, les decisions i les estratègies vitals de la gent jove que hi habita.

D'aquesta manera, la literatura destaca dues dimensions principals que il·lustren aquesta relació entre espai i trajectòria juvenil. D'una banda, l'escassetat d'oportunitats educatives, laborals i d'oci condiciona tant la permanència com la sortida de les persones joves. D'altra banda, la mobilitat esdevé una experiència central i una estratègia vital. Desplaçar-se cap a entorns urbans permet accedir a nous recursos, coneixements i formes de vida, alhora que facilita la construcció d'identitats pròpies més enllà de les percepcions i limitacions dels entorns rurals (Farrugia 2016; Cuervo i Wyn 2017).

Els estudis també evidencien que la joventut rural construeix representacions ambivalents del camp. Es combinen valors positius —com la solidaritat, la proximitat comunitària o la tranquil·litat— amb percepcions negatives, com l'avorriment, la manca d'oportunitats o l'excés de tradició. Aquesta dualitat, conceptualitzada com rural idyll (idil·li rural) i rural dull (ruralitat avorrida), reflecteix la coexistència d'una experiència d'harmonia i arrelament amb sentiments de monotonia i control social (Rye 2006; Haugen i Villa 2006; Gunko i Medvedev 2018).

En aquest context, la mobilitat emergeix com un element central en les trajectòries juvenils, no només per accedir a recursos educatius i laborals situats a les ciutats, sinó també per explorar formes de vida i identitats (Farrugia 2016).

Mobilitat

La mobilitat constitueix un element clau per comprendre les experiències juvenils contemporànies, ja que els fluxos globals de capital, imaginaris culturals i pràctiques juvenils influeixen tant en les oportunitats com en les expectatives vitals. En el cas de la joventut rural, aquesta dinàmica adquireix característiques específiques: sovint es presenta com una necessitat més que com una elecció, atès que la concentració de recursos, serveis i reconeixement simbòlic a les ciutats condiciona les trajectòries vitals (Farrugia 2016)

No obstant això, reduir la joventut rural a un relat de manca o desavantatge seria una simplificació problemàtica, ja que podria naturalitzar la ruralitat com un espai de transicions “incompletes”. Cal entendre les mobilitats juvenils com a pràctiques situades, en què les decisions de marxar o quedar-se s’articulen a partir de relacions complexes entre estructures socioeconòmiques, vincles afectius i imaginaris culturals (Farrugia 2016; Cuervo i Wyn 2017).

Diversos estudis subratllen la dimensió social i interseccional d’aquests processos. Rye (2006) assenyala que l’origen social i el capital cultural i econòmic familiar condicionen fortament les decisions migratòries de les persones joves rurals, reforçant desigualtats preexistents. Walsh (2013) mostra que, en el cas de les dones joves rurals, la mobilitat sovint respon més a la precarietat laboral que a la recerca d’educació. D’altra banda, Haukanes (2013) destaca que el desig de permanència pot derivar de contextos econòmicament favorables i de la possibilitat de connectar amb cultures juvenils globals a través d’internet, assenyalant que les representacions de la vida rural, centrades en l’idil·li rural, sovint s’associen a una imatge de família heterosexual de classe mitjana.

Per abordar aquesta complexitat, Farrugia (2016) proposa un marc analític que conceptualitza la mobilitat a través de tres dimensions complementàries. La dimensió estructural evidencia les desigualtats materials entre espais urbans i rurals; la simbòlica reflecteix les jerarquies de valor que situen la ciutat com a espai de progrés i modernitat; i la no representativa destaca les experiències afectives i corporals que emergeixen en el propi moviment, en el desplaçar-se i en experimentar nous llocs. Aquesta perspectiva permet entendre la mobilitat no només com un fet econòmic o geogràfic, sinó com una pràctica social i emocional que contribueix a la construcció d’identitats.

En la mateixa línia, Terman (2020) posa de manifest la importància d'analitzar la mobilitat des d'una perspectiva interseccional, mostrant com gènere, sexualitat, classe i origen ètnic condicionen les possibilitats —i els límits— d'aquest imperatiu de mobilitat dins d'un context marcat per la metronormativitat.

Així, la mobilitat de les persones joves rurals no pot entendre's únicament com a desplaçament físic, sinó com un escenari de tensions entre opcions i restriccions, permanència i desplaçament, emancipació i expectativa social. Marxar i quedar-se no són categories oposades, sinó experiències interdependents que articulen processos de pertinença, arrelament i construcció identitària en contextos rurals.

Pertinença i retorn

La pertinença, que en els apartats anteriors s'ha abordat com un procés relacional i dinàmic, adquireix en els contextos rurals un sentit territorial i afectiu particular. En la joventut rural, el vincle amb el territori d'origen constitueix un element central en la configuració de les trajectòries de mobilitat. El poble no és només un espai físic, sinó també un lloc de pertinença on es concentren relacions familiars, amistats i formes de sociabilitat que donen sentit a la identitat i al projecte vital (Farrugia 2016; Cuervo i Wyn 2017). En aquest marc, la migració de retorn sovint no s'explica per motius estrictament econòmics o laborals, sinó per la voluntat de desenvolupar projectes de futur vinculats a l'arrelament i als vincles personals i socials (Rérat 2014; Haartsen i Thissen 2014).

Els factors que impulsen el retorn es relacionen principalment amb la combinació de vincles familiars, culturals i socials, més que amb l'èxit acadèmic o professional (Buchenrieder et al. 2020). Aquestes decisions són dinàmiques i poden transformar-se al llarg del temps: moltes persones joves que marxen a estudiar o treballar en entorns urbans reinterpreten la seva pròpia migració, trobant en el retorn una manera de reconèixer i integrar experiències viscudes fora amb les condicions materials i socials del lloc d'origen (Rönnlund 2020; Mærsk et al. 2021).

Des d'una perspectiva més col·lectiva, Matysiak (2018; 2021) introdueix el concepte de "compromís amb la comunitat" per descriure com la participació activa en la vida local pot reforçar l'arrelament i consolidar el desig de retorn. Així, aquest moviment no es limita a un

desplaçament geogràfic, sinó que esdevé una pràctica que contribueix a reproduir o transformar les dinàmiques socials i identitàries del món rural.

En el context català i espanyol, la recerca mostra patrons similars. Factors com el gènere, el nivell educatiu, l'arrelament i l'interès per la història local influeixen en la decisió de tornar o romandre en l'entorn rural d'origen, mentre que la desvinculació emocional o social tendeix a impulsar la migració (Llorent-Bedmar et al. 2021; García-Arias et al. 2021). A més, Baylina i Rodó-Zárate (2020) subratllen que l'activisme i els moviments feministes poden actuar com a espais de resistència i reconfiguració dels imaginaris rurals, obrint noves formes d'habitar i vincular-se amb el territori.

Finalment, cal tenir en compte la dimensió estructural i política del retorn. Factors com l'accés a l'habitatge, les infraestructures i les oportunitats laborals influeixen directament en la retenció i atracció juvenil, amb repercussions sobre la sostenibilitat demogràfica, econòmica i cultural dels territoris rurals (Camarero Rioja i Rivera Escribano 2024). En aquest sentit, el retorn no pot entendre's com una decisió estrictament individual, sinó com una pràctica que té implicacions col·lectives i territorials. Així, la pertinença rural no només s'articula com una relació emocional o territorial, sinó també com una pràctica política de reconfiguració del lloc i de resistència davant les lògiques centrals i urbanocèntriques.

2.4.4. Joventut, gènere i dissidència sexual

A més de les dimensions espacials i territorials examinades anteriorment, les trajectòries juvenils són també estructurades per el gènere i la sexualitat, categories que condicionen les oportunitats, la pertinença i les formes d'habitar els espais físics i digitals.

Durant les dècades de 1990 i 2000, els estudis de geografia feminista i els enfocaments centrats en el gènere van qüestionar els models normatius de transició juvenil, mostrant que les experiències dels i les joves es veuen condicionades pel gènere i, tot i que la sexualitat encara era tractada de manera limitada, aquests treballs van obrir la porta a comprendre la complexitat de les trajectòries juvenils més enllà de la vulnerabilitat i del risc (Skelton 2002, 2013).

Tot i que les persones joves no heteronormatives han estat històricament poc representades, recentment la recerca ha posat l'accent en la seva capacitat d'agència,

resistència i resiliència, mostrant com transformen els espais quotidians en llocs de reconeixement i autoafirmació, més enllà de la vulnerabilitat i del risc, especialment en contextos rurals on la proximitat comunitària i la vigilància social intensifiquen les pressions heteronormatives (Schroeder 2012; Ehlke et al. 2020). Tanmateix, els enfocaments més recents han posat l'accent en la capacitat d'agència, resistència i resiliència de la joventut dissident, mostrant com les persones joves transformen els espais quotidians en llocs de reconeixement i autoafirmació (Valentine i Skelton 2003; Rodó-Zárate i Baylina 2014; Gooding et al. 2023).

Aquesta combinació d'invisibilitat estructural i capacitat d'acció posa de relleu la necessitat d'analitzar les experiències juvenils més enllà de la visió generalitzada, tenint en compte com el gènere i la sexualitat estructuren trajectòries i oportunitats. Les experiències juvenils no poden comprendre's de manera neutra ni uniforme, ja que estan travessades per relacions de poder, normes socials i estructures culturals que configuren la vida quotidiana. La geografia de la joventut ha evidenciat que gènere i sexualitat funcionen com a categories estructurants de trajectòries, oportunitats i formes de pertinença, incidint directament en la manera com la gent jove habita els espais que ocupa (Valentine i Skelton 2003; Skelton 2013).

Per traduir aquestes categories estructurals a l'experiència concreta, cal observar com es negocien i transformen els espais juvenils. Per exemple, Rodó-Zárate (2015) descriu com les lesbianes joves identifiquen "espais d'opressió" i "llocs d'alleujament", evidenciant que la vivència de la sexualitat es configura a través de pràctiques espacials i emocionals situades, més enllà de les normes heteronormatives. Alhora, les institucions educatives poden actuar com a espais de suport o, per contra, com a llocs de control que limiten l'expressió dissident (Rand i Pacey 2022), mentre que els entorns digitals faciliten la connexió amb iguals i la creació de xarxes de reconeixement, tot i reproduir també normes i jerarquies que poden generar noves formes d'exclusió (Mary Gray 2009). Com hem vist, els entorns digitals i les xarxes online actuen com a extensions dels espais físics, permetent assajar identitats dissidents i crear vincles de reconeixement, tot reproduint, però també negociant, normes i jerarquies preexistents.

En contextos rurals, la proximitat comunitària i la vigilància social intensifiquen les pressions heteronormatives, afectant les decisions de mobilitat i les estratègies de pertinença, tal com succeeix també en les trajectòries de retorn analitzades anteriorment. Alhora, aquestes condicions estimulen l'aparició de microespais de cura, suport i afirmació. La llar, per

exemple, emergeix com un espai heterogeni i polític, on la quotidianitat i la materialitat esdevenen eines d'autoafirmació i de construcció comunitària (Pascual-Bordas 2024a). Les estratègies de resistència i negociació combinen dimensions emocionals, espacials i relacionals, posant de relleu que la construcció identitària és inseparable del context material i social en què es desplega (Valentine i Skelton 2003; Rodó-Zárate 2011; Pascual-Bordas i Rodó-Zárate 2022).

Finalment, aquestes evidències subratllen la necessitat d'un enfocament interseccional i situat per comprendre les trajectòries juvenils. L'edat, el gènere, la sexualitat, entre d'altres categories, i l'espai no poden analitzar-se de manera separada, ja que s'entrellacen per produir oportunitats diferenciades i desigualtats específiques. Analitzar la joventut dissident des d'aquesta perspectiva permet visibilitzar la complexitat de les seves experiències i identificar tant les restriccions com les formes d'agència i creació de pertinença (Hopkins i O'Neill Gutierrez 2015).

D'aquesta manera, entendre la joventut dissident requereix una perspectiva que intersequi identitat, espai, gènere i sexualitat, revelant com aquests factors configuren oportunitats, limitacions i pràctiques de pertinença en contextos tant urbans com rurals.

En conjunt, la conceptualització de la joventut rural com a etapa transitòria orientada cap a la mobilitat ha consolidat una lectura que associa emancipació amb desplaçament i permanència amb limitació. Aquesta mirada tendeix a invisibilitzar les formes d'agència que es despleguen en el present i a relegar a un segon pla les pràctiques d'arrelament. Incorporar de manera sistemàtica la dimensió sexual i de gènere en aquest debat permet complexificar la comprensió de les trajectòries juvenils en entorns rurals i desplaçar la mirada cap a la dimensió territorial de l'agència dissident. Aquesta recerca contribueix a aquest desplaçament, posant el focus en les pràctiques presents i situades que reconfiguren el significat de quedar-se en el món rural.

2.5. Interseccionalitat i ruralitat: quan gènere, sexualitat i joventut s'entrellacen en l'entorn rural

Aquest apartat presenta la interseccionalitat com una perspectiva analítica clau per comprendre com els eixos de gènere, sexualitat i joventut s'entrellacen en contextos rurals. Permet situar les experiències de les persones joves amb identitats dissidents dins de les dinàmiques socials, culturals i territorials que travessen els espais que habiten. Actua, així, com a síntesi integradora del Marc Conceptual i com a marc de referència per a la recerca.

2.5.1. Aproximació a la interseccionalitat com a marc analític

El concepte de la interseccionalitat s'ha consolidat en les darreres dècades com un marc analític fonamental per comprendre la complexitat de les desigualtats socials. El concepte, introduït per Kimberlé Crenshaw (1991) en el context del feminisme negre nord-americà, va sorgir per explicar com els eixos de gènere, raça i classe interactuen en la configuració de les experiències de les dones negres. Crenshaw (1991) argumentava que aquestes experiències no poden entendre's a partir d'un únic eix de desigualtat, sinó que cal considerar la seva interconnexió per captar-ne la complexitat.

A partir d'aquest context, la teoria ha evolucionat fins a convertir-se en un marc d'estudi ampli, amb una idea central: les estructures de privilegi i opressió no operen de manera aïllada, sinó simultània i interdependent (Al-Hindi 2020). Això implica que les categories socials —gènere, raça, classe, sexualitat, edat, ètnia o la diversitat corporal i funcional— són mútuament constitutives i que la seva interrelació no pot reduir-se a una simple suma de factors (Hill Collins i Bilge 2016). Aquesta perspectiva permet reconèixer diferències internes dins de cada categoria i entendre que les persones poden ocupar posicions de privilegi i opressió alhora, depenent del context (Valentine 2007; M. Brown 2012; Rodó-Zárate 2015).

Aquest enfocament teòric s'enriqueix quan s'aplica a la geografia, on l'espai emergeix com a element constitutiu de les desigualtats. Aquesta perspectiva mostra com les categories socials s'entrecreuen en relació amb els llocs i les pràctiques quotidianes, evidenciant que les relacions de poder depenen del context espacial. El reconeixement del lloc com a dimensió constitutiva permet superar visions reduccionistes i comprendre com privilegis i

desigualtats es configuren conjuntament en espais concrets, generant experiències diverses de vulnerabilitat i resistència (Valentine 2007; Rodó-Zárate i Baylina 2018; Hopkins 2018).

Aplicada a la joventut, aquesta perspectiva revela com l'edat s'entrellaça amb altres eixos de desigualtat, especialment gènere i sexualitat, generant experiències espacials diferenciades. Aquest enfocament supera visions homogènies i entén la joventut com una categoria travessada per relacions de poder, incorporant també la dimensió emocional i metodològica per revelar com les emocions i l'espai generen privilegis i opressions (Rodó-Zárate 2014a, 2023; Hopkins i O'Neill Gutierrez 2015).

Tot i la seva rellevància creixent, la seva aplicació en contextos rurals continua sent limitada. Com assenyala Garcia Gonzalez (2019), la tradició acadèmica rural ha tendit a analitzar les categories socials de manera separada, sense abordar-ne la interdependència. Així, mentre molts estudis rurals s'han centrat en la joventut — especialment en relació amb el treball, la mobilitat o el gènere—, són incipients les investigacions que examinen conjuntament joventut, sexualitat i gènere des d'una mirada interseccional.

2.5.2. La interseccionalitat en contextos rurals

Tot i que la interseccionalitat s'ha consolidat com un marc analític fonamental per comprendre les relacions entre diverses dimensions de desigualtat, gran part de la seva aplicació s'ha desenvolupat en contextos urbans. Aquesta centralitat de "l'urbà" com a espai normatiu de la diferència ha tendit a invisibilitzar les formes d'exclusió i desigualtat que es produeixen en àmbits rurals (Shortall 2014; Mary Gray et al. 2016). L'urbanocentrisme acadèmic ha traslladat interpretacions pròpies de les ciutats a contextos rurals, sovint sense considerar-ne la complexitat social, econòmica i simbòlica (Bares et al. 2019).

Diverses autores han reclamat incorporar el lloc com a dimensió rellevant dins l'anàlisi interseccional, entenent que les experiències individuals i col·lectives estan travessades també per condicions espacials i territorials (Thomas et al. 2021). En entorns rurals, aquestes condicions poden intensificar o modificar les relacions de poder vinculades a

altres eixos de desigualtat, com la mobilitat, l'accés a recursos o les oportunitats vitals. Per això, aplicar la interseccionalitat al context rural permet revelar com el lloc s'articula amb gènere, classe, sexualitat i altres identitats, oferint una comprensió més rica de les jerarquies socials i espacials (Redshaw et al. 2025).

Tot i aquests avenços, persisteixen limitacions: escassetat d'estudis empírics, predomini del Nord Global i poca atenció a eixos com la sexualitat, l'ètnia o altres formes de diversitat corporal i funcional. Aquestes limitacions subratllen la necessitat de situar la ruralitat com un eix analític actiu, capaç d'explicar com es produeixen privilegis i opressions en contextos específics i no només com un escenari passiu (Garcia Gonzalez 2019).

La revisió de la literatura que fan Redshaw et al. (2025) identifica quatre dimensions clau per analitzar la interseccionalitat en contextos rurals. En primer lloc, les relacions socials, la comunitat i l'ètnia configuren de manera significativa les experiències individuals i col·lectives. Les comunitats rurals poden funcionar tant com a espais de suport i solidaritat com de control social i exclusió, on les pressions normatives sovint s'entrellacen amb la dominació de la masculinitat blanca i heterosexual i amb processos d'alterització i desigualtat institucionalitzada (P. Cloke 2006b; Cairns 2013; Abelson 2016). Malgrat aquestes limitacions, la proximitat comunitària pot generar també oportunitats de vinculació i suport mutu, oferint espais de reconeixement i cura dins de l'entorn local (Devine-Wright i Clayton 2010; Escalera-Reyes 2020).

La segona dimensió abasta les interseccions entre gènere, identitat i classe. Les desigualtats laborals i socials afecten especialment sectors tradicionals com l'agricultura o la mineria, mentre que dones i persones dissidents sovint queden invisibilitzades en els espais públics i institucionals. Els enfocaments queer i la crítica a la metronormativitat — que associa llibertat sexual i de gènere amb els entorns urbans— permeten qüestionar imaginaris rurals dominats per masculinitats hegemòniques i explorar com les identitats no normatives negocien reconeixement, seguretat i pertinença en aquests contextos (Mary Gray et al. 2016; Pazos 2024; Redshaw et al. 2025).

La tercera dimensió és la relació amb el lloc i l'espai. El territori és un agent actiu en la construcció d'identitats i desigualtats. Les interaccions amb el lloc influeixen en el sentiment de pertinença, la salut, la mobilitat i les oportunitats vitals, i poden reproduir o desafiar relacions de poder. La diversitat dels contextos rurals i les polítiques locals modelen experiències diferenciades segons gènere, classe o origen, fent de la ruralitat un espai on

coexisteixen opressió, resistència col·lectiva i estratègies quotidianes de transformació social (Redshaw et al. 2025).

Finalment, la dimensió del poder travessa totes les interaccions anteriors. Les desigualtats rurals resulten de la simultània operació de sistemes de dominació com el sexisme, el racisme o el classisme, que es materialitzen en l'accés desigual a recursos, reconeixement i participació. Tot i que aquestes estructures poden limitar les oportunitats de les persones joves, també generen espais per a l'agència, la resistència i la transformació social (Redshaw et al. 2025).

En síntesi, l'enfocament interseccional en contextos rurals proporciona un marc analític i metodològic per comprendre com interaccionen gènere, classe, sexualitat, edat i lloc en la configuració de privilegis, vulnerabilitats i estratègies de resistència. Alhora, reconeix la ruralitat com un espai actiu i significatiu, capaç de reproduir i transformar les relacions de poder i de generar noves formes de comunitat.

2.5.3. Investigacions en gènere, sexualitat i joventut en l'entorn rural: estat de la qüestió

Aquest apartat revisa les investigacions més destacades que aborden la intersecció entre joventut, gènere i sexualitat en contextos rurals. L'objectiu és analitzar com aquests estudis contribueixen a entendre la diversitat d'experiències, detectar buits en la recerca i plantejar noves perspectives per a una anàlisi interseccional de la joventut rural.

Aportacions interdisciplinàries

Diverses disciplines han qüestionat les visions que associen la ruralitat amb el conservadorisme i immobilitat, oferint una mirada matisada que reconeix la diversitat d'experiències en contextos rurals.

Els estudis rurals han generat abundant literatura sobre gènere, centrada sobretot en la construcció de masculinitats i feminitats per part de la joventut. Malgrat la interconnexió entre gènere i sexualitat, la recerca que explora la intersecció entre joventut, gènere i sexualitat en entorns rurals continua sent limitada (Pini et al. 2016).

Tot i això, hi ha treballs que il·lustren la manera com les persones joves negocien la seva identitat sexual i espacial. Per exemple, Waitt i Gorman-Murray (2011a) descriuen la trajectòria de Harry, un jove australià homosexual, explorant com la migració i la construcció d'un "llar" influeixen en la formació de la seva sexualitat. La recerca mostra que trobar un lloc que pugui anomenar "llar" és un procés complex per a joves rurals que no s'ajusten a les expectatives heteronormatives, i evidència la fluïdesa i l'espacialitat dels processos de negociació identitària, incloent la creació d'espais que no estan condicionats ni per les normes de gènere del lloc natal ni per l'hegemonia urbana.

En un altre estudi, Waitt i Gorman-Murray (2011b) examinen els viatges de joves lesbianes i gais de Townsville, Austràlia, que marxen i tornen al seu poble natal. Els seus relats qüestionen la visió de la ruralitat com a espai tancat i les ciutats com a únics llocs de tolerància, mostrant com el retorn pot implicar transformar el lloc natal i com la identitat sexual es construeix en relació amb l'espai i les normes socials. Aquests estudis evidencien les possibilitats d'agència i creació de llocs de pertinença per a la joventut dissident, tot i que no integren explícitament la categoria de gènere.

Altres investigacions aporten perspectives complementàries. Eaves (2013) analitza les experiències de dones negres i queer al sud rural dels EUA, centrant-se en com negocien la seva identitat sexual i de gènere en contextos marcats per la moral conservadora i la segregació racial. Tot i no focalitzar directament en la joventut, les seves conclusions sobre resistència queer i creació de comunitats ofereixen eines conceptuals útils per comprendre processos similars entre joves rurals.

De manera més recent, Hartal i Bar Tzedek (2023) i Hartal i Krauz (2024) estudien com dones lesbianes, bisexuals i trans negocien la seva identitat en entorns perifèrics, destacant formes de "LGBTfòbia liberal" i pràctiques simultànies d'assimilació i resistència. Tot i que no inclouen explícitament la joventut, aquests treballs evidencien com la perifèria pot ser un espai productiu d'agència, aportant referents que poden contextualitzar els processos que afecten les persones joves dissidents en contextos perifèrics i rurals.

Altres disciplines han contribuït a comprendre com la joventut, el gènere i la sexualitat es negocien en contextos rurals, oferint perspectives complementàries. Des de la **comunicació**, un dels estudis més rellevants és el treball de Gray (2009) *Out in the Country: Youth, Media, and Queer Visibility in Rural America*, que introdueix el concepte de "digital rurality". Situat en zones rurals dels Estats Units, aquest estudi mostra com la

joventut LGBT negocia identitat, visibilitat i pertinença no només en l'espai físic, sinó també a través d'internet i les xarxes socials. Gray (2009) evidencia que les identitats minoritàries es construeixen mediades digitalment i que la mobilitat física no és l'única via de creació comunitària, utilitzant les xarxes per enfortir-se dins la comunitat local..

En la mateixa línia, Pacey et al. (2020) amplien aquesta perspectiva, destacant el paper d'Internet i les xarxes socials com a espais de suport, comunitat i accés a recursos per a joves de minories sexuals fora de les àrees metropolitanes. De manera més recent, Jonas et al. (2024) identifiquen l'“activisme informatiu” com un recurs estratègic que permet a les persones joves rurals accedir a informació i crear xarxes de suport i resistència. Aquestes recerques evidencien que la dimensió digital amplifica les oportunitats de pertinença, especialment en contextos on els vincles físics són més limitats.

En paral·lel, des de la **psicologia**, Cohn i Hastings (2010) mostren com les joves lesbianes rurals desenvolupen un autoconcepte positiu a través de les interaccions amb família, amistats i xarxes socials, evidenciant que el suport relacional és clau per superar barreres personals i socials. Dahl et al. (2015) analitzen com joves LGBT en zones rurals dels Apalatxes construeixen la seva identitat sexual en contextos heteronormatius, identificant dificultats vinculades a contradiccions internes, relacions familiars i escassetat de suport, però també assoliments relacionats amb les xarxes comunitàries, incloses les digitals. Gariscsak (2018) explora les formes en què l'estrès de les minories sexuals influeix en el malestar psicològic de les persones joves que viuen en entorns rurals. Els temes clau que identifica són: la resiliència, l'aïllament, el suport de la comunitat, les auto-cures, l'aspecte emocional i la visibilitat.

En l'àmbit de l'**educació i el treball social**, Hulko (2015) i Hulko i Hovanes (2018) aporten una perspectiva interseccional que evidencia com les identitats sexuals i de gènere evolucionen segons el temps i el context, i com factors sovint invisibilitzats —com la religió, l'ètnia, la classe o la diversitat funcional— influeixen en aquestes trajectòries. Aquestes recerques subratllen que compartir una identitat no heteronormativa no garanteix superar desigualtats derivades d'altres eixos socials, reforçant la necessitat d'analitzar la complexitat i la interconnexió de les identitats juvenils en contextos rurals.

Des de la **sociologia**, Sorgen i Rogers (2020) analitzen com la ruralitat i altres eixos identitaris influeixen en la vida de persones joves universitàries no heterosexuales. Els autors subratllen que la ruralitat no és monolítica i que no tota la gent jove desitja migrar a

entorns urbans, ja que les experiències del lloc d'origen condicionen la construcció identitària. A partir d'aquí, reclamen la creació de grups de suport presencials i en línia que facilitin el retorn i la permanència en zones rurals, reforçant xarxes de pertinença i suport.

Des de les **humanitats**, Pini et al. (2017) i Keys et al. 2017) estudien novel·les juvenils centrades en lesbianes rurals, mostrant que les comunitats poden ser simultàniament enfortidores i opressives. Les experiències d'inclusió i exclusió varien segons els espais — com la llar, l'escola, l'església o la comunitat local— i estan condicionades per la intersecció de ruralitat, edat i altres categories socials, il·lustrant la complexitat de les trajectòries juvenils dissidents.

Més recentment, Kemmerer et al. (2025) en la seva revisió *Rural LGBTQIA+ Youth: A Review of the Literature (2015–2025)*, analitzen 26 estudis qualitius i quantitius centrats en les experiències de joves LGBTQIA+ en contextos rurals del Sud dels EUA. Aquesta revisió destaca desigualtats estructurals, afectacions en la salut mental, victimització i accés limitat a serveis afirmatius. Alhora, posa en relleu la resiliència, la creativitat i la capacitat de construir xarxes de suport, tant locals com digitals. Els autors critiquen la metronormativitat que associa la vida queer exclusivament a l'urbà i assenyalen la importància de polítiques i pràctiques contextualitzades.

Malgrat els factors de vulnerabilitat —com la pobresa, el racisme i el conservadorisme religiós—, Kemmerer et al. (2025) mostren que la joventut LGBTQIA+ rural genera espais de pertinença, lideratge comunitari i cura compartida. La revisió evidencia que la ruralitat pot ser un lloc de creixement i apoderament. Aquestes contribucions ofereixen un marc valuós per comprendre com les persones joves negocien identitat, gènere i sexualitat en contextos rurals.

En l'àmbit espanyol i català

Les recerques desenvolupades a l'Estat espanyol i a Catalunya no només repliquen els debats internacionals, sinó que els amplien incorporant una mirada situada sobre la dimensió espacial i territorial.

És el cas del treball de Coll-Planas et al. (2009) que parteixen de la necessitat de generar coneixement aplicat sobre la vivència de la sexualitat i la identitat de gènere de joves gais, lesbianes i trans a Catalunya, amb l'objectiu d'orientar polítiques públiques. La recerca evita

la victimització de les persones participants i posa l'èmfasi en les estratègies que desenvolupen per afrontar entorns heterosexistes, reconeixent la seva capacitat d'acció i resistència. A més, l'estudi presta especial atenció al context territorial, diferenciant experiències segons entorns urbans i rurals, i analitza com aquestes condicions condicionen la construcció identitària i les oportunitats de suport.

També a Catalunya son rellevants els treballs de Rodó-Zárate (2014a; 2014b; 2015; 2022), que ha explorat la intersecció entre joventut, gènere i sexualitat en entorns urbans no metropolitans, amb especial atenció a noies joves lesbianes. Mitjançant la metodologia dels *Relief Maps*, l'autora mostra com les identitats múltiples modulen la percepció i experiència dels espais quotidians, generant sensacions de confort o inseguretat. No és només l'edat, el gènere o la sexualitat, sinó la combinació de privilegis i opressions la que determina com les joves experimenten l'espai públic. Aquesta perspectiva interseccional evidencia les estratègies que permeten afirmar la identitat i gestionar la (in)visibilitat en contextos de ciutats petites i mitjanes.

Els estudis de Pascual-Bordas (2024a; 2024b) complementen aquesta mirada, centrant-se en l'espai domèstic com a lloc de resistència i construcció identitària. La negociació de l'espai familiar o compartit per transgredir l'heteronormativitat, mitjançant espais segurs i simbolismes visibles, evidencia que la resistència i l'afirmació identitària es despleguen en múltiples escales espacials, des del públic fins al privat.

Les aportacions de Fernández-Rouco et al. (2013; 2019), centrades en dones lesbianes a Extremadura, mostren que la satisfacció vital depèn de la qualitat de les relacions afectives, mentre que la soledat emocional es correlaciona amb un menor benestar. Tot i no focalitzar específicament en la joventut, aquests estudis evidencien la centralitat dels vincles afectius i del suport social com a factors clau de resistència i afirmació identitària, especialment rellevants en entorns rurals.

Aquesta perspectiva qualitativa es complementa amb estudis quantitius que matisen la comprensió del benestar segons context territorial. Domínguez Ruiz (2025), a partir de l'enquesta EU-LGBTI II (2019), mostra que victimització i salut mental varien segons identitat i lloc de residència: els homes bisexuals rurals reporten més violència, mentre que les dones bisexuals experimenten un benestar més elevat tant en entorns rurals com urbans. Aquesta evidència subratlla la ruralitat com un espai ambivalent, caracteritzat per

menys violència física, però més assetjament i escassa presència de mecanismes de denúncia, oferint un marc comparatiu valuós.

Finalment, Langarita Adiego et al. (2019), Langarita Adiego (2020) i Jubany et al. (2021) mostren que la gran ciutat no és l'únic lloc on es configuren pràctiques i discursos sobre diversitat sexual i de gènere. Les seves investigacions en ciutats mitjanes evidencien que les experiències de les persones no heteronormatives s'articulen a partir de la interacció entre la gran ciutat de referència (Barcelona), les dinàmiques globals i les particularitats locals, considerant trajectòries personals, recursos i contextos socials. També subratllen com la construcció d'alteritats culturals i econòmiques condiciona la percepció de LGTBfòbia i com factors com gènere, edat, xarxes afectives i situació econòmica modulen la gestió de discriminació i violència.

Mobilitat urbana–rural i joventut no heteronormativa

Les recerques que aborden específicament la mobilitat urbana–rural de joves no heterossexuals son escasses, tot i que en els darrers anys s'han fet algunes aportacions que qüestionen els imaginaris tradicionals sobre el sexili. Aquests estudis aporten una comprensió més complexa dels processos de desplaçament, arrelament i pertinença.

És el cas del treball de Cover et al. (2020) *The myth of LGBTQ mobilities: framing the lives of gender- and sexually diverse Australians between regional and urban contexts*, on posen en dubte el mite que la vida plena de les persones LGBTQ+ depengui necessàriament de migrar a entorns urbans. A través d'entrevistes amb joves que viuen en zones rurals i urbanes, els autors mostren que les noves generacions perceben menor opressió en contextos rurals gràcies a l'accés a la informació, les xarxes socials i les transformacions culturals recents. L'estudi subratlla que la mobilitat no és només física, sinó també simbòlica i digital, i que la construcció de comunitat pot donar-se més enllà dels grans centres urbans.

De manera complementària, Agueli et al. (2022) a l'estudi *Well-Being of Lesbian, Gay, Bisexual Youth: The Influence of Rural and Urban Contexts on the Process of Building Identity and Disclosure* analitzen com el benestar de les persones joves LGB està profundament influenciat pel context territorial. En zones rurals, les persones participants

experimenten aïllament, manca de suport i pressió per ajustar-se a normes heteronormatives, mentre que en àrees urbanes, tot i una major disponibilitat d'espais i recursos, persisteixen l'estigma i formes de segregació dins de cercles exclusius. L'estudi destaca el paper protector de les xarxes comunitàries, l'activisme i la participació associativa com a fonts de reconeixement i benestar psicològic, tant en entorns rurals com urbans.

A l'Estat Espanyol, Domínguez Ruiz (2022) a *Between the city and the country: Heterogeneous victimization experiences among LGBTI individuals*, ofereix una anàlisi detallada de les condicions de vida i victimització de persones LGBTI segons el grau de ruralitat i factors socioculturals i econòmics. Tot i no centrar-se específicament en la joventut, la recerca aporta una lectura rellevant per comprendre com la ruralitat configura experiències pròpies, qüestionant la narrativa del sexili i la idea que la seguretat o l'acceptació només són possibles a les grans ciutats.

Més recentment, Davis et al. (2025) *Not all trails are straight: Residential aspirations and place attachment of rural queer young adults*, aporten una perspectiva centrada en el vincle amb la natura i l'arrelament comunitari. L'estudi, realitzat en un entorn rural universitari, explora les aspiracions residencials de joves adultes queer i mostra que la sensació de seguretat i acceptació influeix decisivament en les decisions de residència. La natura emergeix com un espai de refugi i benestar, mentre que la comunitat pot esdevenir una font de suport o, al contrari, de tensió segons el grau d'obertura. Els autors identifiquen dos patrons: els "aspirants rurals", que prioritzen el contacte amb la natura per sobre de la comunitat, i els "aspirants urbans", que busquen xarxes afins més consolidades. L'estudi conclou que la decisió de viure en zones rurals no pot entendre's com una simple oposició ciutat-camp, sinó com un procés que combina recursos ambientals, oportunitats socials i projectes de vida diversos.

En conjunt, aquestes recerques mostren que la ruralitat, lluny de ser un espai homogeni o determinat pel conservadorisme, pot oferir oportunitats de creació identitària, benestar i connexió amb l'entorn. Així, la mobilitat no s'ha d'entendre només com un desplaçament espacial, sinó també com un procés de negociació simbòlica i afectiva a través del qual les persones joves redefeixen el sentit del lloc i de la comunitat.

2.5.4. Síntesi i justificació de l'enfocament de la recerca

La revisió de la literatura posa de manifest que, tot i els avanços realitzats en els diferents camps de la geografia, continuen sent escassos els estudis que articulin de manera integrada joventut, gènere, sexualitat i ruralitat des d'una perspectiva socioespacial. Les aportacions existents han analitzat la construcció d'identitats en entorns rurals, la incidència de l'espai en les trajectòries vitals i el paper de la mobilitat en l'emancipació; tanmateix, aquestes dimensions han estat sovint abordades de manera fragmentada, des de tradicions teòriques separades i amb un marcat biaix urbà. Aquesta fragmentació limita la comprensió de les trajectòries juvenils dissidents en contextos rurals.

La literatura tendeix, a més, a oscil·lar entre dues representacions simplificadores del món rural: com a espai estructuralment opressiu, marcat per l'heteronormativitat i el control social, o com a refugi alternatiu especialment en el marc de discursos crítics amb la ciutat i amb la metronormativitat. Ambdues lectures, tot i la seva utilitat analítica, redueixen la ruralitat a un escenari fix i homogeneïtzat, i invisibilitzen les seves ambivalències i les dinàmiques internes de canvi.

En paral·lel, la centralitat atorgada al sexili i a la migració ha consolidat una narrativa que associa l'alliberament amb la sortida cap a la ciutat i interpreta la mobilitat com a trajectòria esperable. Aquest enfocament ha relegat a un segon pla les experiències de permanència, retorn i arrelament, així com les formes d'agència que es despleguen des del lloc. De manera similar, la joventut rural ha estat conceptualitzada predominantment com una etapa transitòria orientada cap a fora, reforçant una lectura lineal que equipara emancipació amb desplaçament.

En el context català, aquestes articulacions han estat escassament explorades de manera integrada, fet que posa de manifest un buit territorial i analític rellevant. El diàleg entre geografia rural, geografia de les sexualitats i geografia de la joventut ha estat limitat, malgrat compartir preocupacions entorn del lloc, la identitat, la mobilitat i la pertinença. Aquesta tesi se situa en aquest espai d'intersecció amb la voluntat de contribuir a superar aquesta fragmentació.

Des d'aquesta perspectiva, la recerca adopta un posicionament teòric que entén la ruralitat com un espai relacional i en transformació, produït a través de pràctiques socials, vincles afectius, dinàmiques comunitàries i polítiques públiques, i no com una categoria fixa o

residual. La ruralitat és concebuda, per tant, com un context de relacions socials, simbòliques i materials on es reproduïxen i es transformen dinàmiques d'opressió i privilegi, però també on es generen formes pròpies de pertinença i d'acció col·lectiva.

En coherència amb aquesta mirada, l'arrelament es conceptualitza com a pràctica situada d'agència. Quedar-se, tornar o projectar la vida en un entorn rural no s'interpreta com a resultat passiu de constriccions estructurals, sinó com a procés negociat que articula vincles, expectatives normatives i projectes vitals. La mobilitat, al seu torn, s'entén com a pràctica relacional i desigual, inscrita en imaginaris territorials que configuren condicions de reconeixement i seguretat.

La dissidència sexual i de gènere, en aquest marc, no es concep únicament en termes de ruptura o resistència frontal, sinó també com a procés quotidià de negociació en contextos caracteritzats per la proximitat social i la manca d'anonimat. Aquest enfocament permet desmarcar-se tant d'una interpretació centrada exclusivament en la marginalització com d'una lectura idealitzada del món rural, i posa l'accent en la simultaneïtat de limitacions i oportunitats que configuren les experiències juvenils dissidents.

La interseccionalitat s'assumeix com a procés territorialitzat: els eixos de gènere, sexualitat, edat, classe i origen no operen de manera additiva, sinó en interacció amb les dinàmiques específiques del lloc. Les trajectòries juvenils es conceben, així, com a processos oberts i contextuals, configurats en relació amb estructures socials i pràctiques espacials concretes.

En aquest sentit, la contribució teòrica d'aquesta tesi no rau només en ampliar l'objecte empíric d'anàlisi, sinó en proposar una lectura integrada que articula ruralitat, joventut, sexualitat i gènere des d'una perspectiva territorialitzada de l'agència. El treball desplaça el focus de l'èxode i l'exclusió com a narratives dominants cap a l'anàlisi de les pràctiques situades que produeixen, negocien i resignifiquen la ruralitat contemporània.

A partir d'aquest marc, l'enfocament de la recerca s'organitza entorn de quatre dimensions analítiques:

- **Mobilitat i arrelament** (hipòtesis 1 i 2), entenent el lloc com una construcció relacional i les decisions vitals com a processos situats, i no com a eleccions purament individuals o racionals.

- **Participació i activisme comunitari** (hipòtesi 3), concebuts com a pràctiques que generen sentit de pertinença i contribueixen a transformar imaginaris dominants sobre la ruralitat, qüestionant la idea que el canvi social només es produeix des dels centres urbans.
- **Experiències quotidianes** (hipòtesi 4), que permeten analitzar com la intersecció de diversos eixos socials configura oportunitats i limitacions específiques.
- **Trajectòries vitals dissidents** (hipòtesi 5), que contribueixen a la redefinició simbòlica i material dels espais rurals contemporanis.

Aquest posicionament no només orienta el disseny metodològic —centrat en captar experiències contextuais i pràctiques quotidianes— sinó que també estructura la interpretació dels resultats. D'aquesta manera, la tesi contribueix a consolidar una lectura integrada i situada de les trajectòries juvenils dissidents, aportant eines conceptuais per repensar la ruralitat catalana contemporània més enllà de visions dicotòmiques o lineals.

3. DIVERSITAT SEXUAL I DE GÈNERE I JOVENTUT A CATALUNYA: ANÀLISI DE LES POLÍTIQUES ACTUALS

Aquest capítol té com a objectiu situar el context institucional, polític i social en què s'inscriu la recerca. Després del desenvolupament del marc teòric i metodològic, el capítol 3 actua com a pont entre els enfocaments conceptuals i l'anàlisi posterior de les trajectòries i experiències de les joves LBT en entorns rurals. A partir de l'anàlisi de les polítiques públiques sobre diversitat sexual i de gènere i de les principals tendències recollides per fonts secundàries, es construeix el marc contextual necessari per comprendre les dinàmiques que s'exploraran en els capítols següents.

3.1. Polítiques sobre diversitat sexual i de gènere en comarques rurals

Aquest apartat pretén oferir una aproximació comprensiva a les eines legislatives i polítiques destinades a protegir i promoure la diversitat sexoafectiva en contextos rurals. En primer lloc, es revisa la trajectòria històrica que ha precedit la legislació vigent i es contextualitza el desplegament de la Llei 11/2014. Tot seguit, s'analitzen les característiques específiques dels plans de polítiques LGBTI en comarques rurals, posant de manifest els principals reptes i desafiaments que afronten aquests territoris. Finalment, es proposa una mirada crítica a aquests plans, reflexionant sobre les seves potencialitats i limitacions per abordar les polítiques públiques sobre diversitat sexoafectiva.

3.1.1. Evolució històrica del marc normatiu actual

Les polítiques de diversitat sexual i de gènere a Catalunya s'inscriuen en un entramat jurídic ampli —internacional, europeu, estatal i autonòmic— resultat d'un llarg procés de mobilització social i reconeixement progressiu de drets. Aquest recorregut, marcat per

avenços desiguals i tensions entre escales administratives, ha configurat el marc des del qual s'articulen les polítiques actuals⁵.

A l'Estat espanyol, el reconeixement de drets LGBTI parteix d'un passat recent marcat per la repressió. Durant el franquisme, l'homosexualitat va ser perseguida mitjançant la Llei de Vagos y Maleantes i, posteriorment, la Llei de Perillositat i Rehabilitació Social. El desmantellament d'aquest règim jurídic s'inicia amb la Transició democràtica i amb l'impuls de les primeres organitzacions activistes, entre les quals destaca el Front d'Alliberament Gai de Catalunya (FAGC). La derogació de la Llei de Perillositat el 1979 i la despenalització de l'homosexualitat van obrir la porta a un procés de reconeixement legal que culminaria en dues fites importants: l'aprovació del matrimoni igualitari⁶ el 2005 i la Llei de rectificació registral del sexe per a persones trans⁷ el 2007.

En paral·lel als avenços estatals, el marc europeu va tenir un paper rellevant en la consolidació dels drets LGBTI. Tant el Consell d'Europa com el Parlament Europeu han impulsat resolucions i recomanacions des dels anys vuitanta per combatre la discriminació. Instruments com el Conveni Europeu de Drets Humans o la Carta de Drets Fonamentals de la Unió Europea (2000) estableixen la prohibició explícita de la discriminació per orientació sexual. Alhora, la despatologització de l'homosexualitat per part de l'OMS (1990) va tenir un impacte simbòlic important en la normalització de les diversitats sexuals i de gènere.

A Catalunya, el moviment LGBTI adquireix visibilitat durant la dècada de 1990, fet que impulsa les primeres accions institucionals. La resolució contra la discriminació del 1991 i la Llei d'unions estables de parella (1998) són precedents que culminen amb la Llei 3/2005 sobre el matrimoni entre persones del mateix sexe i amb l'Estatut d'Autonomia de 2006, que incorpora explícitament la prohibició de la discriminació per raó d'orientació sexual i identitat de gènere. La institucionalització de les polítiques LGBTI es reforça amb la creació

⁵ Les dades legislatives utilitzades en aquest apartat s'han extret parcialment del IV Pla d'Igualtat de Gènere i LGBTI de la Conca de Barberà 2023–2027 (Consell Comarcal de la Conca de Barberà, 2023).

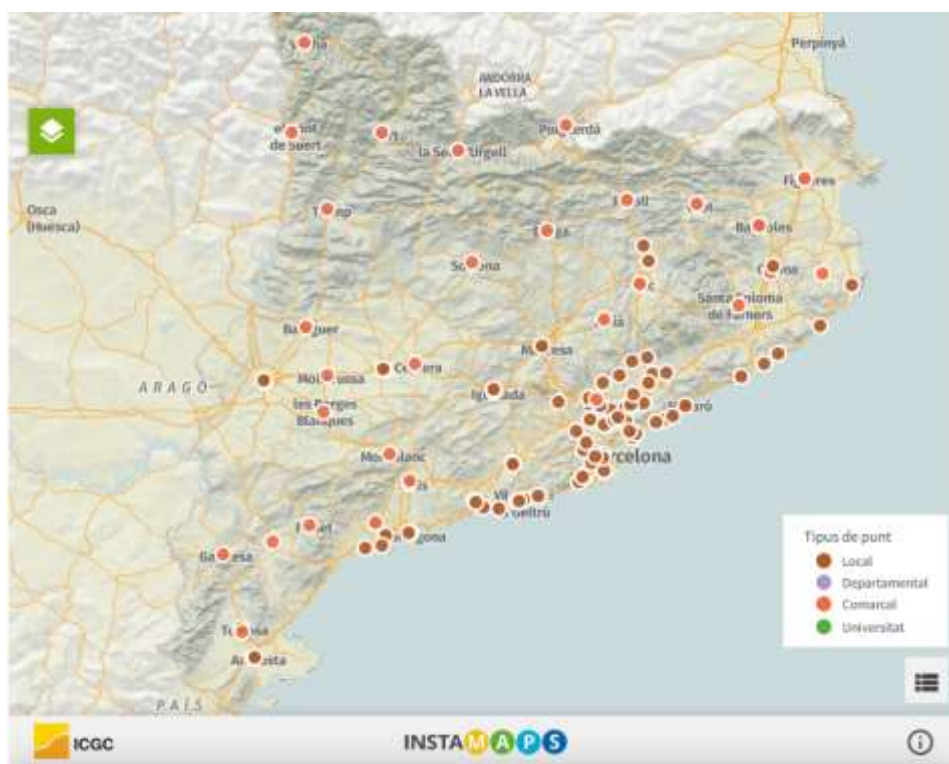
⁶ Espanya. (2005). *Llei 13/2005, de 1 de juliol, per la qual es modifica el Codi Civil en matèria de dret a contreure matrimoni*. BOE núm. 157, de 2 de juliol de 2005. <https://www.boe.es/eli/es/l/2005/07/01/13>

⁷ Espanya. (2007). *Llei 3/2007, de 15 de març, reguladora de la rectificació registral de la menció relativa al sexe de les persones*. BOE núm. 65, de 16 de març de 2007. <https://www.boe.es/eli/es/l/2007/03/15/3>

del Consell Nacional LGBTI (Decret 122/2007) i del Pla interdepartamental de 2006, que introdueixen un enfocament transversal en l'acció pública.

La fita central d'aquest recorregut legislatiu arriba amb l'aprovació de la Llei 11/2014⁸, del 10 d'octubre, que garanteix els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i estableix mecanismes específics per erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia. Aquesta llei suposa una transformació profunda, ja que dota les polítiques LGBTI d'una entitat pròpia i fixa actuacions en àmbits com l'educació, la salut, el treball o la cultura. Una de les seves eines principals és la creació dels Serveis d'Atenció Integral (SAI)⁹, una xarxa pública especialitzada que ofereix suport, assessorament i acompanyament arreu del territori. A les comarques rurals, aquests serveis adquireixen una rellevància particular, ja que sovint representen l'únic recurs de proximitat específic en diversitat sexual i de gènere. (veure mapa 1).

Mapa 1 SAI a Catalunya. Serveis d'Atenció Integral

⁸ Catalunya. Llei 11/2014, del 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia. DOGC núm. 6858, de 14 d'octubre de 2014. Recuperada de: <https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/l/2014/10/10/11>

⁹ Departament d'Igualtat i Feminismes. (s. f.). Xarxa SAI (Servei d'Atenció Integral LGBTI). Recuperat el 15 de juliol de 2025, de <https://igualtat.gencat.cat/ca/ambits-dactuacio/lgbti/xarxa-sai/>

Aquest marc es completa amb la Llei 19/2020¹⁰, d'igualtat de tracte i no-discriminació, que amplia la protecció davant qualsevol forma de discriminació, inclosa la relacionada amb l'orientació sexual, la identitat i l'expressió de gènere. La llei introdueix mecanismes per detectar, prevenir i sancionar la discriminació, i consolida una mirada més integral i interseccional de la igualtat.

Els darrers anys, la normativa ha continuat evolucionant. L'aprovació de la Llei 4/2023¹¹, per a la igualtat real i efectiva de les persones trans i per a la garantia dels drets de les persones LGTBI, i l'anunci de la reforma de la Llei 11/2014¹² (1 d'octubre de 2024) responen a la necessitat d'actualitzar el marc català als avenços estatals i europeus.

Finalment, en aquest context d'evolució normativa, **el desembre de 2025 el Parlament de Catalunya ha aprovat la nova llei de garantia dels drets de les persones LGTBI i d'erradicació de l'LGBTI-fòbia**, que deroga la Llei 11/2014 i n'actualitza el contingut després d'onze anys d'aplicació. La nova normativa reforça el marc de protecció dels drets vinculats a l'orientació sexual, la identitat i l'expressió de gènere, incorporant el reconeixement de l'autodeterminació de gènere, l'enfortiment del règim sancionador davant conductes LGTBI-fòbiques, la prohibició explícita de les teràpies de conversió i el dret a la reparació de les víctimes.

Així mateix, la llei amplia la protecció específica de les persones trans i intersexuals, reforça l'enfocament interseccional de les polítiques públiques i reforça la Xarxa de Serveis d'Atenció Integral com a estructura de coordinació dels serveis d'atenció i acompanyament LGTBI arreu del territori. Aquest nou marc normatiu consolida i amplia els instruments existents, amb una incidència potencial rellevant en el desplegament de les polítiques

¹⁰ Parlament de Catalunya. (2020). *Llei 19/2020, del 30 de desembre, d'igualtat de tracte i no-discriminació*. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, núm. 8306. Recuperat de <https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=890227>

¹¹ Llei 4/2023, de 28 de febrer, per a la igualtat real i efectiva de les persones trans i per a la garantia dels drets de les persones LGTBI <https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es//2023/02/28/4>

¹² Parlament de Catalunya. (2021). *Proposició de llei de modificació de la Llei 11/2014, del 10 d'octubre, per a garantir els drets de les persones LGTBI i per a eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia*. L'Observatori Contra l'Homofòbia. Recuperat de <https://observatori.cat/wp-content/uploads/2021/11/Proposicio-de-ley-de-modificacio-de-la-ley-11.2014.pdf>

LGBTI en l'àmbit local i comarcal, especialment en les comarques rurals, on l'accés a recursos especialitzats continua sent un repte clau¹³.

En l'àmbit local, l'Acord Marc 2022–2025¹⁴ entre el Departament d'Igualtat i Feminismes i els ens locals (excepte Barcelona) estableix les bases per coordinar i finançar les polítiques municipals i comarcals d'igualtat. L'acord dona prioritat als Serveis d'Informació i Atenció a les Dones (SIAD), als SAI LGBTI+ i a les polítiques de migració i acollida, i reforça la sostenibilitat de la Xarxa SAI mitjançant el finançament de personal tècnic amb dedicació exclusiva. Aquest suport és especialment rellevant per a les comarques rurals, on els recursos són més limitats i els consells comarcals assumeixen un paper central en el desplegament de les polítiques.

Tot i disposar d'un marc normatiu avançat i d'una estructura institucional consolidada, la implementació efectiva de les polítiques LGBTI continua depenent del compromís polític i de la capacitat d'actuació dels governs locals i comarcals. Les desigualtats territorials, la rotació de personal, la dependència de subvencions anuals i la manca d'especialització tècnica dificulten el desplegament homogeni de les mesures previstes. Per fer-hi front, la Generalitat impulsa i finança l'elaboració de plans comarcals de diversitat sexual i de gènere, basats en diagnòstics territorials que identifiquen necessitats i orienten les actuacions en àmbits com l'educació, la salut, el treball o l'espai públic. Aquests plans es desenvolupen en quatre fases —recollida d'informació, diagnòstic, definició estratègica i pla d'acció, i comunicació— i esdevenen eines fonamentals per garantir la participació social i l'adaptació a les realitats locals.

Així, Catalunya s'ha consolidat com un referent en el reconeixement i garantia dels drets LGBTI dins l'Estat espanyol. Tanmateix, el desplegament real d'aquestes polítiques varia territorialment i adquireix especial rellevància en les comarques rurals, on les limitacions estructurals i la menor densitat de serveis especialitzats condicionen l'exercici efectiu dels

¹³ Cal assenyalar que el treball de camp i l'anàlisi empírica d'aquesta recerca s'han desenvolupat principalment sota el marc de la Llei 11/2014. En aquest sentit, la nova llei s'incorpora com a actualització del context normatiu, però no constitueix la base analítica del disseny de la recerca.

¹⁴ Departament d'Igualtat i Feminismes, Institut Català de les Dones, Federació de Municipis de Catalunya & Associació Catalana de Municipis. (2022). *Acord marc 2022–2025 entre el Departament d'Igualtat i Feminismes, l'Institut Català de les Dones i les entitats municipalistes* [PDF]. https://fmc.cat/documents/38374/doc/03_Acord-marc-2022-2025-DIF-ICD-entitatsmunicipalistes-DEF-28-06-22SP.pdf

drets. En el següent subapartat s'analitza aquesta dimensió territorial a partir de l'estudi dels plans comarcals i de les diagnosi realitzades en els darrers anys.

3.1.2. Polítiques sobre diversitat sexual i de gènere a l'entorn rural: diagnosi, reptes i accions des dels plans comarcals

La **Llei 11/2014** de la Generalitat de Catalunya, centrada en garantir els drets de les persones LGBTI i erradicar la LGBTI-fòbia, reconeix explícitament la importància d'atendre la diversitat territorial. Un dels seus aspectes més rellevants és el reconeixement de les particularitats del territori rural. Concretament, l'article 6 estableix que les polítiques públiques han d'adaptar-se a les necessitats específiques dels petits municipis i entorns rurals, evitant aplicacions uniformes que obvien les diferències geogràfiques.

Aquest enfocament constitueix un punt clau per als governs locals en àrees rurals, que han de jugar un paper actiu en la defensa dels drets i del benestar de les persones LGBTI. La seva implicació és essencial, atès que són les institucions més properes a la ciutadania i les que poden incidir amb més eficàcia en la realitat quotidiana (Langarita Adiego et al. 2021; Langarita et al. 2022)

A Catalunya hi ha 43 entitats territorials, corresponents a 42 comarques i la Val d'Aran. Per a l'anàlisi d'aquesta recerca, s'han considerat com a àmbits rurals 33 comarques més l'Aran, excloent-ne nou classificades com a urbanes. La justificació d'aquesta delimitació es presenta a l'apartat 4.4, "Localització del treball de camp". Aquesta definició territorial permet centrar l'anàlisi en la implementació de les polítiques LGBTI en entorns rurals, considerant les seves particularitats socials, institucionals i demogràfiques.

Un dels principals instruments per desplegar aquestes polítiques són els **plans comarcals de diversitat afectiva, sexual i de gènere**. Tot i que la seva estructura sol compartir línies d'actuació similars, les denominacions varien segons el territori, reflectint les diferents sensibilitats i enfocaments locals. Per exemple, al Bages s'anomena *Pla Comarcal per garantir els drets de les persones LGTBI+ i per la diversitat afectiva, sexual i de gènere*, mentre que al Baix Ebre es denomina *Pla Comarcal LGBTIQ*, i al Moianès, *Pla per la diversitat afectiva, sexual i de gènere*.

Quan es va iniciar aquesta recerca, l'any 2021, només 16 comarques rurals comptaven amb un pla LGBTI vigent. Al llarg del període d'anàlisi, aquest nombre ha augmentat significativament: l'any 2025, 26 comarques rurals disposaven d'un pla comarcal vigent, fet que evidencia un avanç progressiu en la institucionalització de les polítiques de diversitat sexual i de gènere a Catalunya. Tot i això, tal com es pot veure a la Taula 1, hi ha 8 comarques rurals encara no tenen cap pla aprovat, tres de les quals han iniciat la fase d'elaboració.

Taula 1 Plans comarcals LGBTI a Catalunya

Comarques rurals amb Pla LGBTI vigent	26
Comarques rurals sense Pla LGBTI	8
Comarques rurals amb Pla LGBTI en fase d'elaboració	3

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Portal de Dades obertes de Catalunya

Aquestes dades mostren l'esforç creixent de les administracions comarcals per incorporar la perspectiva LGBTI dins de les seves polítiques públiques. Alhora, posen de manifest les desigualtats territorials en el desplegament d'aquestes iniciatives, sovint condicionades per la disponibilitat de recursos tècnics i econòmics, el compromís polític dels governs comarcals o la presència d'activisme actiu al territori.

Un cop elaborada la **diagnosi territorial** dels 26 plans vigents, cada consell comarcal desenvolupa un pla d'acció propi, alineat amb els àmbits establerts per la Llei 11/2014 i adaptat a les especificitats locals. Malgrat les diferències entre territoris, els plans solen compartir línies d'actuació comunes.

- **Àmbit educatiu:** tallers, formacions i materials per fomentar la inclusió i combatre la LGTBI-fòbia als centres escolars.
- **Àmbit sanitari:** formació del personal en drets sexuals, salut trans i intersexualitat, i visibilització de les famílies LGBTI.
- **Món laboral:** protocols específics, clàusules antidiscriminatòries, mesures de suport a la contractació de persones trans i assessorament a empreses.
- **Suport a les famílies:** espais de mediació i visibilització de la diversitat de models familiars.
- **Àmbit del lleure, l'oci i l'esport:** creació d'espais lliures de LGBTI-fòbia i foment d'activitats inclusives.

- **Àmbit cultural i comunitari:** activitats de sensibilització, revisió de materials per evitar continguts discriminatoris i suport a entitats i activisme local, amb formació de personal tècnic i polític per garantir transversalitat.

Per iniciar l'anàlisi qualitativa, s'ha partit de les diagnosi territorials, que constitueixen la base per definir les actuacions. Aquestes evidencien elements comuns que posen en relleu els reptes específics dels territoris rurals, com ara:

- Persistència d'un enfocament metrocèntric en la formulació de polítiques públiques.
- Invisibilització de les persones LGBTI fora de les ciutats.
- Manca d'entitats i referents locals.
- Absència d'espais de socialització específics.
- Presència del sexili, entès com la migració de persones LGBTI des de zones rurals cap a ciutats per discriminació o manca d'oportunitats.

Diagnosi: reptes i desafiaments de les polítiques en el context rural

Polítiques i realitats metrocèntriques

L'anàlisi de diverses diagnosi comarcals posa en evidència la predominança d'una mirada metrocèntrica en la formulació de polítiques LGBTI, centrada principalment en àrees urbanes i metropolitanes. Aquesta perspectiva tendeix a invisibilitzar les realitats de les persones que viuen en municipis petits o en zones rurals. Tot i l'augment d'estudis sobre les experiències LGBTI, la majoria se centren en entorns urbans, deixant fora de focus la diversitat i complexitat dels territoris no metropolitanos. Aquesta absència d'informació dificulta el reconeixement institucional i l'elaboració de polítiques adaptades a les necessitats de les persones que viuen fora de les ciutats.

Halberstam (2005) descriu aquest fenomen amb el concepte de *metronormativitat*, que designa la construcció d'un imaginari sexual i de gènere hegemònic vinculat a pràctiques urbanes i que exclou altres realitats territorials. Aquesta mirada es reflecteix en diversos plans comarcals, que reconeixen la manca de dades i referents fora de les àrees metropolitanes (Bages, 2018; Alt Urgell, 2018; Osona, 2016).

“Hi ha força estudis en relació a àmbits concrets, acostumen a centrar-se en l'àrea metropolitana o per contra en zones rurals, havent-hi una important invisibilització de municipis mitjans i petits, i comarques com el Bages”. (Bages, 2018, p. 5)

“Els estudis sobre aquesta temàtica són recents, en general, a Catalunya, i els estudis que hi ha acostumen a tractar àrees específiques (salut, delictes d'odi) i sovint se centren en zones metropolitanes.” (Bages, 2018, p. 22)

“La situació del col·lectiu LGTBIQ+ sempre s'ha vist afectada per la manca d'estudis que reflecteixin la realitat d'aquest col·lectiu, i més fora de la zona metropolitana, on la multitud de diferents associacions ja serveix per visualitzar-lo” (Alt Urgell, 2018, p. 2)

“La situació del col·lectiu LGBTI (lesbià, gai, bisexual, trans i intersexual) que viu a pobles i ciutats de Catalunya presenta destacables diferències respecte la del que viu a Barcelona i la seva àrea metropolitana [...] Aquesta és una realitat poc estudiada i els referents sobre com intervenir en aquests entorns per tal d'afavorir una major igualtat són ben escassos.” (Osona, 2016, p. 5)

(In)visibilitat i pressió social

La invisibilitat de les persones LGBTI en entorns rurals s'acompanya sovint d'una percepció que aquests espais són menys favorables a l'expressió lliure de la dissidència sexual i de gènere. Es traça així una dicotomia emocional i cultural entre la ciutat —per exemple Barcelona— vista com un entorn segur, i zones rurals considerades més conservadores i amb menys oportunitats de visibilització:

“Fa falta molta més pedagogia en entorns rurals. La majoria de la gent no surt de l'armari als pobles per la gran pressió social, por a perdre la feina o a no trobar-ne...” (Alt Urgell, 2018, p. 18)

“D'altres, fan una vida dins l'armari al seu poble i una altra fora de l'armari en ciutats més grans i llunyanes on són anònimes” (Alt Urgell, 2018, p. 18)

La manca d'anonimat i la pressió de les relacions de proximitat dificulten sovint la possibilitat de mostrar obertament la pròpia identitat:

“El context concret de la comarca del Bages fa que les relacions familiars puguin afectar molt directament la possibilitat de mostrar la pròpia identitat a l'espai públic.” (Bages, 2018, p. 31)

“En entorns més rurals hi ha més pressió, prejudicis, falta anonimat”. (Solsonès, 2020, p. 21)

Aquesta pressió social es tradueix sovint en una visibilitat limitada, marcada per la por al rebuig, a la discriminació i a la pèrdua d'oportunitats laborals o socials:

“També influeix que, al viure en un entorn rural, es preocupen pel que diran, tenen por a ser assenyalats, senten vergonya, ho viuen com un atac a la família o tenen por del rebuig social cap als seus fills/es o que tinguin problemes en trobar feina, parella...” (Baix Empordà, 2021, p. 59)

“La visibilitat de la diversitat sexual i de gènere en una comarca amb pocs habitants no passa només per la visibilitat a l'espai del carrer. Bona part de la població es coneix entre si, i l'orientació sexual i la identitat i l'expressió de gènere són elements que circulen, sovint, fins i tot si algú vol mantenir-ho ocult.” (Garrotxa, 2020, p. 21)

La manca d'espais LGBTI visibles i segurs també s'assenyala com un dels principals obstacles per viure plenament la dissidència en entorns petits:

“En municipis petits prenen molta importància les accions de visibilització del col·lectiu, ja que es converteixen en necessàries per arribar a la normalització i acceptació de totes i cadascuna de les opcions existents fora del binarisme de gènere tradicionalment conegut.” (Montsià, 2020, p.39)

“Els municipis relativament petits són vistos com una dificultat per les persones LGBTI que hi conviuen, no només per no disposar d'espais propis LGBTI, sinó pel fet de ser percebuts com a problemàtics a l'hora de viure lliurement la seva diversitat afectiva-sexual i d'identitat i expressió de gènere”. (Ribera d'Ebre, 2019, p. 57)

Absència d'entitats i referents

La invisibilitat estructural s'agreuja per la falta d'entitats i referents LGBTI en comarques rurals. La manca d'espais de socialització i associacions locals contribueix sovint al desplaçament de persones LGBTI, especialment joves, cap a les ciutats. Aquest buit de suport comunitari s'acompanya de dificultats per viure la dissidència sexual i de gènere amb seguretat i afecta el benestar de les persones:

“No es disposa de cap entitat LGBTI que actuï com a punt de referència.” (Alt Urgell, 2018, p. 36)

“Manca de llocs de sociabilitat del col·lectiu LGBTI a la comarca.” (Bages, 2018, p. 42)

“El desconeixement de qui ha hagut altres persones LGBTI al poble, la manca de referents de proximitat, d'organitzacions, bars o espais de trobada són factors que han estat identificats com a causa d'exili a la gran ciutat.” (Baix Empordà, 2021, p. 47)

La falta d'espais i col·lectius LGBTI a zones rurals afavoreix el desplaçament a ciutats i dificulta el reconeixement col·lectiu i la identificació comunitària. Aquesta manca de referents i visibilitat genera aïllament, afectant el benestar i la possibilitat de viure la dissidència sexual i de gènere amb seguretat:

“La falta de referents és una mancança habitual de l’espai públic de la comarca, que s’exacerba en espais rurals, on el control social sol ser més elevat”. (la Garrotxa, 2020, p. 18)

“La situació del col·lectiu LGBTI de territoris rurals presenta destacables diferències respecte de la del que viu a la capital del país i la seva àrea metropolitana: la manca de referents i de llocs de trobada”. (Pallars Sobirà, 2018, p. 26)

“En entorns rurals com en el que ens trobem, molts cops existeix un gran desconeixement, la no acceptació o la falta de normalització envers les diferents formes de vida i la diversitat en general. Passa també que hi sol haver manca de referents”. (Pallars Jussà, 2021, p. 28)

Aquest buit de referents i suport comunitari es combina sovint amb actituds poc acollidores envers les expressions públiques d’afecte o de dissidència sexual i de gènere:

“A la comarca hi ha persones que no toleren mostres públiques d’afecte de parelles homosexuals, especialment de gais. No hi ha locals d’ambient a on el col·lectiu pugui sentir-se més segur. Davant de les hostilitats, hi ha persones que prefereixen migrar a les grans ciutats per viure amb més llibertat”. (Pla de l’Estany, 2021, p. 8)

Tanmateix, en aquelles comarques on sí que hi ha associacions o iniciatives actives, es posa de manifest el paper clau que poden tenir en la visibilització, i en generar entorns de cura i crear xarxes de suport:

“L’existència d’associacions i entitats sense ànim de lucre LGBTI tenen un paper clau a l’hora de visibilitzar la realitat LGBTI als municipis”. (Ribera d’Ebre, 2019, p. 53)

“L’activisme és un factor clau per potenciar la visibilitat de persones LGBTI i crear entorns de cura i trobada, on compartir experiències i necessitats comunes. Des de les administracions públiques de la comarca no es fan accions de promoció de l’associacionisme en temes LGBTI”. (Ribera d’Ebre, 2019, p. 53)

La presència o absència d’entitats locals incideix directament en el benestar i la possibilitat de viure i expressar la diversitat sexual i de gènere en l’àmbit rural, condicionant tant la permanència com el desig de marxar d’aquests territoris.

Socialització i absència d’espais compartits

Una dificultat recurrent en les comarques rurals és la manca d’espais per a la socialització i l’oci de persones LGBTI, combinada amb l’absència d’entitats i referents locals. Aquesta situació genera invisibilitat i aïllament, especialment entre el jovent, ja que molts municipis no disposen de locals o espais de trobada destinats a la dissidència sexual i de gènere:

“A l’Alt Urgell, com en la majoria de comarques de Catalunya en l’àmbit rural, fora de l’àrea metropolitana de Barcelona no hi ha cap local d’ambient, destinat a persones LGTBI”. (Alt Urgell, 2018, p. 36).

“Els espais rurals i les ciutats petites sovint s’han considerat com a espais sense possibilitats per a la socialització de les persones LGBTI”. (la Garrotxa, 2020, p. 25)

“En la majoria de llocs de Catalunya al marge de l’àrea metropolitana, no hi ha cap local d’ambient, és a dir, no hi ha cap espai principalment destinat al públic LGTB”. (Osona, 2016, p. 36)

Aquesta carència de punts de socialització porta moltes persones a desplaçar-se fora de la comarca, buscant contextos urbans més acollidors i amb codis socials afins:

“Moltes persones LGBTIQ+ tendeixen a buscar l’oci fora de la comarca, per trobar ambients on es senten més còmodes i amb un codi més afí al seu”. (Solsonès, 2020, p. 31)

Com assenyala McGlynn (2018), la focalització urbana de l’espai LGBTI (*metronormativitat*) tendeix a invisibilitzar altres formes de comunitat i socialització que emergeixen en entorns rurals, reforçant l’estigmatització de la vida fora de la ciutat..

Sexili: migració i identitat en contextos rurals i urbans

Aquest buit d’espais i referents contribueix al fenomen del *sexili*, és a dir, la migració de persones LGBTI des de municipis petits cap a ciutats com Barcelona, per la idea que s’hi pot viure més lliurement la identitat sexual i de gènere:

“Moltes persones marxen a les ciutats i per tant es difícil tenir un grup estable per crear alguna associació”. (Alt Penedès, 2018, p. 63).

“Hi ha un volum significatiu de migració de persones LGBTI garrotxines cap a Barcelona, Girona i altres ciutats de l’Estat espanyol o fins i tot d’Europa”. (la Garrotxa, 2020, p.7)

“Una part important de les persones LGBTI de municipis petits i mitjans abandonen el seu lloc d’origen per traslladar-se a ciutats més grans on poder viure públicament la seva sexualitat i el seu gènere, és el que s’ha anomenat com a *sexili*”. (Ribera d’Ebre, 2019, p. 53)

Aquesta mobilitat respon tant a la necessitat d’anonimat i evitació de l’estigmatització com a l’accés a recursos i serveis específics inexistents en entorns rurals:

“El no reconeixement d’aquesta realitat plural fa que existeixi una no visibilitat del col·lectiu LGBTI, que en molts casos provoca un exili de persones del nostre territori rural cap a la gran ciutat (*sexili*), no només per l’anonimat que suposa el canvi de residència o per evitar, l’estigmatització de la que s’és objecte en un entorn conegut, sinó també pel fet dels recursos i accions de suport específics que a la nostra zona no troben.” (Montsià, 2020, p.2)

Per algunes persones, marxar a Barcelona és una opció, mentre que d’altres construeixen una doble vida: amaguen la seva identitat a l’entorn d’origen i la viuen obertament a la

ciutat. Tanmateix, Aquesta dinàmica limita la cohesió del col·lectiu local, la creació de xarxes de suport i l'associacionisme:

“Per algunes persones marxar a Barcelona és la principal alternativa per poder viure amb més llibertat. En altres casos, en canvi, la persona construeix dues vides en paral·lel: una al lloc d'origen on amaga el fet de ser LGBTI i una altra a la ciutat, on viu obertament la seva orientació sexual o identitat de gènere”. (Osona, 2016, p. 22)

“El fet que les persones del col·lectiu decideixin marxar també suposa una dificultat afegida, i és que en veure's reduïda la població es perden possibles relacions entre iguals, conèixer altres persones LGBTI ajuda a compartir experiències, dubtes, conflictes... alhora que també, augmenta la impossibilitat de fomentar l'associacionisme i la creació d'entitats, eines que promouen els espais de trobada”. (Pallars Jussà, 2021, p. 26)

No obstant això, aquesta dicotomia entre entorn urbà i rural ha estat qüestionada per diverses investigacions que posen en dubte la idealització de la ciutat com a espai de plenitud i la consideració del món rural com a inherentment hostil a la diversitat sexual i de gènere. Aquesta visió unidimensional victimitza les persones fora de contextos urbans i estigmatitza la vida rural (Aragó Navarro 2020; Langarita et al. 2022). A més, s'identifica una imposició d'una identitat LGBTI urbana, incompatible amb les particularitats de la ruralitat; com assenyala Aragó Navarro (2020), «les motivacions del sexili no sempre tenen a veure amb un suposat ambient hostil i repressiu als pobles, sinó amb la imposició d'un model identitari gai incompatible amb la ruralitat». Les comarques rurals també ofereixen avantatges com la tranquil·litat, el contacte amb la natura o un nivell de vida més assequible, fet que mostra la complexitat de la decisió entre viure en entorn urbà o rural.

3.1.3. Entre la ciutat i el camp: polítiques públiques i imaginaris sobre la vida LGBTI en entorns rurals

Els estudis sobre la vida de les persones LGBTI en entorns rurals posen de manifest l'aïllament i les dificultats per generar espais de trobada, sovint en contrast amb la ciutat, percebuda com un entorn d'anonimat i oportunitats de connexió amb altres persones LGBTI (McCarthy 2000; Little 2001). Aquesta dicotomia entre ciutat i rural es reflecteix en els Plans de diversitat sexual i de gènere de diverses comarques catalanes, que subratllen les particularitats del món rural en comparació amb l'entorn urbà. McGlynn (2018) assenyala que les polítiques públiques LGBTI sovint es construeixen sobre imaginaris geogràfics que reforcen aquesta divisió.

Dins d'aquests Plans, hi ha una marcada **focalització en la joventut**, especialment en àmbits educatius i de lleure com escoles, instituts i serveis juvenils. Aquesta orientació respon a la percepció que les persones joves són un col·lectiu tant més sensibilitzat i apoderat, com també més vulnerable a la discriminació per expressar la seva identitat de forma més explícita i menys normativa:

“Per tal de combatre les actituds i conductes LGBTIfòbiques s'està treballant en l'àmbit de la comarca mitjançant la realització de campanyes de sensibilització adreçades al conjunt de ciutadania tot i que amb especial atenció a la població jove”. (Alt Penedès, 2018, p. 39)

“Cal dir, però, que les generacions més joves i també més empoderades estan fent canviar les coses.” (Alt Urgell, 2018, p. 16)

“No és que la joventut pateixi més discriminació que el que han pogut patir persones homosexuals de més de cinquanta anys, sinó que la joventut mostra la seva identitat de formes més explícites i menys normatives, fet que pot suposar una situació de més vulnerabilitat per a patir agressions. I per altra banda, també tenen més eines per a identificar-les i més consciència del que són discriminacions, i per tant, les relaten de forma més explícita”. (Bages, 2018, p.28)

“Reforçar les activitats i campanyes de sensibilització sobre diversitat afectiva, sexual i de gènere que es realitzen als espais d'educació no formal, de lleure, esportius i als equipaments juvenils, culturals i comunitaris de la comarca”. (Baix Empordà, 2021, p. 66)

Tanmateix, la focalització en la joventut tendeix a deixar en segon pla les experiències de les persones de la tercera edat i de col·lectius interns diversos, posant en qüestió la cobertura plena de necessitats i vulnerabilitats.

Pel que fa al gènere, els Plans integren la diversitat sexual dins dels Plans d'igualtat de gènere, abordant especialment la discriminació de masculinitats no hegemòniques i la situació de les persones trans. Les accions es concentren sobretot en els àmbits laboral i esportiu, amb obstacles com l'accés al treball, la discriminació per LGTBfòbia i barreres físiques derivades del binarisme:

“Són tres els factors que incideixen en les oportunitats de trobar feina per al col·lectiu LGBTI: l'accés de dones trans, la discriminació per LGTBfòbia en el lloc de treball, i les condicions de treball de moltes dones trans i homes trans que exerceixen el treball sexual” (Alt Penedès, p. 68)

“Binarisme en lavabos i vestidors com a gran obstacle per la pràctica d'esports per a persones trans” (Bages, p. 42)

“Fomentar l'accés de les persones LGBTI als equipaments esportius i assessorar sobre la implementació de mesures de distribució d'espais inclusius en reconeixement de la identitat de gènere i la diversitat familiar (vestidors, dutxes, serveis...)” (Pallars Jussà, p. 54)

Tot i això, el tractament de la dissidència sexual sovint es manté homogeni, sense considerar com la identitat sexual s'entrecreu amb altres categories socials, com les normes de gènere, l'origen ètnic, la classe o la diversitat funcional (Hopkins 2018)

La majoria dels Plans no incorporen completament la interseccionalitat, encara que algunes excepcions reconeixen la multiplicitat d'eixos de diferenciació dins del col·lectiu LGBTI, incloent edat, origen, ètnia, diversitat funcional o religió:

"Identificació de necessitats, desitjos i expectatives de les persones LGBTI de la comarca, tenint en compte com es relaciona la diversitat afectiva, sexual i de gènere amb altres eixos de diferenciació com l'origen, la religió, l'edat, la classe social, la diversitat funcional o les característiques sociodemogràfiques del municipi." (Baix Empordà, 2021, p. 21)

"Les institucions públiques tenen el compromís de desenvolupar una comunicació inclusiva, que reconegui i doni visibilitat a la multiplicitat d'experiències del col·lectiu LGBTI atenent els diferents grups que el componen i la seva diversitat pel que fa a aspectes com l'edat, l'origen, l'ètnia o la diversitat funcional". (Pallars Sobirà, 2018, p. 33)

Tot i la seva presència limitada, aquestes mesures són rellevants en contextos rurals, on la intersecció amb la fe i la cultura pot generar conflictes personals i comunitaris:

"Les vivències del cos, el gènere o la sexualitat estan en relació amb altres experiències i trajectòries vitals com la cultura i la religió, però també d'altres com la ideologia política, l'edat, les experiències d'activisme o la classe social." (Baix Empordà, 2021 p. 87)

"Pel que fa a les persones LGBTI creients, aquestes afirmen majoritàriament que la manca de suport de l'Església els genera patiment." (Osona, 2016, p. 42)

L'anàlisi dels Plans evidencia dues tendències clau: d'una banda, la homogeneïtzació de la percepció de les vides LGBTI; i, de l'altra, la reducció de l'experiència del col·lectiu a la identitat sexual, reforçant imaginaris urbans que imposen formes concretes de ser i relacionar-se. Aragó Navarro (2020) alerta que l'expansió de l'imaginari urbà als pobles estigmatitza i essencialitza la vida rural, promovent una identitat gai concreta i individualista basada en el consum, la competència sexual i la homosocialització, coneguda com a capitalisme rosa. Aquest model, predominant en grans nuclis urbans, és sovint incompatible amb les dinàmiques socials dels entorns rurals.

Així, la decisió de viure en entorns rurals no depèn només de l'ambient social, sinó també de la imposició d'un model identitari idealitzat i urbà. Aquesta imposició contribueix a una visió unidimensional de l'experiència LGBTI, on la identitat sexual i de gènere es percep com el factor determinant del benestar personal (Aragó Navarro 2020).

A partir d'aquests elements, els Plans LGBTI de les comarques rurals catalanes permeten explorar tres temes centrals en la relació entre entorn urbà i rural: **el metrocentrisme, el projecte vital en entorn rural i la migració ciutat-camp**. Aquestes qüestions proporcionen un marc clau per analitzar com les polítiques públiques, els imaginaris socials i les dinàmiques locals influeixen en la vida de les persones LGBTI fora de l'àmbit urbà.

Metrocentrisme

La literatura geogràfica sobre sexualitat ha posat tradicionalment l'accent en una dicotomia entre urbà i rural, sovint situant les experiències LGBTI exclusivament en un d'aquests espais (McGlynn 2018). Aragó Navarro (2020), a partir de l'anàlisi del sexili entre homes gais, identifica trets que coincideixen amb els diagnòstics dels Plans Comarcals LGBTI: manca de referents i visibilitat en la ruralitat, soledat i dificultat per viure la sexualitat en pobles petits, percepció d'un control social intens i pressions culturals arrelades a contextos tradicionals, en contrast amb la ciutat, que ofereix reconeixement i espais de trobada.

Aquestes realitats s'emmarquen dins del concepte de **metrocentrisme** (Julie A. Podmore i Bain 2020), que reflecteix el biaix que fa que les experiències LGBTI es considerin principalment des d'un prisma urbà. Aquesta mirada implica suposar que la vida LGBTI en zones rurals és una imitació d'un model urbà, invisibilitzant les formes autònomes de vida i resistència desenvolupades fora de la ciutat. Tal com indica un Pla de la Garrotxa:

“Les vides LGBT+ s'han associat majoritàriament entorn de la gran ciutat, però és evident que no totes les persones LGBT+ viuen en una gran ciutat. En petites ciutats i entorns rurals també hi ha persones LGBT+, que sovint són invisibilitzades per l'imaginari que associa la diversitat sexual i de gènere a les grans àrees metropolitanes” (la Garrotxa, p. 6)

Per tant, és fonamental abordar les experiències LGBTI en entorns rurals evitant la mirada metrocentrista i reconeixent la ruralitat com un concepte plural i dinàmic, capaç de reimaginar subjectivitats sexuals diverses (McGlynn 2018; Julie A. Podmore i Bain 2020).

Projecte vital en un entorn rural

Fins ara, gran part del coneixement sobre sexualitats rurals s'ha centrat en l'homofòbia i les restriccions derivades de normes heteronormatives, més que en les oportunitats i estratègies de resistència (Gorman-Murray 2007; Cheunet 2021). Aquesta orientació es reflecteix en els Plans LGBTI, que tendeixen a destacar les limitacions més que les possibilitats que ofereix la ruralitat.

Malgrat això, investigacions recents mostren que la ruralitat pot oferir espais per viure, crear noves formes de vida i repensar les identitats sexuals (Butterfield 2018). Altres factors del medi rural, més enllà de la dimensió sexual, són valorats positivament per les persones LGBTI, com la tranquil·litat, el contacte amb la natura o un nivell de vida més assequible. Aquesta perspectiva global es reflecteix, per exemple, en el Pla de la Garrotxa:

“L'aposta per afavorir el benestar de les persones LGBT+ que viuen a la Garrotxa pot ser una bona estratègia perquè l'elecció del lloc de residència no estigui mediada pels sentiments i experiències d'opressió sexual o de gènere.” (la Garrotxa, 2020, p.35)

En paraules de Kazyak (2011), “trencar el vincle entre les identitats sexuals dissidents i els espais urbans, assumits com a imprescindibles per a la dissidència, és beneficiós a nivell personal per a aquelles minories sexuals que decideixen viure en zones rurals, on senten que la seva sexualitat és reconeguda i acceptada, i emmarquen aquesta decisió com un acte polític”.

Migració ciutat-camp

Tot i això, els Plans LGBTI continuen centrant-se en prevenir el **sexili** —la migració rural-urbana motivada per la identitat sexual— i gairebé no exploren la construcció d'identitats dissidents en la ruralitat ni la migració inversa ciutat-camp.

En aquest sentit, Gorman-Murray (2007) defensa un enfocament més ampli i multidireccional en l'estudi de les migracions de persones no heterosexuales, que consideri els moviments no només cap a la ciutat sinó també entre zones rurals i entre zones urbanes i rurals. A més, proposa entendre la identitat LGBTI com una categoria dinàmica que evoluciona al llarg de la vida. De manera similar, Annes i Redlin (2012) també qüestionen la noció unidireccional de migració cap a la ciutat, subratllant la influència de factors estructurals, socials i personals en les decisions de residència.

Entre els Plans comarcals analitzats, només la Garrotxa reconeix explícitament la diversitat de motivacions en la tria del lloc de residència:

“A la Garrotxa hi viuen persones LGBT+ que no en són originàries i que han decidit venir-hi a viure per altres possibilitats que la comarca ofereix, ja sigui l'entorn natural, un projecte de parella o raons de tipus econòmic.” (la Garrotxa, 2020, p.35)

En aquest sentit, també es remarca que:

“La Garrotxa també és un espai que acull persones LGBT+, sovint mogudes per l'espai natural. La sexualitat i el gènere influeixen sobre les decisions vitals de les persones, però no constitueixen l'únic motiu determinant en el benestar de les persones.” (la Garrotxa, 2020, p.65)

Aquest mateix pla posa de relleu la naturalesa dinàmica dels processos migratoris, travessats per múltiples elements personals, socials, territorials, econòmics i també sexuals i de gènere, que evolucionen al llarg del temps i dels contextos, transformant les motivacions i arguments que guien les decisions de cada persona: “En definitiva, canvien amb la seva biografia” (La Garrotxa, 2020, p.35).

En aquest marc, promoure polítiques públiques que garanteixin el benestar de la ciutadania és essencial. Tanmateix, cal anar més enllà de la **metronormativitat**, superant la tendència a centrar-se exclusivament en experiències urbanes i en models estàndard d'identitat i vida. Els governs locals tenen un paper clau en l'aplicació de la legislació i la coordinació de serveis de benestar (Monro i Richardson 2014), però aquestes polítiques han d'abordar específicament les qüestions que afecten els col·lectius LGBTI en diferents contextos, inclòs l'entorn rural.

Tot i que les polítiques LGBTI garanteixen drets socials fonamentals, requereixen un debat constant per evitar essencialismes, homogeneïtats i normalitzacions que poden limitar la diversitat de les persones i les seves experiències (Bachiller i Montenegro 2018). Definir els subjectes de la política pública únicament a partir de la identitat corre el risc d'invisibilitzar la pluralitat i la complexitat de les vides LGBTI.

En aquesta línia, els Plans comarcals a vegades adopten posicions identitàries estàndard, generalitzant experiències, necessitats i demandes que, en realitat, són molt diverses. Les polítiques d'igualtat acostumen a centrar-se en la inclusió dels membres d'un grup minoritari, però no sempre transformen les dinàmiques estructurals que generen exclusió en contextos específics.

Així com no existeix una única ruralitat, tampoc hi ha una experiència LGBTI homogènia. La pluralitat de pràctiques i formes de vida més enllà de la metròpolis evidencia la diversitat de sexualitats i estratègies de vida en entorns rurals (Keller i Bell 2014).

Per tot això, és necessari impulsar polítiques locals LGBTI àmplies, flexibles i sensibles al context, capaces d'aprofitar les oportunitats d'emancipació i transformació que ofereixen les zones rurals, tot respectant i valorant la seva complexitat i diversitat.

3.2. L' Enquesta de la Joventut de Catalunya de 2017 i 2022

Aquest apartat examina les preferències residencials de la joventut a partir de les edicions de l'Enquesta de la Joventut de Catalunya (EJC) de 2017 i 2022. L'objectiu és explorar les aspiracions de canvi de residència en un context de transformacions socials i econòmiques, com les derivades de la covid-19, comparant les percepcions de persones joves de zones urbanes i rurals. Es presta especial atenció als factors socials i simbòlics que condicionen la valoració del medi rural i urbà com a lloc de vida.

3.2.1. L'Enquesta a la Joventut de Catalunya com a eina per analitzar les preferències residencials de la joventut

L'Enquesta a la Joventut de Catalunya (EJC), impulsada per la Generalitat de Catalunya i coordinada per l'Observatori Català de la Joventut, és una estadística oficial quinquennal que recull dades sobre les condicions de vida i els processos de transició cap a l'edat adulta de la població jove. Amb la col·laboració de l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat) i equips d'investigació universitaris, l'EJC proporciona informació fiable i actualitzada per orientar les polítiques públiques juvenils.

Des de la seva primera edició el 1985, l'enquesta ha esdevingut una eina fonamental per conèixer la realitat juvenil a Catalunya. A partir del 2002, amb la seva oficialització com a estadística pública, es va reforçar el rigor metodològic i es va ampliar l'abast temàtic i territorial. L'any 2007 es va estendre la mostra fins als 34 anys, incorporant així una visió més completa de les trajectòries vitals de la joventut. L'EJC recull dades sobre diversos àmbits, agrupats en tres grans eixos: trajectòries i transicions, hàbits i estils de vida, i desigualtats socials. Aquestes dades alimenten informes generals, estudis territorials i monogràfics que aborden temes específics com la salut mental, la participació o les preferències residencials.

En els darrers anys, les expectatives i preferències residencials de la joventut han guanyat protagonisme arran dels canvis socials i econòmics que afecten la mobilitat i l'arrelament territorial. Amb l'objectiu d'entendre millor aquestes dinàmiques, les edicions de 2017 i 2022 de l'enquesta van incorporar preguntes específiques sobre la voluntat de canvi de residència, les motivacions que l'impulsen i les condicions que la faciliten o dificulten.

L'edició de 2022, a més, va incloure per primer cop joves residents en entorns rurals, fet que va permetre una anàlisi més equilibrada de les aspiracions residencials entre contextos urbans i rurals.

Els informes elaborats a partir de les dades de l'EJC ofereixen una aproximació valuosa a les percepcions, preferències i motivacions residencials de la població jove catalana en relació amb l'entorn rural. L'informe del 2019¹⁵: “*L'atracció del camp: la percepció i l'atractiu de l'entorn rural en la joventut catalana resident en àrees urbanes*” (Checa et al. 2019b), parteix de les dades recollides a l'edició de l'EJC de 2017 per analitzar com la joventut urbana percep el món rural i què pot motivar el seu desig de traslladar-s'hi. L'estudi s'organitza en diverses seccions que aborden el marc conceptual i metodològic, i estructura l'anàlisi en dues fases: una primera sobre l'atractiu general del món rural per a la joventut urbana, i una segona que aprofundeix en les motivacions específiques, com la recerca de tranquil·litat, benestar i qualitat de vida. Malgrat el seu enfocament en la joventut urbana, l'informe també té en compte joves amb experiència prèvia en entorns rurals, la qual cosa permet obtenir una imatge més matisada de la relació amb aquests espais. Els resultats s'orienten també cap a la formulació de polítiques públiques que facilitin l'arrelament o el retorn juvenil al món rural, especialment pel que fa a habitatge, ocupació i serveis.

El posterior informe, del 2024¹⁶: “*L'Atracció del camp i de la ciutat. Percepcions i preferències de la joventut catalana respecte de l'entorn de residència*” (Nel·lo i Checa 2024), amplia l'abast de l'anàlisi incorporant, per primera vegada, joves residents en zones rurals. Això permet comparar les percepcions i aspiracions de la joventut segons el seu lloc de residència, i entendre millor els fluxos entre el món urbà i rural. L'estudi analitza com les persones joves identifiquen el seu municipi —com a rural o urbà—, quins atributs associen a cada tipus d'entorn, i com condicionants socioeconòmics com el gènere, l'edat, la formació, la situació laboral o la classe social influeixen en les decisions residencials.

Finalment, l'informe recull tant les motivacions per marxar com per quedar-se al lloc d'origen, destacant factors com les oportunitats laborals, l'accés a l'habitatge i als serveis, els vincles afectius, la qualitat de vida o les preferències personals. Aquesta informació és

¹⁵ Veure: https://dretssocials.gencat.cat/ca/detalls/Article/Aportacions_62

¹⁶ Veure <https://dretssocials.gencat.cat/ca/detalls/Article/aportacions68>

clau per entendre les dinàmiques de mobilitat i arrelament juvenil, i per orientar polítiques que responguin a les diverses realitats territorials.

3.2.2. Anàlisi de les preferències residencials juvenils i l'atracció pel camp des de l'EJC (2017–2022)

Aquest apartat se centra en l'anàlisi de les dades de dues edicions recents de l'enquesta, corresponents als anys 2017 i 2022. La tria d'aquests dos anys respon a la voluntat de fer una comparació temporal que permeti identificar canvis en les preferències residencials de la joventut en un context marcat per transformacions rellevants, com ara la crisi derivada de la covid-19 i l'expansió del teletreball, que han contribuït a posar en qüestió la centralitat urbana i a revalorar certs imaginaris vinculats al món rural.

L'objectiu principal d'aquest apartat és analitzar com han evolucionat les preferències residencials juvenils entre 2017 i 2022, posant especial atenció als factors socials i simbòlics que intervenen en la percepció del món rural com a espai potencial de vida. Més enllà de descriure tendències quantitatives, es busca aprofundir en les representacions i condicions que afavoreixen o dificulten l'atracció pel camp entre la joventut.

Evolució de les preferències residencials: comparativa 2017–2022

Les dades recollides a l'Enquesta a la Joventut de Catalunya (EJC) permeten analitzar com han evolucionat les preferències residencials de les persones joves catalanes entre 2017 i 2022. Una de les preguntes clau de l'enquesta fa referència a on els agradaria viure, més enllà del lloc on resideixen actualment. Aquesta pregunta obre una finestra als imaginaris residencials juvenils i permet captar les aspiracions i valors que orienten els projectes de vida, sovint condicionats per factors simbòlics i socials.

Els resultats mostren que, tot i que la ciutat continua sent una de les opcions més valorades, ha disminuït lleugerament la proporció de joves que hi voldrien viure. En paral·lel, creix l'atractiu dels entorns rurals i naturals. Aquest augment d'interès es pot entendre com una resposta a les dificultats estructurals que presenten les àrees urbanes —com el preu de l'habitatge, la precarietat laboral o l'estrès associat al ritme de vida—, però també com l'expressió d'un desig simbòlic de benestar, tranquil·litat i connexió amb la natura i la

comunitat. L'impacte de la pandèmia i el confinament, a més, ha reforçat aquestes percepcions, posant en valor entorns menys densificats i més "habitables".

El 2017, aproximadament un terç de la joventut mostrava interès per viure en una zona rural, i un 40 % de les persones interessades preveïen fer el canvi en els següents cinc anys. El 2022, aquest interès creix: el 44 % de les persones joves urbanes afirmen que voldrien traslladar-se al camp, en comparació amb el 33,6 % del 2017. No obstant això, la proporció d'aquestes joves que planegen fer el trasllat a curt termini ha disminuït (del 40 % al 33,3 %), fet que apunta a una distància entre el desig i la possibilitat real de canvi. Aquesta bretxa posa de manifest la persistència de barreres materials, com la manca d'habitatge assequible, la inseguretat econòmica i la limitació d'oportunitats laborals en entorns rurals.

També es detecten asimetries en les dinàmiques de canvi d'entorn. El 2022, un 38,3 % de les persones joves urbanes volen anar a viure al camp, mentre que només un 26,2 % de les rurals mostren intenció de mudar-se a la ciutat. Tanmateix, entre aquells que expressen el desig de traslladar-se en els pròxims cinc anys, la proporció és notablement superior entre les joves rurals (59,9 %) que volen anar a la ciutat, en comparació amb les joves urbanes (33,3 %) que volen fer el canvi invers. Aquesta dada suggereix que, tot i l'atractiu simbòlic creixent del món rural, els factors estructurals continuen afavorint la mobilitat cap als centres urbans.

Finalment, les preferències residencials també varien segons edat, gènere i nivell d'estudis. Les persones joves d'entre 25 i 34 anys tendeixen a mostrar més interès pel món rural que els de 15 a 24 anys, més inclinats cap a la ciutat. Les persones amb estudis universitaris també expressen una preferència més elevada pels entorns urbans. Aquestes diferències apunten a la influència de les trajectòries vitals, les expectatives professionals i els valors socials en la configuració dels desitjos residencials.

Factors i motivacions que modelen les preferències residencials

L'Enquesta a la Joventut de Catalunya (EJC) ofereix informació valuosa per analitzar com els factors socioeconòmics influencien les preferències residencials de les persones joves. Les condicions materials, laborals i educatives, així com el lloc de residència actual, modulen les seves preferències de canvi d'entorn. La comparativa entre les edicions de 2017 i 2022 mostra tant continuïtats com variacions segons el gènere, l'edat, el nivell

educatiu, la situació laboral, el nivell d'ingressos i l'estat d'emancipació. A continuació es detallen les principals variacions observades en aquestes variables.

Gènere

Les diferències de gènere són clares i persistents al llarg del temps. Els nois mostren un interès més gran per traslladar-se a zones rurals que les noies, tant en les edicions de 2017 com de 2022. El 2022, el 41,2% dels homes que viuen en entorns urbans expressaven el desig de marxar al camp, mentre que entre les dones urbanes aquesta xifra era del 35,2%. A l'inrevés, les dones rurals mostren més desig de marxar a la ciutat (29,9%) que els homes rurals (23%).

Edat

L'edat també influeix notablement en les preferències. Entre les persones joves de zones urbanes, l'interès per les zones rurals augmenta progressivament amb l'edat: del 29,1% entre els 15 i 19 anys, al 46,2% entre els 30 i 34. En canvi, en entorns rurals, el desig de traslladar-se a la ciutat disminueix amb l'edat, passant del 45,4% entre les més joves a només el 8,9% entre els de més edat. Aquestes tendències apunten a un canvi en les aspiracions residencials vinculat a l'etapa vital i a l'acumulació d'experiències.

Nivell educatiu

El nivell educatiu es relaciona amb les preferències, però d'una manera no lineal. En general, entre la gent jove rural, com més baixos són els estudis, més alta és la voluntat de traslladar-se a la ciutat: un 35,2% dels que tenen estudis inferiors volen marxar, davant del 18,2% dels que tenen estudis superiors. En canvi, entre la gent jove urbana, l'atractiu pel camp és similar entre qui té estudis superiors (36,8%) i qui no (39,3%). Això indica que la formació pot actuar tant com a element d'arrelament com de mobilitat, segons el context territorial.

Situació laboral i activitat

La vinculació al món laboral també condiciona els desitjos residencials. Les persones joves urbanes que es troben en situació d'atur mostren una tendència destacada a voler traslladar-se al camp (59,3%), sovint com a estratègia per sortir de la precarietat. A les zones rurals, però, són les persones joves que estudien o estan inactives les qui expressen

més desig de marxar a la ciutat, mentre que aquelles que ja treballen o estan a l'atur mostren més intenció de quedar-s'hi. Això revela que l'activitat laboral pot actuar com a factor d'arrelament o d'expulsió en funció de les oportunitats percebudes.

Ingressos familiars

El nivell d'ingressos del nucli familiar té una incidència diferenciada segons l'origen residencial. En contextos urbans, les persones joves amb menys recursos mostren més predisposició a marxar al camp, possiblement cercant una vida menys costosa. En canvi, entre les persones joves rurals, les qui disposen de més ingressos són els que mostren més interès a traslladar-se a la ciutat, probablement per aspiracions formatives o professionals.

Emancipació

Finalment, la situació d'emancipació personal també té un paper rellevant. Entre la joventut urbana, les persones ja emancipades mostren un interès més alt per traslladar-se al camp (42,2%) que les que encara viuen amb la família (35,2%). En el cas de la joventut rural, el desig de marxar a la ciutat és significativament més baix entre els qui ja s'han emancipat (14,1%) en comparació amb els que encara conviuen amb la família (35,6%). Això suggereix que l'assoliment d'una autonomia vital pot modificar les aspiracions residencials.

A banda de les dades quantitatives, l'EJC també recull respostes qualitatives que reflecteixen la percepció que les persones joves tenen sobre els entorns urbans i rurals. Aquestes percepcions tenen un paper crucial en la construcció de les seves preferències residencials.

Entre la gent jove que vol viure en entorns rurals, destaquen les respostes que associen el camp amb la tranquil·litat, la calma, la natura i un estil de vida més pausat. Són freqüents termes com "pau", "aire net", "muntanya" o "ambient tranquil". Aquesta imatge idealitzada de l'entorn rural es vincula a una millor qualitat de vida i a una experiència significativa.

En canvi, aquelles que prefereixen residir a la ciutat argumenten la seva elecció per motius pràctics, com l'accés a serveis, oportunitats laborals i educatives, així com la vida social activa. La ciutat es percep com un espai dinàmic, d'autonomia i connexió, associat amb termes com "feina", "comoditat", "serveis" i "ambient". També es valoren aspectes de pertinença urbana, com el vincle amb la família i els costums adquirits.

Així, les preferències residencials no només responen a aspectes materials, sinó que estan fortament estructurades per les representacions culturals del territori. La distinció entre el món rural i l'urbà es configura també en clau simbòlica i emocional: mentre que el camp s'associa amb valors com l'autenticitat, la vida comunitària o la connexió amb la natura, la ciutat es vincula amb la modernitat, la llibertat i l'accés a oportunitats. Aquesta dualitat reforça la càrrega ideològica de les decisions residencials, on s'oposen dues formes de concebre el benestar i la vida desitjada.

En aquest marc, les motivacions que porten les persones joves a optar per un tipus d'entorn o un altre es poden agrupar en set grans categories, segons les dades recollides per l'EJC:

a. Condicions d'entorn, qualitat de vida i serveis

Tant el 2017 com el 2022, les condicions de l'entorn continuen apareixent com el factor més determinant en les preferències residencials de les persones joves. Aquestes condicions influeixen tant en el desig de traslladar-se a una zona rural com en la decisió de quedar-se a la ciutat. En ambdues edicions de l'enquesta, les motivacions relacionades amb la qualitat de vida, la tranquil·litat i l'accés als serveis mantenen un pes destacat.

Les persones joves que mostren preferència per les zones rurals ho fan, principalment, per la percepció d'un entorn ambientalment més amable i per una imatge del camp associada al benestar. Aquestes àrees es relacionen amb una vida més serena i saludable: menys contaminació, més contacte amb la natura, ritmes de vida més lents i, fins i tot, la possibilitat de conviure amb animals. Sovint, aquestes característiques s'interpreten com una via d'escapament a l'estrès de la vida urbana. També es posa en valor el teixit comunitari i la sensació de seguretat que transmet l'entorn. El 2022, aquesta tendència es manté: més de la meitat de les persones joves residents en zones urbanes i gairebé dos terços de les que viuen al camp vinculen les seves preferències a les característiques de l'entorn.

Per contra, les persones joves que opten per viure a la ciutat ho fan per la proximitat i la disponibilitat d'equipaments i serveis bàsics, i també per les oportunitats laborals, educatives. També destaquen la vida social més diversa.

És rellevant assenyalar que, tot i que l'EJC de 2022 es va realitzar després de la pandèmia de la covid-19, aquesta no apareix com a factor explícit en les motivacions recollides. No obstant això, la continuïtat de valors com la recerca del benestar, la salut ambiental i la

tranquil·litat poden estar vinculats, de manera implícita, a transformacions derivades del context pandèmic.

b. Identitat i costums

Més enllà de les condicions d'entorn, les preferències residencials de les persones joves també estan condicionades per qüestions com la identitat, els estils de vida i les formes de relació amb la comunitat i les institucions. Tant el 2017 com el 2022, les dades mostren que les percepcions del món rural i urbà actuen com a marc simbòlic per construir imaginaris sobre com i on es vol viure. Aquestes motivacions transcendeixen els criteris purament funcionals, i reflecteixen valors culturals, ideològics i emocionals que orienten les decisions residencials.

Entre les persones joves que desitgen viure en entorns rurals, predomina una visió del camp com un espai més autèntic, proper a la natura i amb una vida comunitària més intensa. Aquesta representació, en certa manera idealitzada, es vincula amb estils de vida més tranquils i percebuts com més lliures, sovint en contraposició amb una ciutat viscuda com a accelerada, impersonal o exigent. L'enquesta del 2022 reforça aquesta percepció, mostrant el camp com un lloc que permet desconnectar dels ritmes urbans.

D'altra banda, les persones joves que prefereixen viure a la ciutat ho fan no només per les seves oportunitats laborals i educatives, sinó també per la seva càrrega simbòlica. La ciutat es concep com un espai dinàmic, obert i connectat amb el món, on es valora la llibertat individual, l'anonimat i la possibilitat de construir una vida social diversa.

c. Oportunitats laborals

Les motivacions laborals i econòmiques han estat, tant el 2017 com el 2022, un factor destacat en la configuració de les preferències residencials de la joventut catalana. Tot i que aquestes motivacions tenen un pes rellevant en ambdós anys, la seva intensitat varia segons si es prefereix un entorn urbà o rural. L'accés al mercat de treball, les condicions laborals i les possibilitats de desenvolupament professional són aspectes que influeixen a l'hora de decidir on viure.

Les ciutats són percebudes com a llocs amb una economia més sòlida i dinàmica, que ofereixen una major diversitat de sectors, més mobilitat laboral i més possibilitats d'estabilitat i projecció. Així ho reflecteixen les dades de l'EJC, que mostren que un 14,7%

de les persones joves que volien quedar-se a la ciutat el 2017 i un 14,3% el 2022 ho fan per motius econòmics.

En canvi, entre les persones joves que expressen el desig de viure en entorns rurals, les motivacions laborals tenen un pes més reduït. El 2022, només un 4,4% de les que volen quedar-s'hi i un 8,8% de les que volen anar-hi esmenten raons econòmiques.

Així doncs, tot i que les oportunitats laborals continuen sent una peça clau per entendre les preferències residencials juvenils, aquestes es manifesten de manera diferenciada: mentre que la ciutat actua com a pol d'atracció per a qui busca estabilitat i projecció professional, el camp pot aparèixer com un espai de reinvençió i recerca d'un estil de vida alternatiu.

d. Motius familiars

Els motius familiars tenen també pes, però de manera més secundària, en les preferències residencials de la joventut catalana. Entre les persones joves que expressen desig per viure en entorns rurals, els motius familiars s'associen sovint a la cerca de benestar familiar. En canvi, per a qui opta per la ciutat, aquests motius es vinculen més sovint a la necessitat de tenir els familiars a prop, sobretot en relació amb les cures i les tasques domèstiques.

Les dades del 2022 reflecteixen aquesta dinàmica: els motius familiars són la quarta raó més mencionada per escollir lloc de residència, però el seu pes varia segons la destinació preferida. Un 9,4% de les persones que volen quedar-se a la ciutat i un 7,7% de les que volen traslladar-s'hi invoquen raons familiars, mentre que aquest percentatge es redueix al 2,7% i 3,4% entre les que volen quedar-se o anar a viure al camp, respectivament. Aquestes xifres evidencien que, malgrat el seu menor pes global, els factors familiars continuen tenint un paper significatiu en la presa de decisions residencials, especialment quan es tracta de conciliar la vida familiar amb el projecte vital i els suports afectius.

e. Mobilitat i accessibilitat

La mobilitat i l'accessibilitat també apareixen com a factors que influeixen a l'hora d'escollir el lloc de residència. Tant el 2017 com el 2022, es constata que els motius de mobilitat tenen un pes més gran entre aquells que prefereixen viure a la ciutat o traslladar-s'hi, mentre que tenen un impacte molt menor entre qui prefereix el camp.

L'any 2017 ja es destacava que la proximitat a infraestructures, serveis i transport públic era un dels principals avantatges percebuts de l'entorn urbà. Aquesta percepció es manté el 2022, quan el 13,8% de les persones joves que viuen al camp i volen traslladar-se a la ciutat, així com el 6,9% dels qui volen quedar-se a la ciutat, indiquen la mobilitat com un motiu clau.

Per contra, l'atractiu dels entorns rurals es veu limitat pels obstacles vinculats a la mobilitat. La manca de connexions eficients, la dependència del vehicle privat i la dispersió territorial es mantenen com a elements dissuasius, tant el 2017 com el 2022.

f. Oferta educativa

L'oferta educativa, tot i ser un element present en les trajectòries juvenils, té un pes relativament reduït a l'hora de configurar les preferències residencials de la joventut catalana. En ambdues enquestes els motius d'estudis no són centrals per a la majoria de persones joves, encara que tenen una rellevància lleugerament més elevada entre aquelles que opten per quedar-se a la ciutat.

El 2017, la proximitat a centres educatius i universitats es valorava de manera positiva per part de qui preferia residir en entorns urbans, principalment per les oportunitats professionals associades i l'accessibilitat a una formació més àmplia i especialitzada. Per contra, entre les persones que mostraven interès per traslladar-se al camp, les motivacions acadèmiques apareixien de manera molt més secundària.

Aquesta tendència es manté el 2022. Les dades mostren que només un 4,5% dels i les joves que volen quedar-se a la ciutat citen motius educatius, i encara menys —només un 1,9%— ho fan com a raó per no anar a viure a un entorn rural. Això suggereix que, tot i que la formació pot condicionar indirectament la residència, no es percep com una motivació principal o explícita en la majoria dels casos.

g. Habitatge

Tot i no ser el factor més determinant, l'habitatge té un paper rellevant, encara que secundari, en les decisions residencials de la joventut catalana. Tant el 2017 com el 2022, els motius vinculats a l'accés, el tipus o el cost de l'habitatge no figuren entre els més esmentats, però tenen un pes específic, sobretot quan es parla dels entorns rurals.

L'any 2017, només una part reduïda de joves mencionava l'habitatge com un factor decisiu a l'hora d'escollir on viure. En alguns casos, el desig de traslladar-se al camp s'associa a la disponibilitat d'una propietat familiar o d'un terreny, fet que facilita el canvi i alimenta el desig de tenir un habitatge més ampli i amb espai exterior. Per contra, hi ha qui prefereix mantenir-se a la ciutat perquè ja disposen d'un immoble, fet que evidencia com la situació personal pot influir notablement en les preferències residencials.

Aquesta tendència es manté el 2022. Tot i que només un 4,1% de les persones joves que volen anar-se'n al camp diuen que és per motius relacionats amb l'habitatge, i encara menys —un 1,3%— ho fan per quedar-se a la ciutat, els discursos dibuixen una imatge clara: les persones joves que opten pel món rural valoren positivament la possibilitat d'accedir a habitatges més assequibles i amb més espai, i en alguns casos, també té importància la disponibilitat d'habitatges familiars o de segones residències que poden facilitar el trasllat.

Discussió i interpretació

Com hem vist, les dades de l'Enquesta a la Joventut de Catalunya mostren que l'interès per les zones rurals augmenta amb l'edat, i també entre les persones joves emancipades, que treballen o es troben a l'atur. Aquest canvi en les aspiracions residencials sembla vinculat no només a les condicions materials, sinó també a les transicions i experiències vitals. En aquest marc, l'atracció pel camp també es relaciona amb valors com la tranquil·litat, la connexió amb la natura i un estil de vida més pausat, així com amb una representació simbòlica del món rural com a espai de benestar, comunitat i autenticitat.

Aquestes tendències són **particularment significatives pel camp de recerca d'aquesta tesi**, centrada en l'experiència de persones joves (dones i persones no binàries) dissidents sexuals i/o de gènere que han decidit deixar la ciutat per viure en un entorn rural. Sense avançar resultats del treball de camp, és rellevant destacar que els imaginaris associats al camp ressonen amb algunes de les motivacions expressades per les participants de la recerca. Aquesta coincidència porta a interrogar-se fins a quin punt les persones joves dissidents sexuals i de gènere comparteixen aquestes representacions hegemòniques del món rural o si, al contrari, aquestes es reformulen des de les seves experiències específiques.

És rellevant considerar que aquests imaginaris sobre el món rural s'han construït històricament des d'una mirada dominant, sovint heteronormativa, que no té en compte les múltiples formes d'habitar el territori, ni les experiències que poden qüestionar la visió idíl·lica del camp com a refugi. En aquest context, cal preguntar-se si la ruralitat, és realment un espai de possibilitat, o si és percebuda com un entorn hostil que ha de ser activament re-significat per poder-hi arrelar.

D'altra banda, com hem vist, la ciutat es presenta com un espai d'oportunitats: hi ha serveis, mobilitat i una certa diversitat social que, en principi, pot facilitar l'expressió de les identitats sexuals i de gènere. No obstant això, aquest mateix entorn pot ser també escenari de ritmes accelerats i estrès. Així, per a moltes persones, la ciutat no és només un lloc de llibertat, sinó també pot ser un lloc d'exclusió.

Aquesta doble visió tant del món rural com del món urbà —com a espais amb potencialitats i límits— planteja tensions rellevants a l'hora d'analitzar els moviments i desitjos residencials de les persones joves. En aquest marc, és necessari explorar com construeixen els seus imaginaris i projectes de vida, i com els llocs esdevenen escenaris de negociació identitària, política i emocional.

En aquest sentit, les dades de l'EJC no recullen de manera explícita referències a l'orientació sexual o a la identitat de gènere com a factors que influeixen en el desig residencial. Aquesta absència pot ser llegida com una possible invisibilització d'aquestes dimensions dins l'enquesta o bé com una integració dins d'altres temes. Aquest buit és especialment rellevant si es té en compte que les identitats dissidents poden configurar relacions específiques amb els territoris i condicionar la manera com imaginen i habiten els espais urbans i rurals.

A més, les divergències entre les dades quantitatives de l'EJC i l'objecte d'estudi d'aquesta tesi obren interrogants rellevants sobre la diversitat d'experiències. Per exemple, mentre que les dades de l'EJC mostren un interès més gran dels nois per traslladar-se al món rural i una tendència de les dones joves que hi viuen a voler marxar a la ciutat, aquesta recerca se centra precisament en dones i persones no binàries que han decidit fer el camí contrari: deixar l'àmbit urbà per instal·lar-se en entorns rurals. Aquesta dissonància no només revela l'existència de trajectòries que desafien les tendències majoritàries, sinó que porta a qüestionar **quins factors —com el gènere, la sexualitat o les experiències d'exclusió**

poden estar influint en aquestes decisions, i que sovint romanen invisibles en les dades quantitatives.

En aquest sentit, cal interrogar-se fins a quin punt les experiències marcades per la dissidència sexual i de gènere poden donar lloc a patrons residencials alternatius, vinculats no només a l'accés a recursos o oportunitats laborals, sinó també a la recerca d'espais de benestar, de reconeixement i de seguretat. D'aquesta manera, **la dissidència pot ser no només un element explicatiu, sinó també un motor actiu d'arrelament i vinculació territorial.** En paral·lel, és també significatiu que ni el context post-pandèmia ni les qüestions identitàries apareguin com a factors destacats entre les motivacions recollides per l'EJC. Aquesta absència contrasta amb estudis recents que assenyalen el paper de la pandèmia de la covid-19 en les relacions amb el territori i les preferències residencials.

Davant d'aquests buits, el treball qualitatiu desenvolupat en aquesta recerca pot enriquir i matisar la comprensió de les preferències residencials juvenils des d'una perspectiva més situada i interseccional.

4. METODOLOGIA

Aquest capítol exposa l'enfocament metodològic de la recerca, tot destacant els fonaments teòrics que justifiquen l'ús de la metodologia escollida i els instruments de recollida d'informació. També s'analitza la rellevància del treball de camp, amb una descripció dels territoris estudiats i les seves característiques. Finalment, s'hi presenta el perfil de les persones participants, clau per comprendre la diversitat de perspectives recollides.

4.1. Enfocament metodològic

Aquesta recerca s'ha desenvolupat mitjançant una metodologia qualitativa, d'acord amb els objectius d'estudiar les experiències viscudes de persones joves dissidents sexuals i de gènere que han decidit viure en entorns rurals. L'enfocament qualitatiu permet explorar les vivències subjectives, les relacions de poder i els significats que les persones atribueixen als espais que habiten, aspectes centrals per a aquesta investigació.

La metodologia qualitativa es fonamenta en una aproximació interpretativa que busca comprendre els fenòmens socials des del punt de vista de les persones protagonistes. A diferència de la recerca quantitativa, que tendeix a generalitzar resultats a partir de variables mesurables, l'enfocament qualitatiu s'interessa per la complexitat, la diversitat i el context. Utilitza tècniques com les entrevistes en profunditat, l'observació participant o els grups focals per captar els sentits i les dinàmiques socials des de dins (Rodríguez-Gómez, et al., 1996; Ruiz Olabuénaga 2012).

L'elecció d'aquesta metodologia respon tant a una coherència amb els marcs teòrics de la recerca com a la naturalesa del fenomen estudiat. Àmbits com la geografia, els estudis rurals, els estudis de gènere i la sexualitat, i la investigació amb persones joves han incorporat i enriquit l'enfocament qualitatiu, especialment a partir de la segona meitat del segle XX. La seva evolució ha estat marcada per una major interdisciplinarietat, l'aparició de nous camps d'estudi i l'aposta per una mirada crítica i situada (Baylina 1997; McDowell 2000).

En geografia humana, aquest enfocament ha permès aprofundir en les relacions entre persones i espais, tot recollint narratives personals i experiències situades. Això és

especialment rellevant en contextos rurals, on la diversitat de realitats sovint queda invisible sota representacions simplificadores o essencialistes. La metodologia qualitativa, en aquest sentit, ofereix eines per fer emergir veus silenciades i qüestionar els relats dominants sobre el territori (McDowell 2000; Baylina 2004).

Els estudis de geografia i gènere han estat pioners en la consolidació d'aquesta mirada crítica, incorporant la reflexivitat, la subjectivitat i el compromís polític en el procés de recerca. A través de les aportacions del feminisme, s'ha posat en relleu la necessitat de reconèixer les condicions de producció del coneixement i de tenir en compte les relacions de poder que travessen tant els objectes d'estudi com les pròpies pràctiques d'investigació (Baylina 1997; Moss 2002). Aquesta mirada ha estat clau per analitzar les interseccions entre identitats, i per visibilitzar la diversitat d'experiències als espais rurals.

D'altra banda, els estudis de sobre dissidències de gènere o sexualitat també han contribuït a consolidar la metodologia qualitativa com a eina per analitzar com es construeixen, es negocien i es viuen les identitats en contextos socials i geogràfics específics. La combinació entre metodologies qualitatives i feministes ha permès analitzar les normes de gènere, les relacions de poder i els espais quotidians amb una mirada situada i compromesa (McDowell 2000; Garcia-Ramon, et. al, 2014). Aquesta aproximació resulta especialment útil per comprendre les estratègies de resistència i els processos d'agència que despleguen les persones dissidents sexuals i de gènere.

En el cas de la joventut, la recerca qualitativa ha estat especialment valorada per la seva capacitat de recollir les veus de les persones joves de manera directa, contextualitzada i respectuosa amb la seva experiència vital. Aquest enfocament permet accedir als significats que aquestes atribueixen a les seves pràctiques, relacions i territoris, i reconèixer la seva agència com a subjectes socials (Hopkins 2010).

Aquesta recerca s'inscriu, doncs, en una tradició de recerca qualitativa que entén el coneixement com a construït i situat, i que aposta per donar veu a col·lectius històricament silenciats. L'objectiu no és només descriure les realitats rurals, sinó contribuir a una comprensió crítica i transformadora d'aquestes, a través de les pròpies experiències de les persones joves dissidents sexuals i de gènere. L'aproximació metodològica escollida permet captar la complexitat del fenomen, així com identificar les tensions, contradiccions i potencialitats que emergeixen en les seves trajectòries i vivències territorials.

D'aquesta manera, l'elecció d'una metodologia qualitativa no només respon a criteris epistemològics o disciplinaris, sinó també a una aposta política i ètica per una recerca situada, crítica i transformadora, que reconegui la diversitat de veus i experiències en la producció del coneixement geogràfic.

Les tècniques específiques utilitzades i les fases del treball de camp es detallen a l'apartat següent.

4.2. Instruments de recollida d'informació

La recerca ha combinat dues tècniques principals de producció de dades: les **entrevistes en profunditat** i les **entrevistes semiestructurades**. Aquesta combinació ha facilitat la recollida de relats detallats, matisats i contextualitzats, afavorint la comprensió de les trajectòries, percepcions i posicionaments de les participants.

A més, la recollida d'informació s'ha complementat amb l'exploració documental de **fonts secundàries**, que ha permès ampliar i contextualitzar el marc analític. En aquest sentit, l'anàlisi de les Polítiques comarcals i municipals sobre diversitat sexual i de gènere, així com l'explotació de les dades de l'Enquesta de la Joventut de Catalunya de 2017 i 2022, ha proporcionat un rerefons útil per entendre millor els discursos de les participants i situar-los en un context territorial i temporal concret.

4.2.1. Entrevistes en profunditat

Les entrevistes en profunditat són una de les tècniques qualitatives més utilitzades en Geografia, especialment per la seva capacitat d'explorar les experiències subjectives de les persones en relació amb l'espai. Aquesta metodologia destaca per la riquesa i la profunditat de les dades que pot generar, tot i que el seu èxit depèn d'un treball previ rigorós: cal dissenyar acuradament les preguntes, identificar participants i superar barreres institucionals com el compliment de normatives ètiques, especialment pel que fa a la protecció de la privacitat de les persones participants (Hay i Cope 2021). A diferència de les entrevistes estructurades, aquest tipus d'entrevista es caracteritza per la flexibilitat i per un enfocament intensiu en els temes tractats, sovint mitjançant formats semiestructurats o

no estructurats, que afavoreixen un diàleg espontani i l'aparició de temes no previstos inicialment (Valles 2002; Sanjuan Núñez 2019).

El concepte de "profunditat" és central en aquest tipus d'entrevista, ja que permet accedir als significats i percepcions que les persones atribueixen a les seves vivències. Aquesta aproximació resulta especialment útil en recerques sobre col·lectius específics, com els i les joves, pel fet que possibilita entendre el valor que atorguen a les seves experiències en contextos socials i culturals concrets (Hay i Cope 2021). L'entrevista esdevé, així, una interacció on es construeix un vincle de confiança entre la persona investigadora i la participant, fonamental per accedir a relats íntims i significatius. Aquest procés requereix una escolta activa i una capacitat de guiar la conversa de manera sensible i oberta, per facilitar una reflexió profunda per part de la persona que participa. En aquest marc, la producció de coneixement és concebuda com una construcció compartida, on la subjectivitat i la implicació de les participants esdevenen elements clau per a una anàlisi qualitativa interpretativa i situada (Sanjuan Núñez 2019).

Les entrevistes en profunditat han estat la principal tècnica utilitzada per explorar les experiències de dones i persones no binàries joves que, identificant-se amb la dissidència sexual i/o de gènere, han migrat d'entorns urbans a rurals a Catalunya. L'objectiu ha estat identificar les motivacions, dificultats i oportunitats que han modelat aquestes trajectòries, tot posant èmfasi en la interacció entre ruralitat, joventut i dissidència sexual i de gènere.

Es van realitzar un total de **vint-i-cinc entrevistes en profunditat** entre els mesos de juliol de 2022 i febrer de 2023. La majoria van dur a terme de manera presencial, a excepció de dues, que van tenir lloc a través d'una plataforma virtual per la dificultat per trobar-nos presencialment. La localització de les entrevistes, el procés per contactar amb les persones participants, així com la seva caracterització, és abordada amb major detall en apartats posteriors.

Per a les entrevistes presencials, vaig ser jo qui es va desplaçar per acostar-me a l'entorn de les persones entrevistades i conèixer els seus contextos de residència. El lloc on es realitzava cada entrevista sempre va ser decidit per la participant, a qui se li demanava triar un espai que li resultés agradable i còmode. Les opcions van ser variades, des de cafeteries, les cases, llocs de treball i fins i tot el bosc. Algunes entrevistes van tenir lloc en moviment, és a dir, mentre es caminava per un entorn natural, seguint el desig explícit de les entrevistades de realitzar la conversa en moviment.

La durada de les entrevistes va variar de manera considerable: la més breu va durar 50 minuts i la més extensa, prop de tres hores. Aquesta variabilitat responia a la complexitat de les trajectòries de cadascú, al grau de detall amb què s'abordaven determinats temes i a l'aparició de noves qüestions durant el transcurs de la conversa.

Pel que fa a la llengua, totes les entrevistes, excepte una, es van realitzar en català, respectant sempre la preferència lingüística de les participants.

L'anàlisi es va fonamentar en la transcripció completa de les gravacions i en la creació de categories temàtiques per organitzar i interpretar les dades, un procés que es descriurà amb més detall en un apartat posterior.

El guió d'entrevista

Les entrevistes en profunditat van seguir un guió temàtic flexible, el model del qual es presenta a l'Annex II, dissenyat per obtenir una comprensió contextualitzada de les experiències de les participants. Aquest esquema va permetre adaptar les preguntes a cada trajectòria vital, tot garantint que es tractessin els eixos clau de la recerca.

Les entrevistes s'iniciaven amb un breu recorregut biogràfic per situar la persona en el seu context social, temporal i geogràfic, recollint dades com el lloc i any de naixement, trajectòria residencial, identitat sexual i de gènere, relacions sexoafectives i si tenien fills. Aquest inici contribuïa a generar un clima de confiança abans d'aprofundir en temes més específics.

El cos de l'entrevista es dividia en blocs temàtics. Primer, s'exploraven les trajectòries residencials i els motius per viure al lloc actual, incloent-hi les expectatives, el coneixement previ i la influència de l'entorn afectiu, així com la trajectòria residencial viscuda des de l'adolescència. A continuació, es tractava la percepció de la ruralitat i la seva comparació amb la ciutat, posant també atenció en l'impacte de la pandèmia de la covid-19 en les preferències residencials.

El següent bloc abordava les trajectòries educatives i laborals, amb especial atenció a les oportunitats i limitacions específiques de l'àmbit rural i a les influències de gènere. També es va preguntar sobre la mobilitat quotidiana i la connectivitat, valorant l'accés a serveis, els mitjans de transport i el paper central d'internet i les xarxes socials.

Les relacions socials i comunitàries es van abordar a partir de l'oci, les amistats i els vincles amb altres persones dissidents. Es va indagar també en les experiències sexoafectives, l'ús d'aplicacions, el desig de maternitat i l'entorn social immediat.

Un eix fonamental fou la vivència de la sexualitat i la dissidència en l'entorn rural, incloent-hi percepcions de seguretat física i emocional, possibles situacions de discriminació i la participació en col·lectius polítics, culturals, feministes o LGBT. Finalment, es va explorar el benestar i la sensació d'arrelament, la pertinença i els vincles amb la comunitat, així com les expectatives de futur i els factors que influïen en la decisió de quedar-se o marxar.

En conjunt, les entrevistes van generar relats rics i matisats que permeten entendre com s'entrecreuen ruralitat, dissidència i projectes de vida.

La repetició d'entrevistes: una eina per captar transformacions

Després de les entrevistes en profunditat i d'una primera anàlisi, es va decidir tornar a contactar amb les participants —entre un any i mig i dos després de les primeres entrevistes— per explorar possibles canvis en les seves percepcions i experiències. L'objectiu principal d'aquesta segona trobada era valorar el compliment de les expectatives i prioritats vitals expressades a la primera entrevista, comprovar si continuaven vivint en el mateix entorn rural i entendre què les mantenia o, en canvi, què les faria marxar. Així, es buscava captar l'evolució de les seves vivències i aprofundir en la qüestió de l'arrelament en l'entorn rural.

Metodològicament, la tècnica **d'entrevistes repetides** s'ha consolidat com una eina clau en la recerca qualitativa per incorporar la dimensió temporal a l'anàlisi (Read 2018). A diferència d'una entrevista única, que reflecteix un moment concret, aquestes permeten rastrejar transformacions, identificar continuïtats i ruptures, i comprendre com les experiències i contextos condicionen l'evolució dels relats. A més, les participants, ja familiaritzades amb la temàtica, poden oferir respostes més reflexives i aprofundides, aportant noves vivències o reinterpretacions des d'una perspectiva renovada (Roos 2022).

Des d'un punt de vista ètic, aquestes entrevistes repetides reforcen la relació entre qui investiga i qui participa afavorint la confiança i el reconeixement continuat, fet que pot considerar-se una forma de cura (Goyes i Sandberg 2024). A més, a nivell metodològic, aquestes segones entrevistes serveixen per verificar i contrastar la informació recollida

inicialment, augmentant la fiabilitat de les dades i enriquint l'anàlisi amb una triangulació temporal més precisa (Read 2018).

Cal destacar que la tècnica d'entrevistes repetides es diferencia de la metodologia d'Històries de Vida, ja que mentre aquestes busquen reconstruir trajectòries personals àmplies en relació amb processos socials i històrics generals, les entrevistes repetides se centren en l'evolució de percepcions i experiències concretes en un període breu, aprofundint en canvis i continuïtats sense pretendre una narració biogràfica completa. Tot i les seves semblances narratives, la repetició d'entrevistes té un enfocament més acotat i focalitzat en temes específics, proporcionant una mirada profunda i detallada en un lapse temporal reduït, a diferència de les Històries de Vida que sovint utilitzen diverses fonts com diaris o cartes (Macías 2020).

Així doncs, entre setembre i novembre de 2024, es va reprendre el contacte amb les participants per informar-les dels avanços de la recerca i convidar-les a una segona trobada amb l'objectiu d'explorar possibles transformacions al llarg del temps. Les segones entrevistes es van dur a terme amb 17 de les 25 persones inicialment entrevistades. La seva disposició per reprendre la conversa reflecteix la confiança establerta durant la primera fase i l'interès per continuar contribuint a la recerca. En els casos en què no es va poder realitzar la segona entrevista, va ser per manca de resposta o dificultats logístiques per coordinar la trobada.

Les segones entrevistes s'iniciaven preguntant si les participants continuaven residint al mateix lloc i, en cas contrari, es demanaven els motius del canvi, seguint un guió específic per a la segona entrevista que es presenta a l'Annex III. A partir d'aquesta qüestió introductòria, es va aprofundir en com havia evolucionat la seva percepció de viure en un entorn rural, el sentiment d'arrelament i de pertinença, i la satisfacció amb la decisió presa. Es va posar especial atenció als factors que afavoreixen la seva permanència, així com als que podrien motivar una futura marxa. Aquest enfocament va permetre captar canvis i continuïtats en les seves vivències, aportant una comprensió més rica i matisada dels seus processos de vinculació amb el territori.

4.2.2. Entrevistes semiestructurades

Les entrevistes semiestructurades són una eina metodològica que combina elements d'entrevistes estructurades i no estructurades, oferint un equilibri entre una guia prèvia i la flexibilitat per explorar temes emergents durant la conversa. Aquest format permet aprofundir en les experiències i opinions de les persones entrevistades, obtenint respostes obertes i detallades que aporten una visió completa dels fenòmens estudiats (Ruiz Olabuénaga 2012). La seva flexibilitat facilita un diàleg més natural i espontani, en què l'investigador pot adaptar-se al fil de la conversa i aprofundir en aspectes rellevants que no s'havien previst inicialment.

Al mateix temps, les entrevistes semiestructurades incorporen una part més formalitzada amb preguntes directes i estandarditzades, que assegurin la recollida de dades bàsiques comparables i fàcilment codificables, un aspecte fonamental per a una anàlisi rigorosa i sistemàtica (Valles 2002; Sanjuan Núñez 2019). Per garantir la qualitat i utilitat de les respostes, la persona que investiga ha de planificar amb claredat què preguntar, a qui dirigir-se i com fer-ho, assegurant una correcta comprensió per part dels participants i la pertinència dels continguts recollits.

En aquest estudi, per aprofundir en la realitat de la dissidència sexual i de gènere a les zones rurals, s'han realitzat entrevistes semiestructurades amb persones expertes en gènere, sexualitat i ruralitat. L'objectiu principal va ser explorar tant les polítiques locals com les iniciatives relacionades amb aquests àmbits. Durant la fase de documentació, a cada comarca es va elaborar un llistat d'expertes locals i comarcals —com tècniques dels Serveis d'Atenció Integral (SAI) i representants municipals—, prioritzant especialment zones rurals on ja s'havien realitzat entrevistes en profunditat. Així, tal com es pot veure en la taula 2, es van dur a terme sis entrevistes centrades en les polítiques públiques, les accions institucionals i la percepció sobre la diversitat sexual i de gènere, incloent-hi cinc amb tècniques del SAI i una amb una regidora. El detall del guió utilitzat en les entrevistes en profunditat es recull a l'Annex IV.

Taula 2 Entrevistes amb persones expertes realitzades

Persona entrevistada	Entitat i comarca
Tècnica	SAI Alt Penedès
Tècnica	SAI Cerdanya
Tècnica	SAI Conca de Barberà
Tècnica	SAI Ripollès
Tècnica	SAI La Selva
Regidora	Regidora Pallars Sobirà

Font: Elaboració pròpia

Primer, es va analitzar el perfil social i demogràfic de les persones ateses pel SAI, destacant edat, gènere i context urbà o rural, per comprendre les motivacions i necessitats específiques, especialment en l'àmbit rural. Pel que fa a les polítiques comarcals, es va avaluar la seva adaptació al context rural, centrant-se en el pla LGTBI i la seva aplicació, incloent-hi la participació comunitària, aliances locals i accions per promoure nova població, amb el sentit de comunitat com a estratègia clau per a una implementació efectiva.

Finalment, es van discutir els reptes, oportunitats i el futur de les polítiques LGTBI, identificant dificultats en el seu disseny i implementació, així com estratègies per millorar-les i adaptar-les a les necessitats actuals de la població en els entorns rurals. Les entrevistes, que es van transcriure i analitzar detalladament, van complementar altres tècniques de recollida de dades, oferint una base sòlida per comprendre la implementació de les polítiques LGTBI a les comarques rurals i proporcionant perspectives crítiques per a la seva millora.

4.3. Reflexivitat i Posicionalitat

El coneixement produït en una recerca no és neutral ni objectiu, sinó situat: reflecteix les relacions, experiències i posicions de qui investiga i de les persones participants. La investigadora forma part activa del procés i n'influencia els resultats a través de la seva subjectivitat i les dinàmiques que es generen durant el treball de camp. Aquest apartat reflexiona sobre la meua posició com a investigadora en una recerca amb joves dissidents sexuals i de gènere, i sobre com la meua identitat, experiències i la confiança establerta amb les participants han modelat el desenvolupament de la recerca.

4.3.1. El paper de la investigadora

Pensar la recerca feminista en el context de la geografia i el gènere implica qüestionar les metodologies, teories i pràctiques emprades, tot posant en dubte els enfocaments tradicionals que poden reproduir desigualtats (Meghan 2002). En aquest marc, la literatura ha subratllat que les investigadores no són observadores neutres, sinó agents actius en la construcció del coneixement, ja que les seves experiències personals i biogràfiques incideixen des del moment de formular l'objecte d'estudi fins a l'elecció de les metodologies (Baylina 1997).

Un concepte clau per entendre aquesta implicació és el de posicionalitat, desenvolupat als anys noranta en les ciències socials i la geografia, que rebutja la idea d'un coneixement objectiu i descontextualitzat. En canvi, planteja que tot saber s'elabora des d'una ubicació concreta, configurada per experiències, identitats i relacions socials. Comprendre qui som i què aportem com a investigadores és fonamental per reconèixer el caràcter situat del coneixement (Horton 2008; England 2017).

En paral·lel, la reflexivitat emergeix com una pràctica imprescindible que convida a examinar de manera crítica les mateixes posicions i biaixos dins de les estructures de poder. Aquesta mirada reflexiva permet visibilitzar com les identitats de les investigadores interaccionen amb els contextos estudiats, influint tant en el procés de recerca com en la interpretació dels resultats (Lefkowich 2019). Així, la recerca feminista no només busca entendre els fenòmens socials, sinó també transformar les relacions de poder implicades en la producció de coneixement.

Aquesta reflexivitat ha de ser mantinguda al llarg de tota la investigació, ja que les relacions socials i les identitats de totes les persones implicades són dinàmiques i es redefeixen contínuament. El posicionament de la persona que investiga i la seva interacció amb les participants no són elements estàtics, sinó que es negocien constantment, influint en els discursos que es produeixen i en la seva representació (Ortiz 2014).

Quan la recerca es desenvolupa amb persones joves, aquestes consideracions adquireixen una importància encara més gran. Cal atendre les dinàmiques de poder que poden sorgir i com aquestes poden afectar la construcció i representació de les narratives. Exercir la reflexivitat en aquest context implica reconèixer els riscos d'explorar les experiències de les joves (Valentine 2002).

Els factors com l'edat, el gènere o la sexualitat poden intensificar les asimetries entre investigadores i participants, generant situacions de vulnerabilitat. Per això, és essencial adoptar un enfocament ètic que redueixi aquestes jerarquies i promogui relacions més horitzontals (Baylina, et al., 2008). Aquesta actitud crítica envers el propi rol ha d'anar acompanyada d'una voluntat de minimitzar les desigualtats que es puguin reproduir en el marc de la investigació (Hopkins 2007).

Finalment, l'ètica ocupa un lloc central en la recerca amb joves. Garantir una participació voluntària i informada és imprescindible per establir un clima de confiança. Això implica proporcionar informació clara sobre els objectius de l'estudi, els procediments i l'ús que es farà de les dades. Aquest enfocament no només assegura drets i protecció, sinó que afavoreix una participació més activa i genuïna (Valentine, et al., 2001; Hopkins 2007).

A partir de tots aquests plantejaments, intentaré exposar els desafiaments i condicionants que he trobat en la recerca, especialment durant el treball de camp. Des d'una perspectiva reflexiva, considero que la meua multiposicionalitat —definida per l'edat, la identitat de gènere, la dissidència sexual, el lloc de residència, l'origen i la llengua, així com la formació acadèmica i professional— ha influït de manera significativa tant en les dinàmiques de relació amb les participants com en la producció de coneixement.

Edat: complicitats generacionals

La meua posició com a jove adulta, propera en edat a les participants, ha modelat tant la naturalesa de les interaccions com els relats que han emergit. Aquesta proximitat generacional ha generat un espai de reconeixement mutu que ha facilitat connexions més autèntiques. Compartir una franja d'edat ha permès abordar les experiències des d'una mirada empàtica, atès que les nostres trajectòries han estat influïdes per contextos socials, culturals i polítics similars. Aquesta intersecció ha enriquit la comprensió de les seves narratives i ha propiciat un entorn còmode per a la conversa. Penso que la meua joventut també ha influït en la manera com elles percebien el meu rol com a investigadora, afavorint una obertura més gran a compartir vivències personals.

Gènere i dissidència sexual: complicitat i reconeixement compartit

La meua identitat sexual i de gènere crec que ha influït de manera significativa en el procés de recerca i en les interaccions amb les participants. En identificar-me com a dona en un

camp on les dinàmiques de gènere són fonamentals, la meua perspectiva ha enriquit les converses i ha permès empatitzar amb les seves experiències.

També, en el fet de compartir la meua dissidència sexual, penso que he aconseguit crear un espai en el qual s'han sentit còmodes per a explicar les seves vivències. Aquest ambient de confiança crec que ha sigut crucial per a fomentar una comunicació oberta, la qual cosa ha permès que les participants se sentissin còmodes per a compartir les seves històries.

Lloc de residència: tensions i oportunitats territorials

El fet de viure en un entorn urbà ha estat una altra dimensió rellevant de la meua posicionalitat. Les meves experiències com a habitant d'una ciutat contrasten amb les realitat de les participants, i això ha generat algunes distàncies en la manera d'entendre determinades pràctiques i dinàmiques quotidianes. Tanmateix, aquesta diferència també ha constituït una oportunitat per reflexionar sobre els imaginaris associats als entorns urbans i rurals, i per posar en qüestió les pròpies idees preconcebudes. Aquest exercici ha permès obrir-me a noves formes d'entendre els entorns rurals a través dels relats.

Origen, llengua i racialització: proximitats i asimetries

La meua posició com a persona nascuda a Catalunya, catalanoparlant i no racialitzada pot haver condicionat les interaccions amb les participants i la recepció de les seves narratives. Aquest marc d'origen i llengua m'ha facilitat la comunicació i la comprensió dels contextos culturals i simbòlics del territori, tot i que també implica certs privilegis que cal reconèixer: no haver viscut l'experiència de la racialització ni haver migrat des d'altres contextos pot haver limitat la percepció d'algunes experiències específiques, així com la meua capacitat de detectar tensions relacionades amb diferències culturals o de procedència. Reconèixer aquesta dimensió m'ha permès mantenir una actitud més conscient i crítica, posant èmfasi en escoltar les veus de les participants i situar-les dins del seu context específic, des d'una perspectiva situada.

Formació i trajectòria professional: eines i límits

La meua formació com a geògrafa i educadora social ha proporcionat eines teòriques i metodològiques per abordar el treball de camp, especialment en relació amb les dinàmiques de poder i les pràctiques espacials. A més, l'experiència prèvia en l'àmbit socioeducatiu penso que m'ha dotat d'una sensibilitat relacional que ha estat clau en la

interacció amb les participants. Aquesta trajectòria m'ha ajudat a formular preguntes amb una mirada crítica i a acompanyar els relats des d'una escolta atenta.

Tanmateix, també reconec que el fet de ser una persona amb estudis universitaris i immersa en un procés de tesi doctoral ha pogut influir en la percepció que les participants tenien de mi. En alguns casos, aquest bagatge acadèmic pot haver generat una certa asimetria, situant-me com a figura experta i a les participants com a receptores de coneixement. Aquest desequilibri, tot i que he intentat reduir-lo mitjançant una actitud horitzontal, pot haver limitat la dimensió col·laborativa que volia fomentar.

Així, la combinació d'aquestes dimensions ha configurat la recerca i la relació amb les participants. La posicionalitat i la reflexivitat s'han convertit en eines essencials per a comprendre com aquestes influències modelen tant la meva experiència com a investigadora com les narratives que han emergit de les persones que han participat.

4.3.2. Conreant la confiança

Un dels aspectes fonamentals d'aquest procés de recerca ha estat, per mi, la construcció de confiança amb les persones participants. Aquest vincle ha esdevingut la base sobre la qual s'ha pogut sostenir un relat compartit. La proximitat generada, sigui a través d'identitats compartides o d'una connexió sorgida al llarg del procés, ha actuat com un facilitador clau per accedir a les seves experiències. Aquesta mateixa proximitat, però, també ha plantejat el repte de mantenir una distància analítica que em permetés abordar els relats amb una mirada crítica i reflexiva.

Al començament de les entrevistes, era habitual que les participants verbalitzessin dubtes sobre la seva capacitat per contribuir a la recerca, amb expressions com: "Jo no sé si et podré ajudar gaire, eh." Aquestes declaracions evidencien una certa inseguretat inicial, però, a mesura que la conversa es tornava més personal, emergia una veu pròpia que s'articulava a través de frases com "jo penso", "jo crec" o "en la meva experiència". Aquesta manera de compartir no només revela un desig d'expressar-se, sinó que també assenyalava un canvi progressiu en la percepció del seu paper dins la recerca.

L'èmfasi en la subjectivitat i la singularitat de cada vivència va permetre crear un espai de seguretat i respecte on les participants es van sentir escoltades i legitimades. Per tal de

facilitar aquest entorn de confiança, vaig començar les trobades compartint breument la meua trajectòria i els motius personals que m'havien portat a aquesta recerca. Aquesta obertura inicial ajudava a establir una relació més horitzontal, fent visible el meu interès. Vaig ser clara a l'hora de presentar els objectius de la recerca i vaig garantir en tot moment que les seves aportacions serien tractades amb respecte, confidencialitat i anonimat.

Al llarg del procés, vaig procurar adaptar l'estil d'entrevista a les necessitats i particularitats de cada participant, tant pel que fa al ritme com al llenguatge o al tipus d'espai on es desenvolupava la conversa. Vaig animar-les a escollir llocs on se sentissin còmodes per parlar amb llibertat, i vaig procurar identificar punts en comú que afavorissin una connexió inicial. L'actitud d'escolta activa i l'empatia davant la vulnerabilitat que suposava compartir determinades vivències va ser constant, així com el reconeixement explícit a la seva participació. Sempre vaig agrair el seu temps i disposició, i em vaig comprometre a fer-los retorn dels resultats de la recerca.

De fet, dos anys després de les primeres entrevistes, vaig tornar a contactar amb les participants per compartir els resultats obtinguts i reprendre les converses. La seva bona disposició per tornar-hi va confirmar la relació de confiança establerta durant la primera fase del treball de camp.

4.4. Localització del treball de camp

Analitzar com es categoritza la ruralitat permet entendre que les definicions que se'n fan no es basen només en criteris tècnics o estadístics, sinó que també responen a valors, imaginaris i interessos socials i polítics. Tal com s'ha abordat en el marc teòric, la ruralitat no constitueix una realitat homogènia ni una categoria tancada, sinó un concepte plural, dinàmic i en constant transformació.

Tot i això, per tal d'aproximar-se a la diversitat interna de les ruralitats catalanes, resulta útil recórrer a indicadors quantitatius com la densitat i el volum de població. Aquests criteris, àmpliament emprats en estudis territorials, permeten identificar diferents formes de ruralitat. Prenent com a referència els treballs de Molinero i Alario (2022) i d'Aldomà i Mòdol (2022), aquesta recerca ha classificat les comarques catalanes en sis categories, basant-se en aquests dos indicadors. Tal com es recull a la taula 3 i al mapa 2, elaborat a partir de les

dades de densitat de població per comarques i l'Aran (2021), que es presenten a l'Annex I, la tipologia resultant distingeix quatre tipus de comarques rurals —profundes, estancades, progressives i dinàmiques—, així com les categories de comarques periurbanes i urbanes.

Taula 3 Tipus de poblament i criteris de classificació de les comarques

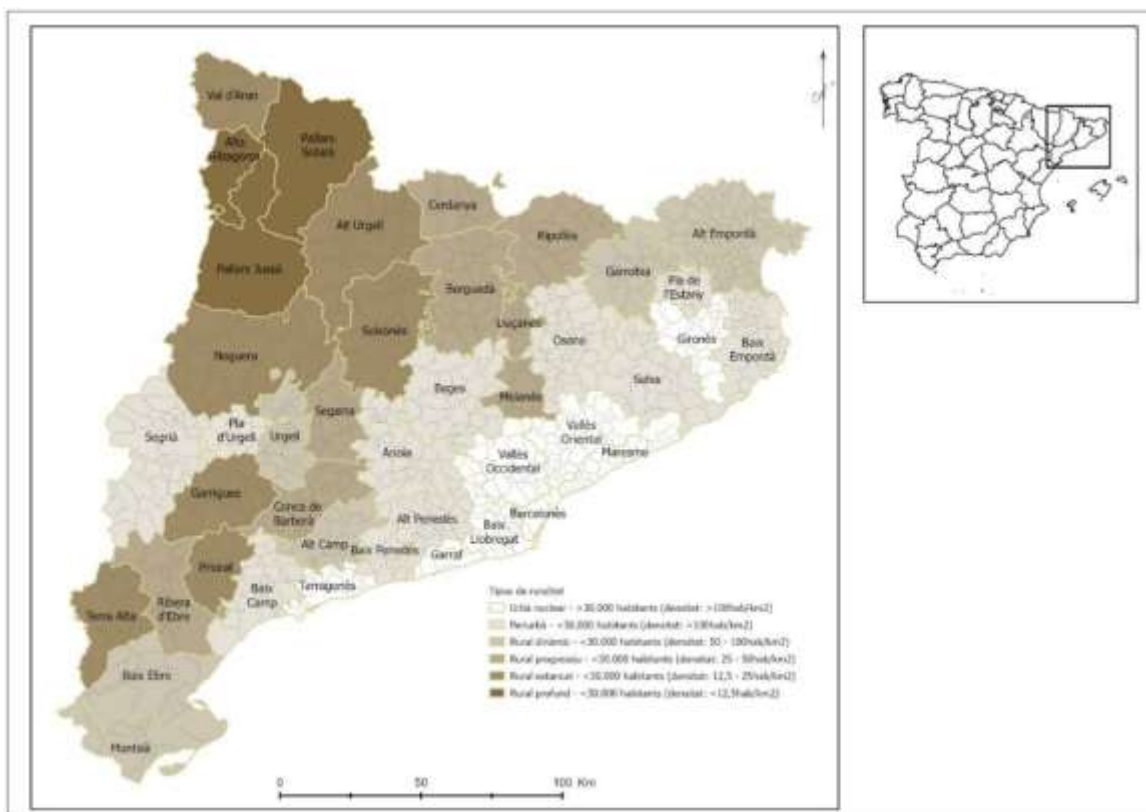
Categoria de la comarca	Tipologia	Població (habitants l'any 2021)	Densitat (hab/km²)
RURALS	Profund	< 30.000	< 12,5 hab/km ²
	Estancat		12,5 - 25 hab/km ²
	Progressiu		25 - 50 hab/km ²
	Dinàmic		50 - 100 hab/km ²
PERIURBANES		< 30.000	> 100 hab/km ²
URBANES		≥ 30.000	> 100 hab/km ²

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de Molinero i Alario (2022)) i d'Aldomà i Mòdol (2022) i l'Institut d'Estadística de Catalunya¹⁷

Tot i que les classificacions originals parteixen de l'escala municipal, en aquest treball s'ha optat per una aproximació comarcal. Aquesta elecció respon, d'una banda, a la voluntat de captar millor les dinàmiques demogràfiques i territorials actuals —caracteritzades per una mobilitat creixent entre municipis i per una major articulació dels serveis i infraestructures a escala comarcal—, i, de l'altra, a la necessitat de garantir la confidencialitat de les participants. L'ús de l'escala municipal podria facilitar-ne la identificació, especialment en zones poc poblades; per això, l'aproximació comarcal contribueix també a protegir-ne l'anonimat.

¹⁷ Veure IDESCAT Densitat de població. Comarques i Aran, àmbits i províncies - <https://www.idescat.cat/indicadors/?id=aec&n=15227&t=202100>

Mapa 2 Comarques per tipologia

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de Molinero i Alario (2022) i Institut d'Estadística de Catalunya

Aquesta classificació permet identificar comarques amb perfils diversos. Per exemple, dins de les comarques rurals dinàmiques s'inclouen territoris amb més de 30.000 habitants, però amb una densitat inferior als 100 hab/km², com el Baix Ebre, el Berguedà, la Garrotxa, el Montsià o l'Urgell. En aquests casos, la població es concentra principalment a la capital comarcal. Un cas particular és el de la Noguera, classificada com a rural estancada: tot i tenir un volum poblacional elevat, la baixa densitat i la concentració de la població a la capital reflecteixen un patró territorial desequilibrat. Aquest exemple mostra com la distribució interna de la població és un factor clau per entendre la dinàmica rural.

L'anàlisi del volum i la densitat de població posa de manifest l'heterogeneïtat de les comarques catalanes. Aquesta diversitat demogràfica no només afecta la composició poblacional, sinó que també incideix en les dinàmiques socials, econòmiques i territorials de cada comarca. A continuació, es descriuen aquestes tipologies per contextualitzar els entorns on s'han realitzat les entrevistes i comprendre millor els condicionants territorials que incideixen en les experiències de les persones joves entrevistades.

Les **comarques rurals profundes**, com el Pallars Jussà, el Pallars Sobirà o l'Alta Ribagorça, presenten una densitat molt baixa (menys de 12,5 hab/km²), fet que implica greus dificultats d'accés a serveis bàsics, manca d'oportunitats econòmiques. Aquesta situació alimenta una dinàmica de despoblament i aïllament, que dificulta tant la retenció com l'arribada de nova població.

Les **comarques rurals estancades** —com l'Aran, l'Alt Urgell, el Solsonès, la Noguera, les Garrigues, el Priorat i la Terra Alta— tenen una densitat lleugerament superior (entre 12,5 i 25 hab/km²), però comparteixen característiques similars. Malgrat tenir més habitants, la manca de serveis públics i infraestructures bàsiques limita l'activitat econòmica, que també es veu afectada per la poca diversificació i la dificultat per atreure inversions i nova població.

Les **comarques rurals dinàmiques i progressives** s'han adaptat als reptes actuals mitjançant un equilibri entre desenvolupament econòmic i sostenibilitat ambiental. Aquestes àrees aprofiten factors socioeconòmics, polítics i naturals per mantenir una certa estabilitat i atreure activitat i població.

A les comarques pirinenques com la Cerdanya, el Berguedà o el Ripollès, la densitat moderada (entre 25 i 50 hab/km²) ha facilitat el desenvolupament turístic. La presència de segones residències ha contribuït a dinamitzar els serveis, tot i que també ha generat pressió sobre els recursos locals, sobretot en èpoques d'alta afluència (Aldomà i Mòdol 2021, 2022). Aquesta situació posa de manifest la necessitat de planificacions que garanteixin l'equitat en l'accés als serveis per a tota la població.

Altres comarques interiors, com el Moianès, la Segarra, la Conca de Barberà o la Ribera d'Ebre, han desenvolupat economies locals diversificades que combinen agricultura, petites indústries i turisme. Aquesta diversificació afavoreix la resiliència demogràfica i socioeconòmica, reforçada pel teixit comunitari i projectes de desenvolupament local. Per altra banda, comarques com el Montsià, el Baix Ebre, l'Alt Empordà o la Garrotxa han combinat el desenvolupament de sectors com la pesca, el turisme i l'agricultura amb el patrimoni natural. Aquesta capacitat d'equilibri ha contribuït a retenir i atraure població (Aldomà i Mòdol 2021, 2022).

Les **àrees periurbanes** es troben a la frontera entre els espais clarament urbans i els ruralment definits. Aquestes zones han emergit com a resultat del creixement de les metròpolis i l'expansió de la urbanització difusa, creant un territori intermedi, el periurbà,

que és difícil de definir i categoritzar de manera neta. Es caracteritzen per una gradació de ruralitat, on la distinció entre rural i urbà ja no és clara, sinó que es configura com una continuïtat territorial que fusiona usos i dinàmiques (Sempere Roig i Tulla i Pujol 2008; Molinero 2019a).

En aquestes comarques, la capital comarcal sovint actua com a centre de serveis i activitat econòmica, mentre que la resta de municipis, majoritàriament amb menys de 10.000 habitants, presenten una estructura interna diversa i desequilibrada. Aquests territoris es defineixen per una convivència entre una densitat poblacional més alta i una infraestructura més desenvolupada, pròpia de les zones urbanes, i elements característics dels entorns rurals, com els espais naturals i les activitats agropecuàries (Molinero 2019a). Aquesta interacció constant entre influències urbanes i rurals configura un paisatge socioeconòmic únic en aquestes àrees.

Comarques com l'Alt Penedès, l'Anoia, el Bages, el Baix Camp o la Selva exemplifiquen bé aquesta tipologia de territori. Una de les dinàmiques més destacades en aquestes zones és l'atracció de nova població que cerca alternatives residencials més assequibles i entorns de vida més tranquils, però sense renunciar a la proximitat i la connexió amb les grans ciutats. Aquesta funció residencial, però, comporta certes tensions: l'augment de la demanda de serveis públics pot superar les capacitats dels municipis més petits, i les pressions urbanístiques poden posar en risc la preservació del sòl agrari i natural. A més, la seva ubicació estratègica i la disponibilitat de sòl han convertit aquestes àrees en zones atractives per a la implantació d'activitats econòmiques com la indústria, la logística o el sector terciari. Aquesta multiplicitat de funcions —residencial, productiva i de transició— presenta importants reptes de gestió territorial (Aldomà i Mòdol 2022)

Localització de les entrevistes

L'objectiu inicial d'aquest treball de recerca era cobrir la totalitat del territori rural català per garantir una representació àmplia i equilibrada de les diverses realitats que configuren aquests espais. Aquesta aproximació pretenia recollir la diversitat d'experiències, tenint en compte les especificitats territorials i socioeconòmiques de cada zona. Per aconseguir aquesta representativitat, es va dissenyar una estratègia basada en el contacte amb associacions juvenils, feministes i LGTBI presents a les zones rurals. D'aquesta manera,

la selecció de participants es va realitzar de manera intencionada, per assegurar la diversitat territorial i la multiplicitat de vivències.

No obstant això, aquest procés de selecció va enfrontar-se a diverses limitacions, especialment pel que fa a la disponibilitat i l'accessibilitat de les persones potencialment interessades. Aquestes dificultats van impedir una cobertura exhaustiva de tot l'espai rural català, però, tot i les restriccions, la distribució final de les entrevistes ha permès assolir una aproximació significativa a la diversitat i complexitat dels territoris rurals i periurbans.

En concret, s'han realitzat cinc entrevistes a zones rurals profundes, com el Pallars Sobirà i el Pallars Jussà; una entrevista al Solsonès, classificada com a zona rural estancada; cinc entrevistes en comarques com el Ripollès, la Cerdanya i la Ribera d'Ebre, que corresponen a zones rurals progressives; quatre entrevistes a territoris dinàmics, com l'Alt Camp i el Montsià; i, finalment, deu entrevistes a àrees periurbanes com l'Alt Penedès, el Bages, el Baix Camp i la Selva (Taula 4).

Taula 4 Distribució de les entrevistes segons tipus de zona i comarques

Tipus de ruralitat	Comarques	Nombre de participants
Rural profund	Pallars Sobirà, Pallars Jussà	5
Rural estancat	Solsonès	1
Rural progressiu	Ripollès, Cerdanya, Ribera d'Ebre	5
Rural dinàmic	Alt Camp, Montsià	3
Periurbà	Alt Penedès, Bages, Baix Camp, La Selva	2
Total	25	16

Font: Elaboració pròpia

A més de la localització geogràfica, és també interessant incorporar una mirada sobre la diversitat residencial que es distribueix territorialment de manera desigual, com es pot veure en la taula 5.

Taula 5 Recompte de les persones participants segons ruralitat i ubicació territorial de l'habitatge

Tipus de ruralitat	Nombre de participants	Nucli	Disseminat	Urbanització
Rural profund	5	5	0	0
Rural estancat	1	1	0	0
Rural progressiu	5	5	0	0
Rural dinàmic	4	3	1	0
Periurbà	10	2	5	3
Total	25	16	6	3

Font: Elaboració pròpia

En la majoria de zones rurals, predomina l'habitatge ubicat al nucli urbà, mentre que en les àrees periurbanes són més habituals les cases disseminades, totes masies, i les urbanitzacions. Tot i que aquestes últimes poden tenir una aparença més suburbana, sovint en l'imaginari col·lectiu són percebudes com a part del món rural —per això s'han inclòs en aquesta recerca—, ja que acullen formes de vida que combinen la recerca de contacte amb la natura amb l'accessibilitat als nuclis urbans.

Aquesta distribució geogràfica de les entrevistes ha permès obtenir una visió plural i rica de les experiències de les participants, tenint en compte els diversos contextos geogràfics i socioeconòmics en què viuen. Així, la representació territorial obre la porta a una anàlisi més profundament contextualitzada, que permet observar tant les diferències com les similituds entre les diverses tipologies de zones rurals. D'aquesta manera, es poden entendre millor les especificitats d'aquestes realitats en relació amb les trajectòries vitals i les identitats de les participants.

4.5. Les participants

Aquest apartat presenta les participants de la recerca com a subjectes clau en la construcció del coneixement produït. Més enllà d'una descripció tècnica, l'objectiu és situar qui són, com s'hi ha accedit i des de quines trajectòries i posicionaments vitals parlen, tot reconeixent el caràcter situat, relacional i no neutral del treball de camp qualitatiu.

4.5.1. Recerca i contacte

La selecció de les participants es va dur a terme mitjançant una combinació d'estratègies que van permetre configurar una mostra diversa i rellevant per als objectius de la recerca. El procés es va iniciar a través de la meua pròpia xarxa de contactes personals, que va facilitar l'accés a les primeres participants. Aquest primer grup va resultar clau per engegar el treball de camp, ja que va generar les primeres connexions amb persones interessades a participar i compartir les seves experiències.

De manera paral·lela, es va dissenyar i difondre un cartell informatiu a través de xarxes socials, on s'explicava breument l'objectiu de l'estudi i els requisits per participar-hi (vegeu figura 2). Aquesta estratègia va permetre ampliar l'abast de la convocatòria i arribar a perfils que probablement no haurien estat accessibles mitjançant els contactes personals directes. Per reforçar la difusió, també es va fer un enviament específic a entitats feministes i LGBT del territori, que van col·laborar compartint la informació a través de les seves pròpies xarxes i canals de comunicació.

Figura 2 Cartell per a la difusió de la recerca

Font: Elaboració pròpia

Amb les primeres entrevistes realitzades, es va activar també la tècnica de la “bola de neu”, una metodologia habitual en la recerca qualitativa, que consisteix a demanar a les participants inicials que recomanin altres persones que puguin ajustar-se al perfil d'estudi (Ruiz Olabuénaga 2012). Així, a partir de cada nou contacte, es generen noves oportunitats de participació, configurant una xarxa que s'expandeix progressivament. Aquest mètode va ser especialment útil per identificar noves veus.

En total, 25 persones van participar, identificades a través d'aquesta combinació de mètodes. Set d'elles van ser contactades directament mitjançant connexions personals. Dotze es van posar en contacte a partir de la difusió del cartell a xarxes socials i associacions, i sis hi van arribar a través d'altres participants.

Cal destacar que, tot i que no es va fer una recerca activa de persones amb identitats de gènere no binàries, algunes d'aquestes persones es van interessar espontàniament pel projecte i hi van voler participar. Aquest fet reflecteix l'interès i la necessitat d'espais on

compartir les seves experiències, sovint poc representades en la recerca sobre ruralitat i dissidència sexual i de gènere.

Pel que fa a la representativitat de la mostra, cal tenir present que en la recerca qualitativa l'objectiu no és assolir una generalització estadística, sinó aprofundir en la comprensió d'un fenomen social. En aquest marc, la qualitat de les dades recollides s'avalua mitjançant el criteri de saturació, entesa com el moment en què les entrevistes deixen de proporcionar informació nova o significativa. Segons Baylina (1997), aquest concepte és fonamental per determinar quan es pot considerar complet el treball de camp, garantint així la solidesa de l'anàlisi.

En aquesta recerca, la saturació es va començar a percebre a partir de les 20 entrevistes. Malgrat la diversitat de perfils, les seves aportacions van començar a reiterar-se, indicant que les principals idees i experiències ja havien estat recollides. Davant d'aquesta evidència, es va decidir posar fi a la difusió i a la cerca de noves participants, per concentrar-se en l'anàlisi de les dades obtingudes.

4.5.2. Caracterització de les participants

Caracteritzar les persones que han participat en aquesta recerca permet contextualitzar millor les seves experiències i discursos, i oferir així una mirada situada sobre els resultats del treball de camp. Entendre qui són, d'on provenen i com s'ubiquen en els seus contextos vitals i territorials és clau per interpretar les seves vivències en relació amb l'entorn rural.

Tot i que actualment viuen en territoris rurals de Catalunya, les seves trajectòries i els motius que les han dut a instal·lar-s'hi són diversos, aportant matisos importants sobre la seva relació amb el territori. Algunes provenen de contextos urbans i s'hi han traslladat recentment, mentre que d'altres han retornat als seus pobles d'origen després d'un temps vivint en entorns urbans.

Per captar aquesta complexitat, s'han recollit diverses dimensions que permeten contextualitzar com aquestes variables interseccionen amb les seves experiències quotidianes. Aquesta aproximació busca evidenciar com els seus recorreguts vitals influeixen en la manera com perceben i habiten la ruralitat, així com en la seva relació amb les comunitats locals i amb les dinàmiques de gènere i sexualitat que hi operen.

Aquesta recerca s'inscriu en el marc d'un projecte estatal que analitza els processos d'arrelament i retorn de població en entorns rurals des d'una perspectiva de gènere¹⁸. En aquest context, la tesi aprofundeix en les vivències de dones joves dissidents sexuals i de gènere, tot explorant com experimenten i resignifiquen el món rural des de les seves experiències situades.

El perfil de les participants presenta una diversitat d'identitats de gènere i sexualitats, així com d'experiències i trajectòries residencials. Un tret comú que cal destacar és el nivell formatiu: pràcticament totes compten amb estudis superiors. Aquest fet respon a l'enfocament del projecte al qual pertany la tesi, que com ja s'ha dit, que posa l'accent en els processos de re-ruralització protagonitzats per dones amb formació universitària. Alhora, aquest element s'ha considerat rellevant en l'anàlisi, ja que pot influir tant en els processos de mobilitat com en la capacitat d'agència, les xarxes de suport i les estratègies d'adaptació i de construcció de relacions en les zones rurals.

A més, pel que fa a la diversitat de gènere i sexual, cal remarcar la presència de participants que s'identifiquen com a no binàries. Tal com assenyalen Cantó i Rodó-Zárate (2024), cada vegada més persones s'identifiquen amb orientacions sexuals i de gènere no normatives i, alhora, les generacions més joves mostren una major obertura cap a formes d'identificació sexual i de gènere més fluides i no binàries. D'aquesta manera, tot i que no era un objectiu inicial de la recerca, aquest fet ha enriquit l'anàlisi, aportant una mirada més plural i matisada sobre la vivència de la dissidència en l'àmbit rural.

El perfil de les participants, per tant, no es presenta com una descripció neutra, sinó com una eina per llegir les seves narratives com a expressions situades en formes diverses de ser i viure. A continuació, s'inclou una taula de síntesi amb les principals característiques, seguida d'una descripció detallada dels aspectes més rellevants per a l'anàlisi (taula 5).

¹⁸ *Procesos de re-ruralización y re-feminización en el medio rural (REFEMRUR). PID2019-105773RB-100.*

Taula 6 Persones participants a les entrevistes en profunditat

	Comarca	Víncle previ amb el lloc	Any arribada poble	Any Naixement	Auto-identificació de gènere	Disg o orientació sexual	Origen i/o racialització	Feina	Composició	Tipus d'habitatge i tinença	Habitatge Ubicació territorial	Activisme	Estudis
Cel	Ripollès – Rural progressiu	Poble segona residència	2021	1997	Híbrid	Pansexual	Nascuda a Catalunya	Serveis	Solx amb 2 gossos	Pis - Lloguer	Nucli	No	Superiors
Georgina	Bages - Periurbà	Amistats	2022	1989	Dona	Bollera	Nascuda a Catalunya	Tècnica comarcal	En comunitat amb 4 amigues	Masia - Lloguer	Disseminat	Sí	Superiors
Maria	Cerdanya Rural progressiu	Parella i segona residència	2013	1990	Dona	Bisexual	Nascuda a Catalunya	Professora	Sola amb gos	Pis - Lloguer	Nucli	No	Superiors
Lara	Solsonès – Rural estancat	Sense vincle	2020	1990	Dona	Lesbiana / Bollera	Nascuda a Catalunya	Investigadora	Amb parella	Pis - Lloguer	Nucli	Sí	Superiors
Ares	Alt Camp – Rural dinàmic	Amistats	2017	1988	No s'identifica	Bollera	Nascuda a Catalunya	Ramadera	Sola amb 2 gossos	Pis - Lloguer	Nucli	No	Superiors
Sandra	Alt Camp – Rural dinàmic	Sense vincle	2018	1993	No s'identifica	Bollera	Nascuda fora de l'Estat espanyol; s'autoidentifica com a racialitzada	Educadora ambiental i cambrera	En comunitat amb 3 amigues	Masia - Okupació	Disseminat	No	Superiors
Rita	Pallars Jussà – Rural profund	Poble familiar	2019	1991	Dona	Bisexual	Nascuda a Catalunya	Educadora social i enòloga	Parella i 1 gos	Casa – Propietat compartida	Nucli	Sí	Estudiant universitat
Salut	Baix Camp - Periurbà	Parella	2020	1997	Dona	Bisexual	Nascuda a Catalunya	Cooperativa agrària	Parella, sogra, 2 gossos i 1 gat	Casa – Cessió familiar	Urbanització	Sí	Estudis grau mitjà
Andie	Pallars Jussà - Rural profund	Poble natal	2021	1987	Dona	Lesbiana	Nascuda a Catalunya	Professora	Sola	Casa – Cessió familiar	Nucli	Sí	Superiors
Remei	Bages - Periurbà	Poble familiar	2017	1994	Dona	Pansexual / Lesbiana	Nascuda a Catalunya	Ramadera	Pares	Masia – Cessió familiar	Disseminat	Sí	Estudis grau mitjà

	Comarca	Víncle previ amb el lloc	Any arribada poble	Any Naixement	Auto-identificació de gènere	Disg o orientació sexual	Origen i/o racialització	Feina	Composició	Tipus d'habitatge i tinença	Habitatge Ubicació territorial	Activisme	Estudis
Irina	Alt Penedès Periurbà	Amistats	2020	1988	Dona	Lesbiana	Nascuda a Catalunya	Psicòloga	Parella i gos	Casa – Propietat compartida	Urbanització	No	Superiors
Raquel	Bages - Periurbà	Poble natal	2022	1998	Dona	Lesbiana	Nascuda a Catalunya	Educadora social	Avis, pares i germà	Masia – Cessió familiar	Disseminat	Sí	Superiors
Lourdes	Alt Penedès Periurbà	Amistats	2020	1989	Dona	Lesbiana	Nascuda a Catalunya	Àmbit telecomunicacions	Parella i gos	Casa – Propietat compartida	Urbanització	No	Superiors
Inés	Cerdanya Rural progressiu	Amistats	2021	1986	Dona	Bisexual	Nascuda a Catalunya	Mestra	Parella i fills	Pis - Lloguer	Nucli	No	Superiors
Clàudia	Cerdanya Rural progressiu	Amistats	2021	1986	Dona	Bisexual	Nascuda a Catalunya	Realitzadora Audiovisual	Parella i 3 fills	Pis - Lloguer	Nucli	No	Superiors
Naim	Pallars Sobirà - Rural profund	Sense vincle	2021	1988	No binari	Pansexual / Bollera	Nascuda fora de l'Estat espanyol	Diverses feines	3 companyes de pis	Casa – Lloguer compartit	Nucli	Sí	Superiors
Gaia	Baix Camp Periurbà	Poble natal	2021	1990	Queer	Queer	Nascuda a Catalunya	Atur / Diverses	Sol/a	Pis – Cessió familiar	Nucli	Sí	Estudis grau mitjà
Arlet	Montsià - Dinàmic	Poble natal	2019	1990	Dona	Lesbiana	Nascuda a Catalunya	Metgessa	Parella i 2 fills	Pis - Lloguer	Nucli	Sí	Superiors
Belen	Bages - Periurbà	Amistats	2022	1994	Dona / Expressió andrògena	Lesbiana	Nascuda a Catalunya	Educació ambiental	En comunitat amb 4 amigues	Masia - Lloguer	Disseminat	Sí	Superiors
Lou	La Selva - Periurbà	Amistats	2021	1993	No binari	Pansexual	Nascuda a Catalunya	Formació en sexualitat i perspectiva de gènere	En comunitat amb 8 persones	Masia – Masoveria	Disseminat	Sí	Superiors
Mireia	Bages - Periurbà	Parella	2014	1987	Dona	Lesbiana	Nascuda a Catalunya	Professora Associada UAB i treballadora autònoma	Parella i fill	Pis - Lloguer	Nucli	No	Superiors
Carlota	Montsià - Dinàmic	Amistats	2019	1988	No binari	Queer	Nascuda a Catalunya	Professore	Sol	Pis - Lloguer	Nucli	Sí	Superiors

	Comarca	Vincle previ amb el lloc	Any arriba- da poble	Any Naixe- ment	Auto- identifica- ció de gènere	Disg o orientació sexual	Origen i/o racialització	Feina	Composició llar	Tipus d'habitatge i tinença	Habitatge Ubicació territorial	Activis- me	Estudis
Abril	Pallars Sobirà - Rural profund	Sense vincle	2021	1990	Dona	Bisexual / Pansexual	Nascuda a Catalunya	Mestra	Sola	Pis - Lloguer	Nucli	Sí	Superiors
Isona	Pallars Sobirà - Rural profund	Sense vincle	2017	1991	Dona	Bollera	Nascuda a Catalunya	Educadora Social / Monitora d'esports	Sola (gos)	Pis - Lloguer	Nucli	Sí	Superiors
Maia	Ribera d'Ebre - Rural progressiu	Poble familiar	2020	1991	Dona	Lesbiana	Nascuda a Catalunya	Economia / Tècnica Comptable	Amb àvia	Casa – Cessió familiar	Nucli	No	Superiors

Font: Elaboració pròpia

Llegenda	Periurbà	Rural Dinàmic	Rural Progressiu	Rural Estancat	Rural Profund
----------	----------	---------------	------------------	----------------	---------------

La taula anterior sintetitza les característiques principals de les vint-i-cinc participants que han participat en aquesta recerca. Aquesta mostra no és representativa en termes estadístics, però sí que és significativa des d'un punt de vista qualitatiu.

Dit això, pel que fa a la **ubicació geogràfica**, destaca la varietat territorial, amb presència a comarques de diverses tipologies rurals: des d'entorns considerats periurbans com el Bages, el Baix Camp o l'Alt Penedès, fins a zones de ruralitat profunda com el Pallars Jussà o el Pallars Sobirà. Aquesta distribució territorial permet copsar com es viu la dissidència sexual i de gènere en diferents contextos rurals, i com les condicions materials i simbòliques de cada territori influeixen en les experiències vitals de les participants.

Quant a l'**autoidentificació de gènere**, la majoria s'identifiquen com a dones, però també hi ha persones que s'identifiquen com a no binàries, queer o híbrides. Això mostra la pluralitat de posicionaments dins la dissidència de gènere. En relació amb el desig o **orientació sexual**, hi ha una varietat d'orientacions i desitjos —com ara lesbianes, bolleres, bisexuals, pansexuals i queer—, fet que subratlla la diversitat com a eix central de la recerca.

Pel que fa a les **edats**, les participants han nascut entre 1986 i 1998, i en el moment de les entrevistes tenien entre 24 i 35 anys. Aquesta franja de joventut-adultesa s'associa a una etapa de recerca i consolidació residencial, laboral i identitària, aspecte clau per comprendre les motivacions i condicions que intervenen en la decisió de viure en un entorn rural.

En relació amb el **vincle previ amb el lloc**, hi ha una gran diversitat. Algunes han arribat recentment per motius personals o laborals, mentre que d'altres han retornat al poble d'origen (4) o hi han mantingut un vincle estable a través de la família (3) o amistats (9). Tres viuen al poble de la seva parella i dues en municipis on tenien una segona residència. D'entre les 25 participants, 7 són d'origen rural —és a dir, hi han nascut o hi han passat la infància i part de la joventut—; 4 d'aquestes viuen actualment al poble natal i 3 en un altre poble rural. Cinc no tenien cap vincle previ amb el lloc on resideixen. Aquesta varietat de trajectòries evidencia que la ruralitat pot esdevenir tant un espai de retorn i arrelament com una oportunitat d'exploració i reubicació vital.

S'ha incorporat també la **dimensió d'origen i/o racialització**, atès que constitueix un eix rellevant en l'anàlisi interseccional desenvolupada al llarg del treball. Aquesta informació

no es va recollir mitjançant categories tancades, sinó que emergeix dels relats de les participants. En aquells casos en què l'autoidentificació com a persona racialitzada és explícita, aquesta s'ha respectat i incorporat textualment. Tanmateix, la racialització no es presenta com un atribut fix, sinó com un procés relacional que travessa les experiències analitzades.

Respecte a les **ocupacions laborals**, les participants desenvolupen feines diverses. La majoria tenen estudis superiors, moltes de les quals treballen en sectors vinculats a l'educació, la cultura, la salut, el món cooperatiu o l'activisme social. També hi ha perfils relacionats amb el sector primari o serveis, i dues persones es troben en situació d'atur o de transició laboral.

La **composició de les llars** de les participants és diversa i reflecteix una pluralitat de formes de convivència. Vuit viuen soles, cinc ho fan en parella, tres amb familiars ascendents (progenitors i/o avis), quatre en parella amb fills i una comparteix pis. Dotze de les 25 van mencionar que conviuen també amb animals. Cal destacar quatre participants que viuen en comunitat, una pràctica que implica un compromís col·lectiu amb formes de vida no normatives i sovint polititzades. Aquest ventall de situacions qüestiona l'imaginari hegemònic de la família nuclear com a únic model legítim de convivència i posa en valor altres formes de cohabitació i relació.

Pel que fa a les **condicions residencials**, s'han tingut en compte tres dimensions principals: el tipus d'habitatge, la tinença i la ubicació territorial. S'ha diferenciat entre pisos, cases i masies com a formes diverses d'habitar el món rural; entre règims de tinença com el lloguer, la cessió familiar (sense contracte ni pagament de renda), la propietat compartida i l'okupació; i entre ubicacions com el nucli del poble, el disseminat (masies o cases aïllades) i les urbanitzacions. Aquesta triple classificació permet una aproximació més integral a les formes d'habitar, tenint en compte tant l'espai físic com les condicions socioeconòmiques i territorials que configuren les experiències residencials.

Predominen els pisos i cases de lloguer dins el nucli urbà, sovint compartits amb altres persones, però també emergeixen amb força altres formes d'accés a l'habitatge, com la cessió familiar, l'okupació o la masoveria, especialment en masies disseminades. Aquestes opcions s'associen sovint a pràctiques agroecològiques, projectes col·lectius i una recerca d'autonomia en relació amb els models urbans. Les urbanitzacions, per la seva banda, esdevenen espais intermedis entre el nucli i el disseminat. Malgrat la seva lògica suburbana

—amb habitatges dispersos i forta dependència del vehicle privat— són percebudes com a part del món rural, associades a imaginaris de natura i tranquil·litat. Tanmateix, és important considerar que aquestes formes d'assentament deriven d'una expansió urbanística fragmentada que transforma tant el paisatge com les maneres d'habitar-lo. En conjunt, aquesta varietat d'ubicacions i règims de tinença reflecteix diferències d'accés a l'habitatge segons els recursos disponibles, però també una voluntat explícita de construir formes de vida alternatives als models dominants de propietat i convivència.

Finalment, una dada significativa és l'elevada presència d'**activisme**. Més de la meitat de les participants declara tenir algun tipus d'implicació. Aquesta dimensió és clau per entendre les motivacions que poden influir en el canvi residencial cap a l'entorn rural, així com la forma en què participen en la transformació dels seus entorns.

En conjunt, aquesta mostra permet abordar l'anàlisi dels imaginaris, tensions i possibilitats de viure la dissidència sexual i de gènere en entorns rurals des d'una mirada situada i plural. Les característiques recollides no només informen sobre qui són les participants, sinó que també permeten entendre millor com aquestes vivències concretes dialoguen amb els processos de territorialització, resistència i transformació que travessen les seves experiències quotidianes.

4.5.3. Consideracions ètiques i tractament confidencial de les dades

La recerca s'ha desenvolupat d'acord amb els principis ètics de la investigació social qualitativa i seguint els protocols establerts per la Universitat Autònoma de Barcelona. Atès que el treball de camp s'ha realitzat amb persones joves dissidents sexuals i de gènere en entorns rurals —on la baixa densitat poblacional pot facilitar processos de reidentificació—, s'han adoptat mesures específiques per garantir la confidencialitat, la protecció de dades i l'anonimat de les participants.

Consentiment informat

Abans de cada entrevista, es va facilitar a les participants un document de consentiment informat¹⁹ en què s'explicaven els objectius de la recerca, la metodologia emprada, l'ús previst de les dades i les condicions de confidencialitat. La participació va ser voluntària en tots els casos, i es va recordar explícitament el dret a retirar-se de l'estudi en qualsevol moment sense cap conseqüència.

També es va sol·licitar autorització expressa per a la gravació de les entrevistes. Cap participant va manifestar oposició a ser gravada ni a la utilització anonimitzada dels seus relats en el marc de la tesi i de futures publicacions acadèmiques.

Pseudonimització i descontextualització controlada

Per tal de preservar la confidencialitat i minimitzar els riscos de reidentificació — especialment rellevants en contextos rurals de baixa densitat— s'ha aplicat un procés sistemàtic de pseudonimització combinat amb estratègies de descontextualització controlada. Tots els noms propis han estat substituïts per pseudònims i s'han eliminat o reformulat aquelles dades que poguessin facilitar la identificació indirecta de les participants.

En concret:

- S'han suprimit referències explícites a municipis petits o nuclis de població concrets.
- S'ha optat per l'agregació territorial, mitjançant referències a comarques o tipologies de ruralitat en lloc de municipis específics.
- No s'han mantingut noms de pobles de residència actual o anterior, ni localitzacions concretes vinculades a familiars.
- S'han modificat o generalitzat professions singulars, llocs de treball específics o col·lectius fàcilment identificables.
- S'han reformulat determinades dades biogràfiques quan la seva especificitat podia comprometre l'anonimat.

¹⁹ Veure Annex V

- S'han prioritzat les dimensions analíticament rellevants per sobre dels detalls anecdòtics.

Aquest procés no ha consistit en una simple eliminació d'informació, sinó en una estratègia deliberada d'equilibri: preservar la riquesa contextual dels relats i, alhora, garantir la protecció efectiva de les participants.

Protecció i gestió de dades

Les dades generades en aquesta recerca —gravacions d'àudio i transcripcions textuais— han estat tractades com a dades personals sensibles, d'acord amb la normativa vigent.

S'ha elaborat un Pla de Gestió de Dades que inclou:

- Emmagatzematge segur de les gravacions i transcripcions en un disc dur extern encriptat i en el servidor institucional de la UAB.
- Còpies de seguretat setmanals.
- Accés restringit mitjançant contrasenyes i, quan ha estat possible, autenticació multifactor.
- Organització sistemàtica dels fitxers en carpetes diferenciades (entrevistes, consentiments informats i documents d'anàlisi), amb control de versions mitjançant codificació per data i número d'entrevista.

Atesa la naturalesa sensible de les dades, no es preveu la seva compartició pública. Tanmateix, podran ser consultades amb autorització específica a través dels canals institucionals corresponents. Les dades es conservaran durant un període mínim de deu anys, prioritzant aquelles vinculades a publicacions i resultats científics.

4.6. Procediment per l'anàlisi dels resultats

Aquest apartat descriu el procés seguit per a l'anàlisi de les dades, des de la transcripció fins a la codificació i organització temàtica del material obtingut, tot detallant les estratègies emprades per garantir una interpretació rigorosa i en profunditat dels relats.

El primer pas va consistir en el registre acurat de totes les entrevistes mitjançant gravacions d'àudio, amb el consentiment previ de les participants. Aquesta pràctica, àmpliament reconeguda en la recerca qualitativa, no només assegura la conservació íntegra del contingut verbal, sinó també de matisos com el to, el ritme o les pauses, elements que enriqueixen l'anàlisi posterior (Hay i Cope 2021).

A continuació, es va dur a terme la transcripció literal de les entrevistes. Aquest procés, que transforma el discurs oral en text escrit, és fonamental per aprofundir en l'estudi dels relats i permet identificar patrons discursius, expressions recurrents i girs lingüístics rellevants (Sanjuan Núñez 2019; Hay i Cope 2021). Tot i que es tracta d'una tasca laboriosa —es calcula que cada hora d'àudio pot requerir fins a quatre hores de transcripció—, resulta indispensable per preservar la riquesa i complexitat del material.

Les transcripcions es van anar elaborant de manera paral·lela al treball de camp i, un cop finalitzades, van ser revisades i corregides manualment per assegurar-ne la màxima fidelitat. En total, es van generar prop de 800 pàgines de material textual, que constitueixen la base sobre la qual s'ha construït l'anàlisi posterior.

Un cop transcrit i sistematitzat el material, es va procedir a la seva anàlisi mitjançant tècniques d'anàlisi temàtica, una metodologia àmpliament utilitzada en la recerca qualitativa que permet identificar, organitzar i interpretar patrons recurrents en les dades (Fazeeha Azmi 2023). Aquest enfocament facilita estructurar la informació en temes i categories que emergeixen directament del discurs de les participants, assegurant que les interpretacions es mantinguin arrelades en les seves experiències.

De manera complementària, es va aplicar també l'anàlisi de contingut com a eina per examinar sistemàticament les transcripcions. Aquesta metodologia permet aprofundir en les relacions, significats implícits i estructures narratives del material recollit (Ruiz Olabuénaga 2012). El procés va incloure diverses fases: la selecció del material rellevant, la codificació de segments significatius, la seva categorització en eixos temàtics més

amplis, l'anàlisi interpretativa de les connexions entre categories i, finalment, la presentació estructurada dels resultats.

Per facilitar aquesta tasca, es va utilitzar el programa Atlas.ti, que va permetre organitzar i gestionar el material de manera eficient. El procés analític va començar amb una lectura general de totes les transcripcions i una primera codificació basada en eixos i conceptes vinculats a les preguntes de recerca. Aquesta codificació inicial es va anar revisant i ajustant de manera iterativa a mesura que emergien nous elements als relats, cosa que va requerir redefinir tant els codis com les agrupacions temàtiques, seguint una lògica inductiva pròpia de l'anàlisi qualitativa.

Com a resultat, es va elaborar una llista extensa de codis que, posteriorment, es va reorganitzar per tal de donar coherència i significat a les dades. Es van conservar tant els codis més recurrents com aquells que reflectien accions concretes, contradiccions o tensions presents en els discursos.

Pel que fa a les segones entrevistes, aquestes també es van transcriure i analitzar mitjançant el programa Atlas.ti i seguint el mateix mètode d'anàlisi qualitativa. Tanmateix, en aquest cas, es van utilitzar únicament dos codis específics: "marxar" i "quedar-se", atès que les preguntes d'aquesta segona ronda estaven orientades a explorar en profunditat aquest eix de decisió.

Finalment, com es pot observar en la taula 7, es va construir una estructura composta per 59 codis agrupats en vuit grans famílies temàtiques que va servir com a base per a l'anàlisi interpretativa dels resultats.

Taula 7 Codis i famílies temàtiques de l'anàlisi qualitativa

Família temàtica	Codis
Comunitat, entorn i convivència	Acolliment, Aportar, Arrelament, Anonimat vs Proximitat comunitat, Comunitat, Entorn Social / Amistats, Opinió entorn, Vida poble, Xarxes socials
Experiències amb el territori rural / urbà	Definició entorn rural, Implicació viure ruralitat, LGTBI urbà vs rural, Mobilitat i entorn, Negatiu ciutat, Negatiu rural, Positiu ciutat, Positiu rural, Relació amb la ciutat, Tornada al camp
Identitats, gènere i sexualitat	Altres identitats, Aparença, Centralitat sexualitat, Gènere, Identitat sexual i de gènere, Lligar, Parella / Relacions sexoafectives, Pes sexualitat decisió

Joventut, futur i projectes de vida	Benestar, Estudis / Formació, Família, Feina, Futur, Internet, Joventut, Malestar, Maternitat, Oci i temps lliure
Marc institucional i polític	Polítiques i SAI, Referents
Trajectòria vital i decisions residencials	Canvis residencials, Covid, Expectatives prèvies, Motivacions, Oportunitats, Prioritats, Propostes, Trajectòria residencial, Vincles previs lloc
Visibilitat, seguretat i reconeixement	(in)seguretat, (in)visibilitat LGBT, Acceptació comunitat, Activisme, Altres discriminacions, Discriminació gènere, Discriminació sexualitat, Entorn afí, Influència llocs i identitat LGBT
Segones entrevistes	Marxar, quedar-se

Font: Elaboració pròpia

Un cop agrupats els codis en famílies temàtiques mitjançant el programa Atlas.ti, es va procedir a una lectura i impressió detallada de les cites corresponents a cada família. Aquest procés va permetre dur a terme una anàlisi transversal que va donar peu a una primera síntesi interpretativa del conjunt de relats. Cal destacar que aquesta fase va ser especialment complexa, tenint en compte la gran quantitat de text ja transcrit (prop de 800 pàgines) i la densitat dels codis generats.

Per validar l'anàlisi, durant les segones entrevistes es van compartir cites i resultats preliminars amb algunes participants, afavorint una retroalimentació que va permetre ajustar i enriquir la interpretació final.

Finalment, per dotar de coherència el conjunt de resultats i facilitar-ne la presentació, es va optar per estructurar l'anàlisi a partir dels eixos temàtics definits en els objectius de recerca. Aquests eixos han servit com a fil conductor per a la redacció del capítol de resultats, oferint una lectura articulada de les vivències recollides.

5. RESULTATS. Joves i dissidència: experiències quotidianes en entorns rurals

Aquest capítol recull els resultats de la recerca a partir de l'anàlisi dels relats de joves dissidents sexuals i de gènere que han decidit viure en entorns rurals, així com de les reflexions de persones expertes en diversitat sexual i de gènere que treballen en comarques rurals.

L'objectiu és comprendre com les participants experimenten, interpreten i transformen els espais que habiten, posant el focus en les seves trajectòries, desitjos i tensions. L'enfocament qualitatiu i interseccional ha permès captar la complexitat de les seves vivències i visibilitzar la relació amb el territori, amb la comunitat, la dissidència i la construcció d'un projecte de vida en un entorn rural.

Els resultats s'organitzen en dotze apartats que aborden les múltiples dimensions de les experiències quotidianes. En primer lloc, s'exploren les trajectòries residencials i els factors de mobilitat (5.1), així com les percepcions sobre l'entorn urbà (5.2) i la definició i experiència de la ruralitat (5.3). Tot seguit, s'analitzen les motivacions que han portat les participants a establir-se en un entorn rural (5.4), amb especial atenció al paper de la dissidència sexual i de gènere en aquesta decisió.

Els apartats següents se centren en la formació i trajectòria professional (5.5), la mobilitat quotidiana i la connectivitat digital (5.6), els factors que condicionen la vida quotidiana i les possibilitats de mantenir vincles i xarxes de suport. També es profunditza en les experiències relacionades amb la sexualitat, el gènere i la visibilitat en l'àmbit rural (5.7), així com en les dinàmiques socials i d'oci que configuren la seva quotidianitat (5.8).

A continuació, s'aborden les formes de participació comunitària i activisme (5.9), les experiències de reconeixement i seguretat, així com les situacions d'exclusió viscudes en els entorns rurals on viuen (5.10). Finalment, es presenten les prioritats vitals i expectatives de futur vinculades a la permanència al territori (5.11), i una reflexió sobre els processos d'arrelament i permanència (5.12).

Aquest recorregut permet aprofundir en les diverses formes d'habitar els entorns rurals, posant en relleu com es construeixen espais de vida significatius.

5.1. Trajectòries residencials i factors de mobilitat

Aquest apartat analitza els itineraris residencials de les participants, és a dir, els llocs on han viscut i els factors que han influït en els seus desplaçaments. Segons l'informe de Checa, Soler, i Nel·lo 2019, la mobilitat residencial en l'etapa de joventut es distingeix per una gran varietat de motivacions, reflectint les diferents fases de vida i els canvis que les persones joves experimenten a mesura que s'aproximen a l'edat adulta. En aquest sentit, les trajectòries residencials exemplifiquen clarament aquesta dinàmica, ja que es caracteritzen per una mobilitat elevada, resultat d'una combinació de factors personals, laborals i educatius.

Aquests desplaçaments no només responen a una necessitat pragmàtica, sinó també a un desig de canvi, d'exploració i d'adaptació a noves realitats. Aquesta dinàmica una manera de viure la mobilitat com un element central de les seves vides, que impacta directament en la construcció de les seves identitats i relacions i esdevé un procés de transformació personal i social.

Aquesta concepció de la mobilitat es manifesta clarament en les seves trajectòries residencials, amb molts desplaçaments i amb una gran diversitat d'experiències en diferents llocs. La majoria de les participants han viscut en múltiples llocs: 10 de les quals han residit en fins a 6 localitats diferents dins de l'Estat espanyol. A més, 5 han tingut experiències internacionals en 3 o 4 llocs, mentre que unes altres 5 han viscut en 4 o més llocs, incloent-hi estades en més de dos països. Finalment, hi ha un grup de 5 que han viscut en dos llocs: el poble on resideixen actualment i, anteriorment, en una ciutat.

Aquestes mobilitats responen a una gran diversitat de factors que reflecteixen un desig constant de canvi i adaptació a nous entorns. Aquest procés no només transforma les relacions i identitats personals, sinó que també impulsa la recerca d'oportunitats i el creixement personal. Un exemple d'aquest dinamisme el trobem en Naim, d'origen francès i amb estudis superiors, que descriu un recorregut vital ampli:

“He vivido en 3 ciudades de la periferia de Paris, luego en Londres porque no sabía bien que hacer y quería aprender inglés y me fui. En Valencia hice Erasmus, Barcelona porque había visitado de vacaciones y había conocido gente y como que me pareció una ciudad increíble y muy interesante en general... no se yo me muevo por curiosidad y necesidad de cambios... Soy muy sagitario! Luego en el Maresme porque quería salir de la ciudad y me gustaba la zona y había muchas casas por okupar, y después ya vine aquí!” (Naim, 34, Pansexual / Bollera, humanitats, comunicació i diferents feines, Pallars Sobirà)

L'alta mobilitat observada en les trajectòries respon a una **combinació de factors** interrelacionats, com educatius, laborals i personals, que donen lloc a recorreguts vitals diversos. En alguns casos, ha estat la recerca d'oportunitats formatives el que ha motivat el trasllat a altres territoris:

"Vaig anar a València per estudiar a la universitat i per independitzar-me, sortir de casa i conèixer noves coses. Jo necessitava el canvi i vaig decidir anar a viure a València. Necessitava el canvi, anar a viure a la capital i viure l'experiència... Madrid i Barcelona ja era com 'muérete', Barcelona era el somni, però València per a mi ja era molt. També vaig viure un any a Santiago de Compostela amb una beca Sèneca. Després vaig tornar a València fins als 26 o 27 anys, i quan em va sortir l'oportunitat de treballar a Colòmbia, me'n vaig anar. Vaig estar allà uns anys, fins que vaig tornar a València, i al cap de res a Barcelona, i ara aquí!" (Irina, 34, Lesbiana, psicòloga, Alt Penedès)

Igual que la Irina, altres han combinat mobilitat educativa i laboral per ampliar horitzons i aprofitar noves oportunitats, com la Lara, que va estudiar Biologia Ambiental i ha viscut en diverses ciutats:

"He viscut a Sabadell, Màlaga, Hèlsinki, Viena i ara aquí. Els canvis han sigut bàsicament per estudis, per feina i per la parella. L'últim any de carrera vaig fer l'estada a Màlaga i també vaig fer pràctiques a Finlàndia, a Viena hi vaig anar per la parella, però vaig fer un màster i m'hi vaig quedar 5 anys fins que vaig venir cap aquí... Mira, la vida sempre m'ha portat a fer voltes!". (Lara, 32, Lesbiana/Bollera, Investigadora ambiental, Solsonès)

També, les decisions sobre el lloc de residència sovint estan condicionades per motius emocionals i familiars, convertint el factor personal en un element clau dins les trajectòries residencials. És el cas de la Maia, que va decidir traslladar-se per cuidar la seva àvia durant la pandèmia de la covid:

"De petita vivia a Barcelona, després vaig anar a Sabadell i ara aquí, que he vingut per estar a prop de la meva àvia" (Maia, 32, Lesbiana, Tècnica Comptable, Ribera d'Ebre)

Un altre motiu personal és el de la parella, com exemplifica la Mireia:

"He viscut a Sant Joan de Vilatorrada, a Barcelona i aquí, que vaig venir bàsicament per la meva parella. Vam mirar de viure a Manresa, però al final la meva parella és molt de poble, i de tota la vida i ella no es veia fora del poble". (Mireia, 35, Lesbiana, geògrafa, Bages)

Més enllà de les relacions personals, algunes participants també s'han mogut buscant formes de vida alternatives d'acord amb els seus valors i necessitats. Aquest és el cas de Salut, que després d'haver viscut a Tarragona, no volia tornar al seu poble natal per la sensació d'estancament que li generava, però desitjava viure de nou en un entorn rural,

així que va decidir buscar un projecte rural a través del programa WWOOF²⁰. Finalment, va trobar una oportunitat en una eco-granja a Almeria:

“Del poble vaig anar a Tarragona a estudiar Estètica i Imatge personal, les pràctiques les vaig fer en una estètica molt familiar, on em van contractar 4 anys, i després vaig fer el canvi cap a Almeria”. (Salut, 25, Bisexual, cooperativa agrària, Baix Camp)

L'experiència de la Salut il·lustra una de les **diverses trajectòries de retorn als entorns rurals** que han seguit algunes participants, ja sigui per recuperar vincles amb el seu poble natal o per explorar noves formes de vida en altres territoris. En aquest sentit, quatre participants—Andie, Arlet, Gaia i Raquel—, després d'haver viscut en diverses ciutats, han decidit establir-se novament al seu poble natal. D'altra banda, tres més, la Georgina, la Carlota i la Salut, que van néixer i créixer en entorns rurals, han optat per continuar vivint en zones rurals després de viure a la ciutat, però en un lloc diferent del seu poble d'origen.

Aquesta relació amb el poble natal, però no es limita només al retorn físic. Algunes han mantingut un vincle estret i constant amb els seus pobles d'origen, fins i tot mentre vivien fora. Un exemple d'aquest vincle és el de la Raquel, que va marxar a Girona per estudiar, però va continuar visitant el seu poble amb regularitat i mantenint-hi vincles personals i el compromís amb la comunitat:

“Vaig marxar fa 6 anys a Girona, però sempre he estat anant i venint. Els 2 o 3 primers anys, que van ser els anys abans de la covid, vaig estar allà i venia algun cap de setmana, però després he estat venint molt més, perquè ho he necessitat”. (Raquel, 24, Lesbiana, educadora social, Bages)

Més enllà de la presència intermitent, per a algunes la tornada al poble es viu amb una perspectiva diferent després d'anys fora. L'experiència de viure en altres entorns transforma la manera com es percep el lloc d'origen, fent que el retorn no sigui simplement un desplaçament geogràfic, sinó també un **procés de re-significació de l'espai**. Així, el retorn també implica una reafirmació de la identitat i una nova interpretació del vincle amb el lloc natal. Aquesta re-configuració es construeix a través de les pràctiques quotidianes i les relacions personals, el que fa que la percepció del lloc d'origen canviï en funció de les

²⁰ El WWOOFing és un programa dedicat a l'agricultura sostenible. Les persones 'WWOOFers' viuen i treballen en granges o finques agrícoles aprenent sobre agricultura i ramaderia ecològica. Es col·labora unes hores al dia i a canvi, s'ofereix allotjament i menjar, sense intercanvi de béns tangibles. WWOOF connecta persones de tot el món amb valors i filosofies similars, fomentant noves connexions en una comunitat activa. Veure: <https://wwof.es/es/>

experiències viscudes fora d'aquest (Haartsen i Thissen 2014; Cook i Cuervo 2020; García-Arias et al. 2021; Cook i Cuervo 2022). Un exemple d'aquest canvi en la percepció del lloc d'origen és l'Arlet, qui, en tornar al seu poble natal, va descobrir que el vincle i la pertinença havien canviat:

“Vaig viure al poble fins als 17 o 18 anys, o sigui fins al 2008, quan vaig marxar a Barcelona a estudiar i després vaig tornar el 2019. Tornava per una necessitat imperiosa que algú em cuidés, perquè la ciutat m'havia expulsat... En tornar aquí, mentre em vaig anar recuperant vaig anar sentint una mica un sentiment de comunitat, que d'adolescent havia rebutjat bastant i ara m'estava ajudant a passar aquest moment vulnerable. I vaig pensar 'què bé, no? Per què no em quedo?'” (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià)

Aquest dinamisme també es manifesta en els **recorreguts d'anada i tornada entre entorns urbans i rurals** compartits per altres participants que han buscat un estil de vida diferent. Ja sigui per voluntat de formar part de comunitats alternatives o voler viure lluny de la ciutat, aquests desplaçaments responen a una manera particular d'entendre la residència i l'arrelament. Un exemple d'aquesta trajectòria és Lou, original de Barcelona, qui mentre estudiava, va començar a interessar-se per projectes rurals alternatius i ha viscut en diferents comunitat rurals:

“Des de fa molts anys tinc clar que per a mi és poc sostenible viure a la ciutat i penso en projectes de comunitat rural. Quan vaig tornar del Perú, vaig començar a militar en trobades de trans i bolleres en la ruralitat, i això va generar un projecte a la Conca de Barberà, on vaig viure un any i mig en una comunitat. Abans havia viscut a La Floresta, buscant estar a prop de la ciutat, però en un entorn més natural. Tot això va ser el primer pas per viure en comunitats rurals” (Lou, 29, Pansexual, antropologia, La Selva)

Per a altres, la mobilitat ha estat més fragmentada, marcada per desplaçaments constants entre diferents nuclis urbans, sovint motivats per feines estacionals o temporades laborals. En aquests casos, els llocs de residència poden canviar amb freqüència, però sol haver-hi un territori de referència. Aquest és el cas de Gaia, per a qui el poble natal sempre ha estat un punt de referència i retorn:

“Més o menys m'he anat movent entre aquí el poble, Sitges, Barcelona i Cambrils, sempre ha estat per temporades de feina, i sempre he tornat”. (Gaia, 32, Queer, diferents feines, Baix Camp)

El relat de Gaia, que va estudiar hostaleria i ha tingut diferents feines en aquest sector, evidencia una forma de mobilitat que es basa en la flexibilitat i l'adaptabilitat, sovint relacionada amb sectors laborals més precaris o temporals.

D'altra banda, moltes han viscut **experiències internacionals** que han marcat les seves trajectòries residencials. Aquestes estades a l'estranger han estat motivades per diversos factors —com l'educació, la feina o la voluntat d'explorar altres maneres de viure— i han contribuït a configurar una mirada més oberta i complexa sobre el territori d'origen. El cas de l'Andie, enginyera agrònoma i professora, n'és un exemple clar: després d'un llarg període vivint en diferents ciutats i països, ha decidit tornar al seu poble natal:

“Jo vaig créixer aquí fins als 16 o 17 anys que vaig marxar a estudiar fora. Després he estat voltant pel món... He viscut a Lleida, Barcelona, Alemanya, Brasil, Canadà, Estats Units, Israel, Atenes, Londres... Tornant de Londres vaig viure un any a Barcelona, i ara va sortir aquesta oferta de feina, [...] i vaig dir 'bé a veure com seria tornar allà dalt'” (Andie, 34, Lesbiana, professora, Pallars Jussà)

Per a ella, el retorn no ha estat només un desplaçament físic, sinó una relectura del lloc d'origen. L'experiència viscuda fora li ha permès repensar la seva vinculació amb l'entorn rural i escollir-lo, ara, des d'una nova perspectiva.

Com es desprèn d'aquestes trajectòries, la mobilitat de les participants es caracteritza per la flexibilitat i la capacitat d'adaptació. Lluny de seguir un camí lineal o previsible, els desplaçaments —tant entre àmbits urbans i rurals com a escala internacional— responen a moments vitals, necessitats de canvi i projectes personals. Cada moviment esdevé una oportunitat de transformació, no només en relació amb l'espai habitat, sinó també en termes de desenvolupament personal i identitari.

En aquest sentit, per a algunes, la mobilitat ha estat una eina per explorar conscientment estils de vida alternatius i transformar la relació amb l'entorn i amb la pròpia identitat. L'experiència de l'Ares n'és un exemple significatiu. Després d'haver viscut a Barcelona i estudiar educació social, va iniciar un procés de recerca personal que la va portar a vincular-se amb projectes comunitaris i de vida en contacte amb la natura. Aquesta inquietud es va concretar primer en un voluntariat WWOOF en una finca prop de Valls, i posteriorment en una vivència més radical de desconexió del món urbà:

“A Escòcia vaig anar a viure en un bosc perquè tenia ganes de viure l'experiència. [...] En realitat havia sortit abans de la ciutat, vaig anar a fer *Woofing* aquí a prop en una finca durant sis mesos, i després vaig anar a Escòcia. Al cap d'un any, vaig tornar aquí i vaig estar-hi 3 anys. Però després vaig marxar a Navarra perquè la noia amb qui estava vivia allà, i vaig sortir d'aquí caminant amb 2 burros cap a Navarra”. (Ares, 34, Bollera, ramadera, Alt Camp)

La trajectòria de l'Ares exemplifica una aposta per formes de vida arrelades al territori i allunyades de les dinàmiques urbanes, una tendència que comparteixen altres participants.

En molts casos, com el de Sandra, ha estat la feina la que ha obert la porta a noves maneres de viure, afavorint una connexió emocional i identitària amb l'entorn rural:

“A Califòrnia hi vaig anar per feina... Quasi tots els canvis han sigut per l'àmbit laboral. Llavors, a França també hi vaig anar a treballar. De fet, allà va ser on va començar tot. La meva primera experiència rural va ser fent la verema a França i vaig pensar “ostres, doncs això m'agrada molt!”. (Sandra, 29, Bollera, educadora ambiental i cambrera, Alt Camp)

En altres casos, la mobilitat respon a una **necessitat conscient d'allunyar-se del ritme de vida urbà**, com en el cas de la Rita, que ha fet de la recerca d'entorns rurals una part essencial del seu itinerari vital. Ella, originàriament de Sabadell, primer va marxar a Barcelona, i després va sentir la necessitat de fugir de les dinàmiques urbanes:

“Jo primer vaig viure a Barcelona gairebé 10 anys, i després vaig marxar 2 anys a la Xina. Vaig anar a un poble precisament perquè estava cansada de la dinàmica de Barcelona i vaig buscar un entorn prou rural, de fet és una de les zones més rurals de la Xina... Llavors vaig tornar a Barcelona un temps fins que vaig marxar cap a França, just durant el confinament, vaig anar a un poble costaner a ajudar un amic a fer la poda de les vinyes. Després ja vaig tornar a Barcelona i al cap de res cap aquí”. (Rita, 31, Bisexual, educadora social, Pallars Jussà)

En definitiva, les trajectòries residencials de les participants reflecteixen una mobilitat diversa i significativa, motivada tant per factors pràctics com per un desig de creixement personal. Els desplaçaments transformen identitats, vincles i projectes de vida, mostrant que la residència és un procés dinàmic de recerca d'oportunitats i de transformació vital.

5.2. Experiència i percepció de l'entorn urbà

Encara que han optat per establir-se en entorns rurals, les participants mantenen un vincle persistent amb la ciutat. Lluny de representar una ruptura, el canvi residencial conviu amb relacions laborals, socials i familiars que sovint es projecten cap a espais urbans. Aquesta continuïtat s'inscriu en un context de transformació territorial, on les fronteres entre camp i ciutat esdevenen més poroses, i emergeixen realitats híbrides que desafien la dicotomia tradicional entre rural i urbà (Nogué 2016; Baylina 2020).

La ciutat, per tant, no desapareix del mapa vital, sinó que hi persisteix com a referent pràctic i simbòlic. Alhora que pot generar benestar, també pot ser font de malestar, fet que alimenta

el desig de canvi. Tanmateix, el trasllat a un entorn rural no implica necessàriament una resolució d'aquestes tensions, sinó una reconfiguració de les relacions amb el territori.

5.2.1. Vincle actual amb l'entorn urbà

En les seves trajectòries, **moltes participants continuen relacionant-se activament amb la ciutat**. Aquest vincle es manifesta no només per qüestions laborals o familiars, sinó també per **raons emocionals, simbòliques i identitàries**. Per a algunes, la ciutat ha estat —i continua sent— **un espai clau per a la construcció de la pròpia identitat**, especialment pel que fa a la dissidència sexual i de gènere, ja que ofereix xarxes de suport, visibilitat i accés a col·lectius que no sempre són presents en l'entorn rural.

Aquesta relació simultània amb entorns urbans i rurals reflecteix una convivència territorial més complexa, on la ciutat continua formant part de la vida quotidiana i afectiva, encara que el lloc de residència principal sigui el poble.

La freqüència amb què les participants mantenen el vincle amb la ciutat està condicionada per diversos factors, com ara les necessitats laborals o personals, però també per la configuració territorial i les infraestructures de mobilitat disponibles. La proximitat geogràfica i la bona connexió amb transport públic o privat afavoreixen desplaçaments més freqüents i espontanis, mentre que en zones més allunyades o amb menys accessibilitat, aquests viatges tendeixen a ser més esporàdics i planificats.

En comarques com l'Alt Penedès o La Selva, la facilitat d'accés permet una relació gairebé quotidiana amb la ciutat. La Irina, que viu a l'Alt Penedès i treballa a Barcelona, s'hi desplaça cada dia per feina i, sovint, aprofita també els caps de setmana per mantenir-hi vida social:

"A Barcelona vaig cada dia a treballar... Però a part de la feina, alguns caps de setmana nosaltres anem a la ciutat. Aprofitem per quedar amb les amigues, passem tot el dia, anem i tornem". (Irina, 34, Lesbiana, psicòloga, Alt Penedès)

Altres, com Lou, mantenen una relació setmanal amb la ciutat, motivada per activitats concretes, com ara projectes artístics o culturals:

"Jo crec que gairebé un cop a la setmana vaig a Barcelona, que hi ha setmanes que no eh, però fa un any que tinc el projecte de Drag King, que la majoria són de Barcelona i per assajar ens trobem els diumenges allà..." (Lou, 29, Pansexual, antropologia, La Selva)

En canvi, en comarques amb una accessibilitat més limitada, com el Pallars Jussà o l'Alt Camp, els desplaçaments a la ciutat solen ser més puntuals i requereixen més planificació. L'Andie, que viu al Pallars Jussà, visita Barcelona un cop al mes, cercant-hi un espai per desconnectar:

"A Lleida no tant, però a Barcelona més, un cop al mes segur, per airejar-me una mica, jo faig al revés que la gent de ciutat". (Andie, 34, Lesbiana, professora, Pallars Jussà)

Finalment, algunes participants mantenen un vincle més distanciat amb la ciutat, visitant-la només de manera ocasional i segons el moment vital o les necessitats del moment:

"Depèn de l'època que tingui també eh! Ara aquest estiu he tingut més ganes de sortir, però abans no tenia gens de ganes. Per això, ara vaig més a Barcelona, però abans potser hi anava un cop l'any i poc més. Per Nadal i prou". (Ares, 34, Bollera, ramadera, Alt Camp)

Així doncs, la relació amb la ciutat està fortament condicionada per la distància física i la connectivitat territorial, que influeixen tant en la freqüència com en la intensitat dels desplaçaments. Tanmateix, aquest vincle no es redueix només a qüestions logístiques: el lligam emocional i simbòlic amb la ciutat també hi juga un paper rellevant. És el cas de l'Arlet, que després d'onze anys vivint a Barcelona, continua sentint-hi una forta connexió identitària i afectiva:

"És que hi segueix havent gent allà, i forma part de mi. Camino per allà i m'hi sento d'allà" (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià)

Per a d'altres, aquest lligam està arrelat en el pes de la història vital. L'Abril, que actualment viu al Pallars Sobirà, explica com Barcelona continua tenint un significat especial per haver-hi crescut i per les persones amb qui ha compartit etapes importants:

"Clar, Barcelona és important perquè és on he viscut els primers 24 anys de la meua vida, i llavors, clar, és per la gent, les coses que he viscut, però si tota aquella gent estigués aquí, seria perfecte, saps? Vull dir, no és pel lloc sinó per les persones i el que hi he viscut. El que trobo a faltar és la gent, però ja està..." (Abril, 33, Bisexual / Pansexual, mestra, Pallars Sobirà)

Per a algunes, el vincle amb la ciutat també respon a la necessitat de reconnectar amb espais on es poden expressar amb més llibertat. La Georgina, que viu en un poble del Bages, descriu com les escapades a Barcelona li permeten respirar fora de la norma heterosexual dominant i retrobar-se amb la seva identitat dissident:

“A vegades baixo a Barcelona i penso: ‘Uau! Hem de venir a Barcelona de tant en tant!’ Sobretot en aquest tema de ser bollera, perquè a vegades dius ‘uf! Gràcies, almenys un espai on la norma sigui ser bollera o trans!’” (Georgina, 33, Bollera, Tècnica consell comarcal, Bages)

En el seu cas, la ciutat representa un lloc on les dissidències sexuals i de gènere són més visibles. Aquesta percepció és compartida també per professionals que treballen en l’acompanyament de persones LGTBI en l’àmbit rural. Una tècnica del SAI del Ripollès apunta que moltes joves es veuen empeses a desplaçar-se a ciutats grans per trobar més visibilitat i diversitat:

“El que hem vist és que les persones joves LGTBI del món rural han de desplaçar-se a ciutats grans per poder trobar un espai segur i un grup d’iguals... Llavors la idea seria poder construir un grup de joves LGTBI a la comarca perquè es poguessin reunir...” (Tècnica del SAI del Ripollès)

Aquesta dinàmica es reflecteix també en el relat de l’Andie, que després d’haver viscut en ciutats com Londres, destaca com la diversitat urbana va afavorir l’afirmació de la seva identitat i va enriquir el seu procés personal:

“Quan estàs a la ciutat encara que sigui caminant, veus gent que ja et fa com un qüestionament de dir ‘ostia i aquesta!’ i coneixes gent amb diferents relacions, o amb diferents identitats, diferents coses rares, excentricitats i si et quedes al poble com que costa més, doncs per exemple jo, que a Londres m’identificava com a no binària però aquí no”. (Andie, 34, Lesbiana, professora, Pallars Jussà)

El relat de l’Andie posa de manifest com la ciutat no només ofereix diversitat, sinó que també possibilita una certa llibertat per experimentar i redefinir la pròpia identitat. Fet que subratlla que la identitat sexual no és fixa, sinó un procés en constant negociació que depèn del context social i espacial (Valentine 1993a).

En aquesta línia, Lou també expressa com la seva relació amb el cos, el desig i el gènere s’ha vist profundament influïda pels llocs que habita:

“Sí que hi ha espais on tothom és trans o tothom és travesti, doncs clar, en aquests espais suposo que hi ha una part inconscient i m’alleujo més, però conscientment penso que en tots els espais m’exposo de la mateixa manera i que se’m respecta. Però segur que no és així, i hi ha una part inconscient que ja sap i detecta en quins espais em puc alliberar i en quins he d’estar pendent. Això m’ha passat a Berlín i Barcelona, pensava que Barcelona era un espai molt obert, però després em vaig adonar que no, que a Berlín m’he pogut permetre molt més certes expressions que no n’era conscient que no em permetia, i no sabia que no me les havia permès. No ho sé, tinc tot un debat obert, però és que Barcelona té encara una part molt rígida, feixista...” (Lou, 29, Pansexual, antropologia, La Selva)

Els relats d'Andie i Lou mostren com la vivència de la sexualitat i el gènere no només està lligada a la pròpia identitat, sinó que es troba profundament condicionada pel context territorial i simbòlic dels espais habitats.

A més, la necessitat de trobar espais on la identitat no sigui qüestionada també s'estén a altres eixos identitaris que condicionen les percepcions i les dinàmiques d'inclusió i exclusió segons l'entorn (Habimana-Jordana i Rodríguez-García 2023). L'experiència de la Sandra, que s'identifica com a persona racialitzada, mostra com la ciutat pot oferir un major anonimat i una convivència amb més diversitat, factors que afavoreixen la desestigmatització, tal com ella mateixa expressa:

“A Valls m'hi sento molt còmode, de fet, m'agrada passejar per Valls, perquè el seu casc antic em recorda molt al Born i al Raval de quan jo era petita i m'hi sento a gust. A Reus també m'agrada molt anar-hi perquè em sento invisible, allò que dèiem que ningú et coneix, de tant en tant ho necessito, i a Tarragona també m'hi sento a gust perquè hi ha molta més immigració que no pas a Reus o Valls, i al final hi ha una cosa que estic descobrint que per a mi és important, que és la desestigmatització. Que aquí tothom ja em coneix, i de fet tothom coneix el meu avi, però sí que soc l'única negra del poble, ara ja menys perquè està venint molta més gent, però de les poques negres de Valls, a Reus ja no tant i a Tarragona és diferent”. (Sandra, 29, Bollera, educadora ambiental i cambrera, Alt Camp)

El relat de Sandra mostra com el context geogràfic pot influir en la vivència de la identitat. A les ciutats, l'anonimat i la diversitat les converteixen en espais de referència per la seva capacitat d'acollir i visibilitzar identitats diverses.

Més enllà del sentiment de pertinença, la ciutat també exerceix un paper rellevant com a espai de relacions socials i de continuïtat dels vincles afectius. Per a moltes, les escapades a la ciutat esdevenen una forma de mantenir una vida social activa i evitar l'aïllament.

La Irina, que viu a l'Alt Penedès, destaca la facilitat amb què ella i la seva parella es desplacen per veure amistats i participar en activitats socials:

“Alguns caps de setmana nosaltres anem a la ciutat. Aprofitem per quedar amb les amigues, passem tot el dia, anem i tornem. És que no ens hem aïllat gens, seguim quedant amb la gent, tampoc és tan llarg el trajecte. Si quedem per dinar, per fer vermut, per veure alguna cosa... Sempre ens hi apuntem nosaltres. Anem amb cotxe o amb el tren, però sí, no ens hem aïllat gens, sempre que ens ve de gust hi anem”. (Irina, 34, Lesbiana, psicòloga, Alt Penedès)

També per a la Remei, que viu en un poble proper a Manresa, destaca com la proximitat geogràfica i el vehicle privat li permeten evitar la sensació d'aïllament i gestionar una doble vinculació territorial:

“A Manresa hi vaig molt. Tinc mitja vida allà, i ara també la parella. Clar, és que si estigués molt més lluny de la ciutat... Estic a mitja hora en cotxe. Abans de tenir el cotxe em sentia molt aïllada, però ara no, perquè amb un moment estic a Manresa”. (Remei, 28, Pansexual/Lesbiana, ramadera, Bages)

De manera similar, la Salut ressalta com la seva quotidianitat està fortament vinculada a Reus i Tarragona, tant per motius laborals com per oci, gràcies a la proximitat del seu poble:

“A Reus hi vaig molt, faig classes de ball a Reus, vaig estar treballant a Reus, llavors sí que m’arrela una mica, i quan hem de fer alguna cosa normalment tenim més tirada a Reus. Ens queda molt a prop, bé i de Tarragona també, és que aquí estem super a prop de tot”. (Salut, 25, Bisexual, cooperativa agrària, Baix Camp)

La mobilitat entre entorns urbans i rurals esdevé una estratègia que permet combinar els avantatges de cada context i configura trajectòries híbrides que qüestionen la dicotomia tradicional entre ciutat i camp. Aquesta dinàmica afavoreix una percepció de continuïtat entre espais, especialment quan els rurals es conceben com a perifèria o “afora” de la ciutat propera, la qual cosa dilueix les fronteres simbòliques entre allò rural i allò urbà i facilita la construcció d’un sentit de lloc mixt, que integra ocupació, serveis, vincles i oci amb la vinculació a l’entorn rural (Funke-Casellas 2024).

5.2.2. La ciutat: atractius i malestars

La ciutat emergeix com un espai ambivalent: d’una banda, representa oportunitats laborals, accés a serveis i una vida social activa; de l’altra, genera malestars vinculats al ritme accelerat, el soroll o la contaminació. Aquesta visió dual es reflecteix tant en estudis recents com el de Nel·lo i Checa (2024) com en els relats de les participants, que sovint expressen una relació amb l’entorn urbà marcada per l’atracció i, alhora, pel rebuig, fet que posa de manifest aquesta ambivalència, destacant que els mateixos factors que fan atractiva la ciutat poden esdevenir fonts d’estrès i insatisfacció.

Pel que fa als atractius de la ciutat, un dels principals és la seva vinculació com a **espai d’oci i entreteniment**, per la diversitat d’opcions disponibles. L’Arlet expressa aquesta visió de la ciutat com un lloc on la llibertat d’elecció és molt present:

“A Barcelona arribes i dius ‘què vull?’, pots triar què fer en cada moment, pots triar entre mil coses de menjar diferents i a l’hora que vulguis, teatre també el que vulguis, el dia que vulguis... I en canvi, clar, aquí no és així, aquí tens una cosa i t’has d’adaptar al que hi ha,

i no pots decidir, si dissabte hi ha una cosa, si vols hi vas, si no t'ho perdràs". (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià)

La ciutat es veu com un espai amb una oferta més cosmopolita i variada:

"Jo que m'he criat a Barcelona doncs trobo a faltar un teatre de qualitat, un oci nocturn divers i dispers, l'opció de poder anar a un restaurant que tingui dietes diferents, l'opció de dir que tinc un supermercat a l'abast..." (Sandra, 29, Bollera, educadora ambiental i cambrera, Alt Camp)

La ciutat no només ofereix oci, sinó també oportunitats per establir connexions socials amb persones amb qui compartir valors. La Remei, que viu al Bages, exemplifica aquesta dinàmica explicant com la ciutat li facilita mantenir una vida social coherent amb els seus ideals polítics:

"És tota la meua vida, a Manresa hi vaig com per oxigenar-me... Em trobo amb gent que pensa com jo, em trobo recolzada... A Manresa em sento arrelada pels meus ideals, tota la meua vida social està allà. Que aquí també tinc vida social, però és diferent, aquí tinc vida social per la cultura, en canvi allà és per fer una cosa més política. I crec que sempre em sentiré arrelada a Manresa per això, hi vaig sovint, si passen dos dies sense anar-hi, ja ho trobo a faltar". (Remei, 28, Pansexual/Lesbiana, ramadera, Bages)

Per a altres, la ciutat és un espai clau per **explorar la dissidència sexual i de gènere**; així, l'Ares destaca la diversitat que troba a Barcelona, mentre que la Isona valora l'anonimat i la llibertat que li ofereix per viure i explorar la seva sexualitat:

"Quan vaig a Barcelona flipo i dic 'mira aquella o mira aquell quines pintes porta', m'agrada que hi hagi gent diversa, d'altres països, gent queer... És que aquí veig la mateixa gent cada dia". (Ares, 34, Bollera, ramadera, Alt Camp)

"També ho necessito eh, baixo a festes de bolleres, baixo de tant en tant, perquè em mola l'anonimat també. Vaig a Barcelona i dic 'quanta gent, quanta gent guapa' i em provoca no sé com dir-ho... és que aquí ni penso en el sexe ni amb lligar..." (Isona, 32, Bollera, monitora esports i educadora social, Pallars Sobirà)

La Mireia també relata com a Barcelona va poder explorar la seva sexualitat de manera anònima:

"A la ciutat tens la part aquesta d'intimitat, però per mi és l'únic bo que té la ciutat. Tota la resta no m'agrada gens. És a dir, al poble tinc la tranquil·litat, la xarxa d'amics, és que moltíssimes coses et podria dir, i a la ciutat només tenia la intimitat, que ningú et coneix, el fet que jo estava en un moment que començava a descobrir món, de dir 'ostres, veig que m'agraden les noies', i allà tenia la tranquil·litat que ningú em coneixia, i a Barcelona va ser on em vaig destapar, per dir-ho d'alguna manera, però dius ostres..." (Mireia, 35, Lesbiana, geògrafa, Bages)

Per altra banda, la ciutat també es valora per l'**accés a serveis i infraestructures**, especialment pel transport i les connexions digitals:

“De la ciutat trobo a faltar els serveis i de transport públic sobretot, i algun cop també més opcions d’oci, perquè aquí l’oci és limitat, o vas al bar, o quedes amb algú, o vas a caminar...” (Maia, 32, Lesbiana, Tècnica Comptable, Ribera d’Ebre)

I també pel que fa a serveis com la infraestructura digital:

“Mira, i això és un avantatge de la ciutat que no t’he dit abans, que no tens problemes amb internet, et trobes que Barcelona té aquesta part bona, Barcelona o Manresa, qualsevol ciutat, no tens mai problemes en aquest sentit, però aquí sí, i aquí depens molt de tenir una bona xarxa”. (Mireia, 35, Lesbiana, geògrafa, Bages)

Tot i que la ciutat ofereix atractius, també genera malestars que condicionen l’experiència en els entorns urbans. Un dels principals és l'**estrès i la sobrecàrrega sensorial**, pel soroll, la densitat de gent i l’activitat constant. Com diu Naim, que explica com Barcelona li genera una sensació d’angoixa:

“Barcelona me genera mucho estrés, no me gusta nada, es horrible la ciudad, y no la puedo aguantar más de 24 horas, me genera mucha ansiedad, demasiados estímulos para mí, es fuerte porque no hace mucho que he venido aquí, pero me siento diferente”. (Naim, 34, Pansexual / Bollera, humanitats, comunicació i diferents feines, Pallars Sobirà)

Aquesta sobrecàrrega sensorial s’acompanya d’una sensació de desorientació i incomoditat:

“Perquè jo a la ciutat em sento desorientada, bàsicament. O sigui, m’agrada molt, però em sento desorientada. Jo necessito natura, necessito aquest entorn. Em sento desubicada a la ciutat. Tant per l’oci que es fa a la ciutat, com el dia a dia... Mira que hi he viscut molt temps, però per mi la ciutat és estar quieta”. (Raquel, 24, Lesbiana, educadora social, Bages)

També hi ha qui expressa malestar pel **consumisme** que predomina a la ciutat:

“*Ojala* que s’extingissin! Apunta-ho ben gran! No és gens important per mi la ciutat. Com m’hi sento? Doncs depèn del moment. A vegades és com un *subidón* quan vaig a algun esdeveniment o una festa, perquè hi ha molta gent i és un estímul guai, i a vegades és *agobiant*. O sigui, si vaig a alguna cosa concreta com una festa bé però anar a passar el dia no, que va que va. M’atabala i m’avorreixo molt, no sé què fer. És que tot està destinat a que paguis i consumeixis. A mi m’agrada fer altres coses, no li trobo gaires estímuls en aquest sentit, si és puntualment un concert o una festa sí. Però anar a passar l’estona no perquè no és l’oci que m’agrada”. (Ares, 34, Bollera, ramadera, Alt Camp)

“Una forma d’oci que a la ciutat sempre està intervingut pel consumisme, o jo ho feia així, no ho sé, potser hi ha gent a Barcelona que no ho fa així, però és difícil perquè ho tens allà. Tot passa pel consum. I nosaltres quan hi anem, ho veiem, tots els baixos dels edificis son

consum. En canvi, aquí he hagut d'aprendre a canviar, de cop el temps lliure ja no passa pel consum, de fet, no passa perquè no pot passar perquè hi ha poques coses per consumir i es busquen alternatives. I això és interessant també, a mi m'ha agradat molt aprendre a fer-ho així, vincular el meu temps lliure més enllà del consum, passejar pel mar? És avorrit? No ho sé, però a mi m'agrada molt". (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià)

També la **manca de connexió amb la natura**, és font de malestar:

"A la ciutat costa molt més sortir a la natura, hi ha metros, busos que atabalen. (...) L'entorn i la tranquil·litat no els trobes a la ciutat, a no ser que visquis als afores. Però si vius al centre no". (Lara, 32, Lesbiana/Bollera, Investigadora ambiental, Solsonès)

Un desconnexió de la natura que es pot relacionar també amb una manca de consciència ambiental, segons Naim:

"Desde mi punto de vista hay como una realidad que en la ciudad no puedes darte cuenta de nada, no puedes darte cuenta que hay animales y seres que viven en este planeta, no te puedes dar cuenta del daño de la agricultura y las macrogranjas..." (Naim, 34, Pansexual / Bollera, humanitats, comunicació i diferents feines, Pallars Sobirà)

D'altra banda, mentre que l'anonimat pot ser positiu, a vegades significa **aïllament i manca de suport** per a algunes participants. La dificultat per establir vincles es percep com un obstacle per establir relacions socials o arrelar-se, com expressen Gaia, Carlota i Georgina:

"A la ciutat si no pots quedar amb ningú, estàs sol. A la ciutat per quedar amb algú t'has de desplaçar, en canvi, aquí sempre que surts ja et trobes algú que et xerra o et saluda, o vas a qualsevol bar o botiga i ja tens una conversa". (Gaia, 32, Queer, diferents feines, Baix Camp)

"Em semblen hostils les ciutats, les veig molt estressants i frenètiques, és curiós, no? A més, que jo parlo català, soc profe de català, però a Barcelona no era capaç de fer xarxa, malgrat que parlo la llengua, ensenyo la llengua, no tinc problemes per parlar amb algú... Doncs a Barcelona vaig fer xarxa amb catalanoparlants de fora de Barcelona". (Carlota, 34, Queer, professora, Montsià)

"La ciutat és molt freda, i això no m'agrada, amb això crec que soc bastant de poble. M'agrada saludar i parlar amb tothom amb qui em trobo. I a la ciutat em fa molt rebuig això, com a Barcelona mateix. Vaig estudiar-hi només però, a Barcelona trobo molt dur com costa arrelar una mica i fer amigues... Anava a espais transfeministes, veia la gent diverses vegades i no ens saludàvem... i no m'agradava gens". (Georgina, 33, Bollera, Tècnica consell comarcal, Bages)

En resum, les participants conserven un vincle actiu amb l'entorn urbà, del qual extreuen oportunitats laborals, socials i d'oci tot i residir en zones rurals. Aquestes trajectòries híbrides qüestionen la separació rígida entre ciutat i camp, i configuren formes de vida que combinen elements d'ambdós contextos. La ciutat esdevé així un espai útil i necessari, però no sempre acollidor ni desitjable com a lloc de residència permanent.

5.3. La ruralitat: definicions i experiències

Aquest apartat explora com les participants defineixen la ruralitat i quins aspectes consideren més rellevants en la seva experiència quotidiana en un entorn rural, centrant-se tant en els beneficis percebuts d'habitar aquests espais com en els principals reptes i limitacions que comporta. Així, es posa en relleu com la ruralitat no es viu de manera homogènia, sinó que es construeix a partir de les trajectòries, expectatives i vivències personals.

5.3.1. Definicions de la ruralitat

Tradicionalment, s'han utilitzat criteris demogràfics -baixa densitat de població-, econòmics -predomini d'activitats agrícoles i ramaderes- i espacials -aïllament, presència d'espais oberts i naturals- per delimitar què es considera rural i què no (Woods 2011). No obstant això, aquestes categories resulten avui insuficients per captar la complexitat i la diversitat de les zones rurals, on conviuen activitats tradicionals amb noves formes de producció econòmica, així com maneres diverses de viure i de relacionar-se (Baylina i Salamaña 2006).

Els relats reflecteixen aquesta pluralitat i qüestionen una visió homogènia i estàtica del món rural. Si bé algunes vinculen la ruralitat amb l'activitat agrària i la baixa densitat poblacional, altres posen l'accent en aspectes com la proximitat amb la natura, la sensació de tranquil·litat o la presència d'una comunitat propera. Aquestes percepcions s'alineen amb les representacions simbòliques recollides en l'Enquesta a la Joventut de Catalunya (Nel·lo i Checa 2024), que associen el rural a valors com la pau, la qualitat de vida, l'autenticitat, el benestar i la desconexió. Tot plegat evidencia que la vivència de la ruralitat no es pot reduir a una única definició, sinó que es construeix a partir de múltiples dimensions, tant materials com simbòliques.

En aquest sentit, un element recurrent en les definicions que aporten les participants és la **relació quotidiana amb l'entorn natural**. La natura, entesa com un paisatge viu i accessible, esdevé un tret distintiu de la vida en un entorn rural per a moltes d'elles. La Lara posa en relleu aquesta immediatesa amb el medi natural:

“Tenir la natura a tres passos. Pots córrer, anar en bici, observar ocells...” (Lara, 32, Lesbiana/Bollera, Investigadora ambiental, Solsonès)

Aquest vincle directe amb la natura es manifesta també en la presència d'animals:

"Un entorn rural és que només sortir de casa ja tens camps, boscos, caminades, tens mil bitxos per allà corrents, pagesos... En definitiva, que el paisatge verd és a tocar" (Mireia, 35, Lesbiana, geògrafa, Bages)

"El verd, ja sigui de vegetació silvestre com d'horta, el soroll dels animals, per mi sentir el gall és rural, o sentir les cabres, ovelles..." (Sandra, 29, Bollera, educadora ambiental i cambrera, Alt Camp)

A més, altres relacionen la ruralitat amb **els ritmes naturals** i la influència que tenen les estacions, la llum solar i els cicles de la natura en la vida quotidiana. Lou i Sandra, que viuen en masies aïllades del nucli del poble, destaquen aquesta connexió amb el pas del temps natural:

"Els ritmes, t'aixeques quan surts el sol i quan es pon aviat reculls, alineats al dia a dia amb la natura. Per a mi sí que hi ha una part que tens més presència, o que tens una mirada més connectada amb els ritmes que té la terra, com quan està florint, o quan és primavera els animals que habiten" (Lou, 29, Pansexual, antropologia, La Selva)

"La importància de la natura en el teu dia a dia, com que la ciutat no hi ha estacions perquè tota l'estona vius en un estiu. Aquí a l'hivern a les 9 ja vas al llit, perquè és fosc i fred... Aquí t'adaptes, potser inconscientment notes la natura i entra a tu, ja sigui per les olors o per la vista, o per les hores de sol..." (Sandra, 29, Bollera, educadora ambiental i cambrera, Alt Camp)

En segon lloc, la ruralitat és definida també per la **dimensió social i comunitària**. La proximitat entre les persones és un aspecte destacat a l'hora de descriure què és la ruralitat. La Salut i la Mireia, per exemple, subratllen la importància de conèixer tothom i de la vida social quotidiana:

"Rural és conèixer tothom, portar-t'hi bé o malament, però tenir aquesta unió. El que m'uneix al poble és la vida social, les amistats de tota la vida i el 'caliu' que es crea en una festa major o al bar del poble." (Salut, 25, Bisexual, cooperativa agrària, Baix Camp)

"Vas a unes botigues i saben qui ets, saps? Això típic de poble, aquests vincles. Surto a les 10 de casa i no torno fins a les 2 perquè m'he anat trobant gent..." (Mireia, 35, Lesbiana, geògrafa, Bages)

Aquest vincle social es tradueix en **una experiència de no-anonimat**, on les persones es reconeixen i estableixen una presència visible dins la comunitat. La Lara, que viu al nucli del poble, descriu aquesta dinàmica com un dels trets definidors de la ruralitat:

"Un entorn rural ho entenc com un lloc no massificat, on hi ha unes dinàmiques on tu et mous pel lloc i coneixes a la gent, saludes, i hi ha una relació, no hi ha anonimat, i acabes

fent xarxa amb la mateixa gent.” (Lara, 32, Lesbiana/Bollera, Investigadora ambiental, Solsonès)

Aquesta xarxa comunitària sovint s’acompanya d’una confiança mútua que pot superar la distància física entre veïnes. La Raquel, que viu en una masia aïllada, exemplifica com, malgrat la dispersió territorial, la sensació de comunitat pot ser forta i propera:

“És comunitat. Com pot ser que aquí, que tinc la veïna més propera a un quilòmetre i més, ens coneguem tots, i li puguis obrir les portes de casa teva tranquil·lament, però a la ciutat no coneguis ni al veí de sota?” (Raquel, 24, Lesbiana, educadora social, Bages)

En tercer lloc, algunes participants també associen l’entorn rural amb la **tranquil·litat i l’absència d’aglomeracions**. La Lourdes, que viu en una urbanització, defineix la ruralitat com un espai de calma i llibertat davant el ritme accelerat de la ciutat:

“Uf... quina pregunta eh! Com a idees generals... No ho sé, jo diria que l’entorn rural és tranquil·litat, poca gent, poder respirar, menys sorolls de cotxes, cases més grans, espai, llibertat...” (Lourdes, 33, telecomunicacions, Alt Penedès)

La Remei amplia aquesta visió i destaca la diferència en els ritmes de vida:

“Jo crec que és un xoc de ritmes eh, no és un xoc cultural o de vivències sinó de ritmes, a la ciutat la gent va molt estressada. És com aquest xoc de ritmes i tempos. Perquè a la ciutat passen tantes coses i en tan poca estona, i en canvi, aquí passen coses però de manera diferent. També hi ha moltes coses a fer, però vas a un ritme més natural, més fluid, i a la ciutat és un no parar de fer coses... uf! Quins nervis! (Remei, 28, Pansexual/Lesbiana, ramadera, Bages)

Una tranquil·litat que contribueix a la sensació de benestar, com comenta la Lara:

“Tot són beneficis. La massificació de la ciutat em supera, i aquí em sento més realitzada” (Lara, 32, Lesbiana/Bollera, Investigadora ambiental, Solsonès)

Tanmateix, no totes les visions coincideixen en aquesta idea de ritme pausat. Per a altres, viure en un poble significa estar constantment implicada en activitats i compromisos, la Raquel, que viu al seu poble natal, desmunta la idea de la calma:

“Un entorn rural no és tranquil! No pares en un entorn rural, estàs aquí, allà, amunt, avall... Aquí si participes en un lloc, ja participes a tot arreu, perquè has de tibar per aquí, per allà... I en una ciutat potser participes en una cosa en un lloc i ja està. Tranquil com que no hi ha soroll, sí, però tranquil·litat de ritme de vida no. Jo trobo que sempre estic fent coses”. (Raquel, 24, Lesbiana, educadora social, Bages)

Aquesta perspectiva posa de manifest que la ruralitat no és una realitat homogènia ni pot reduir-se a una única definició, sinó que es construeix a partir d'una pluralitat d'elements i experiències diverses.

En aquesta línia, algunes participants relacionen la ruralitat amb una definició més tradicional, vinculada a característiques com **la baixa densitat de població i les activitats econòmiques primàries**. La Rita i l'Andie, que viuen al Pallars Jussà —una comarca amb una ruralitat més profunda i un pes més gran del sector primari—, associen la ruralitat amb el contacte directe amb la natura i el sector primari:

“Un entorn rural sol anar acompanyat una mica d'activitats d'agricultura i ramaderia, si més no en el meu imaginari... Un poble, una limitació de persones i de construcció i, per tant, un major contacte amb l'hàbitat natural de l'entorn”. (Rita, 31, Bisexual, educadora social, Pallars Jussà)

“Per mi un entorn rural és on hi ha pagesia, granges, boscos, on no hi ha gaire població”. (Andie, 34, Lesbiana, professora, Pallars Jussà)

La ruralitat també pot ser entesa com una manera concreta de viure i relacionar-se amb l'entorn, tal com expressen l'Ares i la Irina. Per a elles, viure en un entorn rural significa integrar **pràctiques quotidianes que impliquen un aprofitament directe dels recursos naturals**:

“Segurament per mi viure en un entorn rural és que els teus hàbits formin part de la ruralitat, intentar aprofitar els recursos del teu voltant... És aprofitar els recursos que em dona viure en un entorn rural. Buscar herbes, fer-te la llenya, tenir horta, animals, gallines, i també una mica la incidència que fas en l'entorn, en els pobles del voltant”. (Ares, 34, Bollera, ramadera, Alt Camp)

“Què és rural? És una bona pregunta! O sigui, això és rural, no? Viure a la muntanya, és més com viure del que la naturalesa et dona, no? I com ho sents. O sigui, un entorn rural no és el centre de la ciutat, sinó, és estar connectat amb això... és agafar una motoserra i començar a desbrossar. Jo no havia tingut mai una destrat ni una motoserra, doncs ara a baix en tinc, ara és necessària, són les meves millors amigues”. (Irina, 34, Lesbiana, psicòloga, Alt Penedès)

En aquesta mateixa línia, la Belén reforça la idea que la ruralitat implica una aposta per l'**autosuficiència**:

“També realment intentar abordar el tema de l'autosuficiència, cosa que a la ciutat no es pot.” (Belén, 28, Lesbiana, Educadora ambiental, Bages)

Per altra banda, algunes definicions connecten la ruralitat amb vincles personals i emocionals profunds. La Remei, que viu en una masia familiar, associa la ruralitat amb

l'arrelament a la terra i a la memòria ancestral, concebant la natura com un espai terapèutic i vital:

“Significa poder estar arrelada als meus orígens, a la terra, a les coses més ancestrals. Passejar pel bosc, no perquè me’n vaig un dia d’excursió, sinó perquè és la meva vida, és molt terapèutic” (Remei, 28, Pansexual/Lesbiana, ramadera, Bages)

Per altra banda, l’Andie, que viu al seu poble natal, associa la ruralitat amb el **caràcter de les persones** que hi viuen:

“Penso també que si es descriu a la gent que hi viu penso que és gent amb personalitat dura, que treballen molt, que estan una mica farts”. (Andie, 34, Lesbiana, professora, Pallars Jussà)

Aquest conjunt de perspectives diverses posa en evidència que la ruralitat no pot concebre’s com una realitat homogènia. Al contrari, es tracta d’una experiència complexa, travessada per factors físics, emocionals i socials que prenen formes diverses segons la trajectòria i el vincle personal amb el territori.

5.3.2. Experiències positives i limitadores de viure en un entorn rural

La vivència de la ruralitat es caracteritza per una ambivalència inherent, on coexisteixen experiències positives i limitacions que incideixen directament en el benestar i generen tensions en la decisió de viure-hi.

Pel que fa a les **experiències positives**, moltes destaquen la tranquil·litat com un factor clau per al seu benestar, especialment pel que fa a la salut mental. L’Arlet i la Raquel, per exemple, comparen la seva vida a la ciutat amb la del seu poble natal i subratllen la diferència en el ritme de vida:

“Jo crec que el ritme de vida pausat, aquí les coses són més fàcils, des de la meva posició també, que ho tinc tot cobert clar. Amistats, feina... Però aquí el ritme de vida és tranquil” (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià)

“Qualitat de vida, sobretot salut mental... és que jo, almenys, no sé si és per la meva manera de fer, però jo a la ciutat acabaria malament, però també hi ha de viure gent clar... hi ha gent per viure a la ciutat, però jo no eh... potser una altra persona et diria que la mala salut mental és aquí perquè se sentiria aïllada, però per a mi això és...” (Raquel, 24, Lesbiana, educadora social, Bages)

A més, aquesta sensació de benestar lligada a la tranquil·litat es reflecteix també en la criança, tal com exposa Inés, qui destaca que aquest entorn afavoreix la serenitat tant seva com dels seus fills:

“El fet de sortir al carrer i que no hi hagi xivarri constant de cotxes, i que no hi hagi tanta gent dona molta tranquil·litat, és com que si tu mínimament tens ganes d'estar tranquil·la, aquí ho estaràs, i gaudiràs, i si tens fills doncs podràs oferir un entorn espectacular”. (Inés, 35, Bisexual, mestra, Cerdanya)

En segon lloc, les relacions socials i el sentiment de comunitat són un altre avantatge destacat, per una proximitat que afavoreix el suport mutu i la seguretat. L'Arlet ho contrasta amb Barcelona:

“Els carrers passen a ser part de tu també, són una extensió de les cases, i la vida passa al carrer, és com casa teva... Perquè aquí jo camino pel carrer amb persones que no conec, però no em genera tanta hostilitat com allà, potser també és perquè inconscientment penses que si passa alguna cosa sortirà algú a ajudar-te”. (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià)

La relació amb les persones del poble reforça la proximitat i la familiaritat, i crea un vincle comunitari, com expliquen l'Abril i la Raquel:

“Aquí hi ha pau mental, i també la relació amb la gent és com diferent. O sigui, aquí ens coneixem tothom, i a mi em fa molta gràcia... també tothom sap el que fas, i tot això, però m'és igual... Però, per una altra banda, no m'importa trobar-me la gent, em fa com il·lusió... al final acabo parlant amb més gent que a Barcelona. I coneixies la vida de la del pa, la de la pizzeria... I això m'agrada, a mi m'ha canviat molt...” (Abril, 33, Bisexual / Pansexual, mestra, Pallars Sobirà)

“Per mi la comunitat també és molt important, i aquí sempre tindràs algú que et pugui ajudar, que a la ciutat també eh, però per mi, el fet que aquí ens hàgim d'espavilar i sobreviure una mica, és això que vas al veí i li pots demanar ajuda o et donarà ell l'ajuda que necessites. Aquí hi ha més sentit de comunitat i ajuda mútua”. (Raquel, 24, Lesbiana, educadora social, Bages)

Aquesta connexió genera una idea de la comunitat com a "família ampliada", com expressa Gaia en destacar la interacció constant amb les persones del seu poble:

“Aquí no et sents sola, és això, que tothom et coneix. Sempre veus a la mateixa gent, però no estàs sol, i acabes formant com una família ampliada”. (Gaia, 32, Queer, diferents feines, Baix Camp)

En tercer lloc, destaquen les relacions intergeneracionals i activitats comunitàries com una experiència positiva, com explica l'Ares:

“Tens relacions amb gent més gran que tu, amb els matrimonis de gent gran del poble... t'expliquen coses super interessants... de com anaven al riu a pescar i que ara no es pot

perquè està contaminat, i és molt guai quan hi parles i t'expliquen 'doncs jo feia així a l'hort'... M'encanta la intergeneracionalitat que hi ha, és molt bo". (Ares, 34, Bollera, ramadera, Alt Camp)

Aquestes relacions es veuen afavorides per la participació en activitats comunitàries, que faciliten la proximitat entre veïnat i creen espais de trobada:

"La calma... También la proximidad con la gente, porque por ejemplo aquí, no es en todos los pueblos y quizá el Pallars es especial, pero hay una proximidad con la gente... también hay otros pueblos donde hemos hecho actividades, es que al final conoces a todo el mundo muy rápidamente... es muy intergeneracional," (Naim, 34, Pansexual / Bollera, humanitats, comunicació i diferents feines, Pallars Sobirà)

"La tranquil·litat, les connexions personals, en el sentit de sortir i anar a fer el vermut o a esmorzar amb gent que no són amics, però és igual, són coneguts o són de la colla de no sé qui... i també, la barreja de gent de diferents edats, és una cosa que m'agrada molt... quan organitzem carnestoltes i ens ajuntem som 20 o més, i hi ha diferència d'edats... aprens molt de les diferències" (Mireia, 35, Lesbiana, geògrafa, Bages)

Finalment, un altre avantatge és la connexió amb la natura. Com explica la Isona, el contacte amb el paisatge i el silenci genera una sensació de benestar:

"Les muntanyes, els arbres, entrar en un bosc... aquest silenci a deu minuts de casa meva... També haig de dir que a vegades fa por una mica... De dir 'Hòstia, sembla que estigui sola', però no estic sola! Els animals també hi són, i on m'he trobat més animals és a la carretera, abans d'arribar a casa... M'he trobat cérvols gegants, m'he trobat bitxos que dius "Fuà, tio!" (Isona, 32, Bollera, monitora esports i educadora social, Pallars Sobirà)

La Belén, per la seva banda, ressalta el valor d'aquesta connexió des d'una perspectiva més vinculada a una manera de viure conscient i alineada amb els ritmes de la natura:

"La calma, poder estar en un entorn natural, poder ser més conscient de les estacions de l'any, poder veure el cel... és com que sents més tot el que t'envolta... és que recordo quan estava a França una de les coses que em va impactar més va ser veure tant el cel, a la ciutat no el veia, i allà veia les postes de sol, esquiroles, cabiroles... És aquesta connexió, també amb les estacions de l'any..." (Belén, 28, Lesbiana, Educadora ambiental, Bages)

Malgrat aquestes experiències positives, les participants també assenyalen **limitacions** importants. Una de les principals és la manca de diversitat sexual i de gènere, com destaquen Naim i Georgina, que ho identifiquen com un dels aspectes més negatius:

"Pues que es un entorno claramente heteronormativo, para mí eso es lo más negativo". (Naim, 34, Pansexual / Bollera, humanitats, comunicació i diferents feines, Pallars Sobirà)

"Per mi el més negatiu és que no hi ha bolleres... I també a vegades topar-te amb mentalitats més tancades, o més normatives, tampoc des de la mala fe eh!". (Georgina, 33, Bollera, Tècnica consell comarcal, Bages)

Aquestes experiències concorden amb les diagnosis dels plans de diverses comarques rurals, que assenyalen com un repte fonamental la invisibilitat i la pressió social:

“També influeix que, al viure en un entorn rural, es preocupen pel que diran, tenen por a ser assenyalats, senten vergonya, ho viuen com un atac a la família o tenen por del rebuig social cap als seus fills/es o que tinguin problemes en trobar feina, parella...” (Baix Empordà, 2021, p. 59)

A més de la manca de diversitat, la Lara i Cel remarquen la sensació d'un ambient tancat i la manca d'oci:

“En temes relacionats amb el món LGBTI és un entorn molt més tancat, costa més sortir de l'armari, gent que potser està fora de l'armari, però al carrer costa molt expressar-te com a tal, i tampoc hi ha un oci LGBTI...” (Lara, 32, Lesbiana/Bollera, Investigadora ambiental, Solsonès)

“Per identitats no típiques notes que no hi ha gent com tu. Conec una persona transgènere per aquí, però del meu perfil no n'havia vist mai ningú. Estant en un poble encara menys, i penses que no pots expressar tot el que ets. Tot i això, crec que ho estic portant prou bé. O sigui que no em puc queixar” (Cel, 25, Pansexual, Comercial, Ripollès)

Aquestes dificultats s'expliquen, en part, per l'absència d'entitats i espais locals, com esmenten algunes diagnosis dels Plans comarcals:

“En municipis petits prenen molta importància les accions de visibilització del col·lectiu, ja que es converteixen en necessàries per arribar a la normalització i acceptació de totes i cadascuna de les opcions existents fora del binarisme de gènere tradicionalment conegut.” (Montsià, 2020, p.39)

“Els municipis relativament petits són vistos com una dificultat per les persones LGBTI que hi conviuen, no només per no disposar d'espais propis LGBTI, sinó pel fet de ser percebuts com a problemàtics a l'hora de viure lliurement la seva diversitat afectiva-sexual i d'identitat i expressió de gènere”. (Ribera d'Ebre, 2019, p. 57)

Aquesta manca de diversitat repercuteix directament en la capacitat de viure plenament la pròpia sexualitat, com expressa la Carlota:

“A nivell afectiu i sexual, al món rural és impossible desenvolupar la part LGTBI. Les opcions afectives són molt limitades i la impossibilitat de trobar parelles és un impediment fort per mi. La part social sí es pot desenvolupar, però la part sexual és molt difícil”. (Carlota, 34, Queer, professora, Montsià)

En segon lloc, una de les dificultats més destacades és la mobilitat i la forta dependència del vehicle privat. Malgrat viure en contextos geogràfics diversos, moltes coincideixen a assenyalar la manca de transport públic com un dels principals obstacles per al dia a dia.

Tant si es tracta de viure al nucli d'un poble, com en una masia aïllada o en una urbanització als afores, la necessitat constant de desplaçar-se apareix com una limitació estructural:

“Sense cotxe no vas enlloc, el transport públic és pràcticament inexistent. Aquí passen coses, però no tantes com en una ciutat, i t'has de moure, i per moure't necessites el cotxe.” (Lara, 32, Lesbiana/Bollera, Investigadora ambiental, Solsonès)

“Haver de moure't en cotxe per tot és el pitjor: gastar diners, zero sostenible. Hi ha dies que faig dos viatges a Manresa per diferents qüestions. La gent de ciutat no té en compte que vius en un poble i que moure't és mitja hora en cotxe”. (Raquel, 24, Lesbiana, educadora social, Bages)

Aquestes experiències s'alineen amb les dades recollides per l'Enquesta a la Joventut de Catalunya (EJC), on la mobilitat i l'accessibilitat apareixen com factors clau que condicionen les preferències residencials. La manca de connexions i les dificultats per accedir a serveis són percebudes com un dels principals desavantatges de viure en un entorn rural. Segons estudis recents, un 13,8% de les persones que viuen al camp i voldrien traslladar-se a la ciutat, així com un 6,9% de les que prefereixen quedar-s'hi, identifiquen la mobilitat com un dels elements determinants en la seva decisió (Checa et al. 2019a; Nel·lo i Checa 2024). En canvi, per a la joventut urbana, la disponibilitat de transport i serveis és un dels avantatges més valorats.

Aquesta limitació en la mobilitat també té un impacte directe en la vida social, ja que dificulta les trobades espontànies i l'establiment de vincles més propers. La Irina, que viu en una urbanització als afores d'un poble de l'Alt Penedès, destaca com la impossibilitat de moure's a peu afecta el sentiment de comunitat:

“La dependència del transport. Aquesta és l'única cosa que trobo. A mi m'agrada molt el fet de conèixer la gent, baixar a peu a comprar coses, a trobar-te amb la gent, al bar... I no haver de dependre tota l'estona del cotxe o la moto per fer tot això”. (Irina, 34, Lesbiana, psicòloga, Alt Penedès)

En la mateixa línia, l'Andie explica com les dificultats de desplaçament poden limitar també les oportunitats per relacionar-se amb persones afins:

“Jo diria que les distàncies, has d'anar sempre amb cotxe a tot arreu, el transport públic és un dels principals limitadors, almenys a on jo visc, vull dir que hi ha pobles que sí que hi passa el tren o el bus, i això comporta que no sempre pots escollir la gent amb qui et relaciones i costa trobar gent amb les mateixes afinitats que tu” (Andie, 34, Lesbiana, professora, Pallars Jussà)

En tercer lloc, una altra limitació assenyalada és la manca de serveis essencials als pobles. Tot i la diversitat territorial de les seves experiències, algunes coincideixen a destacar com, amb el pas del temps, els serveis bàsics i les infraestructures s'han anat reduint:

"Els serveis. Quan jo era petita, aquí hi havia una botiga on podies comprar de tot, però ara no queda pràcticament res. Si vols alguna cosa concreta, has d'anar fora: a Manresa, Calaf o Sant Joan." (Remei, 28, Pansexual/Lesbiana, ramadera, Bages)

"També, si et trenques el braç, què fas? O quan hi ha núvol no hi ha cobertura, si estàs fent un treball doncs ja pots marxar a Valls perquè si has d'entregar alguna cosa pel campus... malament, no podràs! Aquí si arribes amb poca gasolina, si no saps on són les gasolineres estàs una mica venut. Crec que són petits hàndicaps, però que són hàndicaps urbans, de voler-ho tot, en aquest moment i ara". (Sandra, 29, Bollera, educadora ambiental i cambrera, Alt Camp)

Aquestes mancances sovint es perceben com un obstacle per a qui busca millorar la seva qualitat de vida en entorns rurals, especialment si es parteix d'un referent urbà on els serveis són accessibles i immediats. Tanmateix, en alguns casos, aquestes limitacions són assumides com una part coherent del projecte vital. És el cas de la pròpia Sandra, que viu en una masia okupada i aposta per una vida basada en l'autogestió de recursos com l'aigua, l'energia o l'alimentació. En aquest sentit, el que per a algunes persones es viu com una carència o incomoditat, per a d'altres esdevé una elecció conscient i crítica amb el model de vida urbà. Així ho expressa ella mateixa, resignificant aquestes dificultats com a "hàndicaps urbans", fruit d'una expectativa de disponibilitat immediata: voler-ho tot, en aquest moment i ara.

A aquesta manca de serveis s'hi afegeix una altra dificultat clau: l'accés a l'habitatge digne i assequible. Com apunta Porcel (2022), la manca d'oferta residencial adequada constitueix un dels principals colls d'ampolla per a qui vol establir-se a una zona rural. Aquesta situació es reflecteix en alguns relats, que denuncien tant la precarietat dels habitatges disponibles com les barreres legals i econòmiques que en dificulten l'accés:

"Les dificultats d'habitatge són brutals: les úniques cases que hi ha estan en ruïnes i no es poden tocar. Les lleis estan fetes des de la mirada de la ciutat, aquí tot és més difícil". (Raquel, 24, Lesbiana, educadora social, Bages)

"A la Cerdanya, l'habitatge és el gran problema: és car, hi ha poca oferta i la majoria lloga per temporada. Trobar un pis estable i assequible és molt difícil. Nosaltres hem trobat un pis sense ascensor ni calefacció, i tot i que és maco, tenim moltes limitacions, sobretot amb el tema de la calefacció. Aquí, si no estàs disposada a pagar el que demanen, has de renunciar a moltes comoditats". (Inés, 35, mestra, Cerdanya)

En quart lloc, algunes assenyalen les difficultats per establir vincles afins. Tant la Rita com la Carlota destaquen que el nombre reduït de persones pot limitar significativament les oportunitats de socialització i de construcció de relacions afins:

“En general, socialitzar és més limitat. Perquè la gent és la que hi ha. Si no t'agrada ningú, és com, bé, m'hi he d'adaptar”. (Carlota, 34, Queer, professora, Montsià)

“Com que el nombre de persones està acotat doncs hi ha molt menys espectre on puguis matisar i trobar opcions més properes a les teves, ja sigui a nivell emocional, polític, afectiu o sexual”. (Rita, 31, Bisexual, educadora social, Pallars Jussà).

A més, la proximitat i la dimensió reduïda de les comunitats rurals fan que la privacitat i l'anonimat siguin difícils de preservar. Algunes participants expliquen com aquesta visibilitat constant pot esdevenir incòmoda o fins i tot intrusiva:

“Aquí tothom et coneix, saben on vius, què fas i deixes de fer i tot se sap ràpid. Quan ens vam casar, no volíem dir-ho a ningú, però al final tothom se'n va assabentar perquè les notícies corren molt ràpid i no pots tenir gaires secrets...” (Mireia, 35, Lesbiana, geògrafa, Bages)

“És que tot el món sap de la teva vida. I has com de renunciar una mica a la teva intimitat, i de vegades pot ser una mica, fins i tot, intrusiu o violent...”. (Carlota, 34, Queer, professora, Montsià)

Aquestes experiències coincideixen amb algunes diagnosis dels Plans sobre diversitat sexoafectiva comarcals, que ressalten com la visibilitat en entorns petits no es limita a l'espai públic sinó que es troba en les relacions properes i la circulació d'informació:

“La visibilitat de la diversitat sexual i de gènere en una comarca amb pocs habitants no passa només per la visibilitat a l'espai del carrer. Bona part de la població es coneix entre si, i l'orientació sexual i la identitat i l'expressió de gènere són elements que circulen, sovint, fins i tot si algú vol mantenir-ho ocult.” (Garrotxa, 2020, p. 21)

Tot i aquestes limitacions, les vivències mostren una gran diversitat, marcada per la manera com habiten la ruralitat i per la relació que estableixen amb el territori, que pot anar des de la resistència fins a la voluntat de transformació.

5.4. Motivacions per marxar de la ciutat a l'entorn rural

En aquest apartat s'exploren els factors que han motivat les participants a deixar la ciutat per traslladar-se a un entorn rural. Aquest canvi no es limita només a un desig de canviar de paisatge, sinó que està impulsat per una combinació de motivacions i factors que han jugat un paper rellevant en la decisió de viure a un entorn rural. A més, s'analitza el pes de la dissidència sexual i de gènere en aquesta elecció.

5.4.1. Motivació principal i factors desencadenants

La decisió de traslladar-se a un entorn rural respon a una combinació de factors d'impuls —com l'estrès urbà, la sensació de desconexió de la natura o la insatisfacció vital— i factors d'atracció, com la recerca de tranquil·litat, benestar i contacte amb l'entorn natural. Aquest conjunt de motivacions, tant tangibles com simbòliques, actua de manera interrelacionada en el procés de decisió (Corbett 2013; Macmichael 2015). Les narratives de les participants reflecteixen aquesta dualitat: mentre el malestar viscut a la ciutat actua com a motor de fugida, l'entorn rural s'erigeix en espai desitjat i idealitzat.

Aquesta percepció d'atracció pel món rural es vincula amb representacions simbòliques que associen el camp a una vida més senzilla, pausada i autèntica, així com a comunitats arrelades i properes. Es tracta d'una imatge idealitzada, pròxima al que (Halfacree 1995) conceptualitza com a «idil·li rural», una construcció sovint elaborada des de perspectives urbanes que projecta al món rural valors de tranquil·litat i significat profund. Més recentment, Funke-Casellas (2024) descriu aquestes formes de vida com “desaccelerades, austeres, tranquil·les”, ressaltant la dimensió simbòlica que aquestes vivències tenen per a moltes persones. Tot i això, aquestes idealitzacions poden conviure amb percepcions més complexes i ambivalents, especialment quan les experiències personals inclouen aspectes de dissidència sexual i de gènere, que aporten matisos i reptes a aquesta visió simplificada.

En primer lloc, les experiències mostren que **el malestar urbà** sovint es manifesta a través del soroll, l'estrès, la manca d'espais verds o la sensació d'alienació. Per a moltes, aquests elements són motius centrals per abandonar la ciutat, com expressen l'Abril, la Raquel i l'Ares:

“M’agobiava massa el metro, l’autobús, la gent, que sempre hi ha cua i gent per tot arreu... Total, jo pensava ‘és que el que faig aquí també ho puc fer en un poble, de tant en tant vaig a un bar i treballo de mestra, quedo amb algú, doncs tot això també ho puc fer en un poble’”. (Abril, 33, Bisexual / Pansexual, mestra, Pallars Sobirà)

“Jo he viscut tota la vida aquí, però al final és una decisió tornar. Perquè jo a la ciutat em sento desorientada. O sigui, m’agrada molt, però em sento desorientada. Jo necessito natura, necessito aquest entorn. Em sento desubicada a la ciutat”. (Raquel, 24, Lesbiana, educadora social, Bages)

“Jo volia marxar de la ciutat, això sí, era com un impuls que em deia ‘yo aquí no pinto nada’, em sentia molt buida a la ciutat i llavors la vida em va anar portant cap aquí”. (Ares, 34, Bollera, ramadera, Alt Camp)

Tot i compartir aquest rebuig a la ciutat, les destinacions escollides no són homogènies. Algunes opten per entorns periurbans o relativament connectats amb la ciutat, com el Bages, mentre que d’altres opten per ruralitats més profundes, com el Pallars Sobirà. Això posa de manifest que la decisió no respon a una idea abstracta de “marxar al camp”, sinó a la cerca d’un entorn específic que respongui a determinades expectatives i necessitats.

En alguns casos, el canvi cap a l’entorn rural implica una aposta per un estil de vida més pausat i arrelat a la natura. La Belén ho explica des de la necessitat d’autogestió i de vincle amb l’entorn:

“Per què? Doncs per tenir un estil de vida i poder autogestionar-me el màxim de coses. M’agrada molt l’hort i volia tenir l’hort a casa, per la calma que dona estar el camp, poder sortir i anar a passejar... No ho sé, és una qüestió de rebaixar el ritme, perquè jo estava a Manresa, i m’agrada molt i em vaig sentir molt aollida i m’agrada la *vorágine*, però en un pis em sento molt tancada, o sigui, el concepte pis em sento en una caixa de mistos” (Belén, 28, Lesbiana, Educadora ambiental, Bages)

La decisió de traslladar-se a un entorn rural sovint s’acompanya de la recerca d’un ritme de vida més tranquil, una connexió més directa amb la natura i un compromís amb el medi ambient. Aquestes motivacions també es reflecteixen en les dades de l’Enquesta a la Joventut de Catalunya dels anys 2017 i 2022, on moltes joves relacionen el fet de viure en un poble amb la tranquil·litat, el contacte amb la natura i una millor qualitat de vida (Checa et al. 2019a; Nel·lo i Checa 2024). Lou i la Rita en són un exemple clar:

“A veure... no va ser pel territori. Fa molts anys que tinc clar que per a mi és molt poc sostenible viure a la ciutat. Ja des dels 22 anys que vaig començar a pensar en projectes de comunitat rural. Quan vaig tornar del Perú, allà ho vaig tenir molt clar que per a mi era molt important estar amb més connexió amb l’entorn rural”. (Lou, 29, Pansexual, antropologia, La Selva)

“Des de petita que pujava al Pallars Jussà, però més a estiuejar, perquè el marit de la meua mare és d'aquí, però jo sempre deia que jo volia acabar vivint aquí. Després de viure molts anys a la ciutat, i tot el que implica estar en una ciutat *para lo bueno y lo malo*, vaig decidir que volia marxar cap aquí i agafar un altre ritme i una altra manera de viure” (Rita, 31, Bisexual, educadora social, Pallars Jussà).

Aquesta recerca de benestar no sempre es formula de la mateixa manera entre les participants: mentre algunes expressen una voluntat de viure d'acord amb valors de sostenibilitat i comunitat, com Belén i Lou —relacionada amb una manera de viure alternativa—, d'altres ho fan des d'un desig més emocional de viure prop de la natura i de portar un estil de vida més tranquil.

Tanmateix, el trasllat cap a entorns rurals no es pot entendre només com una cerca de benestar, sinó que respon a **una combinació de factors diversos** com les oportunitats laborals, la disponibilitat d'habitatge i la necessitat de sentir-se arrelades i formar part d'una comunitat. (Macmichael 2015; Nel-lo i Checa 2024). En el cas de les participants, tot i que la recerca de benestar ha estat un element central, sovint han estat determinats unes condicions que han actuat com a desencadenants i han impulsat definitivament la decisió de marxar de la ciutat.

En primer lloc, un dels factors desencadenants més determinants per al trasllat a l'entorn rural és la **disponibilitat d'una oportunitat laboral**. Aquest va ser el cas de l'Andie, qui, tot i no buscar activament una feina a la zona rural, va trobar en aquesta oportunitat l'impuls necessari per retornar al seu poble natal:

“He estat pel món i ara va sortir aquesta oferta de feina a l'escola, jo soc professora, vaig aplicar i vaig dir ‘bé, a veure com serà tornar aquí dalt’ i de moment tinc un contracte de tres anys, ara me'n queden dos” (Andie, 34, Lesbiana, professora, Pallars Jussà)

Una situació similar a les de la Lara i la Isona, que a través de la feina van complir el desig de viure en un entorn rural:

“Vaig venir per la feina, que era aquí, jo hauria pogut considerar fer teletreball, però tampoc es portava tant com ara. A més, estava fora del país i tenia ganes de tornar, i sempre pensava que tenia més ganes de viure en un poble que en una ciutat. Així que aquesta oferta em va anar com ‘anell al dit’. Jo vaig buscar l'oferta i vaig contactar, vaig fer l'entrevista i em van dir que estava acceptada”. (Lara, 32, Lesbiana/Bollera, Investigadora ambiental, Solsonès)

“Volia marxar de Barcelona, ben lluny, i vaig venir aquí a treballar en un hotel, per una temporada, i com que m'agradava, i aquí hi ha l'escola d'esports d'aventura, doncs... vaig dir, bueno, doncs aquesta és l'excusa, ja m'hi quedo”. (Isona, 32, Bollera, monitora esports i educadora social, Pallars Sobirà)

En segon lloc, **les relacions personals** exerceixen un paper clau com a factor desencadenant en la decisió de traslladar-se a un entorn rural. Els vincles amb la parella, la família i les amistats influeixen decisivament en aquesta elecció, sovint priorititzant la qualitat de vida i el suport emocional per davant de criteris laborals o econòmics.

La Maria exemplifica aquesta dinàmica, en prioritzar la proximitat amb la seva parella malgrat renunciar a una feina estable a la ciutat:

“Va ser més per depressió i malestar que per una altra cosa. Em deia ‘o deixo una cosa o deixo l’altra, però no puc viure dues vides’. I vaig preferir la qualitat de vida i el fet de tenir la parella a prop, i no un gran sou i un treball de prestigi”. (Maria, 32, Bisexual, Professora, Cerdanya)

De manera similar, la Mireia destaca que la decisió de viure en un poble va estar marcada pel desig de viure amb la seva parella i pel fet de comptar amb una xarxa d’amistats:

“Bàsicament perquè la meua parella és del poble... però no vaig venir als dos dies d’estar juntes eh! ja portàvem 5 anys o així juntes, i llavors ja va ser la decisió... A més, jo em sentia molt bé amb els amics, la vida de poble i, per tant, ho vam tenir clar, que a la que trobéssim alguna cosa era on volíem viure, per tema de xarxa d’amistats per part d’ella, però al final també meua, i pel fet que no ens veíem vivint en una ciutat... jo havia viscut a Barcelona, i no era el que m’agradava...”. (Mireia, 35, Geògrafa, Bages)

Altres participants remeten a un vincle emocional profund amb la família i el territori com a motor principal del trasllat:

“Ho tenia clar des de petita, després de tantes històries dels avis, que t’explicaven coses de quan eren petits, com vivien i tal, encara que fossin duríssimes, jo venia aquí i m’imaginava tot el que m’havien explicat, feia com un viatge al passat. I pensava que guai, amb els animals... Ho tenia clar que volia viure aquí, però no sabia de què treballar ni res”. (Remei, 28, Pansexual/Lesbiana, ramadera, Bages)

“Va ser com per *descarte* perquè a la ciutat no, fora de Catalunya tampoc, i què havia de fer? A més, dona la casualitat que la meua família és de Santes Creus, dos pobles més enllà, i llavors al final la zona és coneguda per a mi” (Sandra, 29, Bollera, educadora ambiental i cambrera, Alt Camp)

Finalment, la importància dels vincles personals queda palesa en experiències com les de l’Ares, la Clàudia i la Belén, que destaquen la necessitat d’establir-se en un entorn on ja hi tinguin persones afins o una xarxa d’amistats:

“Aquí vaig venir a viure, en realitat fa uns 8 o 9 anys, perquè hi havia unes col·legues que havien ocupat una masia i jo volia marxar de la ciutat i vaig venir aquí. O sigui, va ser sobretot per vincles que tenia aquí”. (Ares, 34, Bollera, ramadera, Alt Camp)

“Tampoc teníem una zona molt clara. Però clar, aquí valoràvem també, què és millor anar més a prop sense conèixer ningú, o anar a un lloc on fàcilment farem una xarxa? I vam valorar la xarxa. Aquí teníem ja uns amics, els amics ja feia dos anys que vivien aquí i tenien amics, i vam valorar que era millor anar a un lloc acompanyades que anar a un lloc sense conèixer ningú i començar de zero...” (Clàudia, 35, Bisexual, Realitzadora Audiovisual, Cerdanya)

“Jo no he triat venir aquí perquè sigui aquí, sinó que ho he triat per les persones amb qui he anat a viure, una casa concreta i una gent afí”. (Belén, 28, Lesbiana, Educadora ambiental, Bages)

En tercer lloc, més enllà de les relacions personals, un altre factor desencadenant és la **presència de comunitats afins**, que proporciona una xarxa de suport i una seguretat emocional fonamentals. Així ho exemplifiquen Naim, que destaca la importància de les persones dissidents per establir-se en un poble del Pallars, i Sandra, que va ser motivada per la presència d'una comunitat afí a la zona:

“Las amigas que vine a ver son dos hermanas y las dos son bolleras y también cuando vine y conocí a una de mis compañeras de piso de ahora, y también era bollera, y no se pensé ‘ala, igual no es tan desértico este sitio!’, y entonces es como que me dio la seguridad de venir. Porque si hubiera sido solo por las montañas no se si hubiera venido...” (Naim, 34, Pansexual / Bollera, humanitats, comunicació i diferents feines, Pallars Sobirà)

“Vaig començar amb la bici a donar voltes per diferents comunitats rurals [...] i és cert que el circ m'agradava molt, i abans, a la masia del costat de casa, feien festival de circ, i vaig dir ‘ostres, fan circ, són rurals, hi ha persones LGTBI, doncs aquí em quedo!’, i així va ser el motiu” (Sandra, 29, Bollera, educadora ambiental i cambrera, Alt Camp)

La recerca d'espais segurs es torna a reflectir en el relat de Naim, que destaca la visibilitat de certs símbols com un element de seguretat:

“Es verdad que en Sort, no se si has visto, que hay pintadas con el símbolo transfeminista, y eso es una de las cosas que también cuando vine la primera vez pensé ‘bua! Que bien’, no es simplemente el símbolo feminista sino que es transfeminista en un pueblo super pequeño”. (Naim, 34, Pansexual / Bollera, humanitats, comunicació i diferents feines, Pallars Sobirà)

En quart lloc, un altre factor clau és la **connexió emocional amb el territori** que motiva l'establiment a l'entorn rural. Gaia, per exemple, remarca com el vincle amb el seu poble natal va ser determinant per retornar-hi:

“Suposo que la família i la gent d'aquí, i l'entorn i records d'aquí... i la família i el poble tiren... les arrels són fortes”. (Gaia, 32, Queer, diferents feines, Baix Camp)

Les arrels familiars i les vivències personals poden afavorir el retorn al poble natal, com també mostren l'Arlet, la Raquel i l'Andie, que van prioritzar el vincle emocional amb el 'seu' territori:

"Sempre havia dit que mai tornaria, em semblava un lloc menut, amb poca accessibilitat, sense vida... Pensava que per anar un cap de setmana i menjar un arròs bé, però ja està. És que a més ho deia molt taxativament... Però al final, haver nascut aquí tira molt, suposo... Perquè hi tens persones, records i un vincle. Però crec que el fet de néixer aquí et vincula molt" (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià)

"Vaig marxar fa 6 anys a Girona, però sempre he estat anant i venint. Els 2 o 3 primers anys, vaig estar allà i venia algun cap de setmana, però després he estat venint molt més, perquè ho he necessitat, i clar, les meves amigues tiren, però jo és més per l'entorn, la decisió." (Raquel, 24, Lesbiana, educadora social, Bages)

"Vaig créixer aquí i és diferent les experiències o la idea que tens tu de quan ets infant o adolescent a com seria, i vaig dir 'bé, vindré a provar-ho' i està bé, hi ha molta solitud, i clar, coneixia el poble, coneixia a la gent, les cases, tothom em coneix a mi i conec tot el municipi, per bé i per mal". (Andie, 34, Lesbiana, professora, Pallars Jussà)

La connexió emocional amb el territori 'conegut' també es fa present en els relats d'aquelles participants que, tot i no haver nascut al poble on resideixen actualment, hi han passat temporades al llarg de la seva vida. Aquest vincle construït a partir d'experiències prèvies, influeix en la decisió d'establir-s'hi de manera estable:

"Des de petita que pujava al Pallars Jussà, però més a estiuejar, perquè el marit de la meva mare és d'aquí, però jo sempre deia que jo volia acabar vivint aquí. Després de viure molts anys a la ciutat, i tot el que implica estar en una ciutat *para lo bueno y lo malo*, vaig decidir que volia marxar cap aquí i agafar un altre ritme i una altra manera de viure". (Rita, 31, Bisexual, educadora social, Pallars Jussà).

"Jo pujo a la Cerdanya des que tinc un any. Llavors ja coneixia la zona i a la gent, m'agradava moltíssim, era com el meu refugi, el meu lloc d'escapament. Mentre estudiava era on venia i el cap de setmana sempre venia aquí". (Maria, 32, Bisexual, Professora, Cerdanya)

La maternitat i la recerca de millors condicions per a la criança constitueixen un cinquè factor que impulsa el trasllat a entorns rurals. Els relats de la Inés i la Clàudia, mares de tres fills, exemplifiquen aquesta visió i la diferència que perceben entre viure a la ciutat i al poble en relació amb la criança:

"A la ciutat va arribar un punt que li vaig dir a la meva parella que no m'agradava oferir aquest entorn als meus fills, sortir i respirar fum... i el fet de no poder tenir l'autonomia i independència al carrer, perquè a veure, aquí al poble tampoc és que els nens puguin anar sols, i el meu fill és d'una manera que no anirà mai a la carretera, però tampoc en pateixo, perquè no passen tants cotxes, i creuar la carretera i anar a la muntanya em fa molt feliç, a

mi i també pels meus fills, poder oferir això. Va ser un motiu més sí, no l'únic, però els fills van tenir un pes important.” (Inés, 35, Bisexual, mestra, Cerdanya)

“La vida amb els nens aquí és un altre rotllo, no ho sé... A la ciutat tu no pots obrir la porta i deixar-los sortir pel carrer, i això aquí és molt diferent, tant per les escoles com pel voltant, i les activitats que es fan aquí... Sí, sí, influeix molt a voler viure aquí.” (Clàudia, 35, Bisexual, Realitzadora Audiovisual, Cerdanya)

Finalment, per a algunes participants, **la pandèmia de la covid** va actuar com un factor decisiu que va accelerar la decisió de traslladar-se a l'entorn rural. Tot i que algunes ja ho havien considerat anteriorment, el confinament i les restriccions van intensificar el malestar associat a la vida urbana, reforçant el desig d'espais més amplis, tranquils i en contacte amb la natura. A més, la implantació del teletreball va permetre desvincular-se físicament del lloc de feina, obrint la possibilitat real de viure fora de les ciutats. També va influir la pèrdua d'atractiu de les ciutats durant els confinaments, amb una oferta d'oci i consum més limitada (Baylina 2020; Cook i Cuervo 2022; Funke-Casellas 2024). En paraules d'Inés i Naim, la pandèmia va suposar l'impuls definitiu per fer el canvi:

“Era com una idea remota, perquè ja estàvem bé allà. Costava fer el pas quan ja t'has fet una vida al lloc on vius i estàs bé... i dius 'm'agradaria fer el pas, però aquí estic bé', i durant anys ens va compensar, però va arribar un punt, sobretot després de la pandèmia, que va ser com 'ara sí'”. (Inés, 35, Bisexual, mestra, Cerdanya)

“Porque siempre he sido muy amante de la montaña, mis padres eran muy montañeros... De hecho, siempre había pensado pasar una temporada en Andorra pero nunca lo he hecho. Y simplemente el año pasado, tuve que volver a Barcelona justo después de la cuarentena y básicamente no soporté estar en la ciudad, y pensé que me tenía que ir”. (Naim, 34, Pansexual / Bollera, humanitats, comunicació i diferents feines, Pallars Sobirà)

Per a algunes, com la Raquel, la pandèmia va evidenciar la necessitat de tornar al poble:

“Vaig decidir tornar perquè a la ciutat m'estava podrint. I sí, per la covid em vaig saturar molt, i vaig dir 'jo necessito tornar'. Fins llavors no ho tenia clar. De fet, quan era petita sempre deia 'jo viuré a la ciutat perquè aquí no hi sé estar', però va ser la saturació de la covid la que em va fer adonar que necessitava molt estar aquí. Vaig passar els mesos de confinament aquí. Després ja vaig anar pujant i baixant, però al final aquí m'he quedat”. (Raquel, 24, Lesbiana, educadora social, Bages)

En resum, la decisió de marxar a l'entorn rural respon a factors diversos, com el malestar urbà, l'atracció per una vida més tranquil·la i la natura, i circumstàncies puntuals com oportunitats laborals o la pandèmia. Aquestes motivacions són a vegades personals i orientades al benestar, i altres vegades són projectes col·lectius. Així, es posa en relleu la complexitat i diversitat dels processos migratoris.

5.4.2. Pes de la dissidència sexual i de gènere en la decisió de viure en un entorn rural

En la decisió de traslladar-se a un entorn rural, les xarxes de suport i l'entorn social es revelen com a factors rellevants. La presència de persones afins contribueix a crear un espai que facilita tant l'establiment com l'arrelament, especialment en contextos en què la dissidència sexual i de gènere és menys visible. Aquestes xarxes ofereixen un entorn on les persones se senten reconegudes i acceptades, una dimensió fonamental que influeix en la decisió de fixar-se en un determinat lloc (Greenberg 2024; Rand i Paceley 2022; Kazyak 2012).

Diverses participants posen en relleu la influència que la seva identitat sexual i de gènere va tenir en la decisió de trasllat. En els seus relats, s'aprecia que **la presència de comunitats diverses a l'entorn rural** va ser clau per generar un sentiment de seguretat, determinant a l'hora d'escollir el lloc on viure.

En aquest sentit, Ares i Sandra subratllen la importància que la diversitat i la convivència en grup van tenir:

"Tampoc és que sigui un entorn LGTBI, hi ha molta gent hetero a la comunitat. Però quan vaig arribar aquí hi havia 2 bolleres i un marica, i segurament això va influir en què em volgués quedar. Segurament, si no hagués tingut aquesta diversitat de gent al meu voltant, hauria marxat". (Ares, 34, Bollera, ramadera, Alt Camp)

"Suposo que el fet que totes les noies fossin lesbianes va influir perquè em sentia segura que almenys no estaria sola". (Sandra, 29, Bollera, educadora ambiental i cambrera, Alt Camp)

En segon lloc, la percepció d'un entorn rural com a acollidor pot venir també per **l'absència de vivències negatives prèvies**, que pot traduir-se en una vivència de seguretat, especialment en aquelles persones que ja mantenien vincles amb el territori o hi havien viscut anteriorment. Com la Clàudia, que destaca la manca de conflictes en l'entorn rural on resideix:

"En cap moment em va passar pel cap que fos un problema, i no ho ha estat. L'únic que ens passa a vegades és que ens pregunten si som germanes... Però sobretot la gent gran. [...] Nosaltres és que en veritat no ens plantejem si tindríem problemes... És que la meua parella i jo sempre ho hem viscut molt així, molt tranquil·les... a veure, no aniríem a un país on està prohibit, lògicament, però aquí a Catalunya no ens va passar pel cap que podria ser diferent". (Clàudia, 35, Bisexual, Realitzadora Audiovisual, Cerdanya)

Des d'una altra perspectiva, les professionals vinculades al territori també assenyalen que, tot i que la presència de persones LGBT als pobles està augmentant, això no sempre respon a una motivació explícita vinculada a la identitat:

“Jo conec persones que s'identifiquen amb el col·lectiu que han vingut a viure a la comarca, però no sé si el motiu pel qual han vingut a la comarca és perquè s'identifiquen amb el col·lectiu. Molts cops jo crec que ara s'està repoblant bastant la zona rural, i que al final la diversitat hi és i venen persones que s'identifiquen i venen persones que no s'identifiquen”.
(Tècnica del SAI del Ripollès)

En tercer lloc, els relats de les participants posen de manifest com **l'homonormativitat i els privilegis** condicionen la sensació de seguretat i benestar als entorns rurals. Duggan (2002) defineix l'homonormativitat com la pressió perquè les persones LGBT s'ajustin a valors i formes de gènere i sexualitat acceptables dins el marc heteronormatiu, la qual cosa explica, per exemple, la millor acceptació social de parelles del mateix sexe que reproduïen la família nuclear tradicional.

Ahora, la teoria de la interseccionalitat (Crenshaw 1991) destaca que altres factors com la classe social, la professió o l'aparença modulen l'acollida que rep una persona en un entorn, fent que qui acumula privilegis en aquestes categories gaudeixi d'un reconeixement i seguretat més grans, fins i tot quan la seva identitat de gènere o sexualitat no és normativa (Valentine 2007; Rodó-Zárate 2015). Un exemple d'aquesta dinàmica és el relat de l'Arlet, metgessa al Montsià, que identifica la seva professió i la seva aparença com a elements clau en la percepció d'acceptació:

“Jo tornava aquí de lesbiana, sí, però amb una carrera i de metgessa, que és com... ¡Bua! Quin prestigi... La meua imatge també és bastant normativa... Llavors, en cap moment vaig pensar que no m'acceptarien. Vaig pensar que m'acceptarien perquè soc metgessa, i soc d'aquí...” (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià)

D'altra banda, no totes les experiències descriuen una acceptació immediata ni exempta d'incerteses. El trasllat a un entorn rural sovint genera dubtes sobre com es viurà la dissidència sexual o de gènere. En aquest context, algunes participants han desenvolupat estratègies per gestionar aquestes incerteses, establint vincles socials que els proporcionin seguretat. Lara exemplifica aquesta vivència d'incertesa prèvia al trasllat, tot i que la seva sexualitat no va condicionar la decisió:

“Sí que vaig pensar com aniria i com seria, sí que m'ho plantejava, però com que tampoc havia viscut en un entorn rural no acabava de saber com seria. Sí que sabia que hi havia Tinder i que em podria ajudar. O sigui, sí que pensava a veure com aniria i que potser no

estaria a gust, però no vaig deixar de venir per la meva sexualitat, no va ser una cosa que afectés". (Lara, 32, Lesbiana/Bollera, Investigadora ambiental, Solsonès)

En el cas de comarques amb una alta dispersió de la població, com el Solsonès, la manca de xarxa afí prèvia i la dificultat per accedir a espais socials pot intensificar aquesta incertesa. Davant d'aquest escenari, les plataformes digitals, com Tinder, poden jugar un paper clau com a eines per generar vincles i accedir a espais de sociabilitat que és més difícil que es donin de manera espontània.

Altres opten per una mobilitat que els permet accedir a espais de relació i oci fora del poble. L'Ares, ramadera a l'Alt Camp, explica com, malgrat prioritzar la vida a la ruralitat, ha adaptat les seves dinàmiques socials per gestionar la distància i les limitacions de l'entorn:

"Per mi viure en un entorn rural ha estat sempre una manera de viure i, per tant, ni m'ho vaig plantejar, i llavors el que faig és sortir més de festa o anar més a la ciutat. He prioritzat més tenir una vida a la ruralitat". (Ares, 34, Bollera, ramadera, Alt Camp)

També la Raquel i la Carlota relaten incerteses similars sobre possibles dificultats de viure la sexualitat en un entorn rural, després de l'experiència de viure a la ciutat:

"M'agradaria viure amb molta més llibertat la meva sexualitat. Aquí, vulguis o no, per molt que ho expressi obertament, no ho estic expressant obertament al cent per cent. Això em fa plantejar si val la pena quedar-me aquí. A la ciutat podia fer molt més el que em donava la gana, i aquí em limito una mica... A la ciutat em vaig sentir molt acompanyada, i al venir aquí vaig pensar com seria tornar a sentir-me sola al poble". (Raquel, 24, Lesbiana, educadora social, Bages)

"Vaig pensar a veure com seria el fet de viure en un lloc més petit. El fet d'haver de fer altres coses no m'importava tant, perquè ja sé què és la soledat i l'aguanto bé. Però sí que pensava que no sabia si seria capaç de gestionar-me, de viure un any, dos anys, i saber que el que hi havia era el que hi havia... Saber que si volia tenir sexe no podria, que si volia conèixer algú, no podria, o creia que no podria o que seria difícil... i això tenia molt de pes, molt... I tot i que és un element que em preocupa molt, intento treure-li importància. Sempre intento apartar això més negatiu i veure que totes les altres coses també són positives i que també tenen pes". (Carlota, 34, Queer, professora, Montsià)

En resum, tot i que la dissidència sexual i de gènere no condiciona de manera directa la decisió inicial de traslladar-se a l'entorn rural, sí que influeix en el procés d'arrelament. Les xarxes de suport, la percepció de diversitat i les estratègies per gestionar la incertesa esdevenen factors clau per garantir la sensació de seguretat i benestar. A més, els privilegis socials i les normes d'homonormativitat condicionen la manera com aquestes experiències són viscudes i interpretades.

5.5. Formació i projecte professional

En aquest apartat s'analitzen els recorreguts formatius i laborals de les participants, posant en relleu la diversitat de trajectòries. Les seves experiències acadèmiques i laborals evidencien una gran capacitat d'adaptació, flexibilitat i autoconeixement, elements que han estat fonamentals tant en el seu creixement personal com en la construcció dels seus camins professionals.

5.5.1. Recorregut formatiu

Els trajectes formatius de les participants són diversos i responen a motivacions també variades. Tot i que la majoria (22) han cursat estudis superiors, sovint aquests no han tingut una aplicabilitat directa al mercat laboral. En molts casos, la formació s'ha viscut com un procés de creixement personal i d'exploració d'interessos propis, més que no pas com una eina orientada exclusivament a la inserció professional.

Una part significativa de les participants (catorze) tenen formació en l'àmbit de les humanitats i les ciències socials. És el cas de Naim, que descriu la seva trajectòria acadèmica com una exploració de les seves inquietuds personals i polítiques:

“Tengo varias carreras, que no me ayudan para nada, pero bueno... De base tengo una “license” en literatura y arte, luego un máster en comunicación, especializado en el análisis de representaciones de sexualidades y cuerpos “monstruosos”, y finalmente un postgrado en montaje audiovisual” (Naim, 34, Pansexual / Bollera, humanitats, comunicació i diferents feines, Pallars Sobirà)

Altres han vinculat els estudis a interessos personals i compromisos amb la comunitat:

“Psicologia, i una formació específica en sexualitat comunitària i relacions humanes, és un màster”. (Irina, 34, Lesbiana, psicòloga, Alt Penedès)

“Vaig començar filosofia, però ho vaig deixar, i ara estudio Educació Social. Treballo a una cooperativa on la formació reglada no és el més important, sinó els altres bagatges que aporto”. (Rita, 31, Bisexual, educadora social, Pallars Jussà).

“A veure, educació social jo no estava motivada, eh. Jo volia fer el cicle d'esports i, en certa manera, em van obligar a anar a la uni. Jo, per mi, hagués vingut aquí al Pallars amb 19 anys a fer cicle d'esports i hauria sigut la més feliç del món. Però, bé, la cosa va anar com va anar i llavors vaig fer el postgrau d'atenció psicològica al col·lectiu LGTB i Feminismes perquè va començar a sortir feina a l'associació i em venia molt de gust profunditzar els temes. I res, actualment soc profe d'esquí i també treballo a l'associació”. (Isona, 32, Bollera, monitora esports i educadora social, Pallars Sobirà)

Algunes també han experimentat canvis i redefinicions dins del seu recorregut acadèmic:

“Vaig començar enginyeria, però em vaig quedar en el projecte final, perquè no estava bé i no m'agradava el que estava fent, i vaig decidir deixar-la, però pràcticament vaig acabar l'enginyeria. Després vaig fer filologia catalana, i molt bé, després vaig fer el màster d'ensenyament de català i espanyol, i després el màster de drets lingüístics i igualtat i pràctiques públiques, i actualment estic fent una tesi doctoral” (Carlota, 34, Queer, professora, Montsià)

D'altra banda, cinc participants han orientat la seva formació cap a l'àmbit agrari i ambiental:

“Ciències ambientals i després a l'escola agrària de Manresa vaig fer tècnica en agroecologia”. (Belén, 28, Lesbiana, Educadora ambiental, Bages)

“Jo vaig estudiar enginyeria forestal. Jo volia estudiar o agrònoms o forestals, llavors a mi m'agradava molt el tema del sector primari i em vaig decidir per forestals, però tampoc clar tenia 18 anys, què vols?” (Andie, 34, Lesbiana, professora, Pallars Jussà)

Unes altres cinc s'han format en l'àmbit científic i tècnic:

“Jo volia ser enginyera. Jo volia construir coses molt grans i tenia diferents opcions. El meu pare em va dir 'si entres a camins, jo et donaré feina' i llavors vaig dir 'doncs faré enginyeria aeronàutica'. No volia que em donés feina de res, volia començar jo alguna cosa. El que tenia molt clar és que havia de ser una enginyeria”. (Maria, 32, Bisexual, Professora, Cerdanya)

“Soc metgessa dels ronyons, vaig especialitzar en nefrologia. En aquell moment crec que és això el que em va portar a estudiar medicina, tenia la nota i volia que fos una cosa que inclogués dins de la ciència a les persones també, perquè crec que no totes les ciències naturals ho fan” (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià)

“Vaig fer geografia, llavors vaig fer un màster en tecnologies de la informació geogràfica. L'últim any de carrera vaig viure a Barcelona per poder compaginar una feina que feia amb les pràctiques i els estudis, llavors vaig estudiar el màster aquest durant dos anys. Després, vaig començar a treballar i llavors ja em van trucar per fer el doctorat.” (Mireia, 35, Lesbiana, geògrafa, Bages)

A més, algunes trajectòries destaquen per la combinació d'estudis reglats amb **formacions alternatives i autodidactes**, mostrant una adaptació constant als canvis laborals i interessos personals. La Remei, la Salut i l'Ares exemplifiquen aquest model d'aprenentatge continu:

“jo vaig estudiar un grau Mitjà d'Ecologia i energia fotovoltaica, i un curs de la Universitat de Vic, amb col·laboració amb el Lluçanès de formatgeria artesana, he fet dos cursos així” (Remei, 28, Pansexual/Lesbiana, ramadera, Bages)

“Estètica, el curs de poda i empelt, he fet temes de *reiki* també, higiènic sanitari pels tatuatges, soc torera també, perquè a la cooperativa he hagut de fer el curs, tinc el nivell bàsic de fitosanitaris i ara m'estic treient un altre certificat qualificat sobre assessorament de

plagues, tot tema agrari, que ara mateix és el camp on estic més focalitzada” (Salut, 25, Bisexual, cooperativa agrària, Baix Camp)

“Primer vaig fer educació social, perquè volia ajudar la gent i salvar al món... Però després vaig veure que ho passava molt malament jo, hi havia gent que estava molt malament i jo tenia uns 21 o 22 anys i pensava ‘què he de fer jo?’. Així que després vaig estudiar a l’escola de pastors i després tot de coses sobre les plantes medicinals, més cursos d’autoaprenentatge. I no tinc ni idea si l’educació social va ser important, jo diria que no, però si hagués fet ciències polítiques tampoc, és a dir no sé quina rellevància ha tingut per a mi, més enllà de saber què és el que no volia. (Ares, 34, Bollera, ramadera, Alt Camp)

En definitiva, les trajectòries acadèmiques de les participants són diverses, combinant estudis superiors, formacions alternatives i aprenentatge autodidacte. Aquesta pluralitat mostra una gran capacitat d’adaptació a les necessitats personals i professionals, i també reflecteix la valoració de l’aprenentatge com a motor de creixement personal i laboral.

5.5.2. Trajectòria professional

Les trajectòries laborals de les participants reflecteixen una gran diversitat, fruit també de les seves formacions diverses. Aquestes trajectòries es desenvolupen principalment en sectors com l’educació, la sanitat, l’agricultura i els serveis, i es troben marcades per un context generacional caracteritzat per la flexibilització del mercat laboral, la temporalitat i la precarització.

Quant a la localització del lloc de treball, entre les 25 participants, cinc treballen al mateix poble on resideixen, catorze dins la mateixa comarca i sis fora d’aquesta, amb quatre que es desplacen habitualment fins a Barcelona. Només tres compten amb una modalitat híbrida de treball (presencial i teletreball), mentre que la resta desenvolupen la seva feina exclusivament de manera presencial.

Tot i que la feina no ha estat, en la majoria dels casos, el motiu principal del trasllat a l’entorn rural —només quatre participants indiquen raons laborals com a decisives—, aquesta continua tenint un pes central en l’organització del dia a dia. Les oportunitats laborals, els desplaçaments i la disponibilitat de feines adequades condicionen fortament les experiències laborals i la qualitat de vida. Aquesta tendència coincideix amb els resultats de l’Enquesta a la Joventut de Catalunya (EJC), on només el 4,4% de les persones joves assenyalen les motivacions laborals com a raó per quedar-se en un entorn rural i el 8,8% com a motiu de trasllat (Checa et al. 2019a; Nel·lo i Checa 2024).

En aquest context, les participants despleguen estratègies laborals diverses. El **sector educatiu és un dels més representats**, amb vuit dones treballant com a mestres, professores o educadores ambientals. Les seves experiències posen de manifest una necessitat constant d'adaptació:

“Ara faig algunes classes a l'escola agrària, també faig formacions en cursos de monitors sobre educació ambiental i muntanyisme, algunes formacions i tallers diversos, trempejo fent formacions i també treballant desbrossant, la veritat no he tingut mai una feina estable i a jornada completa”. (Belén, 28, Lesbiana, Educadora ambiental, Bages)

“A Barcelona feia d'educadora ambiental, però era molt profe des de dins d'una aula. Aquí sortim una o dues vegades a la setmana mínim. Allà sortir una o dues vegades l'any era molt difícil.” (Andie, 34, Lesbiana, professora, Pallars Jussà)

“De mestra, treballo des del 2014. Amb parades i amb alguns intervals. Crec que la borsa tinc com cinc anys treballats. I després, també he estat a una concertada, a una escola bressol, també fent de cangur, també de professora d'anglès, he fet diverses coses, de monitora de colònies...” (Abril, 33, Bisexual / Pansexual, mestra, Pallars Sobirà)

Aquestes professionals treballen totes dins la comarca o al mateix poble on viuen, algunes perquè hi van trobar feina un cop establertes, i d'altres perquè la feina va motivar el trasllat.

El segon sector més destacat és el de la **sanitat i l'àmbit social**, amb sis participants que treballen com a metgesses, educadores socials o formadores. Els seus relats mostren itineraris diversos d'accés a la feina:

“Vaig veure la notícia que buscaven algú pel servei de nefrologia de l'hospital, i ho vaig llegir i vaig contactar-hi i em van trucar. Llavors la forma d'accedir a les places és a través d'una borsa, però la borsa estava buida, llavors vaig entregar el currículum i de seguida ja em van agafar”. (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià)

“Treballo a Barcelona en una cooperativa d'acció i transformació social des d'una perspectiva intercultural i de gènere. [...] fem tot el tema de la prevenció de violències masclistes, i una de les àrees són els Punts Liles, i jo estic bastant d'aquest àmbit”. (Rita, 31, Bisexual, educadora social, Pallars Jussà).

“Faig diverses coses. Estic donant formacions per l'Ajuntament, a escoles i instituts en temes de gènere i violència. I també estic en un col·lectiu de facilitació feminista, i fem facilitacions i a part, fem formacions de facilitació de grups. El meu horari va canviant una mica, en funció de les formacions” (Lou, 29, Pansexual, antropologia, La Selva)

D'aquestes sis, dues treballen a Barcelona i combinen el teletreball amb la presencialitat. Les altres desenvolupen la seva feina principalment a la capital comarcal.

Pel que fa al **sector agrícola i ramader**, tres participants hi treballen directament en el poble, tot i que sovint han de complementar aquesta activitat amb altres feines:

“Vaig estar treballant dos anys, en una empresa horrible fent la poda al poble del costat, però vaig guanyar diners. Ara m’he apuntat a una borsa de treball de netejadora, a veure si m’agafen”. (Remei, 28, Pansexual/Lesbiana, ramadera, Bages)

“Volia fer cabra pel terreny i tipus de bosc d’aquí. Vaig anar a dues granges, després a l’escola de pastors i vaig començar amb 20 cabres. Ja porto 2 anys i mig amb el ramat. Ara m’estic associant amb una altra noia, i crec que estarà més equilibrat. Però ara mateix econòmicament no visc d’això, els meus pares m’ajuden. Si tens un projecte propi són entre 5 i 10 anys d’arrencar”. (Ares, 34, Bollera, ramadera, Alt Camp)

“La meva germana em va passar que feien un curs al SOC de poda i empelt d’arbres fruiters, i vaig pensar que no era horta, però que ho podia provar. Em vaig treure el curs, vaig estar treballant amb alguna gent fent poda a les finques per la zona i ara estic en una cooperativa” (Salut, 25, Bisexual, cooperativa agrària, Baix Camp)

D’altres combinen feines diverses en sectors com l’hostaleria o els serveis:

“En las pistas... trabajé en las pistas de Baqueira, también trabajé el año pasado en un hotel de limpieza, y también doy clases de francés, también ayudé a la traducción de un documental, y cosas así, pero poco... a nivel laboral no está muy bien. Pero eso es igual en Barcelona”. (Naim, 34, Pansexual / Bollera, humanitats, comunicació i diferents feines, Pallars Sobirà)

“Em van sortir dues feines per casualitat: a l’estanc perquè coneixia la propietària i al gimnàs. També faig classes particulars. Abans de venir, estava tan malament que vaig dir que venia encara que no tingués feina. Però vaig pensar que a males buscaria feina online i al final per sort em van sortir feines” (Cel, 25, Pansexual, Comercial, Ripollès)

Aquestes estratègies de combinació de feines i adaptació constant responen a un mercat laboral local molt limitat. Algunes relaten la manca d’oportunitats en sectors concrets, fet que les obliga a treballar fora del poble o a assumir feines no vinculades a la seva formació:

“Aquí és bastant limitat. Aquí la feina que pots trobar o és pagesia o només Hostaleria, si vols trobar un altre tipus de feina, és més complicat, i fora hi ha més possibilitats, per això m’he anat movent”. (Gaia, 32, Queer, diferents feines, Baix Camp)

“Jo soc molt crítica amb això perquè ara mereix l’única sortida que hi ha aquí al poble és l’agrícola, no hi ha res més... Com a educadora, ja sé que hauré de treballar fora.”. (Raquel, 24, Lesbiana, educadora social, Bages)

“Treballo en un bar els caps de setmana. La feina d’educadora és més a la primavera. Durant la tardor he fet la verema, ara faré temporada de l’oliva, de la garrofa... O sigui, vaig fent una mica el que trobo per poder-me mantenir” (Sandra, 29, Bollera, educadora ambiental i cambrera, Alt Camp)

Aquesta incertesa porta algunes a qüestionar la seva continuïtat al territori:

“A mi quan se m’acabi el chollo aquest no sé si podré quedar-me o no, perquè clar l’oferta és molt limitada. Sí que es pot, però hi ha molta més oferta a la ciutat”. (Lara, 32, Lesbiana/Bollera, Investigadora ambiental, Solsonès)

“Ara també... si ara perdés la feina, buscaria un altre lloc, no em quedaria aquí treballant en una llibreria. Potser buscaria una manera de treballar en la medicina, però d’una altra forma, no ho sé, hi ha coses que desconec ara mateix perquè no m’han sigut necessàries” (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià)

Tot i això, la digitalització obre noves oportunitats per a aquelles que poden treballar en remot:

“Sé que hi ha gent amb molta feina, però jo encara no he començat. Crec que ara hi ha moltes facilitats per teletreballar, molta gent viu aquí, però treballa per Barcelona”. (Clàudia, 35, Bisexual, Realitzadora Audiovisual, Cerdanya)

Així, les participants desenvolupen estratègies diverses per mantenir-se al territori: combinació de feines, mobilitat, adaptació sectorial i, en alguns casos, aprofitament del teletreball.

Ser dona jove en l'àmbit laboral

Més enllà de les condicions estructurals del mercat de treball, ser dona jove suposa afrontar dificultats específiques. Algunes han assenyalat com la seva edat i el seu gènere influeixen en la manera com són percebudes i tractades, especialment en entorns masculinitzats:

“Dona jove en un hospital ets una infermera, i sobretot hi ha un perfil de pacient que és un home de 50-65 anys que et parlen malament, com amb superioritat, fins i tot a vegades com si sabessin més que jo, em parlen des d’una posició que segurament és perquè soc dona jove, i si fos un home adult amb barba no ho dirien, això segur”. (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià)

“No m’ho diuen eh, però ho noto. És diferent, un home de 60 anys que ha treballat tota la vida al camp que una persona jove i dona... Em qüestionen si sé les coses o no, que penso que fins a un punt és normal, perquè l’experiència és un grau, però això no vol dir que jo no sàpiga. Crec que en el sector del camp si ets dona i jove, se’t pren menys seriosament” (Belén, 28, Lesbiana, Educadora ambiental, Bages)

“Com a dona, la ramaderia sempre ha sigut un sector més d’homes, i volia fer un projecte que digués: ‘Soc una dona i tiro endavant en un món masculinitzat’. Un cop va venir l’home que porta el farratge amb un camió i em va fer un comentari donant per fet que hi havia una altra persona treballant amb mi, que era un home i la meua parella. O sigui, donava per fet que jo era heterosexual i que no podia treballar sense un home. Normalment, no et relacionen amb aquest sector com a dona ramadera, i la tendència del projecte sempre és treballar amb més dones”. (Ares, 34, Bollera, ramadera, Alt Camp)

Aquestes dinàmiques no són exclusives de sectors masculinitzats. En àmbits més feminitzats com l’educació, les dones joves també veuen la seva opinió infravalorada:

“Totes som dones... hi ha molt pocs homes... Però sí que el fet de ser jove, sí que veig que no et tenen en compte... i això que no és que faci poc temps que treballo en educació eh! I jo ara ja començo a no ser la més petita de l'escola, però la majoria són més grans i et miren com amb superioritat o no tenen en compte què penses tu, les teves idees...” (Abril, 33, Bisexual / Pansexual, mestra, Pallars Sobirà)

A aquest qüestionament s’hi sumen actituds masclistes en el dia a dia laboral, especialment en feines de cara al públic:

“En el bar m’ho estic menjant amb patates cada dia, que a vegades penso “dios, us mataria a tots!”, no sé, actituds bastant masclistes que pel fet de ser una dona i estar darrere una barra penso... “A mi no em parlis així, eh!” (Sandra, 29, Bollera, educadora ambiental i cambrera, Alt Camp)

En conjunt, les trajectòries laborals de les participants es configuren en un context de precarietat i limitacions estructurals, però també de resistència i capacitat d’adaptació. Tot i els obstacles, aquestes dones joves despleguen estratègies per sostenir-se professionalment als entorns rurals, buscant espais de reconeixement i autonomia.

5.6. Mobilitat i connectivitat digital

Aquest apartat tracta de com la mobilitat i la connectivitat condicionen la vida quotidiana, destacant la dependència del transport privat, la manca d’infraestructures i la importància d’Internet i les xarxes socials per mantenir vincles socials i professionals, tot i les limitacions de cobertura en alguns territoris.

5.6.1. Mobilitat quotidiana

Les participants descriuen uns patrons de mobilitat quotidiana marcats principalment per tres tipus de desplaçaments: per motius laborals, per accedir a serveis o fer compres, i per participar en activitats d’oci. Ara bé, aquestes pràctiques no són homogènies, sinó que varien segons la ubicació concreta del domicili —ja sigui en nuclis de poble, urbanitzacions o masies aïllades— i segons el tipus de territori on viuen, amb diferències rellevants entre zones periurbanes i rurals més profundes.

En les zones més properes a àrees metropolitanes, com l’Alt Penedès o el Bages, la proximitat amb infraestructures viàries i serveis facilita els desplaçaments quotidians,

especialment per **motius laborals**. La Irina, per exemple, es trasllada habitualment a Barcelona tant per feina com per oci:

“Em desplaço a Barcelona per treballar, clar, i per oci també” (Irina, lesbiana, psicòloga, Alt Penedès).

També la Clàudia descriu un patró similar, on el desplaçament per motius laborals es combina amb activitats d'oci aprofitant el viatge:

“A Puigcerdà no hi vaig gaire, excepte per metges o alguna compra. La ciutat que més freqüento és Barcelona, sobretot per feina i aprofito per fer oci” (Clàudia, 35, Bisexual, Realitzadora Audiovisual, Cerdanya)

En aquesta línia, la Georgina vincula la seva mobilitat a diverses esferes de la seva vida quotidiana, com la feina, l'activisme i el lleure, tot remarcant la seva dependència del cotxe:

“Em moc per feina, per activisme i per oci. I sempre en cotxe” (Georgina, 33, bollera, tècnica de consell comarcal, Bages).

En canvi, en territoris menys accessibles o més dispersos, la mobilitat diària també pot mantenir-se dins l'àmbit comarcal o supracomarcal, però amb una major complexitat en la gestió del temps i dels recursos. És el cas de Sandra, que es desplaça entre diferents municipis de la zona per cobrir les seves activitats laborals:

“Em desplaço de casa a Santes Creus, de Santes Creus a vegades a Valls, Vila-rodona, Tarragona, Reus, Barcelona... Això com a dia a dia” (Sandra, 29, Bollera, educadora ambiental i cambrera, Alt Camp)

Una altra motivació important per als desplaçaments és **l'accés als serveis i al consum**. En pobles petits o amb poca oferta, la manca d'equipaments bàsics obliga a traslladar-se de manera regular a municipis més grans. Aquesta situació implica sovint una elevada dependència del vehicle privat i una planificació acurada de les activitats quotidianes. La Rita, que viu al Pallars Jussà, explica com articula els seus desplaçaments segons les necessitats i aprofita els viatges llargs per acumular tasques.:

“A Tremp, no sé si ho consideràrem una ciutat, però hi he d'anar sovint sí o sí. Ja sigui biblioteques, botigues més grans, o botigues més variades. Llavors ja si he d'anar a una ciutat més gran, ja intento vincular-ho amb Barcelona i aprofitar viatges que faig a Barcelona”. (Rita, 31, educadora social, Pallars Jussà)

Una dinàmica similar la descriu l'Abril, que viu en un poble sense serveis i ha d'anar constantment a municipis propers per cobrir les seves necessitats bàsiques:

"Vaig del poble a Rialp, dos cops a la setmana mínim. També al poble no hi ha res, i vaig molt sovint a Sort, gairebé cada dia. Per anar a comprar, a trobar-me gent". (Abril, 33, Bisexual / Pansexual, mestra, Pallars Sobirà)

L'àmbit geogràfic d'aquests desplaçaments és variable i respon a dinàmiques personals i professionals diverses. En alguns casos, les participants es mouen majoritàriament dins la comarca o a poblacions properes. Aquestes dinàmiques evidencien un ús extensiu del territori, que, en el cas de Catalunya, gràcies a la seva dimensió relativament petita i la disponibilitat d'infraestructures, resulta factible i habitual (Baylina 2020).

Per exemple, en el cas de Naim, els desplaçaments habituals es donen dins del Pallars Sobirà, on combina activitats laborals i d'oci en diferents localitats:

"Ahora tengo bastante gente en la Vall d'Àssua, también voy a un taller de cerámica que está en Rialp... y al final, depende de las actividades que hagas...". (Naim, 34, Pansexual / Bollera, humanitats, comunicació i diferents feines, Pallars Sobirà)

De manera similar, la Clàudia comenta que visita algunes ciutats properes, com La Seu d'Urgell o Manresa, en funció de les seves necessitats puntuals:

"A La Seu hi hem anat alguna vegada a comprar, i a Manresa potser sí que alguna cosa, però tampoc hi faig vida". (Clàudia, 35, Bisexual, Realitzadora Audiovisual, Cerdanya)

També hi ha qui es desplaça regularment a Barcelona, sigui per feina, serveis o oci. Com s'ha vist anteriorment, La Irina hi va diàriament a treballar i també per lleure, mentre que la Rita aprofita els desplaçaments a la capital per fer diverses gestions:

"Si he d'anar a una ciutat més gran, ja intento vincular-ho amb Barcelona i aprofitar viatges que faig a Barcelona" (Rita, 31, Bisexual, educadora social, Pallars Jussà).

Tanmateix, aquestes mobilitats es veuen fortament condicionades per les **mancances del transport públic**, un element que genera queixes recurrents entre les participants. Es considera, de manera generalitzada, insuficient, poc eficient i amb greus limitacions pel que fa a freqüència i horaris. L'Arlet ho denuncia:

"El transport públic és insostenible, el bus triga una hora i el cotxe és més pràctic..." (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià).

Hi ha qui remarca la necessitat de planificar amb molta antelació els desplaçaments, a causa de la poca disponibilitat de serveis:

"A Valls, per exemple, només hi ha 4 trens al dia, dos al matí i dos a la tarda, i clar, si perds un tren oblida't ja eh! És una liada!". (Ares, 34, Bollera, ramadera, Alt Camp)

"Si vols que et vingui a buscar l'autobús, l'has de trucar, i si no tens vehicle, estàs venuda..." (29, Bollera, educadora ambiental i cambrera, Alt Camp)

Davant d'aquesta realitat, el vehicle privat esdevé l'alternativa més viable —i sovint l'única— per garantir la mobilitat quotidiana. No obstant això, aquesta solució comporta un cost econòmic considerable. Tal com expressa la Raquel:

"Viure aquí al poble implica destinar molts diners a la gasolina, gairebé més que a un lloguer..." (24, Lesbiana, educadora social, Bages)

Així, **el vehicle privat és clau** no només per a la mobilitat, sinó per garantir l'accés a la feina, als serveis, a les activitats d'oci i a les xarxes de suport. De fet, gairebé totes les participants —un total de 23— disposen de cotxe propi o tenen accés regular a un vehicle a través de parelles, familiars o amistats. Aquest fet converteix el cotxe en una condició estructural per poder sostenir un projecte de vida en entorns rurals, especialment en territoris dispersos o amb cobertura insuficient de transport públic.

La Georgina, que viu en una masia aïllada, explica com el cotxe és imprescindible per mantenir una vida quotidiana funcional:

"Sempre en cotxe, en transport públic ho intentem, perquè hi ha un bus que passa. Però clar, nosaltres ens movem fàcilment perquè tenim cotxe. Hi ha el bus, però et limita més, t'obliga a tenir cotxe". (Georgina, 33, Bollera, Tècnica consell comarcal, Bages)

Aquesta dependència no només afecta les persones que viuen en habitatges dispersos. També en nuclis de poble, el vehicle privat forma part essencial de la quotidianitat. L'Arlet es pregunta com podria mantenir el seu dia a dia sense cotxe:

"Jo aquí sense cotxe no sé pas com m'ho faria... Per ampliar el territori per a viure, com ho fas? Per anar al teatre? Per anar a comprar?". (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià)

Altres, com l'Abril i l'Andie, expliquen com han interioritzat la necessitat de conduir:

"Em vaig acostumar a moure'm amb cotxe, necessito el cotxe per tot, perquè abans no m'havia plantejat que ho necessitaria. Ara m'agrada conduir, fins i tot faig trajectes de tres hores i no em costa gens". (Abril, 33, Bisexual / Pansexual, mestra, Pallars Sobirà)

"Sempre en cotxe, tot i que alguna vegada vaig amb transport públic el que passa és que és una vergonya, i això ho has d'apuntar si us plau! I és una vergonya perquè et surt molt més barat anar amb cotxe privat que amb transport públic. L'autobús entre Barcelona i el meu poble costa 28€, i amb cotxe gasto menys de 10€". (Andie, 34, Lesbiana, professora, Pallars Jussà)

Tot i aquesta forta dependència del cotxe, algunes intenten fer desplaçaments a peu o en bicicleta quan és possible. Ara bé, aquestes opcions acostumen a estar fortament limitades per factors com la distància, el relleu, el clima o la manca d'infraestructures. Naim, que viu en una zona muntanyosa, n'explica les dificultats:

"En coche, a ver, a veces puedo subir y bajar a Sort caminando... Una vez que no tenía coche. Pero hacía mucho calor y era un poco horrible... Bajé bastante caminando o en bici, pero luego para subir tenía que avisar a mis compañeras de pis... Las distancias, de todas maneras, son más largas... es la montaña, aunque parece que son pequeñas distancias en realidad es mucho tiempo de moverse". (Naim, 34, Pansexual / Bollera, humanitats, comunicació i diferents feines, Pallars Sobirà)

En definitiva, la mobilitat quotidiana en contextos rurals està profundament condicionada per la necessitat de disposar d'un vehicle privat. Davant la insuficiència del transport públic, aquesta dependència esdevé un factor estructural que restringeix la llibertat de moviments, incrementa la càrrega econòmica i accentua les desigualtats d'accés a recursos i oportunitats, especialment per a aquelles persones amb menys recursos o sense xarxes de suport.

5.6.2. Connectivitat digital

L'accés a Internet i l'ús de plataformes digitals són aspectes fonamentals per entendre com es configuren les relacions, la vida quotidiana i l'activitat professional en els entorns rurals. En aquest context, les participants destaquen de manera reiterada les dificultats associades a la cobertura i a la qualitat de la connexió, fet que evidencia l'existència d'una bretxa digital territorial encara vigent.

La qualitat de la connectivitat varia significativament en funció de la ubicació. En general, les persones que viuen en nuclis de poble o en zones més cèntriques gaudeixen d'un accés més estable a la xarxa. En canvi, aquelles que resideixen en àrees aïllades, com masies o zones de muntanya, sovint pateixen interrupcions, cobertura inestable o velocitats molt baixes. Aquesta desigualtat reflecteix la manca d'una infraestructura digital homogènia, i comporta reptes afegits per a les persones que opten per viure fora dels nuclis més poblats.

És el cas de la Remei, que viu en una masia aïllada en un municipi on, segons el mapa interactiu de cobertura 5G Global elaborat pel Ministeri d'Assumptes Econòmics (2024)²¹ la cobertura no arriba al 40%²². Per ella, la inestabilitat de la connexió és una constant, sovint afectada per les condicions meteorològiques:

“Jo amb Movistar, en la gran majoria de punts dels boscos tinc bastanta bona connexió, però hi ha dies, com els dies més núvols, tens molt mala connexió.” (Remei, 28, Pansexual/Lesbiana, ramadera, Bages)

Sandra, que viu en un entorn amb només un 5% de cobertura relata una situació similar:

“Només tinc internet quan fa bon temps. Si fa mal temps no hi ha connexió, i és igual la companyia eh!” (Sandra, 29, educadora ambiental i cambrera, Alt Camp)

En municipis amb menys del 70% de cobertura, altres participants relaten que només poden accedir a Internet mitjançant solucions alternatives i a un cost elevat. La inestabilitat de la xarxa i la manca de cobertura interior a les llars són obstacles habituals:

“Pago el wifi perquè les dades no m'arriben. No hi ha cobertura a casa meva. A més, algunes vegades cau si fa tempesta.” (Isona, 32, educadora social, Pallars Sobirà)

"Dins de casa he d'anar amb un router que va per satèl·lit perquè si no, no puc tenir wifi tampoc. I el satèl·lit igual, si hi ha un dia una mica núvol o que fa molt vent, sense que plogui eh, ja funciona fatal". (Remei, 28, Pansexual/Lesbiana, ramadera, Bages)

Aquestes dificultats de connectivitat es concentren especialment en zones de muntanya o en habitatges dispersos, com els de la Remei, la Raquel o la Isona, on la connexió digital no només és limitada, sinó que condiciona directament la gestió de la vida quotidiana, així com les possibilitats de treball, comunicació i accés a serveis. En aquest context, la connectivitat digital esdevé un factor clau que incideix en les desigualtats territorials i en la capacitat de sostenir un projecte vital en entorns rurals.

²¹ Ministerio de Asuntos Económicos y Transformación Digital. (2024). *Cobertura 5G Global en España* [mapa interactiu]. <https://experience.arcgis.com/experience/c208afa9db7143e9b7be70da96229155/page/5G-Global>

²² Per tal de definir la cobertura digital en aquest estudi, s'ha considerat com a cobertura fixa la disponibilitat de velocitats iguals o superiors als 100 Mbps, independentment de la tecnologia emprada (fibra òptica, cable o ADSL millorada). Aquesta velocitat és suficient per a un ús intensiu d'Internet, com ara el teletreball. Pel que fa a la cobertura mòbil, s'ha tingut en compte la presència de 5G Global (o 5G NSA), que és la versió més estesa actualment. Tot i oferir millores importants en velocitat (entre 100 i 600 Mbps), aquesta tecnologia encara depèn de la infraestructura 4G i no incorpora totes les capacitats avançades del 5G autònom.

Davant d'aquesta situació, algunes participants opten per buscar alternatives per millorar la connexió, tot i que sovint això implica assumir costos econòmics addicionals:

"Uf! tenim una feinada perquè ens arribi internet... Potser ara tenir 3 o 4 companyies contractades, perquè quan falla una, en tens una altra, però això vol dir pagar-los tots". (Raquel, 24, educadora social, Bages)

"Al poble no n'hi ha... A Rialp tenia fibra òptica, però aquí hi ha un wifi del poble, però no funciona... Llavors hauria de posar un repetidor, que val diners, i no sé quant de temps em quedaré allà, i estic pensant què fer. Si més dades al mòbil o comprar això del repetidor" (Abril, 33, mestra, Pallars Sobirà)

La manca de bona connectivitat té repercussions directes en la vida laboral. Com per a la Isona, el teletreball i la participació en reunions en línia es veuen greument afectats:

"Abans, quan vaig arribar, estava en una casa que no hi havia wifi... Jo treballo molt amb ordinador des de casa. Ara mateix és bastant vital" (Isona, 32, Bollera, monitora esports i educadora social, Pallars Sobirà)

Fins i tot en municipis amb una bona cobertura global, la situació pot ser molt diferent en urbanitzacions o zones més perifèriques. És el cas de la Salut:

"Jo, més que res, ho he notat molt amb les reunions, em sento incomunicadíssima... al final t'acostumes eh! Però aquí és necessari per tema feina sobretot". (Salut, 25, Bisexual, cooperativa agrària, Baix Camp)

Les afectacions, però, no es limiten a l'àmbit laboral. Les dificultats per fer gestions quotidianes també són habituals, tal com expressa la Raquel:

"Si vols trucar per la línia de telèfon, has d'anar com per aquí al bosc, i encara et sentiran una mica tallada... i per fer aquestes coses que ara són com obligades, com comprar per internet, que compres i has d'acceptar la compra a través d'un codi sms, doncs no el rebo mai i no puc fer cap compra". (Raquel, 24, Lesbiana, educadora social, Bages)

Per altra banda, en un context en què la connexió física amb l'entorn social pot ser limitada, **les xarxes socials emergeixen com una eina central per mantenir-se vinculades a la comunitat**. Tot i una relació ambivalent amb aquestes plataformes, moltes participants reconeixen la seva utilitat per estar al dia d'activitats, notícies o propostes culturals del territori. L'Arlet ho expressa així:

"No m'agraden, és a dir, no m'agrada la necessitat, però és veritat que em serveixen per estar connectada amb les persones, amb les coses que passen... hi ha moltes coses d'aquí que m'assabento per les xarxes". (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià)

Altres destaquen les xarxes com a canals d'informació local i d'actualitat comarcal:

“Los empleos, o los talleres que hay, o todas las actividades de museos, de parques nacionales, te enteras de todo si sigues Instagram. También tenemos un grupo de Telegram de noticias del Pallars... y eso es bastante guai porque te enteras de lo que se hace en la comarca”. (Naim, 34, Pansexual / Bollera, humanitats, comunicació i diferents feines, Pallars Sobirà)

“Amb la gent d'aquí és més el WhatsApp. [...] També hi ha un grup de telegram de notícies del Pallars, i dic 'a veure què faig avui' i miro per allà a veure si hi ha alguna cosa...”. (Abril, 33, Bisexual / Pansexual, mestra, Pallars Sobirà)

A més, aquestes plataformes digitals esdevenen **espais de participació política, visibilització i construcció comunitària**, especialment en contextos rurals on sovint manquen referents locals. Per a la Raquel, el fet de connectar amb persones amb experiències similars ha estat clau per no sentir-se sola:

“És una xarxa virtual, però és important. [...] Per exemple, si no tens referents aquí al poble, doncs per buscar gent que compregui la teva situació. També per sentir-te identificada, no sentir-te tan sola aquí al poble”. (Raquel, 24, Lesbiana, educadora social, Bages)

La Rita també destaca el paper d'Instagram com a porta d'entrada a col·lectius feministes de la zona, fet que li va permetre començar a teixir xarxa al territori:

“Va ser gràcies a Instagram que vaig trobar el col·lectiu de Feministes de Jussà, que per mi va ser un enllaç molt important per poder fer xarxa al Pallars”. (Rita, 31, Bisexual, educadora social, Pallars Jussà).

Des d'una perspectiva institucional, aquest potencial de les eines digitals també és reconegut. Una regidora d'igualtat del Pallars Sobirà subratlla com la visibilitat i l'accés a la informació ja no depenen exclusivament de la proximitat física:

“Amb l'actual tecnologia, dubto molt que hi hagi algú que tingui un problema de manca d'informació. M'entens? Depèn d'on estiguis, la informació i la visibilització, les pots tenir igual. És una cosa que ja la tens per la mà”. (Regidora d'igualtat d'un municipi del Pallars Sobirà)

Les xarxes socials no només faciliten el vincle emocional i polític, sinó que també esdevenen **una eina valuosa per al desenvolupament professional i la promoció de projectes locals**. La Clàudia explica com, gràcies a aquestes plataformes, va poder connectar amb altres dones emprenedores de la zona:

“Gràcies a les xarxes socials, només arribar aquí vaig conèixer un grup de dones emprenedores i això m'ha donat també molta xarxa, conèixer molts projectes, i llavors, fem una trobada al mes”. (Clàudia, 35, Bisexual, Realitzadora Audiovisual, Cerdanya)

De manera similar, la Rita les utilitza activament per donar visibilitat al seu projecte:

“Jo tinc força tirada cap al mòbil i utilitzo bastant les xarxes socials. [...] Instagram per donar veu al meu projecte i en el meu dia a dia”. (Rita, 31, Bisexual, educadora social, Pallars Jussà).

En conclusió, malgrat les limitacions en la connexió a Internet, les xarxes socials són essencials per mantenir vincles afectius i accedir a referents. A més, afavoreixen la construcció identitària, el reforç comunitari i impulsen projectes personals i professionals.

5.7. Identitat sexual, gènere i visibilitat en entorns rurals

Aquest apartat explora la relació entre la identitat sexual i de gènere i la seva visibilitat en entorns rurals, centrant-se en com les participants viuen la dissidència en aquests espais. També es destaca la centralitat de la sexualitat en l'autodefinició personal i la seva influència en les relacions i experiències personals, així com les diferències en la vivència de la sexualitat entre entorns urbans i rurals. A través de les seves experiències, s'exposa com els llocs de residència i les dinàmiques socials impacten la percepció i expressió de la sexualitat.

5.7.1. Centralitat de la sexualitat en l'autodefinició

Per a moltes, la sexualitat ocupa un lloc central en la construcció de la pròpia identitat i en la manera de relacionar-se amb el món. Aquesta dimensió identitària es percep com una part fonamental, tot i que la seva rellevància no és estàtica: varia al llarg del temps segons el moment vital, l'entorn i les experiències personals.

La **diversitat d'autodefinicions de gènere i de desig sexual** recollida en aquesta recerca reflecteix aquesta pluralitat de formes d'habitar i expressar la centralitat de la sexualitat. Tot i que la majoria de les participants s'identifiquen com a dones (20), cinc persones qüestionen el binarisme de gènere. En relació amb la identitat i el desig sexual, també es fa evident una àmplia varietat d'identificacions: lesbianes (9), bisexuals (6), pansexuals (4), queer (2), entre d'altres. Aquesta diversitat evidencia no només la riquesa de vivències, sinó també el pes que la sexualitat té en els processos d'autodefinició.

Tal com expressa en Naim, la sexualitat no només defineix la seva identitat personal, sinó també la manera com ocupa un lloc dins la societat:

"Creo que es muy central, extremadamente, porque me define. Obviamente porque me define a mi como persona, pero me define dentro de la sociedad, y entonces es muy importante." (Naim, 34, Pansexual / Bollera, humanitats, comunicació i diferents feines, Pallars Sobirà)

Aquesta identificació com a bollera o lesbiana no és només una qüestió de desig, sinó una manera de ser llegida socialment, com expressa l'Ares:

"És super central, jo no tinc problema en dir-ho i tampoc portaria una estètica que fos heterosexual. M'agrada que em vegin diferent, que m'identifiquin com a lesbiana o bollera, i ho dic molt obertament, fins i tot als avis de per aquí." (Ares, 34, Bollera, ramadera, Alt Camp)

De manera similar, altres participants situen la sexualitat al nucli de la seva experiència vital, vinculant-la a formes específiques de viure, estimar i projectar futur:

"És molt central, forma part de mi, la meua vida no seria igual si tingués un home al costat" (Irina, Lesbiana, psicòloga, Alt Penedès),

"És molt central! Jo diria que és el primer o segon adjectiu més important per mi, perquè significa moltes altres coses. Quan et qüestionen que no estaràs amb una persona de l'altre sexe ni tindràs una família feliç de Disney, moltes peces van caient." (Andie, 34, Lesbiana, professora, Pallars Jussà)

En diversos casos, aquesta centralitat adquireix **una dimensió política**. Per a Lou i Irina, la identitat sexual no es redueix al desig, sinó que implica una posició crítica davant les normes dominants i una reivindicació activa:

"És molt central, una part important a la meua vida, i no respectar-ho per a mi suposa una agressió, una violència. També hi ha una part política i pedagògica en la meua identitat." (Lou, 29, Pansexual, antropologia, La Selva)

"És important, és polític, no és només amb qui me'n vaig al llit... Comporta que potser no pots anar tranquil·la de la mà, que ho hakis de defensar. No és una decisió ser-ho, però sí fer-ne una qüestió política" (Irina, 34, Lesbiana, psicòloga, Alt Penedès)

Altres, però, tot i reconèixer-ne la rellevància, no consideren la sexualitat com un eix vertebrador de la identitat:

"Per mi és important, però no central. És una cosa natural que forma part de la meua identitat, però no em situa en un lloc millor ni pitjor. No m'he sentit mai discriminada ni condicionada". (Inés, 35, Bisexual, mestra, Cerdanya)

Aquestes diferents maneres d'entendre i viure la sexualitat també responen a una **dimensió en constant transformació**, influïda per l'etapa vital, els entorns i les

experiències personals. Per a moltes, la identitat sexual no és fixa, sinó que evoluciona. Així ho reflecteixen les paraules de la Georgina i la Belén:

"M'agrada visibilitzar-me com a bollera perquè ha canviat el lloc que ocupo des que m'identifico així. Vaig ser heterosexual de més jove fins que me'n vaig anar a Barcelona. Però després la vaig trencar ràpidament." (Georgina, 33, Bollera, Tècnica consell comarcal, Bages)

"Mai ha sigut gaire central, però des de fa un any, després de tallar-me el cabell, em va agafar més orgull i connecto més amb la lluita LGTBI. Abans no volia anar al Pride ni connectava amb la causa". (Belén, 28, Lesbiana, Educadora ambiental, Bages)

En aquest sentit, la ciutat sovint emergeix com un espai de possibilitat, de descoberta i de transformació identitària:

"Jo abans vivint aquí no havia tingut ni el sentiment ni l'interès, cosa que Barcelona sí que m'ha portat. Però llavors d'adulta sí que és important per a mi. Però miro enrere i tampoc veig una dificultat de relacionar-me amb l'entorn sense pensar-me com a lesbiana." (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià)

Ara bé, el pas del temps o el canvi d'entorn no impliquen necessàriament una intensificació de la centralitat de la sexualitat. En alguns casos, l'experiència vital i l'edat poden afavorir una desactivació d'aquesta dimensió com a eix identitàri:

"Des que vaig arribar al poble, i tota la gent i tal, no ho he trobat super central, al contrari, he passat del tema. He après a passar del tema, suposo que l'edat també t'ajuda a fer-ho." (Mireia, 35, Lesbiana, geògrafa, Bages)

Aquest relat mostra com l'edat pot actuar com un factor que modula la centralitat de la sexualitat, reduint-ne la càrrega emocional o política en la vida quotidiana. L'impacte del territori, per tant, no és homogeni, sinó que es configura en interacció amb altres eixos com l'etapa vital, la trajectòria personal o les expectatives socials.

A la vegada, alguns relats evidencien com determinats entorns socials i territorials poden esdevenir motors d'autoreconeixement i redefinició. Per a l'Abril, el contacte amb persones dissidents en un nou entorn ha contribuït a fer emergir preguntes i posicionaments:

"Jo crec que cada cop és més central per l'entorn on m'estic movent, que m'està fent adonar de coses. Abans era més cagadubtes, pensava que m'atreien els nois però també les noies, i em conformava amb els nois. Però ara, gràcies a l'entorn en què m'estic movent, estic coneixent persones no binàries" (Abril, 33, Bisexual / Pansexual, mestra, Pallars Sobirà)

Influència dels llocs de residència en la sexualitat

La sexualitat, entesa com una dimensió identitària situada i relacional, es veu profundament condicionada pels contextos territorials en què es desenvolupa. Els relats evidencien com els llocs de residència i, especialment, la mobilitat entre entorns, tenen un paper fonamental en la construcció i expressió de la dissidència sexual i de gènere.

Per a moltes d'elles, el pas per una ciutat ha estat una experiència clau en l'afirmació de la pròpia identitat. L'accés a una major diversitat, la presència de referents dissidents i la possibilitat de formar part de xarxes comunitàries contrasten sovint amb la realitat dels entorns rurals. Naim descriu l'impacte transformador d'haver viscut en ciutats com París, Londres o Barcelona:

“Creo que influyó bastante vivir en una ciudad como París, donde tenía una multitud de individuos y de sexualidades y de identidades de género, simplemente fue crucial para mí, porque mi vecino y su primo eran maricas, luego mi vecina era lesbiana... Hoy en día creo que es diferente, porque aquí y en Francia donde vive mi familia está cambiando la cosa, pero sí que ha influenciado vivir en París... Y Londres igual, obviamente, y Barcelona”. (Naim, 34, Pansexual / Bollera, humanitats, comunicació i diferents feines, Pallars Sobirà)

Encara que actualment resideixin en pobles o comarques rurals, moltes participants continuen **identificant les ciutats —i en especial Barcelona— com espais simbòlics de referència**, des d'on s'han articulat processos de comprensió, acceptació i empoderament personal. Sandra ho expressa així:

“Barcelona m'ha ajudat moltíssim. Si m'hagués quedat al lloc on vaig néixer, a saber com hauria viscut la meua identitat i si m'hauria pogut conèixer a mi mateixa... Barcelona i el meu dia a dia, per sort, en els ambients que m'he mogut crec que han influenciat molt” (Sandra, 29, Bollera, educadora ambiental i cambrera, Alt Camp)

Aquestes vivències urbanes han obert noves possibilitats identitàries, com remarquen també la Rita i l'Ares:

“A mi Barcelona m'ha obert moltes portes, m'ha obert molt la possibilitat d'entrar en contacte amb imaginaris que inclús a Sabadell no serien possibles (...). Al Pallars directament m'hauria costat moltíssim.” (Rita, 31, Bisexual, educadora social, Pallars Jussà)

“Crec que el fet d'haver viscut a Barcelona m'ha influït i m'ha ajudat a fer el salt en el moment de sortir de l'armari. Ho vaig fer als 20 i pico (...), però als 21 vaig començar a estar amb noies i em vaig reafirmar. I va ser a Barcelona.” (Ares, 34, Bollera, ramadera, Alt Camp)

Per a altres, com la Salut, la Raquel o l'Ares, la ciutat també ha estat un espai que ha permès l'expressió personal i la re-significació del propi recorregut:

“Va ser sortir a Tarragona i conèixer gent del col·lectiu i gent que s’estava descobrint (...). Va ser allà quan vaig començar a estar amb una dona, vaig començar a entendre-ho tot, i també ho vaig notar a l’expressar-me amb la roba.” (Salut, 25, Bisexual, cooperativa agrària, Baix Camp)

“Jo ja ho sabia des que tenia quinze o setze anys i estava aquí. Per tant, no va influir Girona, però sí que em va fer viure altres experiències que potser si m’hagués quedat aquí, no hauria viscut.” (Raquel, 24, Lesbiana, educadora social, Bages)

“Crec que el fet d’haver viscut a Barcelona m’ha influït, ara crec que no ha canviat, però que ara seria molt diferent si visqués a la ciutat, segur. Per totes aquestes tendències com el no-binarisme, transgènere, transsexual... Si estigués a la ciutat, no sé si seria una dona trans, però no binària segurament sí. L’entorn et condiciona i jo crec que com aquí no arriben tant les tendències d’identitats...” (Ares, 34, Bollera, ramadera, Alt Camp)

Aquesta mobilitat territorial actua com un catalitzador identitari, obrint escenaris abans impensables, com descriu l’Andie:

“A Lleida no tant perquè no tenia cap amiga LGTBI, de fet sí que ho són, però no ho sabien, va ser més en anar a Alemanya, vaig començar a conèixer gent de molts llocs i sí que em va ajudar. (...) Això és una mica bèstia, i si m’hagués quedat a Londres, ara seria totalment no binària des de fa no sé quants anys i diria ‘no em sento res més’” (Andie, 34, Lesbiana, professora, Pallars Jussà)

Moltes de les participants d’origen rural, com la Salut, l’Andie, l’Arlet o la Raquel, descriuen la ciutat com un espai de trobada i descoberta, però també com un lloc que permet una relectura i reinterpretació de la seva pròpia experiència rural. Així, aquestes experiències urbanes no només ofereixen noves possibilitats, sinó que també permeten reinterpretar el propi origen rural amb una mirada crítica i enriquida. L’Andie ho expressa clarament:

“Totalment sí! Jo crec que si no hagués sortit del poble no me n’hauria adonat, però perquè ningú m’havia donat la possibilitat. A Lleida no tant perquè no tenia cap amiga LGTBI, de fet sí que ho són, però no ho sabien, va ser més en anar a Alemanya, vaig començar a conèixer gent de molts llocs i sí que em va ajudar”. (Andie, 34, Lesbiana, professora, Pallars Jussà)

Tanmateix, l’accés a noves formes d’identificació i expressió no implica necessàriament abandonar l’entorn rural. En alguns casos, són els mateixos pobles els que es transformen amb l’arribada de noves persones, generant xarxes afins. La Georgina descriu com la presència de col·lectius transfeministes arribats de la ciutat ha contribuït a crear un context favorable a Manresa:

“Totalment. De sentir-me súper hetero fins a bollera... he anat canviant segons els llocs i el que he anat veient. Sí que és cert que ara ha anat arribant a Manresa força gent de Barcelona, i per exemple la meua parella és d’un grup de bolleres i transfeministes que van venir de Barcelona i València. Així que potser m’he quedat a Manresa perquè ha arribat

gent d'altres llocs si no penso que hauria marxat" (Georgina, 33, Bollera, Tècnica consell comarcal, Bages)

Una de les limitacions més assenyalades pels relats és la manca de referents en els entorns rurals, que ha portat moltes participants a cercar espais de validació fora del seu territori d'origen. L'Arlet ho expressa així:

"Suposo que a la nostra generació li ha mancat referents, cosa que a les actuals no tant, i que ara cada cop tenen més referents diversos... Llavors vas a un ambient que les coses són diferents, com Barcelona, i no només en quan a l'orientació sexual, sinó en tot, jo he canviat en moltes coses, en forma de viure, forma de consumir, forma de pensar." (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià)

Aquesta percepció és compartida també per professionals que treballen a les comarques rurals. Una tècnica del Servei d'Atenció Integral (SAI) de la Cerdanya observa que les persones provinents de contextos urbans arriben sovint amb un recorregut vital més avançat pel que fa a la seva identitat:

"Jo penso és com que en un entorn urbà hi ha molta més... no sé, més moviment, més informació, que no, tampoc seria més informació, perquè nosaltres ja en fem, però, és diferent. Perquè potser hi ha el que necessita saber i ja ho sap, i si no, ja deu tenir com un lloc on dirigir-se, no? Perquè no hi ha no només un punt SAI, sinó associacions... No sé, tant siguin gais, lesbianes, vull dir que no cal que sigui conjunt, però hi ha molt més moviment. Llavors jo crec que si han vingut, no hi ha coneixement, perquè precisament com que venen d'un entorn urbà, no requereixen la necessitat de venir a un SAI, perquè estan més empoderats." (Tècnica del SAI de La Cerdanya)

En conjunt, els relats recollits evidencien que la sexualitat és una dimensió identitària dinàmica, la centralitat de la qual es modela en funció del moment vital, les experiències personals i l'entorn on es viu. El lloc de residència —juntament amb la disponibilitat de referents, xarxes i comunitats afins— influeix de manera determinant en la vivència i expressió de la dissidència sexual. Així, la mobilitat territorial emergeix com una estratègia rellevant en la construcció identitària.

5.7.2. La vivència de la sexualitat en els entorns rurals

Una de les experiències més destacades a l'entorn rural és la **limitació d'espais i oportunitats** per establir relacions sexoafectives. Les opcions per conèixer gent són més reduïdes, fet que obliga sovint a fer desplaçaments fora del poble. L'Ares explica com ha canviat la seva vida social des de la seva arribada al poble:

“Aquí sí que ha canviat, perquè al final aquí no tens accés al lligoteo, jo he passat moltes temporades sense lligar, o amb parella a distància que et veus molt de tant en tant. Si aquí tens oportunitat de lligar o li poses molt d'èmfasi o t'ho cures molt o no anirà bé”. (Ares, 34, Bollera, ramadera, Alt Camp)

La dificultat per establir vincles afectius en un entorn amb població reduïda i sense espais habituals de trobada també queda reflectida en altres relats:

“Potser per Barcelona surts a fer una volta i et trobes algú amb qui et moles o el que sigui i te'n vas a prendre alguna cosa, en canvi, aquí és molt més intencionat.” (Rita, 31, Bisexual, educadora social, Pallars Jussà).

“Depèn de les necessitats i objectius de cadascú... evidentment en un entorn rural tens menys opcions, però les que tens són diferents i potser de més qualitat que en un entorn urbà. No és el mateix viure al Gay-Eixample, que a Sabadell o aquí... però això també li passa a la gent hetero, imagino... aquí costa més lligar, conèixer gent nova... sigui quina sigui la teva orientació sexual” (Maia, 32, Lesbiana, Tècnica Comptable, Ribera d'Ebre)

En segon lloc, les participants també destaquen **el control social** com a elements presents en la vivència de la sexualitat en contextos rurals. La proximitat entre veïnat i la manca d'anonimat fan que les relacions siguin més visibles i exposats.

“En un entorn rural, fins i tot, jo crec que arriba a un punt que et controles més... no crec que només sigui una part exclusiva de la sexualitat, sinó que en l'entorn rural, en general, tots tendim a controlar certes coses, perquè el que tu vols que es vegi gaire, d'autocensures de certa manera. Perquè clar, el grup és més reduït i la convivència ha de ser cada dia, i has de procurar que l'equilibri es mantingui.” (Carlota, 34, Queer, professora, Montsià)

“No es viu de la mateixa manera, està clar. És això, en una ciutat pots anar tranquil·lament i ni et miren ni et coneixen ni s'assabenten de res de la teva vida... i en canvi, en el món rural estàs vigilat.” (Gaia, 32, Queer, diferents feines, Baix Camp)

Aquest fenomen és reconegut també per professionals de l'àmbit, que assenyalen com la por al “què diran” continua present fins i tot amb iniciatives de visibilització i suport:

“Crec que tot i que promovem molt i fem molta difusió, visibilització i tal i qual... Al ser un context rural, el tema aquí és que tothom es coneix. És la frase típica... Però és que aquí tothom es coneix. Exacte. Doncs a les persones els hi fa... El tema és que encara avui en dia, tot i haver-hi molta visibilització, segueix sent un tema bastant tabú, moltes persones els costa, no vull caure en la redundància, però el fet de sortir de l'armari, diguéssim, no? Pel tema del què diran, de què... i continua passant. Llavors, diguéssim que és això, el que bàsicament...” (Tècnica del SAI de la Conca de Barberà)

Aquesta realitat també queda recollida en diverses diagnosi institucionals, que apunten la manca d'anonimat, la pressió familiar i la falta d'espais com a factors que condicionen negativament la vivència de la sexualitat:

“El context concret de la comarca del Bages fa que les relacions familiars puguin afectar molt directament la possibilitat de mostrar la pròpia identitat a l'espai públic.” (Bages, 2018, p. 31)

“En entorns més rurals hi ha més pressió, prejudicis, falta d'anonimat”. (Solsonès, 2020, p. 21)

Les implicacions d'aquesta exposició constant es fan evidents en els relats de les participants, especialment en comparació amb les ciutats:

“És que el que a mi m'implica exposar-me i el que li implica a un de la ciutat, no té res a veure, és que és molt diferent, els ritmes són diferents, a la ciutat tot va accelerat i crec que això és real”. (Belén, 28, Lesbiana, Educadora ambiental, Bages)

“Crec que no es viu igual, perquè en un entorn urbà ets més lliure perquè hi ha més anonimat. Si és un entorn urbà que controlis i et sentis segura, clar. A Barcelona segurament vas més tranquil·lament i t'agafes lliurement amb la teva parella i no passa res, i aquí segurament estaràs més pendent.” (Lara, 32, Lesbiana/Bollera, Investigadora ambiental, Solsonès)

“Depèn de l'entorn rural... A la ciutat passes més desapercebuda, si tu estàs al carrer i et fas un petó i a algú li molesta... a aquesta persona ja no l'has de veure en la teva vida. Però aquí... Tornaràs a veure aquesta persona. Si aquesta persona et fa un lleig, la tornaràs a veure segur” (Irina, 34, Lesbiana, psicòloga, Alt Penedès)

En aquesta línia, algun plans territorials assenyalen també les diferències entre els entorns rurals i els urbans:

“La situació del col·lectiu LGBTI (lesbià, gai, bisexual, trans i intersexual) que viu a pobles i ciutats de Catalunya presenta destacables diferències respecte la del que viu a Barcelona i la seva àrea metropolitana [...] Aquesta és una realitat poc estudiada i els referents sobre com intervenir en aquests entorns per tal d'afavorir una major igualtat són ben escassos.” (Osona, 2016, p. 5)

“La situació del col·lectiu LGBTI de territoris rurals presenta destacables diferències respecte de la del que viu a la capital del país i la seva àrea metropolitana: la manca de referents i de llocs de trobada”. (Pallars Sobirà, 2018, p. 26)

Tanmateix, no totes les veus viuen la manca d'anonimat com una limitació. Algunes apunten que, precisament, aquest context permet establir vincles més propers i significatius, tot redefinint la idea d'arrelament i pertinença des de la dissidència:

“No, o sigui, a veure penso que a la ciutat hi ha l'anonimat i penso que la gent que ha nascut aquí busca l'anonimat a la ciutat, i la gent de la ciutat busquem al revés... Busquem deixar de ser anònimes, busquem tenir un entorn, tenir una família, més amor... Una senyora gran del poble, amiga meva, sabia que jo dormia amb la meva companya. Mai ho va explicitar, però estic segura que no tenia una visió positiva de les persones LGTBI. Tot i això, teníem bon rotllo, ens cuidàvem mútuament, i cap problema” (Isona, 32, Bollera, monitora esports i educadora social, Pallars Sobirà)

“La gent LGBTI que no és tan normativa se’n va cap al poble per tenir una vida més familiar i estar a prop de la gent. I tenen aquesta consciència de dir ‘jo vinc cap aquí al poble perquè tinc el mateix dret a viure al poble que tu” (Remei, 28, Pansexual/Lesbiana, ramadera, Bages)

En tercer lloc, algunes participants posen de manifest que conviure en entorns on predomina la norma heterosexual també pot generar una **necessitat més forta de posicionar-se i visibilitzar la pròpia identitat**:

“Penso en el meu cas i crec que aquí en molts moments m’he de posicionar, o se’m llegeix com un tio o com una tia... però no ho sabria dir-t’ho, en realitat no ho sé, perquè penso que porto tan clar que no amago la meva identitat que se’m fa difícil” (Lou, 29, Pansexual, antropologia, La Selva)

En la mateixa línia, en Naim relata el contrast entre la seva experiència urbana —on disposava d’un entorn LGBT afí— i l’entrada en un context rural, que li ha generat una major sensació d’aïllament, però també una actitud més política:

“No, no se vive igual... A ver, tora vez es mi experiencia y creo que es diferente para cada persona, pero justamente porque en la ciudad yo tenía mi tejido social y mi entorno extremadamente LGTBI y era muy cómodo al final, a este nivel al menos. Pero claro, cuando llegas aquí estás muy fuera de la zona de confort, al principio yo tenía la imagen que todas las personas eran bolleras y no, es el estilo montañero, pero es mucho más heterosexual. Y es como una vuelta a la realidad que la mayoría y la norma es la heterosexualidad, entonces obviamente hay una sensación de estar solo, de no tener amantes ni relaciones, y luego hay una cosa de reafirmación política, de pensar que aquí me voy a imponer y no voy a dejar pasar ni una” (Naim, 34, Pansexual / Bollera, humanitats, comunicació i diferents feines, Pallars Sobirà)

Aquesta necessitat de reafirmació també pot **transformar les formes d’activisme**. Per a algunes persones, el fet de viure en un entorn rural ha comportat una implicació més directa en l’acció política:

“Potser sí que ara faig activisme, cosa que abans a la ciutat no havia fet, perquè tampoc havia tingut la necessitat.” (Lara, 32, Lesbiana/Bollera, Investigadora ambiental, Solsonès)

Cal destacar que la necessitat de reafirmar i visibilitzar la sexualitat varia segons la localització territorial. En comarques més allunyades i amb menor densitat de població, com el Pallars Sobirà, aquesta reafirmació pot tenir un caràcter més polític i de resistència. En canvi, en comarques més properes a grans nuclis urbans, com el Bages o La Selva, la visibilitat es pot gestionar amb altres eines, com la participació en espais d’activisme més organitzats o la mobilitat cap a entorns urbans.

En conclusió, la vivència de la sexualitat en entorns rurals es veu condicionada per la manca d'espais específics, el control social i la falta d'anonimat, elements que influeixen en les formes de visibilització i d'activisme diferenciant-les de les que es donen en contextos urbans. Tanmateix, lluny de situar-se únicament com a espais limitants, aquests entorns també poden afavorir vincles de proximitat i generar estratègies d'adaptació i resistència que qüestionen els imaginaris homogenis sobre la ruralitat i la dissidència sexual i de gènere.

5.7.3. Visibilitat i expressió de la sexualitat en l'entorn rural

La manera com les participants viuen i expressen la seva sexualitat en contextos rurals està condicionada per diversos factors socials, relacionals i territorials. Tot i les limitacions que poden derivar-se del control social o la manca d'anonimat, algunes opten per visibilitzar-se plenament, mentre que d'altres modulen aquesta visibilitat segons l'entorn o les persones amb qui interactuen.

Un grup important afirma que expressen la seva sexualitat de manera **totalment visible**. Per a elles, mostrar la seva identitat forma part de la quotidianitat i d'una actitud política de normalització i resistència:

“Sense cap mena de problema. A més, ara que conec ja més gent, a la que comences a parlar amb la gent... Per exemple, a la feina, gent que veus cada dia de seguida ja dic 'la meva dona, els meus fills', no per res, sinó perquè és la realitat, és la meva realitat, no diré 'la meva parella' per no dir si és home o dona, és una dona, i si no t'agrada et fots, és el teu problema si no t'agrada. És que al final, és com en tantes altres coses, si jo tinc una parella dona, a tu què t'importa? Per tant, ja t'ho faràs si tens un problema. Per tant, jo no li dono voltes ni em menjo el cap”. (Inés, 35, Bisexual, mestra, Cerdanya)

“Jo l'expresso lliurement, just ara abans d'arribar m'he estat fent petons amb la meva parella a baix al carrer, i si vingués al bar, també faria el mateix. Al final penso que allò personal és polític, i sí, anem pel carrer agafades de la mà i tan se me'n fot, i si em diuen alguna cosa, al final depèn del dia que tingui. Si tinc un dia violent i estic creuada... Uf! Mossego! Si no penso 'És igual, a palabras necias oídos sordos'” (Sandra, 29, Bollera, educadora ambiental i cambrera, Alt Camp)

“Jo ho visc amb naturalitat, jo penso 'si aquest tio ha portat les seves novies cada any per caramelles i és una merda de tio, amb unes actituds super masculistes, perquè jo no puc portar la meva parella i mostrar-me tal com soc?'” (Remei, 28, Pansexual/Lesbiana, ramadera, Bages)

La criança apareix com un element clau per algunes a l'hora de visibilitzar-se amb naturalitat, amb la voluntat de transmetre referents:

“A tot arreu igual. Per ara perquè és una qüestió que tinc unes criatures, això feia o no feia, però ara no vull amagar la realitat, i no vull que les nostres criatures vegin com que anem amb por, o amagades del que és” (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià).

Tanmateix, no totes les participants mantenen aquesta visibilitat de manera constant o en tots els espais. Algunes assenyalen que la seva **expressió es modula segons el context social o físic**, especialment en nuclis petits, com al Pallars Sobirà o Jussà, on la proximitat i el coneixement mutu poden generar més exposició:

“De vegades sí i de vegades no, depèn, si hi són els veïns o no perquè si no em veuen avui, em veuran al cap de dues setmanes... Sí que és veritat que a una festa major o si vas a un bar, doncs potser no em faré un petó allà mentre esperem la pizza” (Andie, 34, Lesbiana, professora, Pallars Jussà)

“Sí, sí... ens expresseu lliurement. És veritat que al final hi ha coses, hi ha mecanismes que et queden interioritzats... O sigui, m'hauria de veure jo des de fora, no? Per dir-t'ho ben bé... però depèn de quin em veïés potser diria que potser li deixo la mà a l'entrar o potser em tallo més, però en general intento bastant fer la meua. Em fa mandra que 15 tios es girin allà a mirar-te, em fa mandra sincerament...” (Isona, 32, Bollera, monitora esports i educadora social, Pallars Sobirà)

Altres participants subratllen la rellevància de **la família** en la vivència i expressió de la dissidència:

“Sí... és que jo tinc sort, perquè la meua feina també ajuda en això. És que jo soc bastant de visibilitzar-ho, dir-ho... Però amb la família per exemple sí que hi ha com tabú... perquè no em pregunten gaire. Però tampoc hi tinc gaire vincle, segurament en part això. Crec que no saben com tractar-me... és per tot... perquè potser si tingués un tipus de relació més heteronormativa sí que em preguntarien més”. (Georgina, 33, Bollera, Tècnica consell comarcal, Bages)

“Aquí vulguis o no, per molt que ho expressi obertament, no ho estic expressant obertament al cent per cent, perquè hi ha els meus avis... Per mi, haver d'amagar-me o no poder a un avi del poble dir-li ‘aquesta és la meua parella’, a mi això m'emprenya, que amb la resta no m'amago, però això fa plantejar-me si val la pena quedar-me aquí.” (Raquel, 24, Lesbiana, educadora social, Bages)

Aquestes experiències exemplifiquen com, tal com apunta Pascual-Bordas (2024), l'adultisme i la cisheteronorma es creuen dins l'espai domèstic i familiar, generant relacions de poder que poden restringir l'expressió identitària de les joves dissidents.

Per altra banda, **la parella** també pot jugar un paper determinant en la manera com es visibilitzen. La Lara explica que li agradaria ser més visible, però que ho evita per respecte a la voluntat de la seva parella:

“No. Sobretot per la meva parella. Si fos una altra parella o si ella volgués mostrar-se més, a mi m’agradaria viure més visiblement, la veritat. I més coneixent l’entorn sí, potser al principi hauria mirat una mica més, però ara ja no. A fora d’aquí sí que ens agafem de la mà i a vegades penso ‘a veure com serà la reacció de l’entorn perquè no coneixes el lloc’, i ara sabent com es mou la gent aquí doncs potser ho faria, però com tampoc ho faig no puc dir molt.” (Lara, 32, Lesbiana/Bollera, Investigadora ambiental, Solsonès)

A més, la visibilitat depèn en gran manera de l’entorn social i de l’espai on es troben les participants, que s’adapten a diferents contextos segons les persones presents:

“Sí. Clar que quan estic en espais més LGBTI i més feministes... Amb el grup d’amics, si és un ambient majoritari hetero i masculí sí que a vegades no estic gaire còmode”. (Georgina, 33, Bollera, Tècnica consell comarcal, Bages)

“Sí, hi ha espais on ho pots parlar més. Jo em sento més segura quan estic amb gent més cultivada, gent que ha viscut més, ha viscut en més llocs i vist diferents tipus de persona, crec que això fa que t’acceptin molt més. Els altres doncs potser callaran i no et diran res, i amb la gent més cultivada saps que pots comentar més coses, algun detall” (Maria, 32, Bisexual, Professora, Cerdanya)

“En general molt a tot arreu eh... perquè ja et dic que al nucli no hi ha avis. Però amb això dels avis, potser no em mostro tal com soc, potser en sopars o festes populars que els avis sí que hi són... Festes així, però normalment els avis no ronden gaire pel poble. Llavors generalment em moc de forma oberta en tot moment, però hi ha moments que evidentment no tant”. (Raquel, 24, Lesbiana, educadora social, Bages)

La vivència de la dissidència sexual, però no només depèn del context social o territorial, sinó també de la **intersecció amb altres dimensions identitàries i vitals**. L’Arlet destaca com la seva edat i situació afectiva actual li permeten viure la seva identitat d’una manera diferent a quan era més jove:

“Sí, però penso que el punt vital és important en això, no és el mateix tenir 21 que la meva edat i amb parella”. (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià).

D’aquesta manera, l’edat no només configura l’experiència individual sinó que també pot minimitzar la càrrega d’opressió vinculada a la dissidència sexual, transformant la manera en què es viu la identitat en l’entorn rural. Per això, la interseccionalitat és clau per comprendre que aquestes experiències no són homogènies sinó travessades per múltiples eixos identitàris i socials que s’interrelacionen (Rodó-Zárate 2015).

Les experiències recollides evidencien, en definitiva, que la llibertat per expressar-se afectivament i corporalment està fortament condicionada per l'espai i el context social. La visibilitat de les dissidències no és automàtica ni constant, sinó que es negocia segons la percepció de seguretat i la mirada de l'altre. En entorns petits, on els vincles personals són estrets, el control social pot ser més intens i afavorir l'autoregulació del comportament. Tal com assenyala Little (2017), la vigilància quotidiana pròpia d'algunes comunitats rurals genera dinàmiques que porten les persones a contenir certes expressions per evitar judicis o reaccions adverses. No obstant això, aquesta contenció no sempre implica submissió; per algunes participants, pot ser una forma subtil de resistència que qüestiona la norma i obre espais per a formes diverses d'expressar la identitat.

La visibilitat a través de l'aparença

L'aparença esdevé un element clau en la gestió de la visibilitat, ja que no només comunica la identitat, sinó que també serveix per posicionar-se dins la comunitat. Per a moltes, la comoditat i el benestar personal són prioritaris per sobre de les normes socials o codis de gènere establerts:

“Clar, jo diria que no però sí. O sigui, no la gestiono com a tal dient ‘vesteixo així perquè soc bollera i he d’anar així i amb el cabell curt’, però al final resulta que sí que vaig una miqueta així. És que és com vaig més còmoda”. (Lara, 32, Lesbiana/Bollera, Investigadora ambiental, Solsonès)

“Fins fa poc portava el cabell llarg, i des que me l’he tallat em sento més còmoda... m’agrada el cabell llarg, però el vaig alternant. Trobo que la gent et mira diferent. I amb la vestimenta també... sempre penso “ui això no m’ho poso que semblo hetero”. Però després conscientment tampoc perquè no m’agrada. Em poso la roba que em fa sentir més còmoda i ja està”. (Georgina, 33, Bollera, Tècnica consell comarcal, Bages)

“He canviat, però no per això, o sigui, per la muntanya. Perquè ara vaig amb roba més d'esport, perquè és més còmode i jo prioritzo anar còmode. Intento, que no sempre és fàcil perquè hi ha els estereotips de gènere a la societat... doncs procuro que els estereotips de gènere no m'afectin, i vaig amb el que m'agradi, i sense pensar, però clar, a vegades és inevitable”. (Abril, 33, Bisexual / Pansexual, mestra, Pallars Sobirà)

Més enllà de la comoditat, altres participants assenyalen **com la percepció de l'aparença pot variar segons l'entorn i el context social**:

“Jo crec que sí, però a la ciutat intento mudar-me una mica més, perquè sinó... En realitat és perquè soc una dona, perquè tinc col·legues agricultors que van a Valls fets una merda i ningú els hi diu res. Van amb les botes de treballar i tot bruts i la gent ja els identifiquen com agricultors o mecànics, però jo si vaig com vaig al corral, amb pantalons de feina i botes, em diran que soc una guarra. Que a vegades hi vaig eh, mai m’han dit res, però

penses que et miren com a pordiosera no com a pastora". (Ares, 34, Bollera, ramadera, Alt Camp)

"No em poso un aspecte femení en espais no segurs perquè atrau a homes, i em fa sentir incòmoda". (Sandra, 29, Bollera, educadora ambiental i cambrera, Alt Camp)

En altres casos, **l'aparença esdevé una forma explícita de resistència a les normes de gènere i una afirmació d'identitat:**

"A vegades m'agrada molt provocar una mica. És com que si s'esperen que tothom vagi vestit d'una manera, jo faré el contrari. Si per caramelles es pensen que encara que tingui el cabell curt, com soc una noia portaré la xarxa, doncs jo no em penso posar la xarxa". (Remei, 28, Pansexual/Lesbiana, ramadera, Bages)

"Vaig tallar-me el cabell i va ser molt alliberador. I la roba tampoc és que hagi canviat moltíssim d'estil, ja feia més temps que havia canviat d'estil de roba que de pentinat. Però amb el cabell sí que va ser com 'ara vull anar butch total', és amb el que em sento més a gust tant de cabell com de roba, i sí, m'agrada semblar bollera, i m'agrada que se'm pugui llegir de lluny, perquè penso 'quina feinada!', perquè a vegades les noies no sabem si estem lligant o què... jo és que soc com molt aturada en aquestes coses i penso, si ho semblo ja poso les coses més fàcils a l'altra d'entrada". (Belén, 28, Lesbiana, Educadora ambiental, Bages)

En definitiva, la gestió de la visibilitat i expressió de la sexualitat en entorns rurals és diversa i situada, variant segons context, relacions i seguretat. No és binària, sinó condicionada pel territori, vincles comunitaris i moment vital.

5.8. Dinàmiques socials i personals: entorn, oci i relacions sexoafectives

Aquest apartat exposa les dinàmiques socials de les participants en els entorns rurals, centrant-se en amistats, xarxa afí, oci i relacions sexoafectives. S'hi descriuen les relacions, els espais de trobada i les formes de lleure, així com els factors que afavoreixen els vincles afectius, destacant la seva importància en la vida diària i l'arrelament al territori.

5.8.1. Xarxes d'amistat i sociabilitat

Les xarxes d'amistat en l'entorn rural es construeixen i transformen al llarg del temps, condicionades per la proximitat física, els valors compartits i la implicació en activitats comunitàries. En molts casos, aquestes xarxes combinen vincles d'infància i adolescència

amb noves connexions sorgides de les experiències vitals actuals, com la maternitat, l'arribada a un nou poble o l'afinitat ideològica.

Així ho expressa l'Arlet, que explica com, amb el pas del temps, ha reforçat relacions preexistents i n'ha generat de noves a partir d'elements compartits:

"Tinc amistats de la infància i adolescència, i també de noves. He conegut gent nova i he ampliat relacions amb gent que potser no hi tenia tant vincle prèviament, però que ara hem fet vincle. Perquè comparteixes un discurs o una manera de pensar. Després també la maternitat uneix a les mares. Potser dels vincles que tenies que no eren gaire forts, si alguna ha sigut mare doncs potser t'uneixes una mica". (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià)

En el cas de persones nouvingudes, les xarxes sovint es teixeixen a partir d'espais compartits com l'escola o vincles prèviament establerts amb amistats que ja vivien a la zona. La Clàudia, per exemple, relata com les seves primeres relacions socials en el nou entorn rural han estat marcades per aquestes connexions inicials:

"Tenim un parell d'amics, que són una família que també van a l'escola, però clar, del poble no coneixem a més gent perquè tampoc portem gaire temps en aquest poble. De moment les amistats estan molt lligades a l'escola de l'altre poble i a la xarxa dels amics amb qui vam venir a viure, una xarxa que ells ja tenien, i hem anat coneixent per ells". (Clàudia, 35, Bisexual, Realitzadora Audiovisual, Cerdanya)

D'altra banda, algunes participants assenyalen que la proximitat en els entorns rurals facilita **una sociabilitat més ràpida**, tot i que limita les opcions per triar les amistats. La Raquel i la Mireia coincideixen a destacar com aquesta limitació d'opcions afavoreix la formació de grups socials més amplis, i de manera més espontània:

"Què passa? A la ciutat ets selectiva a l'hora de triar les amistats, i aquí no pots ser tan selectiu perquè et quedes sol i clar evidentment una colla que et pot caure bé a tothom... Però llavors ens ajuntem molt tots per sentir-nos bé una mica... I anem inclús als Pirineus, per exemple, per Sant Joan ens movem els 40 joves del poble i anem al Pirineu..." (Raquel, 24, Lesbiana, educadora social, Bages)

"L'entorn social, la colla d'amics és molt àmplia, potser ara no et fas tant amb aquesta colla i et fas més amb uns altres, depèn del dia i del moment, pots variar... i ningú et mira malament. Jo he anat a prendre alguna cosa sola i després afegir-se gent a la meua taula. Surto i sé que algú em trobaré. O pel grup diem 'que hi ha algú al bar?' i després ve gent. Sí que és veritat, que quan no utilitzàvem tant el mòbil, tu ja sabies el dia i hora que tothom estava al bar, sabies que diumenge a la tarda a les 4 ja hi havia la gent al bar. Ningú es deia res, però tothom es veia allà. I és una cosa que em va agradar molt". (Mireia, 35, Lesbiana, geògrafa, Bages)

Sandra i Naim també descriuen aquest procés com una xarxa en creixement continu:

“Doncs al final quan érem 12 anaves coneixent gent a través d’aquesta gent, i també vivia algun infant, i aquest fet fa que doni vida i vinguin més famílies, i et fa obrir a un altre sector de gent. També la gent de les cases veïnes porten col·legues, i al final és com espiral que es va fent gran i cada cop vas coneixent més gent i més gent i vas fent xarxa”. (Sandra, 29, Bollera, educadora ambiental i cambrera, Alt Camp)

“Cuando llegué conocía dos personas, que no era super amiguis tampoco, pero a partir de ellas fui conociendo a más gente, luego conocí a gente de la asociación y al final fue mucho más rápido de lo que piensas cuando llegas a un sitio rural, porque no hay mucha gente... Pero en el Pallars hay mucha gente joven con cierta visión política, y al final, va muy rápido, y conoces a todo el mundo muy rápido”. (Naim, 34, Pansexual / Bollera, humanitats, comunicació i diferents feines, Pallars Sobirà)

En el cas de les persones que arriben a un entorn rural sense tenir-hi vincles previs, **la participació en activitats comunitàries i l’ús dels serveis locals esdevé una via fonamental per establir relacions socials i construir sentit de pertinença**. Espais com bars, botigues, piscines, casals populars, centres socials o activitats culturals i esportives actuen com a punts de trobada que faciliten la sociabilitat i l’arrelament al territori. La Lara explica com la seva xarxa d’amistats s’ha anat teixint a partir d’aquests espais col·lectius i de la feina, en un procés gradual, però significatiu:

“Tinc amistats bàsicament de la feina que han vingut aquí, també tinc algú que no és de la feina i és d’aquí el poble, gent del casal popular, de l’associació, també estic en una batucada i quedem per tocar i després anem a prendre alguna cosa...” (Lara, 32, Lesbiana/Bollera, Investigadora ambiental, Solsonès)

Aquest tipus de participació no només genera noves connexions, sinó que també ajuda a trencar amb l’aïllament inicial:

“A veure, hem anat coneixent gent a través dels amics i de l’escola... Ara, em volia apuntar a ceràmica, i finalment l’any que ve hi aniré. Tinc ganes de fer més coses, volia fer ioga i taitxí, però sempre són hores que per logística familiar no em van bé. Vull dir que encara no ho he provat, però tinc ganes de fer coses i conèixer gent”. (Inés, 35, mestra, Cerdanya)

“No ho sé, a partir d’aquestes masies, del futbol, hi ha diferents llocs... A Girona hi ha diferents espais, hi ha un CSO on ens trobem bastant, o sigui, hi ha un mapa com ja fet de llocs... També tenim un grup de WhatsApp i de Telegram de persones afins que ens compartim propostes i informacions. Tot en aquesta línia LGTBI”. (Lou, 29, antropologia i formació, La Selva)

Aquest procés de creació de vincles socials adquireix una rellevància especial en el cas de les participants que arriben soles a un entorn rural. Quatre d’elles relaten haver iniciat aquesta etapa sense cap connexió prèvia amb el territori ni amb la comunitat. Tot i això, a través de la feina, l’activisme o la implicació en activitats col·lectives, han construït relacions significatives que han afavorit el seu arrelament i han contribuït a generar una vinculació amb el lloc que va més enllà de la mera residència.

La Georgina exemplifica aquest procés, posant èmfasi en el paper de la interacció quotidiana en espais públics com a eina per conèixer gent i establir relacions:

“He conegut gent concs el bar, l'ateneu del poble... Les botigues i piscina del poble... No he utilitzat cap aplicació”. (Georgina, 33, Tècnica consell comarcal, Bages)

L'activitat associativa és clau per establir vincles, ja que permet connectar amb persones amb valors i interessos similars. La Rita i l'Abril destaquen com la seva implicació en col·lectius els ha facilitat crear noves connexions:

“Doncs a través del col·lectiu feminista i de Voliaina, és que és molt petit aquí dalt. Quan coneixes a unes, després ja coneixes els altres i la final acabaves compartint un espai o altre”. (Rita, 31, educadora social, Pallars Jussà)

“Com ens hem conegut? És que ni ho sé, o sigui una a través d'una altra... Clar, jo estava en un col·lectiu feminista a l'Alt Urgell, i ja sabia que existia l'associació d'aquí... i no ho sé, un dia vaig demanar un contacte a algú, i llavors un altre dia, en una festa a Sort, em vaig trobar una noia i em va dir 'jo estic a la Geganta Desperta, vine a la reunió!', i va ser així... Després també, a una casa hem fet festes allà, i la gent de la casa algunes són de col·lectiu... Llavors vas a un lloc, vas a un altre i vas coneixent gent...” (Abril, 33, mestra, Pallars Sobirà)

D'altra banda, algunes participants subratllen que les amistats no es fonamenten només en la proximitat, sinó també en **afinitats compartides**. Naim i Rita expliquen com han redefinit les seves xarxes d'amistats, prioritzant vincles basats en valors compartits:

“Es verdad que he ido seleccionando... Antes me relacionaba con más personas, o con personas que quizá no tenía tanta afinidad, y ahora empiezo a tener una red donde la gente realmente tiene más afinidad, ya sea política o ideológica, o de sexualidad y de género... entonces, es poco a poco pero a la vez es bastante rápido. No sé si es por el entorno o por yo, o por las dos cosas, porque si no buscas tampoco encuentras” (Naim, 34, Pansexual / Bollera, humanitats, comunicació i diferents feines, Pallars Sobirà)

“Aquí havia tingut la meua colla d'amics i amigues. O sigui, tenia una xarxa social molt poc renovada, perquè ara quan hi he vingut a viure, he hagut de refer-la una mica perquè és allò que dius 'Ui! meua després de tants anys!'. I clar, precisament a nivell d'identitats i de processos polítics personals estava a un punt molt diferent de tota la colla que havíem compartit tants estius”. (Rita, 31, Bisexual, educadora social, Pallars Jussà)

Tanmateix, algunes han expressat **dificultats per trobar amistats** la qual cosa les ha portat a dependre més de les xarxes establertes en altres llocs:

“És una mica el peix que es mossega la cua, perquè si vaig a Barcelona, no acabo fent amics aquí, però la majoria de la meua generació, que érem unes 50 persones, jo crec que s'han quedat unes 3 o 4 persones, és molt bèstia el que passa aquí, però clar, tothom marxa a estudiar fora i la majoria de gent es queda on ha estudiat. Llavors, doncs d'aquests 3 o 4 no compartim afinitats llavors els amics que tinc aquí són la majoria gent que ha vingut de ciutat”. (Andie, 34, Lesbiana, professora, Pallars Jussà)

Per altres, les amistats són principalment per persones que han vingut també de fora:

“El meu entorn social és gent d'altres llocs de Catalunya que han vingut aquí. En canvi, a l'Alt Urgell sí que vaig conèixer molta més gent de l'Alt Urgell de sempre, o que potser havien tornat després d'estudiar fora. Però, en canvi aquí tota la gent és de fora. No conec ningú que sigui del Pallars, que hagi marxat i tornat... És que no sé on són. Jo no tinc amistats que siguin del Pallars!” (Abril, 33, Bisexual / Pansexual, mestra, Pallars Sobirà)

“La majoria són gent com nosaltres, però que porten més anys. Sí que hi ha una noia que és d'aquí, que ha viscut molt temps fora i fa pocs anys que ha tornat, però és de les poques. La majoria és gent que ha vingut de fora com nosaltres” (Inés, 35, Bisexual, mestra, Cerdanya)

En resum, les xarxes d'amistats en l'entorn rural es formen influïdes per la proximitat, els valors comuns i les activitats comunitàries. Algunes participants conserven vincles d'infància, mentre que altres en generen de nous a través de la quotidianitat.

5.8.2. Xarxa afí a l'entorn rural

La possibilitat de comptar amb una xarxa d'amistats afins a l'entorn rural és un element clau per al benestar i la sensació d'arrelament. En aquest sentit, les participants presenten una realitat diversa: algunes tenen amistats afins properes, mentre que altres en tenen poques o cap. Per a les que sí, aquesta xarxa de suport i afinitat resulta fonamental, com destaca Naim, que la considera essencial:

“Tengo entorno LGTBI, y para mi es importante... Uf, es que sinó hubiera sido muy duro! Ya sigue siendo difícil, creo que yo no podría estar sola en un entorno heterosexual... que no creo que exista eh, pero hubiera sido difícil, y aquí sigue siendo difícil a veces... Porque claro, salir de Barcelona que estaba en el 'gueto LGTBI' y casi nunca tener relaciones de amistad o no con tios cis y heterosexuales, o tener amigas tías heterosexuales, pero mucho menos que personas trans o bolleras, y venir aquí y que la proporción se cambia totalmente... A veces es complicado y creo que para mí era muy importante encontrar un círculo de gente LGTBI” (Naim, 34, Pansexual / Bollera, humanitats, comunicació i diferents feines, Pallars Sobirà)

Altres, com la Rita i la Isona, tot i tenir menys xarxa afí que a la ciutat, han pogut construir vincles significatius a través de la participació en col·lectius feministes:

“Sí, en tinc, però molt menys que a Barcelona, les he conegut a través del col·lectiu feminista, és que és molt petit aquí dalt. Quan coneixes a unes, després ja coneixes els altres i la final acabaves compartint un espai o altre”. (Rita, 31, Bisexual, educadora social, Pallars Jussà).

“Sí, és allò que vas a llocs i resulta que aquesta persona és LGTBI, o resulta que aquesta és del grup feminista, resulta que es fa no sé quina activitat d'això... i al final, a poc a poc hem fet un grup. Un grup d'escalada, que va sorgir així com amb la conya, també un grup que ara ha ocupat una casa aquí, no sé, és allò que vas sorgint i vas fent xarxa” (Isona, 32, Bollera, monitora esports i educadora social, Pallars Sobirà)

El Pallars Sobirà i el Pallars Jussà, com a territoris de muntanya amb poca població i dispersa i una orografia irregular, poden dificultar l'accés a espais comuns o trobades espontànies. Malgrat això, la presència de col·lectius feministes ha afavorit la creació de xarxes afins.

Per altra banda, algunes participants expliquen que només tenen alguna amistat afí o bé persones conegudes amb qui mantenen relacions més superficials o esporàdiques. Com explica la Georgina:

“No gaire... És que és això, no hi ha ningú. Manresa també en aquest sentit és un poble. Que s'identifiquin i es reivindiquin tinc una col·lega només... Però sí que crec que a poc a poc en aquests últims temps s'han anat introduint a la colla alguna persona LGTBI. Però d'ara, perquè quan vaig tornar de Quito fa 6 anys, on allà totes les meves amigues eren lesbianes, va ser un xoc aterrar aquí i veure l'entorn tan heteronormatiu, ara potser s'ha anat obrint una mica” (Georgina, 33, Bollera, Tècnica consell comarcal, Bages)

Altres, com la Clàudia i la Mireia, relaten que tot i conèixer algunes persones dissidents, els vincles no han anat més enllà:

“Coneixem algú... Hem conegut una parella que una d'elles sempre ens diuen de quedar per sopar i tal, però no hem acabat de fer-ho mai, i sempre que la veig m'ho recorda, però no acaba sortint mai. I coneixem una altra parella de dones, però no ens hem fet amigues ni res encara. Així amigues properes no en tenim aquí. Sí que en tenim a Barcelona, però aquí de moment no”. (Clàudia, 35, Bisexual, Realitzadora Audiovisual, Cerdanya)

“A veure, dins de la colla que som 20 persones no hi ha cap que sigui LGTBI, però sí que és veritat que coneguts sí. Dins del poble que puguis estar prenent alguna cosa al bar i diguis ‘aquestes dues són parella’, això sí, o estar a la piscina i que també hi hagi algú LGTBI, però viuen a altres llocs i venen al poble perquè la piscina és més tranquil·la, o tenen algú conegut”. (Mireia, 35, Lesbiana, geògrafa, Bages)

En zones com la Cerdanya, amb molta dispersió i un fort pes de la segona residència, els vincles poden ser més esporàdics i difícils de consolidar, fet que es reflecteix en la manca de relacions pròximes que la Clàudia expressa.

Finalment, algunes participants destaquen que no tenen cap amistat LGBT en l'entorn rural on viuen. L'Andie, per exemple, subratlla la diferència d'amistats amb Barcelona:

“Jo no tinc cap amiga lesbiana aquí, ni una. En canvi, a Barcelona la majoria d'amigues són lesbianes, bisexuals o trans, canvia molt!” (Andie, 34, Lesbiana, professora, Pallars Jussà)

Davant aquesta absència, algunes expressen la **necessitat de trobar xarxes afí**. La Remei, per exemple, expressa sentiment de solitud:

“I tant! Per favor! És que et sents molt sola en aquest aspecte aquí en això. Perquè no pots compartir el mateix, és difícil en aquest aspecte sí...” (Remei, 28, Pansexual/Lesbiana, ramadera, Bages)

I Lou destaca la importància de compartir un llenguatge i unes experiències comunes per crear vincles més profunds:

“Sí perquè hi ha coses que no cal parlar-les, tens un llenguatge comú i semblant, compartir una mirada semblant, sobre el disseny, sobre els cossos, i alhora també compartir les problemàtiques que vius, també esdeveniments on et pots sentir amb més seguretat, espais alternatius... Sí, per a mi és important.” (Lou, 29, Pansexual, antropologia, La Selva)

Per altra banda, les necessitats canvien segons l'etapa vital i algunes participants destaquen la necessitat de tenir una xarxa afí, davant la **manca de referents de famílies no heteronormatives**. L'Arlet, tot i no haver tingut la necessitat de tenir un grup de persones LGBT fins ara, reconeix que en un futur haurà de plantejar-se com afrontar-ho:

“De moment no ho he trobat a faltar, ni una necessitat, si seguim aquí sí que em plantejo com funcionarà la nostra família en llocs de famílies on siguem l'única família LGTBI. A l'escola ara és petita i estem en una associació de famílies, que té bastants socis per ser d'un municipi petit, i hem fet activitats i tal, però sempre és amb gent que ja coneixem... Quan toqui anar a l'escola, ja veurem...” (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià)

La Mireia i la Inés també comparteixen la preocupació per la manca de referents, destacant la importància d'oferir models diversos de famílies als seus fills:

“Sí que és una cosa que jo sempre he pensat que em preocupa pel nen... Quan ell demani per què té dues mares i li vulguis dir 'igual que no sé qui', doncs no hi ha ningú, no té referents. I això és una cosa que fa temps que dono voltes, que ell no tindrà referents, a l'escola no hi ha ningú més tampoc...” (Mireia, 35, Lesbiana, geògrafa, Bages)

“Sí que m'agrada tenir amistats LGTBI, perquè hi ha coses que no és el mateix que ho parlem tu i jo que ho parli amb una persona hetero. I també com a model, perquè els meus fills vegin que hi ha altres infants que tenen dues mares també” (Inés, 35, Bisexual, mestra, Cerdanya)

Tot i que per a moltes participants és important tenir un grup d'amistats LGBT com a espai d'identificació i suport, per a d'altres aquesta no és una necessitat fonamental. En aquests casos, emergeix una mirada més interseccional, que situa altres eixos d'identificació —com la **coincidència ideològica**, o la manera d'entendre la dissidència— per damunt de la

identitat sexual o de gènere en si mateixa. Així, es mostra que les relacions afectives no es basen només a pertànyer a col·lectius identitaris, sinó que també es formen a partir de valors compartits, activitats i creences comunes.

La Isona i la Rita exemplifiquen aquesta perspectiva, posant l'accent en **la importància de compartir una mirada política i transformadora més que la pertinença a un col·lectiu identitari**:

“Sí, però al final no és tan LGTBI, o sigui, a mi no em serviria estar amb uns gays de l'Eixample, no sé com, dir-ho... Que no és només ser LGTBI, sinó compartir altres maneres i altres idees... Necessito que ho comparteixin des d'un punt de vista polític, no? És una casualitat que aquí hi ha gent amb qui parlem de temes i amb qui, hòstia, diem 'estem en la misma onda, no?'. Que potser no és una persona LGTBI, sinó que és una persona hetero, però sí que té unes idees semblants... Vull dir, m'agrada tenir un entorn que entengui perquè algunes persones escollim ser dissidents sexuals o de gènere, i que elles, en certa manera, també ho entenen i aposten per això”. (Isona, 32, Bollera, monitora esports i educadora social, Pallars Sobirà)

“Per mi, de fet, el col·lectiu feminista era molt més important, perquè era un eix vertebrador de la meua militància, però aquí està molt separat el que és el col·lectiu feminista i el col·lectiu LGTBI, i llavors dins el col·lectiu feminista estem algunes persones que no som heterosexuales o que ens definim o qüestionem les identitats, però no sé a mi si em dona per començar a fer dues militàncies separades sinó que aportar tota la reflexió de la interseccionalitat i identitat de gènere en el col·lectiu feminista. Tot i així sí, trobo a faltar una mica el moviment transfeminista i bollo de Barcelona” (Rita, 31, Bisexual, educadora social, Pallars Jussà).

La connexió personal, més enllà de les identitats, és també valorada per Abril i Gaia:

“A veure, no és molt important, però està guai, m'estic adonant que m'agrada, perquè així puc estar més lliurement i puc conèixer més gent afí i tot això, saps? L'important és tenir un vincle amb la gent, però no cal que siguin a la LGTBI...” (Abril, 33, Bisexual / Pansexual, mestra, Pallars Sobirà)

“Per a mi és important tenir un grup d'amistats, és igual la identitat, mentre em respectin i es comportin...” (Gaia, 32, Queer, diferents feines, Baix Camp)

En resum, les xarxes d'amistats afins són un element clau per al benestar de les participants, tot i que la seva presència a l'entorn rural és desigual. Algunes han trobat cercles LGBT o feministes que els proporcionen suport i identificació, mentre que d'altres expressen solitud o dificultats per establir vincles profunds. A més, per algunes, la proximitat ideològica i política pesa més que la coincidència identitària.

5.8.3. Oci i temps lliure

Les pràctiques d'oci i temps lliure no només aporten benestar personal, sinó que també funcionen com a espais de socialització, arrelament i compromís amb el territori. Diversos estudis indiquen que les persones joves valoren l'oci no des d'una perspectiva estrictament hedonista o evasiva, sinó com un espai per a la construcció d'identitats, el benestar emocional i la relació social (Rodríguez Bravo, et al., Marí-Klose i Escapa 2023). Així, l'oci deixa de ser només "temps lliure" per esdevenir un lloc on es creen relacions, comunitats i fins i tot formes de resistència o expressió política.

Les activitats d'oci descrites per les participants reflecteixen una vivència rica i diversa que integra pràctiques individuals, relacions socials i compromís amb l'entorn, mostrant-ne així la complexitat i la rellevància en el context rural. Una de les dimensions més destacades és la connexió amb la natura, que sovint actua com a eix vertebrador del temps lliure i com a forma de vinculació amb el territori.

Aquest vincle es manifesta en **activitats com caminar, observar el paisatge, fer esport o simplement passar temps a l'aire lliure**, sovint en companyia d'amistats:

"Pues gracias a la montaña voy mucho a caminar, también he empezado a escalar un poco, no mucho aun pero sí, con las amigas, ahora va a empezar la temporada de esquí... Aquí tienes muchas estaciones de esquí!" (Naim, 34, Pansexual / Bollera, humanitats, comunicació i diferents feines, Pallars Sobirà)

"Caminar, llegir, fer fotografies... Sempre porto la càmera de fotos aquí a la motxilla i m'agrada caminar i fer fotografies". (Cel, 25, Pansexual, Comercial, Ripollès)

Per a algunes participants, aquest tipus d'oci a l'aire lliure es combina amb una sociabilitat pausada i quotidiana, fortament vinculada a les tasques del dia a dia i als espais rurals habitats, com posa de manifest el testimoni de l'Ares:

"Quan quedem amb les amigues anem a fer llenya, a l'hort, el galliner, i aquesta és la sociabilitat que a mi m'agrada, o dir 'anem a mirar no sé què' i aprofitar l'estona per estar juntes. I no sé si això en un altre entorn es donaria, i ara mateix m'agrada que sigui així i aquí. A mi la sociabilitat aquesta d'anar a fer birres... Un dia hi vaig, però cada tarda a mi no em posis allà perquè em moro. No és el tipus d'oci que a mi m'agrada, jo prefereixo estar amb les cabres llegint al bosc, i tranquil·la". (Ares, 34, ramadera, Alt Camp)

L'experiència de l'Ares reflecteix una forma d'oci fortament arrelada al territori i a l'espai habitat. En entorns amb el poblament disseminat, com pot ser el cas de moltes zones de l'Alt Camp, les activitats vinculades a la terra, l'hort o els animals poden ser una extensió

natural de la quotidianitat. El tipus d'assentament rural —habitatge aïllat o masia— pot contribuir a una sociabilitat menys influenciada per espais públics o comercials. A més, l'oferta natural del territori, amb estacions d'esquí o rutes de muntanya, condiciona les pràctiques d'oci, oferint possibilitats específiques que difícilment es podrien dur a terme en altres zones rurals sense aquest entorn.

En segon lloc, **socialitzar** és una altra de les pràctiques d'oci destacades. Aquestes interaccions es produeixen principalment en espais com bars, festes locals i altres trobades informals. L'Arlet, per exemple, destaca els moments de lleure compartits amb la família, que formen part del seu dia a dia al territori on viu:

“El que tenim és temps d'oci en família, i intentem anar a algun espectacle, sobretot al carrer perquè ara són molt petits i intentar anar a veure persones que no estan aquí, passegem, anem al parc, a la mar...” (Arlet, 32, Metgessa, Montsià)

Més enllà de socialitzar, algunes participants posen èmfasi en el valor de l'oci com a espai de desconexió i autocura. Per a la Georgina, el temps lliure és una manera de sostenir l'equilibri emocional i recuperar espais propis:

“Uf... temps lliure? A part de militar, també anar al bar, ho faig bastant, no ho sé... també intento escapar-me una mica, anar al mar, estar amics i amigues, els meus pares... També faig ioga i esport. La majoria de coses les faig a Manresa” (Georgina, 33, Tècnica consell comarcal, Bages)

En el seu cas, la proximitat a una ciutat mitjana com Manresa facilita la mobilitat i permet combinar activitats en l'entorn rural i urbà. Aquesta ubicació privilegiada amplia les opcions de lleure i contrasta amb altres territoris més aïllats, on les oportunitats per socialitzar són més limitades. Així ho expressa la Lara, que viu en una zona amb una oferta nocturna molt reduïda:

“De nit no hi ha gaire cosa. Els dijous al bar del poble, i potser t'estàs una estona més fins que tanquen, però és que no hi ha res més i allargues i a les 2 cap a casa.” (Lara, 32, Investigadora ambiental, Solsonès)

En tercer lloc, el temps lliure també pot esdevenir un espai **d'implicació política i social**. Per a diverses participants, la militància és una forma d'oci significatiu que permet connectar amb la comunitat i amb el territori. Naim, per exemple, combina la seva participació en un col·lectiu transfeminista amb interessos personals com la ceràmica:

“También hago cerámica, a parte también todas las actividades de militancia, ya que estoy en el colectivo transfeminista”. (Naim, 34, grau en humanitats i en comunicació, actualment a l’atur, Pallars Sobirà)

Altres, com la Georgina i la Belén, també assenyalen la seva implicació en espais col·lectius com a part fonamental del seu dia a dia:

“Doncs milito aquests col·lectius populars a Manresa” (Georgina, 33, Tècnica consell comarcal, Bages)

“Estic a l’escola popular i m’ho prenc tan seriosament com la feina” (Belén, 28, Educadora ambiental, Bages)

Encara que l’activisme es desenvoluparà més endavant amb més profunditat, cal destacar aquí com, per a moltes d’elles, l’oci i l’activisme s’entrellacen. Aquestes pràctiques col·lectives no només responen a una voluntat de transformació social, sinó que també generen espais de trobada, suport mutu i construcció comunitària, reforçant així el sentiment de pertinença i arrelament al territori.

En quart lloc, **les experiències d’oci vinculades a la participació comunitària** són diverses: mentre algunes participants s’impliquen activament com a forma d’arrelament i convivència, altres es desvinculen parcialment o totalment, influïdes per factors personals i socials. Per exemple, la Irina destaca la seva participació en festes locals com un moment de gaudi i connexió social:

“A les festes hem anat a totes i molt bé. La setmana passada també va ser el Cavatast i fantàstic” (Irina, 34, Lesbiana, psicòloga, Alt Penedès)

Aquestes formes de participació activa conviuen amb altres vivències més puntuals o condicionades. En alguns casos, la manca d’una oferta específica per a persones joves pot limitar les opcions d’oci. Malgrat això, la dimensió social i relacional d’aquestes activitats, així com els vincles amb la comunitat, poden afavorir la participació, com explica la Maia:

“Una mica sí, vaig al forn de pa, a la botiga de menjar, al bar, amb la iaia vaig amunt i avall també... El bar, la botiga... però no hi ha un lloc concret que hi vagi molt o que faci alguna activitat. És que aquí fent més activitats per la gent gran que per a joves... també clar, hi ha 4 vegades més de iaies que de joves... Però sí que sempre que fan alguna cosa hi vaig, ja sigui amb la iaia, o si pugen amigues... és que hi va quasi tothom, el que seria estrany és que no hi anés”. (Maia, 32, Lesbiana, Tècnica Comptable, Ribera d’Ebre)

La falta d’oferta juvenil específica fa que sovint calgui crear noves maneres i espais per establir vincles. Però no totes les participants se senten vinculades a l’oci comunitari; algunes s’hi mostren distants o ambivalents quan no s’hi reconeixen o no s’hi troben

còmodes. En aquests casos, la participació pot ser indirecta, com ajudar a organitzar activitats sense assistir-hi, com fa la Remei:

“Jo ajudo a muntar tota la Festa Major d'estiu i d'hivern del poble, però no vaig a cap acte perquè no m'hi sento gaire a gust. [...] Fa poc al municipi han fet una iniciativa amb una dinamitzadora juvenil per fer activitats pels joves. Aquí sí que he ajudat molt a l'ajuntament, passant-los idees que no em deixen fer al poble”. (Remei, 28, Pansexual/Lesbiana, ramadera, Bages)

Algunes expliquen que participen poc perquè no tenen un grup d'amistats al poble, cosa que dificulta la seva implicació i els provoca incomoditat o sensació de desconexió:

“No... És que tampoc tinc amb qui anar... Bé, aquest any vaig anar al bingo, això sí, amb la meua companya, i va ser *un canteo que lo flipas!*, perquè a més és negra ella i no vegis... Totes les senyores la miraven amb una cara... És que pobres no estan preparats per això eh!” (Ares, 34, Bollera, ramadera, Alt Camp)

Per a algunes, la relació amb les activitats locals és ocasional i es dona de manera esporàdica, sovint condicionada per la disponibilitat o l'interès puntual:

“Sí, hi faig vida, però tampoc hi ha tanta vida... De vegades, però no gaire, és que també es fan a l'agost les festes i a l'agost jo tinc vacances i normalment marxo. Però si es fa el dinar de carnestoltes doncs hi vaig, si es mata el porc doncs també”. (Andie, 34, Lesbiana, professora, Pallars Jussà)

En definitiva, Les pràctiques d'oci i temps lliure en l'entorn rural combinen benestar personal, socialització i arrelament al territori, amb una forta vinculació a la natura i activitats a l'aire lliure. Aquest temps lliure també inclou la participació en espais socials i comunitaris, així com l'activisme polític que reforça la pertinença.

5.8.4. Relacions sexoafectives

Les relacions sexoafectives en entorns rurals s'adapten a les particularitats pròpies d'aquests contextos, com la distància, la visibilitat i les limitacions geogràfiques. Aquest apartat exposa les estratègies de les participants per construir vincles sexoafectius en espais amb opcions limitades. Tot i les dificultats, aquestes relacions són fonamentals per a l'arrelament i el desenvolupament personal.

En primer lloc, la **dificultat per establir relacions sexoafectives** en zones rurals és una experiència compartida per a moltes. La baixa densitat de població dificulta la creació de

vincles sexoaffectius, especialment fora de la norma heterosexual. Com relata Naim, que viu al Pallars Sobirà, el fet de moure's sempre en els mateixos espais i conèixer tothom condiciona profundament les possibilitats relacionals:

“Para mí, el tipo de relaciones y el nivel de monogamia es muy difícil. Las gestiones son diferentes, y los espacios donde te mueves son siempre los mismos, siempre ves a la misma gente. En una ciudad, si quieres, puedes cambiar de espacios o compartir-ne de diferentes. Aquí, en cambio, es más complicado encontrar a alguien que realmente te corresponda o que piense como tú. Todo el mundo se conoce, y no necesariamente hay un nivel de comunicación que facilite ciertas dinámicas, no solo en la sexualidad, sino también en las relaciones no monogámicas” (Naim, 34, Pansexual / Bollera, humanitats, comunicació i diferents feines, Pallars Sobirà)

De manera similar, la Carlota i la Sandra, residents al Montsià i l'Alt Camp, coincideixen en la percepció que establir vincles sexoaffectius és més difícil en els entorns rurals on viuen:

“Socialitzar i conèixer gent LGTBI en el dia a dia és més difícil que conèixer persones heterosexuales, bàsicament per una qüestió de número i percentatge. Trobo que és gairebé impossible desenvolupar la part afectiva en aquest àmbit. A nivell social, sí que puc establir relacions, t'agradarà més o menys, però són les opcions que hi ha. Però, sobretot, el que em preocupa més és la part afectiva i sexual, que veig com un impediment fort en un entorn rural”. (Carlota, 34, Queer, professora, Montsià)

“Quan vaig arribar aquí jo venia amb la consciència urbana, i clar, va arribar un moment que no hi havia gent amb qui socialitzar de forma sexual, i en aquest moment vaig entrar una mica en crisis, perquè pensava ‘com ho faig?’ [...] No hi ha ningú més al voltant, com ho fem? Socorro!” i a vegades encara ho penso tot això eh, a mi em falta socialització” (Sandra, 29, Bollera, educadora ambiental i cambrera, Alt Camp).

Per superar la manca d'oportunitats en entorns rurals, algunes participants recorren a estratègies com **desplaçar-se a ciutats o usar aplicacions digitals**. La Raquel, del Bages, destaca Tinder com una eina clau per ampliar el seu cercle social més enllà del poble:

“Al poble el Tinder és molt important. De fet, la meua parella la vaig conèixer per Tinder. Jo no era gaire de Tinder, no va gens amb mi, però al final... A la ciutat no, tu vas a Girona i no necessites Tinder, però quan vius aquí... És una altra manera perquè si no aquí no coneixes a gent”. (Raquel, 24, Lesbiana, educadora social, Bages)

L'ús d'aplicacions digitals com Tinder reflecteix la necessitat d'ampliar l'abast geogràfic més enllà de l'entorn rural, especialment en territoris dispersos. Això mostra com el tipus de territori condiciona la manera de construir i mantenir relacions sexoaffectives. Tot i això, la Sandra i l'Andie assenyalen que les distàncies i la manca de diversitat en entorns rurals dificulten l'ús d'aquestes aplicacions:

“Per conèixer gent jo ho vaig intentar i em vaig descarregar Tinder, [...] no hi havia *feeling*, quan em contestaven ja ni sabia de què anava la conversa. En aquest punt, vaig tenir enveja de la gent de Barcelona, pensava ‘vosaltres que sortiu al carrer i podeu conèixer a 3 milions de persones, i jo que visc, que no hi ha ningú, no em funciona?’” (Sandra, 29, Bollera, educadora ambiental i cambrera, Alt Camp)

“La veritat que el Tinder és una ‘putada’ perquè el radi que et dona és en línia recta i aquí en línia recta pot significar una vall, o sigui que ell et diu que estàs a 30 km, però igual n’estàs a 75 km, però clar també és una ‘putada’ estar al Tinder perquè hi ha molt ‘cotilleo’, imagina’t que vols tenir un rotllo d’una nit i després et vas trobant aquella persona a cada cantonada”. (Andie, 34, Lesbiana, professora, Pallars Jussà)

Aquestes limitacions han impulsat moltes participants a **buscar vincles sexoafectius fora dels seus entorns immediats**, establint connexions amb persones d’altres ciutats o a través d’aplicacions digitals:

“A ver, la relación sexoafectiva vive en el Llobregat, no vive aquí primero. Segundo, si que tuve una relación con una persona, una relación sexoafectiva, no voy a usar el término ‘pareja’, ¿vale? Pero sí que tuve una relación sexoafectiva con una persona des de julio del año pasado a mayo de este año, que vive aquí... y reciente tuve como una ‘relación’ o no se como decirlo que vive aquí también. Pero sí que creo que desde el principio sabía que habría pocas posibilidades, porque es bastante más complicado...” (Naim, 34, Pansexual / Bollera, humanitats, comunicació i diferents feines, Pallars Sobirà)

“Sí, és de Manresa, feia 3 o 4 anys que érem col·legues, i després de cop i volta va sorgir el que va sorgir, i ara és molt maco tot. Però és això, la coneixia de Manresa, de la militància, ens trobàvem a les assemblees i festes, i érem del mateix grup d’amics de militàncies”. (Remei, 28, Pansexual/Lesbiana, ramadera, Bages)

Aquesta necessitat de mantenir vincles fora dels seus entorns rurals és també compartida per altres, com l’Andie, l’Ares i la Isona, que mantenen relacions sexoafectives amb persones de Barcelona, fet que comporta el desplaçament periòdic a la ciutat:

“Ara mateix tinc una relació no monògama amb una persona de Barcelona i clar, hi vaig sovint, potser dos o tres cops al mes...” (Andie, 34, Lesbiana, professora, Pallars Jussà)

“Ara a Barcelona hi vaig una mica més per aquesta companya o parella amb qui ens estem veient, i m’agrada eh, perquè és com que vaig a consumir oci”. (Ares, 34, Bollera, ramadera, Alt Camp)

“A veure a Barcelona hi tinc la família i la parella i clar, sempre acabo baixant, eh? Que si no... perquè la meva parella viu allà, sinó no baixaria gaire crec”. (Isona, 32, Bollera, monitora esports i educadora social, Pallars Sobirà)

Els desplaçaments freqüents a la ciutat mostren com la distància física a les zones urbanes és un factor que condiciona les seves possibilitats d’establir i mantenir relacions sexoafectives. Siguin del Pallars Sobirà, del Pallars Jussà, del Bages o de l’Alt Camp, les

infraestructures viàries i la disponibilitat de vehicle privat són essencials en aquesta mobilitat entre l'entorn rural on viuen i la ciutat.

En definitiva, les relacions sexoafectives en entorns rurals es veuen condicionades per la dispersió, la visibilitat i la manca de diversitat. Davant les dificultats per conèixer persones afins, moltes participants recorren a aplicacions digitals o mantenen vincles amb persones de fora, sovint de ciutats com Barcelona. Aquestes relacions són essencials per al benestar i l'arrelament.

5.9. Teixint vincles: Activisme i comunitat

La participació en associacions culturals, polítiques, feministes i LGBT, així com la relació amb les institucions i amb la comunitat local, esdevenen elements centrals per **construir un projecte de vida al territori**. A través d'aquestes implicacions, les participants no només teixeixen xarxes de suport, sinó que també **impulsen processos de transformació social i visibilització de la dissidència sexual i de gènere**. Aquestes pràctiques reflecteixen com els vincles establerts influeixen en la seva sensació d'acollida i en el sentiment de pertinença a l'entorn rural.

5.9.1. Activisme

L'activisme apareix en les trajectòries de moltes participants com una pràctica vinculada tant al desig de visibilitzar la dissidència sexual i de gènere com a la voluntat d'enfortir els vincles comunitaris en els entorns rurals. Lluny de reduir-se a una resposta a les normatives hegemòniques, esdevé una eina per afavorir l'arrelament, generar suport mutu i impulsar transformacions socials i culturals en el territori. En aquest sentit, les pràctiques activistes permeten a les joves participar activament en la reconfiguració de l'entorn, tot confrontant les estructures de poder i ampliant els imaginaris possibles sobre la vida en aquests contextos (Baylina i Rodó-Zárate 2020).

Les formes que pren aquesta implicació política i comunitària són diverses i estan fortament condicionades pel context territorial. Factors com la mida del poble, la presència de teixit associatiu, la proximitat a nuclis urbans, el dinamisme social, el pes del turisme o la capacitat d'atracció de nous habitants influeixen de manera directa en les possibilitats de

participar o impulsar projectes col·lectius. A això s'hi sumen les trajectòries personals, les xarxes de suport prèvies i les experiències viscudes en l'entorn.

D'entre les 25 participants, **15 afirmen estar implicades activament en associacions o col·lectius**, tot i que no totes ho viuen de la mateixa manera. Algunes participen en espais ja existents, d'altres han impulsat noves iniciatives i, en alguns casos, **la manera de viure el dia a dia ja és concebuda com una forma d'activisme**. Una d'elles ha anat encara més enllà i ha fundat una entitat que ofereix formacions amb perspectiva de gènere a centres educatius i altres organitzacions del territori. Aquestes formes d'activisme mostren una implicació compromesa amb el territori i una aposta per transformar-lo.

Una de les formes més habituals d'implicació és la participació en col·lectius feministes i LGBT, des d'on les participants organitzen activitats, creen espais segurs i impulsen projectes transformadors. Per exemple, Naim explica:

"Estoy en el colectivo transfeminista, y esta tarde tengo una reunión porque estoy en el comité de formación y hacemos talleres. Hacemos talleres teóricos y prácticos, como un taller de antirracismo, otro de anticapacitismo, uno sobre no binarismo, [...] y también talleres útiles como de motosierra o mecánica, cosas útiles en un entorno como este. Antes estaba en el colectivo LGTBI del Pallars, pero no me acababan de funcionar algunas cosas, y he preferido poner más energía aquí". (Naim, 34, Pansexual / Bollera, humanitats, comunicació i diferents feines, Pallars Sobirà)

"Estic a la Cugula, i el fet que hi hagi la Cugula ho valoro super positivament, estem fent bastantes coses de visibilització, que és l'objectiu que tenim, muntem xerrades, i ha vingut gent, hem fet actes més festius, vam fer el 28J descentralitzat aquí i va ser una passada... i jo en aquest sentit crec que com a col·lectiu hem donat una veu que no existia i crec que això ha sigut molt positiu" (Lara, 32, Lesbiana/Bollera, Investigadora ambiental, Solsonès)

En segon lloc, algunes participants no només participen en col·lectius ja existents, sinó que han **impulsat la creació de noves associacions**, sovint com a resposta a situacions negatives experimentades. La Raquel, per exemple, explica què la va portar a impulsar una associació centrada en les dones del poble:

"Amb la meva tieta vam crear una associació. És que aquí va venir *El Foraster* i va fer viral una frase que va tergiversar, i nosaltres estàvem empenyadíssimes, i vam crear un espai virtual per queixar-nos i reivindicar-nos, i tenim un Instagram i vam començar a fer coses per visibilitzar les dones del poble. I també vam fer un mural aquí al poble, enfocat a dones del món rural i a visibilitzar totes les realitats". (Raquel, 24, Lesbiana, educadora social, Bages)

De manera similar, Gaia va decidir fundar una associació com a resposta directa a les amenaces que havia patit en el seu poble:

“Sí, bé, vaig crear aquí una associació. Es va convertir en una necessitat en el moment de les amenaces, abans jo creia, o volia arribar a creure, que ja no passaven tant aquestes coses aquí, aquestes discriminacions, però al veure això vaig començar a veure que era necessari, i que el món rural està bastant abandonat en aquest sentit del col·lectiu”. (Gaia, 32, Queer, diferents feines, Baix Camp)

Altres iniciatives parteixen de la voluntat de generar espais formatius i culturals amb perspectiva de gènere. La Isona, per exemple, va crear una associació amb l'objectiu de consolidar activitats de formació al territori:

“Tinc l'associació que vaig crear per tal de legalitzar una miqueta tot el tema dels tallers i poder fer-ho en el territori. Per mi era molt important dir ‘hòstia, venim de la ciutat i ara veniu aquí que us ensenyarem què és el feminisme’, [...] La gent es pensa ‘venen a la muntanya i venen a ensenyar-me’, doncs, sí i no, és una reflexió conjunta. Amb la meua parella, és el segon any que fem un taller drag king i drag queen... i és molt, molt, molt interessant, el més interessant que he fet amb l'associació”. (Isona, 32, Bollera, monitora esports i educadora social, Pallars Sobirà)

Finalment, algunes iniciatives tenen com a objectiu dinamitzar culturalment l'entorn:

“A aquesta associació cultural amb la qual fem un petit festival de música i volem fer més coses. L'any passat vam fer el primer festival i ara preparem la segona edició i altres activitats durant l'any. Volem portar cultura cap aquí. Els 6 que ens hem ajuntat som molt d'anar a festivals i vam dir-nos 'per què no fem coses aquí?'. També participo al grup de dones emprenedores, que no és una associació, però sí és un col·lectiu” (Clàudia, 35, Bisexual, Realitzadora Audiovisual, Cerdanya)

A la Cerdanya, comarca amb un fort component turístic i població flotant, iniciatives com la de la Clàudia mostren com el desig d'arrelament pot prendre forma també a través de la dinamització cultural i comunitària.

Aquestes pràctiques mostren que **l'activisme no sempre és explícitament polític o relacionat amb la dissidència, sinó que sovint es manifesta mitjançant el compromís amb el territori i la comunitat**. Diverses participants participen en projectes que uneixen cultura, feminisme i autoorganització, com és el cas de la Georgina, que està involucrada en diversos àmbits:

“A l'associació de dones popular a Manresa, i a la XEPC, la xarxa d'estructures populars i comunitàries. [...] També faig coses amb l'Aldarull. Vam començar un grup de lesbianes, que som quatre a Manresa eh, i aquest any vam començar a fer alguna cosa per la visibilitat... no som un col·lectiu, però ens hem trobat i hem començat a moure coses.” (Georgina, 33, Bollera, Tècnica consell comarcal, Bages)

També hi ha qui lluita per la defensa del territori:

"Estic en un col·lectiu feminista i participo també en una plataforma, no sé si té res a veure això, en contra de les macro centrals solars. Al col·lectiu feminista fem diferents accions, petites, però sobretot de protesta, manifestacions o suport a altres col·lectius que fan manifestacions i des de la plataforma energètica fem també petites manifestacions o petites accions com tallar carreteres o el que sigui". (Andie, 34, Lesbiana, professora, Pallars Jussà)

Finalment, hi ha participants com la Raquel que combinen el seu activisme feminista amb la participació en espais tradicionals de cultura popular:

"Estic a la junta de caramelles i ho organitzem tot cada any [...] També estava a la comissió de festes, però vaig marxar perquè no estava molt d'acord amb el funcionament. Ara estic principalment a l'associació feminista que vam crear amb la meua tieta i a caramelles". (Raquel, 24, Lesbiana, educadora social, Bages)

Més enllà de la participació en associacions, **algunes participants entenen la seva manera de viure com una forma d'activisme en si mateixa**. Per elles, viure en l'entorn rural és un acte polític i transformador. La Remei expressa clarament aquesta perspectiva:

"Crec que el fet de quedar-me aquí ja és activisme, de ser com soc i de poder fer, m'ha quedat com aquesta part política que sempre necessito. [...] Aquí, és com que m'ajuda a portar les meves idees polítiques a la realitat i fer que la gent que tingui certes actituds de mica en mica vagin canviant. Perquè si després tothom marxa... Aquí tinc un veí que també va marxar i li dic 'es que clar, si tu marxés...', jo sempre li dic 'si t'haguessis quedat aquí, i aquest veí i aquest altre veí... Hauríem fet pinya i seria diferent". (Remei, 28, Pansexual/Lesbiana, ramadera, Bages)

Lou destaca que el seu projecte de vida en una comunitat no mixta també és una forma d'activisme:

"Doncs considero que el que estem fent aquí a la masia també ho és, perquè és un projecte no mixt, on totes som identitats no binàries, dones o trans. L'autogestió també forma part d'aquest activisme, tant per la manera com vivim com pels recursos que generem per viure". (Lou, 29, Pansexual, antropologia, La Selva)

Pel que fa a les motivacions per a l'activisme, se centren principalment en la **creació de comunitat, la visibilització i la transformació de l'entorn**. Per a moltes, l'activisme és una part essencial de la seva vida i del seu benestar:

"Uf... si no ho faig, ho trobo molt a faltar. Ho porto a l'essència... vaig tenir una època que no estava enlloc i em sentia fatal. Necessito un lloc per anar i sentir que estic fent alguna cosa. És que si no... uf, em moro eh! Per mi, el fet de poder anar a un lloc i participar". (Remei, 28, Pansexual/Lesbiana, ramadera, Bages)

"Sempre vull intentar millorar les coses, intentar millorar el món, i també que soc bastant activa. M'interessa tot i llavors vull fer coses que m'interessin, però a vegades em sature perquè vull intentar canviar coses, però costa molt... Però si no fas res, tampoc es canvia res". (Abril, 33, Bisexual / Pansexual, mestra, Pallars Sobirà)

“Doncs perquè et dona vida, no? És a dir, fas comunitat i també una comunitat més afí. Perquè al final fas coses que t'uneixen, [...] I també m'agrada que siguin coses que no vinguin des de la institució, no és que siguem molt alternatius, però som les persones que tenim una motivació i qui ho organitzem. També crec que fa que la comunitat estigui viva, quan surten aquestes iniciatives. És veritat que costa mantenir-ho eh, perquè no hi ha tanta gent, i sempre formar part d'un col·lectiu cansa. Però activisme LGBTI en concret no n'hi ha”. (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià)

La creació de xarxes de suport emergeixen com una motivació compartida per diverses participants a l'hora d'implicar-se en projectes col·lectius o accions en el territori:

“Doncs van ser ganes de muntar alguna cosa, de conèixer gent, de crear xarxa i un espai on poder estar a gust...”. (Lara, 32, Lesbiana/Bollera, Investigadora ambiental, Solsonès)

“Trobar gent afí i estar amb companyes que entenguin el món de la mateixa manera”. (Rita, 31, Bisexual, educadora social, Pallars Jussà).

Una altra motivació destacada és la necessitat de crear referents en l'entorn rural:

"Que hi hagi referents sobretot, i visibilitzar no només el col·lectiu LGBTI, sinó també els ritmes del poble. Una de les coses que vam fer amb l'associació és anar a visitar dones, i els fèiem una petita entrevista perquè ens expliquessin la seva vida. Penjàvem una foto d'elles i escrivíem una mica la seva història. Moltes ens deien 'oh, és que jo no tinc res a dir-te', i nosaltres 'sí, que tens moltes coses a dir!' (Raquel, 24, Lesbiana, educadora social, Bages)

“El problema és que no hem tingut referents, i nosaltres ho volem ser. També el que volem és que les generacions més joves del poble i del voltant tinguin uns referents d'aquí. [...] És que a mi m'hauria agradat que existís l'associació quan jo era adolescent, m'hauria agradat moltíssim, ja hauríem avançat molt més!” (Salut, 25, Bisexual, cooperativa agrària, Baix Camp)

"Ajudar el col·lectiu i ensenyar la normalitat s'ha convertit en una necessitat per mi, per fer evolucionar el món rural i visibilitzar la diversitat. Sempre ho dic quan vaig per pobles a fer xerrades: ningú hauria de marxar per la seva orientació o identitat. Si és per feina, d'acord, però mai per com siguis. Al món rural també es pot viure, i jo en soc un exemple.”. (Gaia, 32, Queer, diferents feines, Baix Camp)

Aquestes pràctiques comunitàries per la visibilitat coincideixen amb allò que reconeixen també diversos plans LGBTI com a fonamental per transformar els entorns rurals. El Pla comarcal de polítiques LGBTI de la Ribera d'Ebre, per exemple, assenyala que:

“L'existència d'associacions i entitats sense ànim de lucre LGBTI tenen un paper clau a l'hora de visibilitzar la realitat LGBTI als municipis”. (Ribera d'Ebre, 2019, p. 53)

En aquest sentit, per a algunes participants, implicar-se en accions col·lectives també suposa una manera de qüestionar les estructures dominants i d'explorar alternatives als models hegemònics:

“Doncs em va motivar el sistema patriarcal que vivim i també aquesta idea com que des dels entorns urbans es té l'entorn rural com el pati de casa, on faig el que vull i que la gent no es queixa” (Andie, 34, Lesbiana, professora, Pallars Jussà)

“Aquestes ganes de canviar coses, en un espai bastant segur. On provar altres maneres de fer les coses fora de les lògiques més capitalistes i assistencialistes...” (Georgina, 33, Bollera, Tècnica consell comarcal, Bages)

Ara bé, no totes estan implicades en projectes activistes o col·lectius, i les raons són sovint de caràcter personal o vinculades a les condicions materials del dia a dia:

“No ho sé, tinc la sensació que no tinc temps ara mateix per dedicar-me a això, i que al final soc una petita entitat jo, per mi mateixa, els vincles que faig i on visc. I fem pedagogia de carrer i no tan política, és que ja faig prou assemblees a casa com per a posar-me a fer-ne més”. (Sandra, 29, Bollera, educadora ambiental i cambrera, Alt Camp)

“No tinc gens de temps! hi ha hagut moments que m'ho he plantejat i he estat a punt de fer-ho, però al final no ho he fet, però ara mateix no, vaig una mica distreta amb els meus fills... i el poc espai que pugui tenir ara mateix, ho invertiré amb la família o per tenir un espai per a mi. No és el moment ara...” (Inés, 35, Bisexual, mestra, Cerdanya)

Finalment, per a algunes persones, la manca d'activisme també pot ser conseqüència de la sensació de no haver experimentat mai discriminació o rebuig a la seva comunitat:

“Potser si em sentís discriminada per l'entorn doncs diria que s'ha de canviar, però és que jo m'he sentit discriminada per casa meva! En canvi, l'entorn sempre s'ha mantingut molt estable. En els moments que jo m'he expressat no m'han dit res ni per bé ni per malament. Indiferència totalment. En canvi, on jo m'he sentit pitjor ha estat a casa meva, que és un cop molt baix que no t'esperes.” (Maria, 32, Bisexual, Professora, Cerdanya)

Malgrat l'impuls de múltiples iniciatives, l'associacionisme i l'activisme en comarques rurals sovint afronten dificultats específiques. Aquestes estan vinculades a la dispersió geogràfica, la manca de relleu i la mobilitat de les persones que hi participen, com reflecteix una tècnica del Servei d'Atenció Integral (SAI) de la Cerdanya:

“Hi havia una associació de dues persones del col·lectiu, que van començar, i també ha desaparegut... Eren persones jove que van marxar a Barcelona, i no van tornar, i entre ells no sé si va continuar el contacte o no... Clar, i llavors és una mica un peix que es mossega la cua” (Tècnica del SAI de La Cerdanya)

En resum, l'activisme de les participants es manifesta com una eina de visibilització, arrelament i transformació social en l'entorn rural, a través de col·lectius feministes, culturals o LGBT, o fins i tot en la manera de viure. Malgrat les dificultats materials i territorials, moltes troben en l'activisme una font de sentit, suport i comunitat.

5.9.2. Vincles significatius al poble

Els vincles socials teixits al poble emergeixen com un dels principals factors que condicionen l'experiència d'arrelament i benestar en l'entorn rural. Més enllà de les característiques físiques del territori, és la qualitat de les relacions que s'hi construeixen el que determina, per a moltes, la possibilitat de sentir-de projectar-hi una vida a llarg termini.

En primer lloc, **un grup de dotze participants considera aquests vincles essencials per a la seva permanència al poble**, ja que els aporten un sentiment de comunitat i pertinença; per exemple, l'Arlet afirma que sense aquests lligams no s'imagina vivint-hi:

“Sí, crec que sense vincles no sé si hi hauria vingut o si m'hi mantindria. Clar, és difícil d'imaginar, potser l'entorn com a tal m'agrada, però crec que no suficient per viure sense vincles. De fet, ara estem pensant si comprar una casa fora d'aquí, perquè ara vivim en un pis, no ho sabem, potser si trobem l'oportunitat, ho acabarem fent perquè ara també la nostra estructura ha canviat i necessitem més espai. Però també penso que no sé si m'agradaria viure fora del poble, perquè a mi m'agrada sortir, fer el cafè, trobar-me a la gent...” (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià)

En el seu cas, com en el d'altres participants, la vida al nucli del poble i la proximitat física faciliten trobades espontànies i espais compartits, que reforcen els vincles i donen sentit al projecte vital en aquell lloc. Aquest element relacional esdevé, doncs, part intrínseca del que significa viure en un poble. La Raquel ho expressa de manera explícita, vinculant directament la vida al poble amb la construcció de comunitat:

“Sí, inclús trobo que és important que si vas a viure a un poble, fer-hi vincle. És que a mi m'agrada, no ho sé, jo entenc per vida de poble relacionar-te amb la gent... I una de les coses que canviarà en la teva vida quan te'n vagis a viure a un poble és què faràs comunitat allà on viuràs. I hi ha gent de la ciutat que no està acostumada a això, i venen aquí i no es relacionen amb la comunitat”. (Raquel, 24, Lesbiana, educadora social, Bages)

Aquest sentiment de comunitat també és decisiu per a l'Abril, que explica com la diversitat de perfils que ha conegut en l'àmbit local li ha permès trobar espais de relació on se sent còmoda, i això ha estat clau per quedar-se a viure al Pallars:

“Sí! El que m'ha fet quedar-me al Pallars és la gent que he conegut. Quan vaig als bars, faig la meua anàlisi sociològica i hi ha gent de les pistes d'esquí i el ràfting, més machirulos, que d'entrada no em relacionaria. Però també hi ha gent més alternativa i hippie, amb qui em relaciono més. Gràcies a haver conegut tota aquesta gent, m'ha fet quedar-me aquí”. (Abril, 33, Bisexual / Pansexual, mestra, Pallars Sobirà)

De la mateixa manera, la Lara remarca que els vincles no només han estat importants en el moment d'arribar, sinó que continuen sent la base del seu benestar actual. Sense aquestes relacions, admet, probablement ja hauria marxat:

“I tant! Quan vaig arribar clar, just començava la covid, però vaig anar a un pis amb dues noies més i va anar super bé perquè va ser com el meu lloc de seguretat al principi. Però clar, òbviament si jo no tingués ara els vincles que tinc no hi estaria bé i segurament m'estaria buscant la vida per marxar. Per mi els vincles són allò principal i els necessito”. (Lara, 32, Lesbiana/Bollera, Investigadora ambiental, Solsonès)

Aquestes experiències posen de manifest com els vincles socials poden oferir un suport fonamental i afavorir una major pertinença amb el territori. En el cas de comarques com el Pallars Sobirà, amb activitat turística i un cert dinamisme social l'arribada de noves persones pot facilitar la creació de xarxes diverses i heterogènies.

Per a altres, especialment aquelles participants amb infants, establir vincles amb la comunitat esdevé una prioritat:

“I tant, per descomptat. A mi no em faria res, viure una mica apartada i aïllada, no em faria res, però m'agrada viure en un lloc on pugui sortir al carrer i trobar-me gent coneguda i tenir una certa facilitat per anar a prendre alguna cosa o anar a fer coses amb els nens. Quan vam venir cap aquí ja teníem clar que volíem fer vincles, i no volíem anar a la nostra bola i passar de tot... i menys tenint criatures, encara és més difícil, a més que t'agrada compartir coses amb els altres”. (Inés, 35, Bisexual, mestra, Cerdanya)

Tanmateix, no totes comparteixen aquesta percepció de l'establiment de vincles socials com un element essencial per a la seva vida al poble. **Alguns relaten una sensació de desconexió amb la comunitat local.** Sandra, per exemple, que viu en una masia als afores del poble, creu que no té vincles profunds amb la gent del seu poble:

“No, al poble no. Però tampoc hi estic interessada. Si hi hagués un super col·lectiu LGBTI hi aniria loca a fer vincles. Però aquí què fas? Amb la Clara, la pastora? És que és molt introvertida... amb el senyor Pau que té més de 90 anys? Per parlar una estona sí però no per fer un vincle. La Glòria? Que està tot el dia treballant i fent pa? Doncs tampoc. A més, crec que cada cop, a mesura que et fas més gran, vas fent més la teva vida”. (Sandra, 29, Bollera, educadora ambiental i cambrera, Alt Camp)

Altres persones, com l'Andie o l'Ares, consideren que els vincles que mantenen són superficials, relacionats amb la convivència més que no pas amb un sentit de comunitat:

“Sí i no, no són gens significatius, és que si hi tinc connexió és perquè ve algú i em diu 'escolta que m'ha marxat el ramat a no sé on, o que l'aigua m'escapa d'allà' vull dir que és molt més logística de convivència”. (Andie, 34, Lesbiana, professora, Pallars Jussà)

“No, aquí al poble no. No sé si m’agradaria... és que no ho sé, perquè crec que els vincles que tinc ja han arribat *al tope* que són xerrar una estona i ja està. Si hi hagués gent més afí, m’encantaria, m’agradaria que visqués gent més jove i que fessin cosetes, està clar. És que tampoc hi ha gaires espais per trobar-se ni fer res amb la gent” (Ares, 34, Bollera, ramadera, Alt Camp)

En tercer lloc, algunes participants expressen **una visió ambivalent respecte als vincles** socials al seu poble, ja que tot i desitjar establir connexions més profundes, es veuen limitades per la falta d'espais o oportunitats.

Aquest és el cas de la Irina, que viu en una urbanització als afores i destaca la manca d'associacions com una de les principals mancances de la seva vida al poble:

“És una de les coses que trobo més a faltar. És el que et deia, no tinc cap associació, cap entitat, i a mi això em falta. Crec que amb el temps sí que ho tindrè. És que jo sempre he estat en mogudes, sobretot a València, que és com el meu lloc”. (Irina, 34, Lesbiana, psicòloga, Alt Penedès)

La seva experiència posa de manifest com l'absència d'un teixit associatiu consolidat pot dificultar el sentiment de vinculació i pertinença, especialment per a persones amb trajectòries prèvies d'implicació col·lectiva.

Altres participants assenyalen les dificultats per teixir vincles socials estables, especialment les que viuen en entorns disseminats, on les oportunitats de trobada espontània són escasses. Lou, per exemple, viu en una masia aïllada fora del nucli i explica que, tot i haver-hi hagut anteriorment gent amb qui compartir projectes, la majoria han marxat:

“Ens agradaria poder conèixer gent, de fet, ens havien dit que hi havia gent abans fent projectes, però ara no... Crec que deuen haver marxat. I clar, nosaltres tampoc estem al poble, és diferent. Al mig del poble no estaríem tampoc eh, hauríem marxat, però en l'entorn que estem és com un oasi verd, hi ha dues cases, i amb una d'elles hi vivia una gent amb qui vam fer amistat i avui venen a dinar”. (Lou, 29, Pansexual, antropologia, La Selva)

En la mateixa línia, la Lourdes, que viu en una urbanització, manifesta la dificultat per establir relacions amb el veïnat i la manca d'un sentiment de comunitat:

“M’agradaria tenir més vincle amb la gent d’aquí. Això sí que és una cosa que de moment no ens agrada gaire, i que ens ha decebut una mica... quan imaginàvem una vida en un entorn rural, ens imaginàvem coneixent més els veïns, tenint una colla... Que segur que costa trobar-ho eh, però aquí ho veig gairebé impossible...” (Lourdes, 33, Lesbiana, telecomunicacions, Alt Penedès)

En definitiva, els vincles socials són clau per a l'arrelament i benestar, oferint suport i comunitat, tot i que algunes senten distància o ambivalència. Els espais compartits i el territori condicionen profundament aquestes relacions.

5.9.3. Sensació d'acolliment a l'entorn rural

Les sensacions d'acolliment expressades aporten elements clau per entendre com es construeixen els seus projectes de vida en l'entorn rural. Aquestes **percepcions varien segons diversos factors, entre els quals destaca especialment el vincle previ amb el territori**. Així, cal diferenciar entre aquelles que viuen al seu poble natal o que hi mantenen algun tipus de relació abans d'instal·lar-s'hi —com ara tenir-hi família o una segona residència—, i aquelles que hi han arribat sense cap connexió prèvia. Aquesta distinció influeix notablement en les vivències i el grau de sensació d'acollida.

Entre les participants que tenen algun tipus de vincle previ amb l'entorn on resideixen, moltes relaten experiències d'acolliment positiu:

“Sí! Si tu vols, és acollidor. Aquestes noves famílies que han vingut ja han fet el seu ioga de masculinitats i feminitats... Però sí, jo crec que és acollidor el poble. Perquè de seguida que arriba algú nou se'l posa al grup de WhatsApp i intentes ajudar”. (Remei, 28, Pansexual/Lesbiana, ramadera, Bages)

“Jo crec que sempre ha sigut un poble que a la gent que ho ha necessitat crec que sempre se'ls ha acollit i sempre se'ls ha ajudat. Hi ha una forta humanitat a la comunitat”. (Gaia, 32, Queer, diferents feines, Baix Camp)

Tot i això, aquestes visions positives conviuen amb la percepció que, malgrat una certa obertura, els vincles i dinàmiques d'arrelament poden ser lents i desiguals. La Raquel assenyala que, tot i que el poble pot ser obert, el sentiment de pertinença no és immediat:

“Això sempre ho he preguntat a les persones que han vingut noves. Hi ha qui diu que els va costar molt, i hi ha qui diu que super bé des del principi. En general, crec que s'han acollit a les persones i no costa... A veure, evidentment que costa, els pobles són tancats, però les ciutats també. Te'n vas a Sabadell, i et costarà. Jo crec que aquí al poble encara som força oberts” (Raquel, 24, Lesbiana, educadora social, Bages)

L'Arlet, per la seva banda, subratlla com el sentiment de “ser de fora” pot perdurar malgrat els anys i els vincles establerts:

“Noves, noves, no... Crec que sempre són i seran de fora. Crec que aquí hi ha una senyora que va venir fa 30 anys i sempre serà de fora, tot i que s’ha casat amb un home d’aquí, ha tingut filles, però ella quan va pel carrer, ella és de fora, ella és la de Barcelona, tot i que ha viscut més temps aquí que a Barcelona. A veure, no és super hostil, però sempre seràs de fora. I això des del privilegi, perquè si no en tens, ni et contemplen”. (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià)

Altres relats destaquen un ambient inicialment tancat que, amb el temps, pot canviar.

Sandra comenta:

“Crec que és un lloc tancat i que d’entrada no, perquè sempre seràs el foraster, però a mesura que passa el temps, acabes sent benvingut, però crec que són gent tancada” (Sandra, 29, Bollera, educadora ambiental i cambrera, Alt Camp),

L’Andie reforça aquesta idea i afegeix que, en determinats contextos, l’arribada de noves persones pot generar recels:

“El meu poble no, però Tremp sí, és més acollidor, [...] moltes vegades es veu com una competència quan algú ve de fora, és un lloc molt tancat. En general no és gaire acollidor jo diria. Hi ha comentaris, recels, enveges, i moltes vegades si hi ha terrenys comunals, encara hi ha una mica de recel. El millor és mantenir-se neutre si pots, però és molt difícil.” (Andie, 34, Lesbiana, professora, Pallars Jussà)

Per a altres, l’acolliment depèn sobretot dels vincles previs:

“Suposo que sí... no conec ningú però, que hagi vingut a viure aquí sense tenir cap lligam previ... llavors clar, si ja tens lligams, com jo, l’acolliment és diferent, però gent que vingui a viure-hi sense conèixer ningú del poble, no...” (Maia, 32, Lesbiana, Tècnica Comptable, Ribera d’Ebre)

Aquestes percepcions també posen de manifest que la sensació d’acolliment no és universal ni homogeni, i que pot estar fortament condicionat per diferents factors:

“Depèn d’on vinguis, de la classe i el color. Però també depèn d’on vagis a parar, de la xarxa que puguis fer. A veure, la gent oberta oberta no és, però com a tot arreu”. (Lara, 32, Lesbiana/Bollera, Investigadora ambiental, Solsonès)

Finalment, algunes participants apunten que l’acolliment pot variar segons les característiques del poble:

“Els pobles trobo que són molt més acollidors que les ciutats, però amb matisos... Amb les persones normatives sí, amb les no ho són tant no ho tinc clar. Amb qui trenca la norma per la banda que sigui, segur que a la ciutat troba més fàcilment un grup d’iguals” (Georgina, 33, Bollera, Tècnica consell comarcal, Bages)

“Sí, però també suposo que depèn del poble, perquè són molt diferents. Hi ha pobles on viu gent més tancada, hi ha pobles que són més fantasmes que altres, pobles on viu gent més

gran... A Puigcerdà no hi ha cap problema. Però als pobles petits depèn molt de la gent que hi hagi". (Maria, 32, Bisexual, Professora, Cerdanya)

D'altra banda, les participants que han arribat recentment a l'entorn rural i no hi tenien una vinculació prèvia, solen descriure experiències positives, destacant la proximitat veïnal i la calidesa dels espais quotidians. L'Ares i la Clàudia ho relaten així:

"Sí, tothom molt proper és aquí! S'han apropat a mi, m'han preguntat, no m'han girat mai la cara, em donen conversa també..." (Ares, 34, Bollera, ramadera, Alt Camp)

"En aquest temps que portem aquí hem valorat que aquí ens hem sentit molt més acollides. Com que hem vist que la gent està acostumada que vingui gent nova, i llavors la gent és propera. I ens hem sentit ben rebudes i la gent molt oberta. Tant en l'entorn escolar com en general a la comarca". (Clàudia, 35, Bisexual, Realitzadora Audiovisual, Cerdanya)

En molts casos, la sensació d'acollida s'associa directament a la implicació de les pròpies participants en la vida local i comunitària. Així ho destaquen la Clàudia, la Belén i la Mireia:

"Sí, d'entrada l'escola ha sigut en un ambient molt familiar i molt fàcil. També aquest grup de dones emprenedores em vaig sentir molt a gust... Hi ha gent que comenta que si no ets d'aquí, mai ho seràs, i a mi m'és igual que se sàpiga que no soc d'aquí, jo sempre seré de Barcelona i m'agrada. Jo veig que la gent és oberta, té ganes de fer coses. A la ciutat ens costava molt trobar el nostre nucli, però aquí tenim la sensació que la gent és més oberta". (Clàudia, 35, Bisexual, Realitzadora Audiovisual, Cerdanya)

"Jo crec que si tu ets acollidor, la resta també ho és amb tu. Si tu vas allà i no t'obres, no crec que t'acullin gaire. Nosaltres de seguida ens vam anar a presentar casa per casa, vam fer un berenar, i ja ens saludàvem amb la gent". (Belén, 28, Lesbiana, Educadora ambiental, Bages)

"I tant! Jo m'he sentit molt bé al poble, perquè al final l'important és la teva colla d'amics i el que tu vulguis fer. Acabes fent amics molt estrets... Sí que a vegades penso que tot és molt sectari perquè certes festes només les poden organitzar uns, però bé, que facin. Però et sents acollida, et saludes amb tothom, i tot és molt amigable". (Mireia, 35, Lesbiana, geògrafa, Bages)

Ara bé, el context d'arribada també juga un paper rellevant: disposar d'una feina, d'un habitatge o d'una xarxa de suport facilita la sensació d'acollida, com relaten la Lara i la Isona:

"Jo sí, però clar jo vaig venir amb una feina, un pis, amb unes companyes que eren un contacte de lluny... llavors és el que et dic, aquí és acollidor depèn d'on vinguis" (Lara, 32, Lesbiana/Bollera, Investigadora ambiental, Solsonès)

"Crec que les persones són bastant tancades, però clar, és diferent si vens ja coneixent algú que si no. Jo vaig venir sense conèixer ningú, i va ser dur. Si coneixes algú, tens les portes molt més obertes. Crec que la clau sobretot és això, tenir un vincle amb algú previ..." (Isona, 32, Bollera, monitora esports i educadora social, Pallars Sobirà)

Finalment, hi ha qui no ha viscut una rebuda hostil, però tampoc ha percebut una acollida explícita. La Lourdes descriu aquesta situació com una mena de neutralitat social:

“Ni sí, ni no... Ningú ens ha acollit, però tampoc rebutjat. Ningú ha vingut a presentar-se ni a dir-nos 'hola, benvingudes, si necessiteu res!', però tampoc ens hem sentit rebutjades. Amb els veïns ens saludem des del principi quan ens veiem, i sí que quan estàvem arreglant la casa, algun veí ens preguntava si havíem comprat la casa, però poc més”. (Lourdes, 33, Lesbiana, telecomunicacions, Alt Penedès)

En definitiva, les percepcions d'acolliment a l'entorn rural varien segons els vincles previs amb el territori, la implicació comunitària i les característiques del poble. Mentre algunes participants relaten experiències positives i de proximitat, d'altres remarquen dificultats d'arrelament o una acollida limitada. La classe, l'origen i la xarxa de suport també condicionen fortament aquestes vivències.

5.10. Experiències de reconeixement, seguretat i exclusió

En aquest apartat s'exploren les vivències de les participants pel que fa al reconeixement de la dissidència sexual i de gènere i a la percepció de seguretat en els entorns rurals on viuen. A partir dels seus relats, s'aprofundeix en les dinàmiques socials que influeixen en aquestes percepcions, així com en les experiències de discriminació o exclusió que han pogut viure.

5.10.1. Reconeixement de la dissidència sexual i de gènere

La percepció del reconeixement de la dissidència sexual i de gènere en l'entorn rural no és homogènia, sinó que està marcada per tensions entre l'acceptació i l'exclusió. Per a algunes participants, aquest reconeixement passa principalment per la visibilitat de les identitats dissidents dins la comunitat. La Irina, per exemple, remarca la presència visible de parelles lesbianes al seu entorn, mentre que Gaia percep una evolució positiva en l'actitud de la gent del poble:

“Jo crec que sí, és només una creença perquè tampoc porto tant temps, però crec que sí. *Bueno* unes cases més enllà viuen dues dones que són parella també, ara que hi penso. Són més grans, tenen com 60 anys, no ens hem fet amigues encara, però ja ho serem!” (Irina, 34, Lesbiana, psicòloga, Alt Penedès)

“La gent ara ja no se sorprèn, i hi ha més parelles LGTBI, i abans quan hi havia algú LGTBI veies a la gent del poble que xiuxiuejava, però ara no ho veig això, crec que es va normalitzant”. (Gaia, 32, Queer, diferents feines, Baix Camp)

Malgrat aquestes experiències positives, la majoria de les participants percep que l'acceptació de la dissidència sexual i de gènere està condicionada per diversos factors, especialment els vincles personals. Per a algunes, **el reconeixement depenen de la seva vinculació al poble i de la percepció que la comunitat té de la seva família**. Gaia, per exemple, destaca la importància d'aquests lligams:

“Sí segur que sí. Segur que si hagués vingut de fora, no hi hauria hagut tanta connexió, però al fet de ser fill del poble ja hi ha un lligam, i molta gent es fixa en mi i em pregunta. La gent busca informació, la gent vol saber de mi” (Gaia, 32, Queer, diferents feines, Baix Camp)

De manera similar, l'Andie ressalta que el respecte que rep està molt relacionat amb el seu arrelament i la vinculació familiar:

“Al meu poble se'm respecta més per ser d'aquí, per la família que vinc i per la casa que soc, més que res, per respecte a la casa” (Andie, 34, Lesbiana, professora, Pallars Jussà)

També la Raquel creu que és més acceptada pel seu vincle al poble, i per això pensa que per a algú de fora, la situació pot ser diferent:

“Jo no ho tindria tan clar si jo fos una noia nova. Jo crec que aquí són capaços de veure qui soc, i que soc lesbiana. Tampoc sé si tenen clara la meva sexualitat, perquè jo tampoc he anat a dir 'soc lesbiana', Sí que m'han vist amb noies. Però jo crec que a mi em veuen qui soc i em coneixen de tota la vida i soc la filla de, que això també fa molt, soc la filla dels meus pares, la neta dels meus avis, i això fa molt en un poble. En canvi, si vens nova potser et costa més...” (Raquel, 24, Lesbiana, educadora social, Bages)

A més de la família i la vinculació local, **algunes participants assenyalen la posició social com un factor determinant per al reconeixement**. L'Arlet afirma que l'acceptació depèn també de la posició familiar dins la comunitat:

“Crec que sí, però depèn de qui. És molt important qui siguis i de quina família vens, i quina posició té la teva família en la comunitat. Si ets pobre i de cop ets trans, no sé com ho viuràs, i no sé si estaràs dins de la comunitat... però si ets ric i ets trans, potser sí que estàs dins. No em refereixo ric a milionari eh, sinó a tenir una posició social privilegiada tu i la teva família. Jo crec que això és molt important, crec que canvia molt depèn de la família que vinguis... Penso que sí que s'accepta, però depèn qui siguis i quina posició ocupis”. (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià)

Ahora hi ha qui creu que **el tipus de dissidència** pot influir en el reconeixement. Inés, per exemple, destaca que la societat sembla més disposada a acceptar més algunes dissidències que altres:

“Jo crec que sí... però clar, tampoc he aprofundit. Jo crec que avui en dia és molt més fàcil que la gent entengui o accepti o toleri una dona que té una parella dona, que algú trans... jo no sé si algú trans aquí se sent bé, o es troba amb més limitacions perquè la vivència i la seva realitat és diferent, i és més complexa. Clar, jo en el meu cas em sento reconeguda i acceptada”. (Inés, 35, Bisexual, mestra, Cerdanya)

I també de la **conformitat amb les normes establertes**:

“Crec que aquí és perquè em coneixen i per la posició que ocupo a la comunitat, i la normativitat, aquestes són les coses importants... És a dir, no només va de mi, sinó que va de mi que compleixo la norma i ocupo una posició a la comunitat. Són com molts punts que fan que formi part i m'acceptin (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià)”

També hi ha qui considera que la societat accepta la dissidència sexual quan es percep com una **característica “de naixement”**:

“Jo penso que la dissidència sexual està acceptada sempre que es vegi com una cosa de naixement, i que per tant 'et perdonen la vida perquè pobres, han nascut així' [...]. El capitalisme promou que s'ha de respectar perquè no s'ha escollit [...]. Sempre que tinguis una imatge amable estaràs acceptat. Ara bé, si ets una persona trans sense passing o una butch visible, ja no ho veig tan clar [...]. Al final la gent vol una imatge amable, perquè és la cartilla de presentació de tot” (Isona, 32, Bollera, monitora esports i educadora social, Pallars Sobirà)

Aquesta **idea de “reconeixement condicionat”** no implica un rebuig explícit, però sí que pot suposar una acceptació parcial o difusa. Així ho explica una regidora d'igualtat d'un municipi del Pallars Sobirà, que apunta una situació de neutralitat més que d'acceptació activa:

“És complicat perquè aquí no hi ha com una negació clara, pots actuar... Aquí no hi ha cap negació al col·lectiu. Aquí no hi ha ningú que digui res. No passa res. Però... tampoc... Tampoc veig una acceptació molt alta. M'entens? Vull dir, no tinc cap problema, però no m'hi ajunto... Doncs no! Aquest és el problema, quan hi ha negació sí que pots fer més actuació. Però d'aquesta manera queda més en l'aire...” (Regidora d'igualtat d'un municipi del Pallars Sobirà)

La Lara coincideix en aquesta percepció d'una acceptació **incompleta**, i afegeix que tot i que les noves generacions són més obertes, encara queda molta feina per fer:

“No hi ha una acceptació 100%, perquè no és el mateix que ser heterosexual, però tampoc hi ha un rebuig explícit. Però clar... com ho sé? Doncs no ho sé, perquè tampoc veig les mirades... Però, per exemple, gent d'aquí diuen que sempre han portat la seva sexualitat

de manera oberta, però que costa, que sempre s'han sentit etiquetats. També jo crec que les noves generacions són molt més obertes. Abans potser estava més acceptat ser gai o lesbiana, i ara cada cop hi ha més dissidència i opcions diferents. Jo crec que no és un entorn que diguis 'oh que guai super bé' perquè no és així, però no està rebutjat explícitament i llavors pots viure-hi." (Lara, 32, Lesbiana/Bollera, Investigadora ambiental, Solsonès)

La mateixa regidora del Pallars Sobirà observa un canvi progressiu:

"Jo crec que des de fa quatre anys fins ara veig les coses més obertes. Que s'han millorat. Que s'ha avançat. I ara ja es va fent una mica, saps? És una mica diferent". (Regidora d'igualtat d'un municipi del Pallars Sobirà)

D'altra banda, algunes participants assenyalen que la dissidència sexual no sempre disposa d'un reconeixement ni d'un espai real dins la comunitat. L'Ares, per exemple, explica que no se sent reconeguda perquè la majoria de la població és heterosexual. En una línia semblant, Naim exposa que, tot i que la presència de persones dissidents és visible, no es dona un reconeixement complet ni un espai real:

"Acceptada sí, però reconeguda que se li doni espai no, perquè tothom és heterosexual". (Ares, 34, Bollera, ramadera, Alt Camp)

"Aceptada del todo no sé, es bastante visible eso sí... Creo que en general las personas maricas, bolleras o trans que viven en el Pallars no están en el armario, creo yo por lo menos... En general creo que somos bastante visibles en la calle. Que sea aceptada del todo no lo sé, creo que no por todo el mundo, o al menos entendida..." (Naim, 34, Pansexual / Bollera, humanitats, comunicació i diferents feines, Pallars Sobirà)

A més, **la sensació d'alteritat** continua present. La Georgina apunta que, malgrat la bona voluntat i el respecte, encara persisteixen dubtes, prejudicis i una percepció de "ser l'altre" o "diferent":

"Jo crec que hi ha bona voluntat, però molts dubtes i prejudicis [...]. També racistes eh! Quan hem fet coses han vingut 4 gats Al final jo tinc la sensació que ets 'l'altre'... que ets el diferent. Crec que hi ha aquesta idea encara, tot i que hi hagi idees i ganes, i la voluntat de respectar, és com la idea de 'són aquells diferents que hem de respectar'. Falta consciència que tothom està marcat per una sexualitat i identitat de gènere". (Georgina, 33, Bollera, Tècnica consell comarcal, Bages)

En la mateixa línia, la Rita assenyala que la presència és molt reduïda i que l'alteritat encara es manifesta a través de comentaris o rumors:

"No gaire... És que no és molt comú. És com l'alteritat. Cada vegada hi ha poblets més grans on sí que hi ha més gent, però els pobles dels que jo et parlo són molt petits... Només que vagis a Tremp o a la Pobla potser una mica més, però aquí... És com molt 'ai, el *fulanito* de cal no sé què que és *maricon*'... és aquest el nivell" (Rita, 31, Bisexual, educadora social, Pallars Jussà).

L'Andie, per la seva banda, expressa que encara hi ha molta gent que desconeix o no entén les identitats dissidents, i que el reconeixement social és lent i limitat:

“No, que va! No és ni entesa, jo crec que hi ha molta gent que ni ho sap. però jo crec que s'acabarà sabent, però més per la societat i per les noves generacions, però aquí hi ha penya que encara ser lesbiana és la gran cosa, imagina't”. (Andie, 34, Lesbiana, professora, Pallars Jussà)

Aquestes percepcions mostren també una diferència entre l'expressió pública i la percepció privada de la dissidència sexual i de gènere. Algunes participants remarquen una aparent acceptació institucional i social que contrasta amb una homofòbia latent dins l'àmbit domèstic o més íntim:

“Institucionalment i públicament sí... Ara, de portes en dins la gent no sé què pensa, estic segura que continua havent-hi molta gent homòfoba, però ho expressen en la intimitat...” (Maia, 32, Lesbiana, Tècnica Comptable, Ribera d'Ebre)

“Públicament, sí. A porta tancada no t'ho sabria dir... Perquè de portes en fora a la societat tot està bé, tot està acceptat... Però portes en dins és diferent, cada casa és un món...”. (Carlota, 34, Queer, professora, Montsià)

Aquesta manca de reconeixement i visibilitat també queda reflectida en alguns plans comarcals LGBTI, que assenyalen que l'escassetat de referents locals i espais de trobada contribueix a un sentiment d'aïllament i “exili” cap a les grans ciutats:

“El desconeixement que hi hagi altres persones LGBTI al poble, la manca de referents de proximitat, d'organitzacions, bars o espais de trobada són factors que han estat identificats com a causa d'exili a la gran ciutat.” (Baix Empordà, 2021, p. 47)

“En entorns rurals com en el que ens trobem, molts cops existeix un gran desconeixement, la no acceptació o la falta de normalització envers les diferents formes de vida i la diversitat en general. Passa també que hi sol haver manca de referents”. (Pallars Jussà, 2021, p. 28)

En aquesta línia, algunes veus institucionals alerten sobre la dificultat d'identificar actituds clarament discriminatòries, ja que sovint no es dona ni una oposició oberta ni una acceptació activa envers les persones LGBT. Aquesta ambigüïtat limita les possibilitats d'intervenció i dificulta el reconeixement de les necessitats específiques. Una regidora d'igualtat d'un municipi del Pallars Sobirà ho explica així:

“És complicat perquè aquí no hi ha com una negació clara, pots actuar... Aquí no hi ha cap negació al col·lectiu. Aquí no hi ha ningú que digui res. No passa res. Però... tampoc... Tampoc veig una acceptació molt alta. M'entens? Vull dir, no tinc cap problema, però no m'hi ajunto... Doncs no! Aquest és el problema, quan hi ha negació sí que pots fer més actuació. Però d'aquesta manera queda més en l'aire...” (Regidora d'igualtat d'un municipi del Pallars Sobirà)

En resum, el reconeixement de la dissidència sexual i de gènere en els entorns rurals és parcial i depèn de factors tant personals com territorials. Tot i que existeix una certa sensació d'acceptació, aquesta no sempre es tradueix en una percepció de reconeixement real ni transversal dins la comunitat.

5.10.2. Percepció de seguretat en l'entorn rural

La percepció de seguretat de les participants en l'entorn rural està influïda tant per factors socials com per les característiques físiques i demogràfiques del territori. L'espai viscut, les relacions de proximitat i la dinàmica comunitària configuren la manera com les persones experimenten la seva llibertat de moviment i expressió en el dia a dia.

De manera general, hi ha la coincidència de sentir-se segures als municipis on viuen, un sentiment que sovint es compara amb la sensació d'inseguretat que han experimentat o percebut en entorns urbans. La ciutat es presenta habitualment com un espai d'alerta i vulnerabilitat, mentre que el poble es percep com un lloc de confiança i tranquil·litat. Aquesta comparació revela que el sentiment de seguretat va més enllà de l'absència d'agressions físiques i està estretament relacionat amb la coneixença veïnal, la baixa densitat de població i el menor grau d'anonimat:

“Em sento segura, no penso que em trobaré algú i m'agredirà, de fet les experiències que he tingut dolentes no han sigut aquí, és a dir, les directes han sigut a Barcelona. Mai físiques, però verbals, però han sigut sempre allà, aquí mai. Com a mínim no públiques, clar, després no sé què parla la gent” (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià)

“A Manresa, per exemple a l'anar agafada de la mà de la meva parella he passat una mica de por. I ho hem dit... I un cop ens vam dir 'bua, tu ara també estàs tenint por, no?', i és com que aquí sé que no. Sé que aquí si hi ha algun problema, no em vindran amb violència ni res d'això. els conec, perquè a vegades són molt de parlar i al final no fan res. En canvi, a Manresa no els coneixes i no saps com poden venir. Et poden insultar i picar-te, o només un insult, o directament picar-te. És que aquí què em faran? (Remei, 28, Pansexual/Lesbiana, ramadera, Bages)

Aquesta percepció es veu reforçada per Naim que remarca la sensació de seguretat compartida:

“Es bastante seguro, y creo que todas mis amigas que son bolleras lo han sentido. Me acuerdo de una pareja de amigas me dijeron que era muy fuerte, porque en Barcelona hay muchas agresiones, y en cambio en Sort habían ido de la mano y no habían sentido nada

de presión ni agresión, ni miradas... Entonces creo que realmente es seguro” (Naim, 34, Pansexual / Bollera, humanitats, comunicació i diferents feines, Pallars Sobirà)

Aquestes vivències qüestionen la idea hegemònica que associa la ciutat amb l'alliberament sexual i el poble amb l'opressió, posant en evidència que, en determinats entorns rurals, la manca de vigilància constant i la proximitat social poden generar una experiència de seguretat.

Un dels factors clau que contribueix a aquesta sensació de seguretat és **la proximitat veïnal**. La coneixença entre veïnes i l'escala reduïda dels pobles permeten generar una quotidianitat amb menys sensació de risc:

“Moltes vegades pujo a casa i deixo la porta oberta i la gossa ja arriba després. Jo també deixo la bicicleta sense lligar allà fora o la motxilla. És una sensació de seguretat que m'agrada i no tothom ho viu així eh!” (Cel, 25, Pansexual, Comercial, Ripollès).

“Sí, molta. No m'importa tornar les dues de la matinada. L'únic que m'importa és el gel de la carretera. És el que em dona inseguretat. Però per la gent... Pots deixar el cotxe obert, la porta oberta a casa, no passa res, i això relaxa molt. És que a vegades, si perds un mocador pel carrer, demanes per grups, potser el trobes”. (Abril, 33, Bisexual / Pansexual, mestra, Pallars Sobirà)

Aquestes pràctiques quotidianes —deixar portes obertes, circular de nit sense por— reflecteixen una forma de seguretat ambiental i relacional, que es construeix en l'espai físic, però també simbòlic del poble. Aquest ambient genera una sensació de seguretat que contrasta fortament amb la que experimentaven en contextos urbans:

“No, el poble és això, fas un crit i ja surt la veïna que coneixes. Al poble no tinc la por d'anar de nit sola... a Manresa la tinc molt més, i a Barcelona...” (Georgina, 33, Bollera, Tècnica consell comarcal, Bages)

“Ui, no! A mi això em passava a Barcelona, però aquí no. Aquí he baixat l'alerta, de si m'agafen el bolso, si m'agafen el mòbil... A les nits no m'agradava gens tornar a casa sola, aquí no, aquí em dona la sensació que casa meua és el carrer també, i que ningú em farà mal, que potser no és així, però la sensació és aquesta. I allà no, allà tenia por i inseguretat, sobretot nocturna. I no sentir això a mi em fa estar molt més tranquil·la. Però saps què passa? Que ho oblidó, i quan torno de Barcelona, ara potser no tant perquè no hi anem per a la nit, però abans quan tornava aquí i caminava per a la nit estava amb l'alerta. Els primers mesos d'estar aquí, estava tan tranquil·la i després pensava 'ostres, no tens l'alerta activada', però és que no passa res, això és perfecte, aquí pots deixar les coses i no passa res”. (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià)

Aquesta percepció es reforça perquè els carrers passen a ser una extensió de la llar, on la vida comunitària contribueix a una confiança més gran envers les persones que hi viuen. Caminar pel carrer, encara que sigui per persones desconegudes, no genera la mateixa

hostilitat que en l'entorn urbà, ja que hi ha la convicció que, si passa alguna cosa, algú sortirà a ajudar:

“Sí, suposo que els carrers passen a ser part de tu també, són una extensió de les cases, i la vida passa al carrer, és com casa teva... Perquè aquí jo camino pel carrer per persones que no conec, però no em genera tanta hostilitat com allà, potser també és perquè inconscientment penses que si passa alguna cosa sortirà algú a ajudar-te.” (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià)

Més enllà de la protecció física, algunes participants associen aquesta proximitat amb una sensació de pertinença que pot reforçar la seva legitimitat dins la comunitat:

“De fet, diria que hi ha més agressions en entorns urbans, en ciutats, cap al col·lectiu que no tant en l'ambient rural. I crec que té a veure una mica en aquest sentiment de comunitat. Ets un de la comunitat. I per tant, la comunitat et protegirà... i mai hi ha una agressió... crec que encara hi ha una mirada de cures en els pobles que és molt important...” (Carlota, 34, Queer, professora, Montsià)

“Mira jo crec que potser sí. Perquè encara que no hi hagi tanta representació de gent com jo, el fet que les persones et coneguin... A l'haver-hi menys gent, et pots agafar més fort i pots conèixer més gent. No estàs perdut en un oceà d'humans com a la ciutat. Aquí pots saber qui et pot donar suport, i amb qui et fas de veritat. A la ciutat no hi tens ningú” (Cel, 25, Pansexual, Comercial, Ripollès)

Tot i que el **control social** és sovint entès com un mecanisme de pressió i vigilància, algunes participants el perceben també com un element de dissuasió de conductes agressives o violentes. El fet que “tot se sap” genera una regulació informal que, segons diverses veus, pot contribuir a una sensació de seguretat:

“Aquí la por és el control. Aquí es coneixen el cotxe, o es pregunten ‘què fa el cotxe d'aquesta aquí?’, o si vaig amb un amic a sopar on normalment vaig amb la meua parella, potser diuen ‘ui! Amb qui està ara?’” (Rita, 31, Bisexual, educadora social, Pallars Jussà).

“Sí, totalment. Perquè és això tu tens la seguretat que, a part, que també visc a la carretera principal i sempre penso que a mi mai m'entrarien a robar, bé, això és broma! Però al poble ningú et farà res, ningú et dirà res, i si t'ho diuen, serà a les esquenes...” (Mireia, 35, Lesbiana, geògrafa, Bages)

Aquesta dinàmica es reflecteix en la rapidesa amb què qualsevol agressió es difon i genera un efecte dissuasiu:

“Saps què passa? Que aquí tot se sap llavors si tu agredeixes a algú ho sabrà tothom i tampoc està acceptat” (Andie, 34, Lesbiana, professora, Pallars Jussà)

“Sí, perquè al final et tires un pet, i ho sap tothom. I nosaltres encara no estem molt dins dels nuclis, no ens coneix tanta gent, i segurament no ens passa tant, però com hem viscut

amb aquella parella i ells porten més temps aquí, doncs la gent ja ens coneix. Està tot i tothom molt connectat.” (Inés, 35, Bisexual, mestra, Cerdanya)

“Obviamente si alguien te agrade o te dice algo directamente, es como que todo el mundo lo va a saber. Entonces hay como una regulación social yo creo. Creo que sí.” (Naim, 34, Pansexual / Bollera, humanitats, comunicació i diferents feines, Pallars Sobirà)

En paraules de la Mireia, aquest control social actua com a regulador:

“Sí, perquè saps que si algú fa A, demà ja ho sabrà tothom. L’única por que hi ha allà és que si fas alguna cosa estranya i algú et pillà, ja ho sabrà tothom.” (Mireia, 35, Lesbiana, geògrafa, Bages)

Tanmateix, des de l’àmbit institucional es reconeix que aquesta proximitat social, tan característica dels entorns rurals, pot fer més visible l’estigmatització. Tot i això, s’observen canvis positius:

“Jo crec que hi ha espais poc segurs tant a les zones rurals com a les zones urbanes. El que passa és que a les zones rurals potser es veu més explícit, perquè tothom coneix tothom i el boca-orella arriba a tot arreu, però jo penso que cada cop menys es veu com a zona hostil. També cada cop hi ha més diversitat i llavors vas trencant una mica amb els esquemes tradicionals”. (Tècnica del SAI del Ripollès)

En paral·lel, hi ha qui destaca que **mai no han experimentat una agressió directa** al seu poble, la qual cosa contribueix a una percepció estable de seguretat quotidiana. La Lara i l’Ares, per exemple, asseguren:

“I tant, totalment. Jo em sento realment molt segura. També he de dir que jo visc aquí a prop, al centre, i no he de caminar molt, però no he tingut mai cap mala experiència ni por ni res. Potser si visqués una mica més lluny potser sí, però jo no he sentit cap cas de cap agressió ni res, crec que és realment petit i compacte perquè passi això”. (Lara, 32, Lesbiana/Bollera, Investigadora ambiental, Solsonès)

“Jo crec que sí però clar... Com tampoc m’ha passat res *xungo*...” (Ares, 34, Bollera, ramadera, Alt Camp)

Malgrat aquesta percepció majoritària, **la sensació de seguretat no és universal ni absoluta**. Algunes participants matisen que sentir-se segures està lligat al compliment de certs estàndards socials, de gènere o d’expressió. L’Arlet ho reflexiona així:

“Sí. Potser més segur que l’urbà ara mateix... Em sento segura, i sobretot perquè compleixo estàndards, sinó no sé seria segur. No sé si fos transgènere...” (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià)

La Raquel afegeix una perspectiva similar, assenyalant que pot expressar-se amb llibertat dins uns “paràmetres”:

“Jo em sento segura aquí. Aquí puc ser jo, ara per ara. Jo dins uns paràmetres eh! Però aquí em sento i no només jo amb la meva identitat sexual sinó jo en tot el que comporta amb mi. A la ciutat em sento desubicada, i és el que t'he dit, em sento que no estic bé, que puc estar-hi molt bé, però no és el meu lloc”. (Raquel, 24, Lesbiana, educadora social, Bages)

La Isona aporta una mirada crítica sobre la relació entre expressió i seguretat:

“Com a persona LGTBI? Jo em sento més o menys igual a tot arreu tant a la ciutat com aquí, jo no em sento insegura, jo sé que tenim un grup que ens defensarem moltíssim, però no visc la vida LGTBI en termes de seguretat ni en termes de por. No, no ho visc així. O sigui, si jo em fiqués realment com m'agradaria a vegades, si jo no em deixés barba, per exemple, aquí segur que tindriem un *lio*. Però ho fa més l'expressió i no tant l'opció sexual que tinguís”. (Isona, 32, Bollera, monitora esports i educadora social, Pallars Sobirà)

Finalment, cal destacar que aquesta sensació de seguretat no és homogènia a tot l'entorn rural, sinó que depèn del lloc concret. Sandra la descriu com un “petit oasi”, però admet que la seva experiència podria variar en altres zones:

“En aquest petit oasi sí, si estigués en un altre poble de Navarra o Madrid o Euskadi o Galícia, no ho sé. Perquè Catalunya és Catalunya, i realment això és un oasi, tampoc sé en un poble del Ripollès o de la Vall d'Aran, potser no hi hauria noies tampoc perquè la gent jove se'n va... Per tant, aquí sí que és un espai segur perquè és un petit oasi”. (Sandra, 29, Bollera, educadora ambiental i cambrera, Alt Camp)

En resum, les participants perceben una sensació de seguretat significativa en els pobles on viuen, sovint en contrast amb la inseguretat experimentada en entorns urbans. Aquesta seguretat es vincula amb la proximitat veïnal, la baixa densitat de població i la coneixença mútua, que permeten una llibertat de moviment i expressió més gran i una vida comunitària més propera i de confiança. Aquest entorn fa que els carrers es percebin com una extensió de la llar, on la possibilitat que algú acudeixi en cas de necessitat genera una sensació de protecció i pertinença.

Tanmateix, aquesta percepció positiva coexisteix amb un control social intens, característic dels entorns rurals, on la manca d'anonimat i la pressió per ajustar-se a normes socials poden limitar l'expressió lliure de les identitats. Així, es dibuixa un equilibri fràgil entre la seguretat percebuda i el control social. Tal com apunta Little (2017), la tranquil·litat aparent dels pobles pot conviure amb formes de regulació més subtils, com ara la pressió per ajustar-se a normes socials o la manca d'anonimat, que pot limitar l'expressió lliure de les identitats. Aquest control quotidià, sovint naturalitzat, pot esdevenir una forma de violència simbòlica.

A més, el control social actua sovint com un mecanisme de dissuasió d'agressions, ja que qualsevol comportament fora de norma és ràpidament conegut i sancionat informalment per la comunitat. Malgrat això, algunes veus institucionals admeten que aquesta proximitat pot incrementar la visibilitat de l'estigmatització, tot i que reconeixen canvis positius en la diversitat i la convivència.

En conjunt, aquestes dinàmiques evidencien que, en certs contextos rurals, la seguretat no és només la falta d'agressions físiques, sinó una experiència complexa on conviuen confiança, pertinença i control social.

5.10.3. Experiències de discriminació i exclusió

Les narratives de les participants revelen diferents formes de discriminació i exclusió viscudes en entorns rurals. Tot i que cap d'elles ha patit agressions físiques, algunes identifiquen actituds discriminatòries, tant explícites com subtils, que afecten la seva quotidianitat i el seu benestar.

La forma de discriminació més esmentada és pel gènere. Hi ha qui relata com, en un context força masculinitzat, sovint es qüestiona la seva capacitat per liderar projectes, especialment en àmbits com l'agrari. Com relata l'Ares:

“És un món molt masculinitzat. La gent encara troba estrany que una dona jove tiri endavant un projecte així, però sigui el que sigui eh, si tingués oliveres també em preguntarien pel *maromo de turno* eh. No és perquè siguin cabres sinó perquè el tema de la ruralitat, igual que altres sectors, la dona ha estat invisibilitzada quan sempre ha tingut moltes tasques i rols molt importants. La dona sempre ha estat allà, ha sortit a pasturar, ha munyit, ho ha fet tot...” (Ares, 34, Bollera, ramadera, Alt Camp)

A més, les participants també mencionen **comentaris condescendents i pressupòsits** que impliquen que necessiten un home per dur a terme certes tasques. La Remei explica com algunes de les seves amigues, que viuen soles a la masia, han estat objecte de preguntes iròniques:

“Tinc unes col·legues que han anat a viure en una masia de lloguer, cinc noies soles, i la gent els pregunta ‘i què feu 5 dones soles? Us deueu fer un fart de netejar’... Uf! Mare meva! Jo per sort aquests comentaris no els he viscut, però n’he viscut d’altres com ‘què faràs per aquí tota sola? Hauràs de buscar un home que t’ajudi’”. (Remei, 28, Pansexual/Lesbiana, ramadera, Bages)

També l'Ares descriu una experiència que il·lustra la manca de reconeixement de les dones en el treball agrari:

“Un cop em va passar que va venir l'home que porta el farratge amb un camió i em va fer un comentari que donava per fet que hi havia una altra persona treballant amb mi que era un home i la meva parella. O sigui, donava per fet que jo era heterosexual i que no podia treballar sense un home. Normalment, no et relacionen amb aquest sector com a dona ramadera”, (Ares, 34, Bollera, ramadera, Alt Camp)

Aquests comentaris sovint es presenten també com una intromissió en l'àmbit privat:

“Vam buscar un tractorista perquè ens ajudés a fer unes coses i és un “paio” que viu sol i que ara es vol ‘enxufar’ allà cada dia d'una manera... que penso que sí nosaltres fóssim tot homes no ho faria. Que molt bé l'amabilitat i les ganes de fer vincle però tanta intromissió...” (Georgina, 33, Bollera, Tècnica consell comarcal, Bages)

També, participants no binàries relaten discriminacions relacionades amb la seva identitat de gènere, especialment en forma de **misgendering**. Lou explica com aquestes situacions es donen tant en l'àmbit privat com en el professional:

“És el que parlem sempre, no són agressions físiques, perquè està molt més invisible. He patit el misgendering o el tema dels lavabos, també algun moment que algú em parli amb masculí o femení, o que vagi a un lavabo i no saber a quin entrar i em diguin ‘aquest no és el teu!’, o situacions incòmodes. Llavors, a vegades no tinc ganes d'exposar-me i no vaig al lavabo fins que arribo a casa. També treballo amb infants i adolescents i em pregunten directament si soc un noi o una noia, o fan servir moltes expressions homòfobes o trànsfobes... Però tot això, m'ho prenc com a part de la meva feina, però quan estic fora sí que em fa més mandra [...] A més, a la gent també li costa molt parlar amb neutre i a vegades ho agafo amb aquesta comprensió i altres penso que la gent s'espavili en aprendre i m'enfado...” (Lou, 29, Pansexual, antropologia, La Selva)

Aquesta vivència troba ressò també des de la mirada dels serveis comarcals, que constaten com el **misgendering** esdevé una de les fonts més freqüents de malestar per a les persones trans, especialment en contextos de proximitat i coneixement mutu:

“Passa que sí que potser et diria que quan ens hem reunit a la taula, i hi ha persones del col·lectiu, la queixa o el que expressen que els afecta més és el misgendering. Que tothom sap que aquella persona ha transitat, i quan la persona es mostra amb el gènere sentit, i es llegeix perfectament, que si tu no coneguessis que aquella persona abans es deia Laura i ara és l'Àlex, doncs tu et referies a l'Àlex perquè no has vist la transició. Però si és un poble petit i que tothom coneixia la Laura, doncs a l'anar a comprar el pa i sentir ‘què tal, maco?’, bé, doncs el maco, potser que el pots estalviar... i només dir ‘bon dia, què tal?’, i és això, com que al final t'acabes coneixent amb tothom molts cops no es refereixen a tu com s'han de referir... i també la part aquesta de si ets la Laura o la persona trans... Doncs soc la Laura i prou... l'etiqueta, saps?” (Tècnica del SAI del Ripollès)

Aquestes situacions no només es produeixen en espais públics i comunitaris, sinó que també poden aparèixer en entorns laborals, com explica Naim a partir de la seva experiència en una feina:

“Es complicado de decir, pero por ejemplo en Baqueira me nombraban en femenino todo el rato. [...] fue la primera vez en mi vida que tuve un poco de disforia de género, [...] por eso también contacté con el SAI, y decidí hacer el cambio de nombre. [...] discriminación directa quizá no, pero sí que poco a poco lo hablé con las personas con quien trabajaba. [...] no es fácil en general. Pero aparte de eso no he sufrido ninguna discriminación. Pero bueno, eso no se si seria diferente en Barcelona... no es fácil en general. Pero aparte de eso no he sufrido ninguna discriminación” (Naim, 34, Pansexual / Bollera, humanitats, comunicació i diferents feines, Pallars Sobirà)

Per altra banda, algunes participants han compartit experiències de discriminació més explícites en espais públics, com la que relata la Rita, qui va ser expulsada d’una piscina per fer topless, una situació que es va convertir en un acte de transgressió davant la comunitat:

“A l’estiu em van fer fora de la piscina per fer *topless*, i vaig fer una instància i vaig fer un vídeo que es va viralitzar una mica. Després, vam anar a fer una acció unes quantes també i ens vam posar en *topless*... És que era com ‘Oh, però si això no havia passat mai aquí!’, i jo ‘ah, no? Doncs dues tasses! I aneu-vos preparant!’ De fet, tinc ganes de processos que vaig fer a Barcelona fa 10 anys, començar-los a tenir aquí”. (Rita, 31, Bisexual, educadora social, Pallars Jussà).

Algunes participants assenyalen que, en determinats contextos, la discriminació més present no és necessàriament la vinculada a la dissidència sexual o de gènere, sinó al fet de ser dona dins una societat heteropatriarcal. En aquest sentit, algunes veus destaquen que les dones heterosexuals poden estar més exposades a formes de violència masclista, especialment en l’àmbit de les relacions sexoafectives.

La Isona, per exemple, planteja que, en l’entorn rural on viu, ser llegida com a dona comporta més risc que la dissidència sexual:

“Crec que em passaria alguna cosa com a tia i però, viure aquí seria molt més perillós per mi com a tia que com a bollera. O sigui, hi ha més violència de gènere cap a les noies heteros. Crec que la violència de gènere que hi ha aquí està dins... Són relacions sexo afectives... no sé com dir-ho. Vull dir que... aquí és més perillós per mi tenir una relació hetero que una relació de lesbianes. Clarament. I sí, que clar que jo trobo la meva parella i ens miren i que... però... no sé, les coses que m’han passat a mi o la meva parella ens han passat més com a persones llegides com a ties que com a bolleres en sí”. (Isona, 32, Bollera, monitora esports i educadora social, Pallars Sobirà)

En la mateixa línia, Naim apunta que la major part de conflictes que ha viscut estan més relacionats amb el masclisme que no pas amb la LGBTIfòbia:

“Hemos tenido algunos altercados o cosas pero justamente más a nivel de machismo... O sea, de homofobia o transfobia no, no directamente al menos, o no de manera clara y fuerte, más bien han sido cosas de machismo y también de ver la violencia que reciben las tías heterosexuales...” (Naim, 34, Pansexual / Bollera, humanitats, comunicació i diferents feines, Pallars Sobirà)

Aquestes reflexions posen en evidència que la violència que pateixen les dones en contextos rurals continua fortament travessada per normes i dinàmiques heteropatriarcal. Tot i que les sexualitats dissidents poden estar subjectes a discriminacions, el masclisme estructural emergeix com el principal mecanisme de discriminació cap a les dones, especialment de les heterosexuales, sovint més exposades a formes normalitzades i visibles de violència de gènere.

En segon lloc, hi ha participants que han relatat experiències de discriminació o exclusió relacionades amb **la sexualitat**. Concretament, tres han relatat experiències de discriminació per la seva dissidència. Com comparteix Gaia:

“Vaig crear un personatge Drag i posar el nom del poble, perquè tot arreu on vaig jo dic que soc d'aquí, i sempre ho dic... i suposo que això va acabar d'incentivar el rebuig aquest. Suposo que va ser el fet de fer més públic que soc d'aquí... Vaig fer públic el personatge per festa major del 2019, a l'octubre, i a llavors el febrer del 2020 vaig rebre les primeres amenaces” (Gaia, 32, Queer, diferents feines, Baix Camp)

Aquest rebuig es va concretar en insults i amenaces, que la Gaia va acabar denunciant:

“Les primeres cartes eren d'insults, i no els vaig fer gaire cas, però clar, a la tercera ja era una amenaça: ‘o em tornava una persona normal o ja podia estar marxant del poble’, i això per a mi va ser més impactant, i va ser quan vaig posar la denúncia i va passar tot.” (Gaia, 32, Queer, diferents feines, Baix Camp)

Tot i això, el relat de la Gaia també posa de manifest la capacitat de suport comunitari que pot existir en entorns rurals, especialment quan hi ha vincles personals consolidats:

“Ho vaig denunciar públicament i ja no vaig rebre res més... es va quedar aquí. Vaig rebre molt suport de la gent del poble, es van quedar molt sorpresos... és que clar, a mi el poble m'ha vist néixer i créixer, ja saben com soc des d'abans de crear el personatge... Tot el poble sap com soc, m'han vist en parella... i en rebre això va ser molt impactant, no em creia que fos real, i la gent del poble també es va quedar molt parada...” (Gaia, 32, Queer, diferents feines, Baix Camp)

Les agressions no sempre es presenten de manera explícita. Cel, per exemple, va viure una agressió indirecta durant la festa major del seu poble:

“Ens van tirar un ou a la finestra, però no sabem exactament... Clar, van posar l'excusa que era festa major i que tots els nens anaven borratxos i no sabien el que feien... Però això va

passar a la tarda. Però, jo ho vaig deixar i he fet com si no passés res”. (Cel, 25, Pansexual, Comercial, Ripollès)

Aquesta dicotomia entre violència directa i subtils manifestacions de rebuig també es reflecteix en l'experiència de la Maia, qui va patir assetjament per part d'un grup de nois del poble quan era adolescent:

“Quan era adolescent, tenia uns 15 anys, vaig començar a sortir amb una noia del poble, i al principi ho portàvem com en secret, és que era l'any 2006 o així i no es parlava gaire de l'homosexualitat [...] Però clar, tot se sap i un grup de nois ens van fer la vida impossible. Ens insultaven, assetjaven pel carrer, no podíem anar a la piscina, ens van arribar a tirar pedres i tot, i a casa la meua iaia ous... Nens de 12 i 13 anys... I les famílies no feien res, tothom ho va tapar, deien que eren coses de criatures. Al cap dels anys, li van demanar disculpes a la meua parella perquè ella sí que era del poble, però jo com que no ho era, no havia nascut allà, era com que no importava tant. Però jo no vaig deixar d'anar mai al poble i amb els anys ja ho he anat oblidant...” (Maia, 32, Lesbiana, Tècnica Comptable, Ribera d'Ebre)

D'altra banda, hi ha participants que han compartit que **la discriminació sovint adopta formes subtils, com comentaris o mirades**. Per exemple, la Remei relata com els canvis en la seva aparença van generar reaccions inesperades en l'entorn:

“Agressió no, però algun comentari sí. Un dia una senyora em va dir ‘oh! En aquella casa hi viuen dos senyors grans que són gais’... i els va criticar! I també, jo crec que des que m'he tallat els cabells, que no són gaire d'una tia normativa, aquesta dona ja no em saluda tant. Crec que li ha fet un click el cervell,” (Remei, 28, Pansexual/Lesbiana, ramadera, Bages)

Aquestes formes de vigilància subtils, com mirades o comentaris, poden limitar la llibertat d'expressió i visibilitat de les dissidències sexuals i de gènere. En aquest sentit, algunes participants relaten com adapten la seva manera de mostrar-se segons les expectatives o el judici social del seu entorn:

“Indirectament sí que m'han arribat coses, però normalment els comentaris que t'arriben és de gent que t'és tan igual. O sigui, no em deixo de mostrar, per exemple si alguna vegada tinc algun *ligue*, en tenir una relació oberta tens algú que et ve algun cap de setmana, i dius ‘ara els hi petarà el cap’... Llavors, m'he deixat més de mostrar per la relació oberta que no pas per ser lesbiana” (Andie, 34, Lesbiana, professora, Pallars Jussà)

D'altra banda, la Isona explica com la coneixença entre la comunitat pot generar una sensació de seguretat, però també una certa autocensura per les possibles reaccions de la gent:

“Jo he hagut de defensar el meu lloc com a bollera. Aquí la gent es coneix molt. Per lo bo i per lo dolent. Difícil és que vegis una agressió sexual a ple carrer o que algú et piropegi, això és difícil perquè tothom es coneix... Notaràs mirades rares, pensaràs si em llogaran

aquest pis... Com si ho dic a la feina quina cara em faran, però això ja depèn més de tu. I jo doncs jo tiro palante i ja està". (Isona, 32, Bollera, monitora esports i educadora social, Pallars Sobirà)

Així, les formes de discriminació subtils i les dinàmiques de control comunitari poden limitar les formes de visibilitat i expressió.

A més, algunes participants assenyalen que **la discriminació varia segons l'aparença i la percepció** que es té de la seva identitat. La Maria, per exemple, afirma que mai ha patit discriminació perquè "no sembla" bisexual, a diferència de la seva ex-parella, que per la seva aparença més andrògina sí que va rebre comentaris negatius:

"Jo crec que ho pateixen més els homes gais, és el que he vist i sentit. Però jo res, ni un comentari. La meva ex-parella potser sí que rebia algun comentari, perquè és molt andrògena, i a vegades rebia comentaris. Sobretot els nens, que diuen coses... Potser jo he patit menys discriminacions perquè 'no ho semblo' i no vaig dient res... Però quan ho he comentat tampoc he vist un rebuig... Si és que el rebuig més gran el vaig rebre per part dels meus pares! Imagina't!" (Maria, 32, Bisexual, Professora, Cerdanya)

La visibilitat, per tant, juga un paper clau en les experiències de discriminació. En aquesta línia, l'Andie reflexiona sobre com el fet de ser dona pot haver influït en la seva menor percepció de rebuig, en comparació amb altres identitats:

"Soc una dona, jo crec que potser si fos un home, aquí hi havia un alumne fa dos anys que el vaig veure l'altre dia i em va dir que havia patit una agressió homòfoba al poble, llavors em vaig estranyar perquè jo no tinc cap tipus de sensació i vaig pensar potser pel fet de ser dona ho tinc més fàcil. Jo crec que les persones trans ho tenen molt més difícil, després els homes i diria que després, les dones." (Andie, 34, Lesbiana, professora, Pallars Jussà)

D'altra banda, diverses participants coincideixen a assenyalar que els episodis de discriminació més intensos no han vingut tant de l'entorn com de l'àmbit familiar. Maria, per exemple, ho expressa així:

"Ha sigut més la família que no pas la gent d'aquí. Aquí cadascú fa la seva vida, ningú et diu res, i no hi ha problemes per això, a mi ningú m'ha dit mai res" (Maria, 32, Bisexual, Professora, Cerdanya)

"Discriminada al principi per la meva família, bé, per la meva mare [...]. Els meus tiets van ajudar molt, em van trucar dient perquè no ho havia dit abans [...]. No m'ho hauria esperat mai, perquè són molt religiosos... Sempre ho recordaré: el dia que li vaig dir a la meva mare, me la va tornar a liar! Però em va reconfortar molt que dos amics em van abraçar i em van dir 'per fi!'. Per tant, per part no he tingut mai discriminació, només de la meva mare.". (Mireia, 35, Lesbiana, geògrafa, Bages)

En aquest sentit, la discriminació es produeix en l'espai domèstic, on, com sosté Pascual-Bordas (2024), l'adultisme i la cisheteronorma es creuen generant relacions de poder que

limiten l'expressió identitària de les joves. Al contrari, l'entorn comunitari es presenta sovint com un espai més permissiu o indiferent, en què "cadascú fa la seva vida" i no hi ha un qüestionament públic ni explícit de la dissidència. Aquesta "indiferència positiva" pot suposar una sensació de llibertat o, com a mínim, d'absència de confrontació pública.

Ara bé, l'experiència de discriminació no només es vincula a la identitat sexual o de gènere, sinó també a altres eixos com l'edat. Algunes participants relaten que la seva **joventut ha estat un motiu de deslegitimació**, especialment en entorns laborals. L'Abril, per exemple, comparteix com ha viscut aquesta discriminació adultista:

"Sobretot per ser jove. Més que discriminació... Les companyes ho fan perquè la societat és així, adultista, crec. I és com 'Tu que acabes d'arribar i ets jove... Què m'has de dir a mi?', i clar, i jo també soc molt insegura i llavors encara em dona més inseguretat i veig que no sé què fer per intentar canviar alguna cosa, perquè no se m'escolta, i jo tampoc no tinc la força d'imposar-me... També és la meua manera de funcionar, no? Però sí que he vist que a les noves i joves se'ns tracta diferent..." (Abril, 33, Bisexual / Pansexual, mestra, Pallars Sobirà)

La combinació de ser dona i jove sovint accentua aquesta percepció de qüestionament. La Belén, per exemple, explica com això es manifesta en el seu entorn professional:

"Penso que a vegades a l'escola agrària no em prenen gaire seriosament. no m'ho diuen eh, però ho noto. A veure, que clar que és diferent, un home de 60 anys que ha treballat tota la vida al camp que una persona jove i dona... Però em qüestionen si sé les coses o no, que penso que fins a punt és normal, perquè l'experiència és un grau, però això no vol dir que jo no sàpiga" (Belén, 28, Lesbiana, Educadora ambiental, Bages)

Aquest qüestionament es fa encara més evident en professions fortament marcades per l'autoritat, com descriu l'Arlet en la seva experiència com a metgessa:

"A vegades, em pregunten que vingui el metge i no es creuen que soc jo, i això em passa constantment... també crec que la meua imatge física i la posició que m'ajuden una mica, però existeix molt aquesta sensació. Crec que si fos més prima, més dolça de cara, encara seria més exagerat. Perquè tenia una companya que era més mona, rossa, amb la cara fineta, les ulleres fines i encara era més exagerat... i era com 'senyores és la seva metgessa, una mica de respecte'. A veure, no és que jo soc la metgessa i no vulgui ser la infermera, perquè tots som professionals igual, però és veritat que hi ha un biaix que si ets una dona jove, ets una infermera. Abans no deia res, però ara ho dic. Però tampoc m'agrada perquè utilitzes l'autoritat. Però em genera contradicció, perquè crec que no és igual utilitzar l'autoritat en un bar, que allà, que hi ha la gent que es troba malament" (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià)

En quart lloc, algunes participants han destacat que la seva situació personal, com **no tenir parella o fills**, ha estat també font de discriminació. La Remei, per exemple, explica com aquest fet ha dificultat la seva recerca d'habitatge:

“Jo fa 6 anys que busco una casa per anar a viure amb col·legues i tothom em diu que no, i aquesta gent arriba amb parella normativa i criatures i de seguida tenen casa... Però jo, sent sola i jove... També busquen algú amb una feina estable amb bona feina, feines de prestigi” (Remei, 28, Pansexual/Lesbiana, ramadera, Bages)

L'Andie també reflexiona sobre com la seva realitat personal pot afectar la manera en què és percebuda pel seu entorn social:

“No sé si perquè soc un *bitxo raro* o per la meva sexualitat. Bé perquè clar dins de les rareses n'hi ha moltes, tenir 35 anys i no tenir fills, no tenir una feina estable, no sempre contestar el que la gent creu que has de contestar o no callar la boca quan es considera que has de callar, fa que siguis un *bitxo raro* en general, llavors si hi ha un dinar de festa major al poble, potser no em conviden, que són 12, llavors jo no sé si és per la meva sexualitat o perquè” (Andie, 34, Lesbiana, professora, Pallars Jussà)

La discriminació en entorns rurals sovint és subtil, expressant-se amb comentaris, mirades o silencis que generen malestar. Segons Little (2017), es dona en un context de control social propi dels espais de proximitat, on la manca d'anonimat crea un entorn segur, però restrictiu. La diferència s'accepta només si no qüestiona les normes establertes. Tot i això, moltes participants han desenvolupat estratègies de resistència per visibilitzar les seves identitats, mostrant tensions entre normalització i exclusió, però també la possibilitat de transformar l'entorn a través de la presència i els vincles quotidians.

5.11. Construint el futur: prioritats i desitjos en la vida rural

Aquest apartat explora com les participants viuen i projecten la seva vinculació amb l'entorn rural des d'una perspectiva dinàmica i plural. En primer lloc, s'analitza la sensació d'arrelament, entesa com un procés subjectiu en constant transformació, que es nodreix de vincles familiars, relacions socials, experiències quotidianes i pràctiques d'habitar, tot mostrant la diversitat territorial i generacional que condiciona aquesta connexió. Tot seguit, es reflexiona sobre les prioritats vitals i les perspectives de futur, que reflecteixen un arrelament flexible i adaptat a circumstàncies personals i estructurals, on la qualitat de vida, les relacions i la feina prenen protagonisme. La construcció d'un projecte de vida en l'àmbit rural es presenta així com un equilibri constant entre l'arrelament i la mobilitat, i entre les aspiracions personals i les incerteses socials i econòmiques que configuren el futur.

5.11.1. Sensació d'arrelament

La sensació d'arrelament a l'entorn rural s'articula a partir de diversos elements interrelacionats: els vincles familiars, les relacions socials, les experiències quotidianes i la vinculació emocional amb el territori.

En primer lloc, **catorze participants expressen que se senten arrelades a l'entorn on viuen**. D'aquestes, una part vincula l'arrelament a la història familiar i personal amb el territori, sovint associat a la casa o al poble. La Raquel, per exemple, fa palesa aquesta connexió a través de la casa familiar, que és un espai amb significat històric i emocional:

"I tant! Un punt molt important és la meva família, o sigui, en aquesta casa hem viscut sempre. El meu pare ha fet l'arbre genealògic i el té des del 1200, i hi ha alguns forats buits, però pràcticament el té tot ple. També va fer un llibre, fa no gaire de la casa, i la seva història. I clar, jo he mamat això tota la vida, el meu pare va començar aquest arbre genealògic quan no sé si va ser el seu treball de recerca del batxillerat... I se li'n va anar de les mans! I tots surten d'aquesta casa, tota la família des del 1200. I clar jo he mamat molt aquest esperit de la família i el cognom... I sí, aquest és un dels motius pels quals em sento molt arrelada aquí." (Raquel, 24, Lesbiana, educadora social, Bages)

En un sentit similar, Gaia vincula el seu sentiment d'arrelament amb la història local i familiar del poble:

"Sí! Clar! Per la família i la història, sempre m'ha agradat la història del poble i m'he informat molt de tot el que ha passat aquí, i la història de la meva família, tota la família de part de mare és d'aquí de sempre... Tota la vida que sapiguem han viscut aquí" (Gaia, 32, Queer, diferents feines, Baix Camp)

Altres posen l'accent en el fet d'haver nascut i crescut en el territori com a element clau que genera aquest arrelament, basat en els records i les persones que formen part de la seva vida quotidiana. És el cas de l'Arlet, que destaca la importància del naixement com a punt de connexió:

"Sí, doncs haver nascut aquí, suposo. Perquè al final tens persones, records i un vincle. Crec que el fet de néixer aquí et vincula, per això estar aquí i aportar" (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià)

També hi ha qui combina aquest component històric amb els vincles afectius i la xarxa social que s'ha anat creant al llarg del temps:

"Sí... una mica és per això de tota la cronologia i vivència prèvia en aquest territori. Que la meva mare estigui aquí, que jo hagi trobat una xarxa de gent bonica amb qui comparteixo coses..." (Rita, 31, Bisexual, educadora social, Pallars Jussà).

D'altra banda, hi ha qui associa l'arrelament a la quotidianitat, a la sensació de pertinença que s'arrela en les activitats diàries, la feina i la implicació en la comunitat, així com en les interaccions espontànies amb el veïnat. La Remei descriu com la seva feina li permet connectar amb el poble i mantenir-se informada, sovint de manera natural i directa:

“Sí, i tant! La feina fa que no sé quants veïns vinguin a comprar llet i m'expliquin què està passant al poble. A més, a mi m'agrada molt xafardejar, però se'm dona fatal, i després no m'entero de gaires coses i quan m'entero ja és tard. Però aquestes veïnes m'ajuden a enterar-me de coses, i a vegades, sense jo dir res ja m'ho expliquen tot, i després, penso 'veus, quina bona feina que tinc, que no em cal preguntar!', només venent llet ja m'entero de tot'. (Remei, 28, Pansexual/Lesbiana, ramadera, Bages)

La Maria també subratlla la importància de conèixer i ser coneguda per la comunitat, una experiència que contribueix a fer-la sentir part del lloc:

“Sí! És que ja conec a mitja Cerdanya. Que si un no és fill de no sé qui és fill de l'altre... Ara ja és que conec moltíssima gent, i a l'institut ja tothom m'identifica, saben el meu nom, què faig... Surts i més d'un et para, ja et sents que coneixes part de la població i ja t'hi sents bé. Tot i que sempre seràs de fora eh!” (Maria, 32, Bisexual, Professora, Cerdanya)

En una línia semblant, Lou destaca que el fet d'haver consolidat amistats, feina i xarxa social ha estat clau per a la seva sensació d'arrelament:

“Sí, una mica sí. Crec que ha sigut un any i mig, i ja des del principi he tingut feina, amistats, i per a mi això ja és arrelar-me... Tenir xarxa social, o sigui, xarxa d'afinitats i amistats i feina.” (Lou, 29, Pansexual, antropologia, La Selva)

Però l'arrelament no sempre depèn tant del lloc en si com de les persones i els vincles afectius que s'hi estableixen. Algunes participants viuen aquest sentiment des de la connexió amb persones afins, més que per l'entorn físic. La Lara expressa que, tot i que podria anar a viure en un altre lloc, és el teixit relacional que ha creat el que la manté arrelada:

“Una mica, perquè realment podria volar i anar a un altre lloc. Però sí que sento que tinc un teixit aquí. És a dir pels vincles que tinc aquí 100%” (Lara, 32, Lesbiana/Bollera, Investigadora ambiental, Solsonès)

La Isona afegeix que, més que el lloc en si, la presència de persones amb motivacions compartides ha estat essencial perquè es quedés:

“Sí, però a la comarca eh! Pel fet de trobar gent que tinguin les mateixes motivacions que tu, siguin les que siguin. Més que el lloc en si, és que en el meu cas va tot junt, però suposo que tot i que m'hagués molat molt escalar, si no hagués trobat gent, potser no m'hauria quedat...” (Isona, 32, Bollera, monitora esports i educadora social, Pallars Sobirà)

La sensació d'arrelament també té una dimensió simbòlica i cultural. Hi ha qui expressa la seva vinculació amb les formes de vida o els costums locals com a part del seu sentiment de pertinença. L'Arlet ho sintetitza així:

“Va més enllà de les persones en concret. Fins i tot et diria que t'arrela la gastronomia, l'humor, no ho sé, són moltes coses més enllà de les persones i el mar. Les formes de viure... És que jo trobo molta diferència amb l'humor d'aquí i el de Barcelona”. (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià)

Remei també exemplifica aquest vincle cultural a través de la participació en tradicions locals, com les caramelles, que formen part de la seva identitat:

“Jo ara m'imagino fent caramelles en un altre lloc, a veure que segur que m'ho passaria bé eh, però per molt malament que m'ho passi aquí... Mira, un any vaig deixar de fer caramelles i va ser el pitjor any”. (Remei, 28, Pansexual/Lesbiana, ramadera, Bages)

Finalment, l'arrelament es reforça amb l'entorn natural i el paisatge, on la muntanya o el mar esdevenen elements fonamentals del vincle amb el territori:

·L'entorn també, m'agrada molt el mar. Clar, jo camino per aquí, i puc caminar per Barcelona i sentir-ho meu, però aquí em passa una sensació diferent... (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià)

“Per l'entorn natural que tenim. És casa meva”. (Maria, 32, Bisexual, Professora, Cerdanya)

“Sí, sí, i tant! Al poble no, però eh. Perquè m'estic canviant de casa sovint, però sí que m'agrada viure al Pirineu, i sé que vull seguir vivint al Pirineu. I que casa meva és al Pirineu”. (Abril, 33, Bisexual / Pansexual, mestra, Pallars Sobirà)

En segon lloc, tanmateix, hi ha set participants descriuen **experiències d'arrelament parcial o en procés marcades per l'ambivalència**. En aquests casos, l'arrelament es presenta com una construcció dinàmica, sovint influïda per factors personals o temporals. La Clàudia i la Inés expressen aquesta idea d'un arrelament encara en construcció:

“Estic en procés. Jo soc de processos lents, més que res necessito seguretat per sentir-me a casa, i fins que no senti que vull viure aquí del tot no podré dir ‘sí, estic arrelada’, però sí, estic en procés”. (Clàudia, 35, Bisexual, Realitzadora Audiovisual, Cerdanya)

“A veure, encara no. Tampoc em sento desarrelada... O sigui, no fa prou temps per sentir que soc d'aquí, però em sento bé i sento que puc fer-hi arrels. Però també és una sensació entre el sí i el no. Però també perquè és que fa poc temps, i hem tingut canvis, i a la ciutat d'abans vaig trigar un temps a sentir-me arrelada”. (Inés, 35, Bisexual, mestra, Cerdanya)

Algunes relaten un arrelament creixent al lloc on viuen, mantenint alhora un fort vincle emocional amb el poble d'origen, com la Salut:

“Ara començo, m’ha costat perquè al final és gent nova, una manera de viure diferent, m’ha costat, però ara puc dir que em sento d’aquí. Jo sempre dic que soc del meu poble, i sempre seré d’allà [...] O sigui, quan em vaig empadronar aquí va ser el pitjor que em podia passar! És que jo no canviaré mai el meu parlar ni les meves arrels. És la meva identitat, jo soc qui soc perquè he nascut al meu poble”. (Salut, 25, Bisexual, cooperativa agrària, Baix Camp)

També hi ha casos en què el lligam amb el poble natal no es tradueix en una sensació plena d’arrelament:

“Sí, bé a mitges, sí, no ho sé. Em sento arrelada perquè en principi he nascut aquí i soc d’aquí, però no tan arrelada com la gent que els seus estàndards entren més dins del que és el món rural”. (Andie, 34, Lesbiana, professora, Pallars Jussà)

En tercer lloc, també hi ha **quatre participants que posen en qüestió la sensació d’arrelament**, sovint per una distància cultural o identitària amb l’entorn i la comunitat local. Per exemple, la Irina, que no és originària de Catalunya, expressa aquesta distància i la manca d’identificació malgrat viure-hi a gust:

“Uf... és complicat això eh, és d’hora per dir-ho. Però és que crec que tampoc soc d’arrelar-me, soc de gaudir, quan estic aquí, estic aquí... Ni la meva parella ni jo som de Catalunya, i no havíem pensat mai en Catalunya com a lloc per viure. Hi ha moltes coses d’aquí que ens tiren enrere, no ho sé, la gent a vegades, el menjar no és el millor, però no ho sabem... ja veurem... De moment estem bé, però no em sento que soc d’aquí eh, jo em sento que soc de València. No ho sé, jo visc aquí i estic a gust, però no tinc res a veure amb la gent que viu aquí. Però això és una cosa meva personal”. (Irina, 34, Lesbiana, psicòloga, Alt Penedès)

En una línia similar, la Georgina manifesta una certa dissociació entre la seva identitat com a persona “de poble” i el fet d’estar realment arrelada en l’entorn rural on viu:

“Em considero de poble... arrelada en un entorn rural encara no”. (Georgina, 33, Bollera, Tècnica consell comarcal, Bages)

Aquestes experiències d’arrelament, o la seva absència, s’han de contextualitzar en les condicions pròpies de la generació de les participants, marcada per la inestabilitat laboral i residencial. Aquest context condiciona la construcció del vincle amb el territori, que sovint es percep més com una expectativa o un procés en construcció que com una realitat consolidada. La Belén, que fa cinc anys que viu al Bages, descriu aquest procés gradual:

“No, encara no. A poc a poc... però això de sentir-te arrelat és difícil. Jo tinc ganes de sentir-m’hi, i estic com amb les ganes d’anar a poc a poc, però d’anar a més. I veig els camps que ens envolten i penso ‘tant de bo un dia puguem fer-nos el blat i la farina!’ On em sento arrelada o em començo a sentir arrelada és al Bages. És com que m’ha sorprès, ara fa 5 anys que hi visc.” (Belén, 28, Lesbiana, Educadora ambiental, Bages)

D'altra banda, la mobilitat i la flexibilitat configuren una experiència de provisionalitat que dificulta la sensació d'arrelament. Així ho descriu l'Ares, que encara no se sent del tot arrelada perquè entén la seva situació com a temporal i oberta al canvi:

“Uf!... Encara no, encara crec que no. Perquè suposo que al final no soc aquí. Suposo que per sentir-me arrelada... no ho sé com explicar-ho, és com una sensació... Crec que una cosa bona o dolenta de la nostra generació, no sé què és, però a vegades és un *handicap*, és que hem viscut a mil llocs i jo ara puc dir ‘adeu, penya, em venc les cabres i me’n vaig a Nova Zelanda!’” (Ares, 34, Bollera, ramadera, Alt Camp)

La sensació d'arrelament a l'entorn rural es fonamenta en vincles familiars, relacions socials, experiències quotidianes i una connexió emocional profunda amb el territori i la seva cultura. Més de la meitat expressen sentir-se plenament arrelades, mentre que una part mostra un arrelament parcial o en procés de consolidació. Només unes poques qüestionen aquest vincle, sovint per motius relacionats amb distàncies culturals o qüestions identitàries.

5.11.2. Prioritats vitals i perspectives de futur

Les prioritats vitals de les participants reflecteixen les preocupacions i aspiracions que orienten les seves decisions i projectes de futur. Aquestes posen especial èmfasi en la salut, les relacions i l'equilibri personal.

En primer lloc, la salut física i mental es destaca com una prioritat fonamental per conservar l'equilibri vital:

“Pues eso, salud mental y bienestar... y salud física también. Tener espacio y respetar mi energía, y ser útil donde pueda...” (Naim, 34, Pansexual / Bollera, humanitats, comunicació i diferents feines, Pallars Sobirà)

“Prioritzo la meua salut mental. És el que intento cuidar més. Perquè he tingut molts problemes d'ansietat i la meua lluita és aquesta, la meua salut mental”. (Isona, 32, Bollera, monitora esports i educadora social, Pallars Sobirà)

En paral·lel, les relacions afectives i socials, especialment la família, són una prioritat:

“Per mi ara el més important és la família, que estiguem tots bé, perquè estem passant una època molt intensa i prioritzo que estiuem tot bé sigui on sigui. Que si a la llarga algú dels 5 no està bé, això s'ha de revisar, perquè hem d'estar bé els 5. I clar, la feina va a remolc d'això, perquè no es pot ser a tot arreu. Ara el més important és que estiguem bé”. (Clàudia, 35, Bisexual, Realitzadora Audiovisual, Cerdanya)

En aquesta mateixa línia, la cura i la visibilització de la diversitat familiar emergeixen com una prioritat essencial per a altres, com la Mireia:

“Doncs el meu fill! Bé, enfocat a tot això, el que prioritzo és ell i que dins l’escola i els amics de l’escola sempre se senti com un més, que no pugui tenir cap problema... I això és el que estic més focalitzada... I si cal, aniré a fer una xerrada jo a l’escola... Però allà fan ‘el dia del protagonista’ i una setmana o dia el nen és el protagonista, i jo crec que aquests dies haurem d’insistir molt que el meu fill té dues mares... i llavors surt aquest tema i treballen aquest tema. Per tant, espero i si més no lluitaré perquè passi... I principalment això...” (Mireia, 35, Lesbiana, geògrafa, Bages)

La centralitat de la família es complementa amb la necessitat de conciliar vida laboral i personal, buscant un equilibri que permeti temps per una mateixa, la feina i pels fills. Com explica la Inés:

“Prioritzo sobretot treballar menys per tenir més temps, per fer les meves coses i per la família. O sigui, ara jo fa bastant temps que no treballo jornada completa, però el tenir temps i tranquil·litat, i que la feina no sigui el centre de la meva vida, perquè vull fer altres coses i tenim tres fills, i ja no tinc temps més enllà dels fills... Llavors jo vull tenir temps per estar amb ells, per poder estar jo tranquil·la, i temps per mi. I entre tot això, també treballar, però no vull que sigui el centre de la meva vida”. (Inés, 35, Bisexual, mestra, Cerdanya)

Aquesta visió d’equilibri entre diferents àmbits de la vida es complementa amb la necessitat d’incloure l’oci i l’activisme dins les prioritats personals:

“Prioritzo la vida social, però clar la vida social també té a veure amb l’activisme orgànic. Però sí, això, la vida social i les cabres. Si després faig formatges i els venc o no els venc més igual, però necessito que les meves cabres estiguin bé i tenir alhora vida social. Potser abans em deien ‘vine a aquest concert’ i jo sempre deia que no, perquè sabia que després m’hauria de llevar d’hora, hauria d’anar a pasturar les cabres i tindria no sé quanta feina. Però ara és diferent, ara dic ‘val, m’ho combino’, i ara encara que les cabres surtin una hora menys, elles estaran bé i jo també m’ho podré passar bé. Ara prioritzo aquestes coses i crec que ara surto més. Vaig tenir una època, abans de tenir les cabres, de sortir molt de festa, però a l’agafar les cabres vaig parar, i ara crec que m’estic tornant a activar”. (Remei, 28, Pansexual/Lesbiana, ramadera, Bages)

L’activisme emergeix com una prioritat central per a altres participants, que l’entenen com un compromís profund amb el territori i la comunitat. Aquest vincle entre activisme i arrelament configura un projecte vital orientat a transformar tant la societat com l’entorn rural, tal com expressa Gaia:

“Doncs seguir lluitant per una societat millor, que acabin ja d’obrir els ulls i tothom vegi la realitat, tant els polítics com la societat en general... Que la gent entengui que tot el que s’ha viscut fins ara no és real, que hi ha una part de la realitat que s’ha volgut amagar durant temps”. (Gaia, 32, Queer, diferents feines, Baix Camp)

Aquestes prioritats no només orienten les decisions presents sinó que també modelen les expectatives de futur. **Un nombre destacat de participants (dotze) manifesten la voluntat clara de continuar vivint en l'entorn rural on es troben actualment.** Aquest compromís amb el territori es reflecteix en una diversitat de projectes de futur que, tot i les seves diferències, comparteixen l'arrelament i la intenció de consolidar la seva vida en aquests espais:

“Sí, em veig vivint aquí. El meu projecte ara mateix és continuar estabilitzant-me una mica i continuar aquí. Jo em veig en un futur llarg aquí, la meua idea és viure sempre a la Cerdanya i tenir fills aquí i tot”. (Maria, 32, Bisexual, Professora, Cerdanya)

“Em veig vivint aquí a llarg termini, i que no m'ho treguin eh! Que no s'assequin gaire aquestes plantetes perquè si me'n quedo sense no sé què faria. És que a mi això m'encanta, és el meu lloc. No sé exactament quins plans ni quines feines faré però sempre intentant respectar el meu benestar. Si marxo a un altre lloc, ha de ser un lloc rural. No penso tornar mai a la ciutat, només el mínim necessari... Home! Ara que ho he aconseguit, ho deixaré anar? Amb el que m'ha costat!” (Cel, 25, Pansexual, Comercial, Ripollès)

Altres enfoquen el seu futur a l'entorn rural des de formes de vida alternatives. L'Ares, per exemple, imagina un projecte col·lectiu que combina vida comunitària i sostenibilitat:

“M'agradaria poder seguir vivint aquí a llarg termini. Ara estic en aquest pis perquè és més còmode, però potser sí que m'agradaria viure en un espai amb més camp, en una finca amb col·legues i horta, i que cadascuna tingui les seves feines i històries, però compartir sobretot, espais i moments del dia, i que sigui una mica més de confort i còmode”. (Ares, 34, Bollera, ramadera, Alt Camp)

Naim i Irina exemplifiquen aquesta intenció de **desenvolupar projectes vinculats a l'entorn**:

“Por el momento sí, sí que quizá me gustaría poder hacer algún proyecto relacionado con la equinoterapia, hacer una cooperativa de terapia con otras personas, intentarlo claro, porque todo eso de las propiedades es complicado aquí, pero hacerlo en alguna borda... No lo sé, intentar crear como un proyecto colectivo, eso me gustaría mucho”. (Naim, 34, Pansexual / Bollera, humanitats, comunicació i diferents feines, Pallars Sobirà)

“Volem arreglar la part de baixar, fer-la més habitable, i jo sempre he pensat a tenir el meu projecte, sempre he pensat que podria fer teràpies a la part de baix, sessions grupals, fer caps de setmana, són idees que quan les parlo més m'agraden i vaig donant-li voltes. Però és un projecte de futur eh, 2 o 3 anys, potser. Penso que aquesta casa em permetrà fer coses que en un pis de Barcelona no podria fer. Crec que estic tirant cap aquesta banda, encara no em ve de gust, però això ho veig com a llarg termini, ara estic a gust i m'agrada la feina on estic”. (Irina, 34, Lesbiana, psicòloga, Alt Penedès)

D'altra banda, algunes vinculen els seus projectes vitals amb el relleu generacional i la transformació de l'entorn:

“Jo soc molt somiadora eh! Però projectes de futur és què fer amb això i aprofitar-ho. Aprofitar-ho bé. Per relleu generacional... És que a mi el que em fa ràbia és això, aquí o ets ramadera o aquí no pots fer-hi res, doncs no. Jo no soc partidària d'això, s'ha de poder. Però clar, és això, que has de somiar i crear, i a vegades *fotre't* patacades perquè evidentment només somiant no es farà res tampoc eh! Doncs bé, el meu projecte de futur que tinc aquí, però que el veig a llarg termini, és intentar com un relleu generacional a la masia, i poder fer alguna cosa com una granja escola, o en aquest sentit”. (Raquel, 24, Lesbiana, educadora social, Bages)

En canvi, **per a tretze participants, el futur és més incert**. Tot i valorar positivament el lloc on viuen, es mostren obertes a canviar d'entorn. L'Arlet reflexiona sobre aquesta incertesa:

“Crec que dir ‘sempre aquí’ em sembla molt temps, llavors sí que potser tenim una idea de moure'ns en algun moment, no és un projecte elaborat, però existeix a la idea. Hem d'acabar de definir si estem d'acord en moure a una criatura escolaritzada, hi ha diferents opinions al respecte, si no estem d'acord, doncs potser ho fem abans, però clar... Sí que estem pensant a no estar sempre aquí. I crec que serà així, crec que en algun moment ens mourem, però ja veurem, perquè de moment estem aquí, i ja fa temps que hi som, des del 2019. Però igualment els vincles amb aquí no els trencaré mai, perquè encara que marxem, som d'aquí, i potser això és el que fa que ens costi més decidir-nos a marxar”. (Arlet, 32, Lesbiana, Metgessa, Montsià)

De manera similar, la Rita explica que tot i que el seu projecte s'arrela al territori, la seva mirada és més flexible i oberta a futurs canvis:

“En un futur sí, tot i que amb intermitències. Tan jo com la meva parella hem voltat bastant i no crec que ens estaquem aquí per sempre. Sabem que això és una base, i ens estem construint la base, però després no descartem trobar altres emplaçaments, però tenir sempre un lloc on poder tornar. Sentir-nos com a casa”. (Rita, 31, Bisexual, educadora social, Pallars Jussà).

Per a altres, però, el futur és especialment incert a causa de factors estructurals que dificulten la planificació a llarg termini. La Clàudia descriu aquesta etapa com un moment de crisi i reflexió que l'obliga a viure el present amb cautela:

“Uf, és molt difícil, és que és una de les meves crisis... A mi m'agradaria superar aquesta fase de crisi que estic ara i veure'm aquí en un futur. Perquè ja estem aquí, hem començat aquí, les coses d'aquí ens agraden, perquè tot el que ens aporta aquesta comarca està molt bé... Però ara mateix és la meva gran pregunta que he d'anar responent els pròxims anys. M'he donat uns anys de dir ‘ara estem aquí, vivim aquí uns anys i ja decidirem si ens hi quedem o no’. Però encara no tinc la resposta per mi d'aquesta pregunta i no te la puc donar a tu. D'aquí a uns anys ens tornem a veure i m'ho preguntes. És que no em puc projectar, ara mateix el futur és molt canviant, ja no és com abans, els nostres pares es podien comprar una casa i ja era fins a la mort, i això els joves ja no sabem què és... Quantes coses poden passar en 15 anys? Per tant, ara jo m'estic projectant en 2 o 3 anys de viure aquí, i repensar si vull seguir vivint aquí”. (Clàudia, 35, Bisexual, Realitzadora Audiovisual, Cerdanya)

Aquest dubte sobre la permanència, vinculat a la precarietat laboral i les crisis estructurals, dificulta la planificació a llarg termini i genera trajectòries amb alta mobilitat. Així, l'arrelament sovint depèn de factors immediats com la qualitat dels serveis bàsics, especialment l'educació. La Inés, per exemple, destaca que la seva permanència està condicionada fonamentalment pel benestar dels seus fills:

“Sí, jo sí. Però tampoc sé el temps... d'aquí a vint anys no ho sé. O sigui, el que em faria moure d'aquí seria trobar un altre lloc on hi hagués algun tipus de projecte o alguna cosa que realment em valgués la pena per marxar... Perquè per a mi, que els meus fills vagin a una escola que al meu parer sigui de qualitat és primordial”. (Inés, 35, Bisexual, mestra, Cerdanya)

D'altres, com Lou i Isona, reconeixen que encara no disposen de prou capacitat per planificar més enllà del curt termini, tot i que expressen el desig de quedar-se a l'entorn:

“De moment aquest any segur. No sé si... Ara no tinc capacitat com per mirar a més llarga durada, de moment un any més segur”. (Lou, 29, Pansexual, antropologia, La Selva)

“Ara per ara sí. No sé si al mateix poble o al Pallars però... m'agradaria quedar-me al Pirineu, però no sé si al Pallars, a l'Alt Urgell... No ho sé, és que només he provat el Pallars”. (Isona, 32, Bollera, monitora esports i educadora social, Pallars Sobirà)

En el cas de la Georgina, que disposa d'un contracte de lloguer de quatre anys, la projecció a llarg termini és també incerta. Malgrat això, mostra ganes de consolidar un projecte vital i comunitari, sense perdre el vincle amb la ciutat propera:

“A la casa tenim un contracte de 4 anys, i més enllà d'això no projecto gaire perquè no ho sé. Fa temps que imagino aquest projecte i ara que arrenca em focalitzo en això, estic amb les ganes de veure com és el fet de crear comunitat. No ho sé si a llarg termini em veig aquí mateix... però potser sí crear un projecte més sòlid i més a llarg termini. Això sí, sempre per aquí i prop de Manresa eh, no vull perdre el vincle amb Manresa”. (Georgina, 33, Bollera, Tècnica consell comarcal, Bages)

Per altres, la possibilitat de trobar feina adequada a les expectatives professionals és decisiva per a la permanència a l'entorn:

“No ho sé, depèn. També el món de la ciència em fa donar moltes voltes que potser no m'agrada, a vegades penso que sí, i a vegades que no. Llavors dependrà de l'estat en què estigui d'aquí a dos anys i de com bufi el vent. Potser tinc ganes de tirar més cap a la ciència, i clar, últimament en aquest àmbit es pot teletreballar molt... Però és que realment no ho sé. Potser sí que prioritzaria quedar-me aquí si trobés una feina, però ho veig molt difícil que passi. Perquè anar de cop i volta a treballar en un bar per poder-me quedar aquí doncs no ho faria. Però reinventar-me d'una altra manera potser sí... però no sé ni cap a quina direcció ni res... incògnita total” (Lara, 32, Lesbiana/Bollera, Investigadora ambiental, Solsonès)

“No, o sigui si m'allarguen la feina sí, però si se m'acaba la feina, no continuaria vivint aquí. Suposo que marxaria a Barcelona. Ara mateix que tampoc tinc vincles tan importants, sí que hi ha els meus pares, però els puc venir a veure els caps de setmana si tinc una feina a un altre lloc, no, jo crec no”. (Andie, 34, Lesbiana, professora, Pallars Jussà)

Per la seva banda, l'Abril subratlla que, tot i la dificultat d'encaixar laboralment al Pirineu, prioritza quedar-se en aquesta zona, especialment pel valor que té per a ella la qualitat de vida i el contacte amb el territori:

“Al Pirineu, segur. Això sí, però no sé a on, per la feina, perquè aquí hi ha molt poques escoles, llavors... Clar, a l'Alt Urgell hi ha més escoles. Hi ha més població, llavors hi ha més escoles. Aquí és que és molt just, hi ha 3 escoles rurals, i és difícil que et toqui alguna plaça. Llavors, si a llarga me n'he d'anar, doncs igual me'n vaig, és que jo què sé... Però em faria pena, realment, ara mateix al Pallars hi estic molt bé. També puc buscar feina de guia, que també he estudiat de guia de muntanya, però clar, això és molt inestable, i molt precari... És que gairebé ni per compaginar-ho, ha de ser compatible amb altres horaris de feina... podria combinar-ho amb mitja jornada a l'escola i l'altra de guia, jo què sé. Però sí el més important és que prioritzo quedar-me al Pirineu”. (Abril, 33, Bisexual / Pansexual, mestra, Pallars Sobirà)

En resum, tot i el desig d'arrelament, les participants afronten una incertesa que dificulta projectes a llarg termini, motiu pel qual planifiquen de manera flexible, adaptant-se als canvis personals i estructurals. La permanència a l'entorn rural es percep com una possibilitat més que una certesa, i les decisions es basen en prioritats immediates com la qualitat de vida o la criança. Així, construir un projecte vital en l'entorn rural implica un equilibri constant entre arrelament i mobilitat, entre aspiracions personals i les realitats socials i econòmiques.

5.12. Arrelament i permanència: mirades dos anys després

Aquest apartat analitza els canvis i continuïtats en les experiències d'arrelament a partir de les segones entrevistes, realitzades dos anys després de les primeres. Permet observar com han evolucionat les seves percepcions sobre viure en un entorn rural, especialment pel que fa a les expectatives, els vincles i les decisions de quedar-s'hi o marxar.

De les 25 entrevistes inicials, s'ha pogut tornar a parlar amb 21: 17 mitjançant una segona entrevista formal i 4 a través de converses més informals. D'aquestes, 18 continuen vivint al mateix poble o en un de proper; una d'elles, tot i haver passat un temps a Barcelona entre les dues entrevistes, ha acabat tornant. Dues han retornat al seu poble natal, mentre que una altra s'ha traslladat a un nou entorn rural.

Comparant aquestes trajectòries amb allò expressat en les primeres entrevistes, s'observa una relativa estabilitat residencial, tot i la presència de matisos i canvis. De les catorze participants que es declaraven arrelades inicialment, tretze continuen vivint al mateix lloc. Pel que fa a les set que manifestaven un arrelament ambivalent, cinc resideixen encara en entorns rurals: tres al mateix poble i dues al poble natal. Finalment, entre les quatre que dubtaven del seu arrelament, dues es mantenen al mateix lloc, una ha canviat d'entorn rural i amb una no ha estat possible reprendre el contacte.

Els canvis de residència es relacionen principalment amb motius laborals o personals. En alguns casos, l'arribada d'una parella ha contribuït a reforçar el vincle amb el territori i el desig de permanència. En l'àmbit professional, la majoria han mantingut o consolidat la seva ocupació, especialment en l'àmbit públic o a través de projectes propis.

Aquestes segones entrevistes, realitzades en una etapa més avançada dels seus processos vitals, aporten una mirada més madura i matisada sobre el significat de viure i quedar-se en un entorn rural. L'arrelament es revela com una experiència dinàmica i canviant, condicionada tant per les expectatives personals com per les condicions materials i les tensions estructurals. L'anàlisi d'aquest apartat es vertebrava al voltant de dos grans eixos: els factors que afavoreixen la permanència al territori, i les dificultats i incerteses que poden posar en dubte el desig de quedar-s'hi.

5.12.1. Decidir quedar-se? Raons per la permanència

Quedar-se a viure en un entorn rural no sempre és una decisió fàcil ni lineal. Les trajectòries residencials de les participants mostren que la permanència no s'explica únicament per l'absència de motius per marxar, sinó per l'existència de raons positives que afavoreixen l'arrelament. En aquesta etapa de la vida —entre els 25 i els 37 anys—, sovint vinculada a processos de consolidació vital, laboral i afectiva, el desig de quedar-se s'entrellaça amb la recerca d'estabilitat i de sentit del projecte vital.

Per a moltes participants, el vincle amb l'entorn rural es construeix progressivament, a partir de vivències quotidianes que reforcen la sensació de benestar, pertinença i projecte de futur. Aquest arrelament no respon només a una vinculació emocional amb el lloc, sinó que també pot ser interpretat com una estratègia vital davant d'un context marcat per la

precarització, l'individualisme i l'exigència constant de mobilitat. En aquest sentit, la decisió de quedar-se pot llegir-se com una forma de resistència a les lògiques urbanocèntriques i competitives que estructuren bona part del món contemporani, especialment en un context de incertesa econòmica i emocional, accentuada els darrers anys per factors com la pandèmia de la covid-19. (Verd Pericàs 2023).

Així, la permanència apareix com una experiència complexa i dinàmica, en què conflueixen desitjos personals, condicions materials i una aposta conscient per un estil de vida que sovint entra en tensió amb les dinàmiques dominants.

El vincle amb el lloc

Una de les motivacions més rellevants és el sentiment de vincle amb el lloc, que es construeix a partir de la memòria, les relacions socials i l'experiència quotidiana. Per a algunes, com la Salut, aquest vincle ha estat el resultat d'un procés de reconciliació amb el poble natal després d'un retorn no desitjat:

“És com que m'ha costat molt arrelar, perquè al final, clar, jo vaig marxar d'allí sense voler-ho. Però em vaig adonar que necessitava molt tornar aquí pel fet... sonarà molt així, però és cert, pel fet social que tothom et coneix, vas pel carrer i te trobes a qualsevol, pots anar a comprar, sortir de casa, tornar al cercle d'amistats de tota la vida, que, clar, jo com que era allà, els veia cada no sé quant, Llavors ara també, vulguis o no és retornar al lloc on has crescut” (Salut, 27, bisexual, projecte hostaleria, Ribera d'Ebre)

Aquest arrelament sovint s'acompanya de sensacions de calma i benestar vinculades al poble natal. La Carlota explica com, malgrat les reticències inicials, el retorn al poble natal li ha aportat una pau inesperada:

“M'imaginava que seria pitjor tornar al poble, però no sé, crec que és la sensació de tornar, també suposo que perquè em faig més gran, i això suposo que també canvia, però hi ha una cosa d'aquí que em dona molta pau, no sé com explicar-ho... Un poble de 350 habitants, que tots mos coneixem, és així, i de certa manera la xarxa, tot i que no som de la meva edat, la tinc feta.” (Carlota, 36, Queer, Professore, Montsià)

En el mateix sentit, l'Andie relata com, després d'haver viscut en diversos llocs, valora positivament l'experiència de tornar i instal·lar-se de nou al poble natal:

“No sé quines expectatives t'havia dit fa dos anys, però... el que sí que sé ara és que m'agrada més viure aquí que en altres llocs...” (Andie, 36, Lesbiana, professora, Pallars Jussà)

Tanmateix, el vincle amb el lloc no depèn necessàriament d'haver nascut al territori. Per a altres participants, com la Lara, aquest vincle s'ha construït progressivament en un espai que s'ha convertit en lloc de vida i projecte de futur.

"Aquí m'hi sento a gust des del principi, i ara em projecto vivint aquí els pròxims cinc, deu anys. Clar, tot depèn de la feina... Ara em fa com mandra també marxar i anar a un altre lloc. Clar, com més passa el temps, més bé estic aquí." (Lara, 34, Lesbiana/Bollera, Investigadora ambiental, Solsonès)

En aquests relats, el vincle amb el lloc no només s'articula a través de les persones, sinó també del paisatge i de l'entorn natural, que aporten una sensació de qualitat de vida i de connexió amb el territori. Així ho expressen la Lara i l'Abril:

"Et diria la qualitat de vida d'aquí, però entenent-ho com tot el conjunt... El fet que és un lloc molt més tranquil, que tens la natura a prop, que pots fer xarxa... Que tot i ser petit, es pot fer xarxa afí relativament fàcil. I això, al final també que és un lloc que m'ha acollit prou bé" (Lara, 34, Lesbiana/Bollera, Investigadora ambiental, Solsonès)

"La gent que he conegut i la muntanya". (Abril, 35, Bisexual / Pansexual, mestra, Pallars Sobirà)

Vincles comunitaris, criança i projectes de vida alternativa

Les experiències comunitàries i les relacions socials esdevenen un dels fonaments centrals per explicar la decisió de quedar-se a viure en entorns rurals. La proximitat i el suport mutu que s'hi generen reforcen el sentiment d'arrelament i la qualitat de vida percebuda. L'Arlet destaca com aquests vincles adquireixen encara més significat amb la criança i la convivència intergeneracional:

"La comunitat també té una part... Baixar, parlar, fer un cafè, al final és per la comunitat, que per a mi és qualitat de vida. També ara amb els fills, les relacions que també estableixen aquestes persones, jo què sé, amb el iaio, doncs el iaio està aquí. Ara què li dius al iaio? Que anem a viure a Barcelona? I això puc decidir-ho? No ho sé. I clar que sí, però de cop tens unes altres persones que estan vinculant." (Arlet, 34, lesbiana, Metgessa, Montsià)

La importància de la xarxa es manifesta també en relats com el de la Clàudia, que destaca les dificultats inicials per la manca de vincles, i com tenir fills l'ha ajudat a crear-ne de nous:

"La xarxa ajuda, és vital, per mi. Una de les coses que em passava amb mi al principi era que com 'no sé a qui trucar, què fem aquí, em sento sola'. Tot i que vam amb venir uns amics i que teníem una família d'amics, però al final veníem de tota una xarxa a la ciutat de tota la nostra vida. Que és molt més forta, no? I sí que és veritat que hem fet xarxa molt ràpid, perquè vulguis o no, tenint fills només amb l'escola i ja fas xarxa." (Clàudia, 37, bisexual, Realitzadora Audiovisual, Cerdanya)

La presència d'altres joves amb voluntat de permanència també juga un paper clau en la permanència al territori. La Isona posa l'accent en la importància d'emprendre projectes col·lectius i de mantenir la xarxa d'amistats:

“El fet que hi hagi encara gent disposada a quedar-se a viure aquí i emprendre projectes, això és la clau. A part també si les meves amigues marxessin, no sé què faria aquí també” (Isona, 34, bollera, Tècnica Igualtat i Feminisme, Pallars Sobirà)

Per a d'altres, com la Sandra, la permanència no es fonamenta únicament en la xarxa prèviament establerta, sinó també en la possibilitat de sostenir un estil de vida alternatiu. El seu arrelament s'articula a través de la vida comunitària en una masia okupada, on la convivència permet explorar pràctiques col·lectives allunyades del model dominant:

“M'agrada molt que tinc una xarxa feta, també, i que el fet de tenir una okupació també és una cosa que m'atrau”. (Sandra, 31, bollera, educadora i dj, Alt Camp)

Visibilitat dissident

Una de les raons que motiva la permanència al territori és la possibilitat de viure la dissidència sexual i de gènere de manera visible, reconeguda i compartida. La creació d'una xarxa afí i l'impuls de projectes col·lectius esdevenen fonamentals per generar espais de suport mutu, reconeixement i resistència quotidiana. Aquest dinamisme comunitari no només afavoreix l'activisme, sinó també la construcció de vincles emocionals i socials que sostenen la decisió de quedar-se.

Per a algunes participants, la participació en activitats i accions col·lectives ha reforçat el seu sentiment d'arrelament. La Isona i l'Abril, per exemple, expliquen com la presència de noves persones i l'organització de trobades han estat claus per reafirmar la decisió de quedar-se:

“Ha vingut alguna gent nova del col·lectiu i això m'ha reafirmat una mica més de dir que guai, i amb aquesta gent nova vam muntar un 28J aquí, petit, que ho vam fer i això també fa pujar els ànims. A més, en general jo no he patit cap agressió homòfoba...” (Isona, 34, bollera, Tècnica Igualtat i Feminisme, Pallars Sobirà)

“Mira, també així rellevant, ens vam trobar un parell de persones que som bisexuals, i vam començar a moure també el dia de la visibilitat bisexual, vam dir 'per què no ens trobem?', vam intentar buscar persones bisexuals que es volguessin trobar aquell dia, però va ser molt poc organitzat, i al final érem cinc, però vam estar parlant de com ens afecta.” (Abril, 35, Bisexual / Pansexual, mestra, Pallars Sobirà)

En aquest sentit, la tècnica del SAI de la Conca de Barberà assenyala la rellevància de projectes com l'Orgull Rural²³ que permeten arribar a més persones i crear espais d'identificació i empoderament:

“Gràcies a la iniciativa de l'Orgull Rural podem divulgar molt més, podem arribar a més gent... Cada vegada es pot dir que podem comptar també amb més gent, tot i que encara costa eh! Però mirant la part positiva, diguéssim, és que anem fent tasques i anem creant coses...” (Tècnica del SAI de la Conca de Barberà)

Aquesta funció de l'activisme també es recull en alguns plans comarcals, com el de la Ribera d'Ebre, que subratlla la importància de generar espais comunitaris:

“L'activisme és un factor clau per potenciar la visibilitat de persones LGBTI i crear entorns de cura i trobada, on compartir experiències i necessitats comunes. Des de les administracions públiques de la comarca no es fan accions de promoció de l'associacionisme en temes LGBTI”. (Ribera d'Ebre, 2019, p. 53)

El sentiment de pertinença no es basa només en la quantitat de persones afins, sinó en la qualitat dels vincles construïts. La Isona ho expressa clarament quan destaca la força de la xarxa generada i la connexió amb l'entorn:

“És que no sabia on anar a viure tampoc, vull dir, com que si m'imagino en un altre lloc no ho sé, com que de la comunitat LGTB, la gent se'n va molt cap a Girona i així, no? I llavors hi ha un punt que clar que penso, hòstia, doncs potser podria anar a un lloc on hi hagués més entorn i tal, però jo és que a mi m'agrada estar aquí, en general m'agrada més la muntanya. A part que aquí també hem fet colla, les que hi som, estem fent colla, i el grup feminista tira davant”. (Isona, 34, bollera, Tècnica Igualtat i Feminisme, Pallars Sobirà)

A més, algunes participants remarquen canvis positius en la seva acollida al poble, fet que reforça la seva sensació de pertinença i benestar:

“Hi ha hagut millores en bona part del poble. Estic molt més acceptada, em tenen molt més en compte. A més, en aquests dos anys he conegut més gent del municipi, i dels pobles petits del costat, que també forma part del col·lectiu LGTBI.” (Remei, 30, Pansexual/Lesbiana, ramadera, Bages)

²³ L'Orgull Rural, organitzat per l'Orgull Espluguí de la Conca de Barberà, és un esdeveniment pioner que combina festa, cultura i reivindicació, i que s'ha convertit en el centre de l'activitat social del col·lectiu LGTBIQ+ a l'entorn rural. Any rere any ha anat creixent, transformant-se en un espai inclusiu per compartir experiències, crear xarxes de suport i inspirar la repoblació del món rural amb persones del col·lectiu LGTBIQ+. Més informació a: <https://orgullesplugui.cat/>.

“Crec que aquí ha canviat tot moltíssim. Durant aquests anys m'he adonat que la gent ho ha entès més, i inclús ho han arribat a acceptar amb plena normalitat”. (Gaia, 34, atur, Queer, Baix Camp)

En alguns casos, el fet que hi hagi altres famílies similars contribueix a trencar la sensació d'excepcionalitat i reforça la voluntat de quedar-se

"I tant, d'aquí no ens mouran. I també la part bona és que ja no som les úniques noies que tenim un fill" (Mireia, 37, lesbiana, Geògrafa, Bages)

Així, per a moltes participants, quedar-se no és només una decisió personal sinó una aposta política: una forma de resistència i transformació des de la quotidianitat i des del territori. Tal com diu la Gaia:

“Crec que sí, que ha sigut el millor, perquè així també he pogut continuar visibilitzant el col·lectiu, des d'aquí el món rural.” (Gaia, 34, atur, Queer, Baix Camp)

En aquest context, la dissidència esdevé una pràctica activa i situada, que no només es refereix a la identitat sexual o de gènere, sinó també a la manera de viure i d'estar al territori. La permanència esdevé, així, una estratègia transformadora col·lectiva i arrelada.

Estabilitat laboral i residencial

Un altre factor clau per quedar-se en un entorn rural és l'estabilitat laboral, que sovint es relaciona també amb tenir habitatge, pilars essencials per fer la permanència. Per exemple, la Salut relata com el seu retorn al poble va anar acompanyat de la creació d'un projecte que li ha permès consolidar la seva vida al territori:

“Quan vaig tornar aquí, em vaig plantejar un projecte nou, fer-lo aquí al poble, perquè va ser com, ara mateix ja estic aquí, doncs ho farem aquí, a veure què tal. Al final vam trobar un lloc que, la veritat que molt bé, perquè és un pati de l'antiga cooperativa d'aquí, del poble. I la cooperativa fa cinc anys que està tancada i doncs és com un pati, diguéssim. Llavors era una zona perfecta per ficar-la a foodtruck, per posar-la allà dins i crear com un espai de terrassa, així com de menjar i beure” (Salut, 27, bisexual projecte hostaleria, Ribera d'Ebre)

En el cas de la Remei, aquesta estabilitat es construeix a partir del compromís amb un projecte personal i del vincle amb la comunitat:

“Les cabres, el lligam dels familiars, les ganes que tinc de fer coses i que pugui aconseguir, de poder viure en comunitat aquí, saps? Lluitar per un futur que desitjo, és el que em fa quedar. Veig que tampoc estic tan malament. M'estic sortint i veure que m'estic sortint encara m'ajuda molt més a decidir-me que em quedo. I clar, sobretot les cabres són un eix molt important que fa que em quedi aquí, i més ara que m'he fet autònoma i que he fet una inversió tan gran.” (Remei, 30, Pansexual/Lesbiana, ramadera, Bages)

El projecte laboral, a més, se sosté en unes condicions materials favorables que permeten la permanència:

“Al final, jo tinc el poble i tinc la casa aquí al poble, si no tingués feina aquí... Seria diferent, no? Segurament voldria marxar. Però ara que tinc la meva feina aquí, tinc casa meva aquí, tinc tot lo meu aquí a prop, que no he d'agafar ni cotxes, per mi, ha sigut el millor tornar aquí. Però perquè compto amb totes les facilitats aquestes, perquè si no, no...” (Salut, 27, bisexual projecte hostaleria, Ribera d'Ebre)

Altres participants reforcen aquesta idea. Per a la Isona, la combinació d'una feina estable i un pis on poder quedar-se ha estat fonamental per arrelar-se al territori:

“Com que continuo al mateix pis i he aconseguit quedar-m'hi... Això jo crec que m'està fent quedar aquí, a part de l'entorn que m'agrada. El fet de tenir una bona feina i pis ara fa que per mi tingui una estabilitat que pensava que no tindria” (Isona, 34, bollera, Tècnica Igualtat i Feminisme, Pallars Sobirà)

L'accés a l'habitatge és un factor clau per la permanència, i pot prendre diverses formes, com l'ús d'habitatge familiar, l'okupació o la participació en projectes col·lectius com les cooperatives d'habitatge. Aquestes alternatives representen també estratègies de per quedar-se i comprometre's amb el territori, tal com explica la Clàudia, que valora la seva implicació en una cooperativa com a garantia de permanència:

“Ara no em veig canviant de lloc. A més ara estem amb aquesta cooperativa d'habitatge, i la idea és que surti el projecte aquí i ens quedem aquí. Però clar, ara no puc saber si d'aquí a dos anys estarem aquí o no... Però jo veig que ara sí, que ens quedarem aquí un temps.” (Clàudia, 37, bisexual, Realitzadora Audiovisual, Cerdanya)

Per altres, com la Raquel, disposar d'un habitatge cedit per la família ha estat la condició indispensable per quedar-se:

“Ara mateix estic en una casa que era del meu avi i me l'ha cedida. No sé què passarà després, però ara no estic pagant lloguer. Estic pagant tot el tema de despeses, però no estic pagant lloguer. I ara mateix és el que em fa quedar aquí. Tinc un sou fix, però no és un sou per poder-me pagar un lloguer, excessiu com estan ara. I clar, per mi això és un factor que és molt positiu.” (Raquel, 26, lesbiana, educadora social, Bages)

Logística quotidiana, conciliació i mobilitat

La gestió de la vida quotidiana i les condicions de conciliació amb la vida personal i familiar influeixen notablement en la decisió de permanència. Algunes participants valoren el ritme vital dels entorns rurals, amb una proximitat que facilita la logística diària, especialment en etapes com la criança. Com expressa l'Arlet:

“Què em fa quedar? Que la logística és més fàcil, i amb tot això que implica la criança, que és molta logística, i que els temps són més llargs, és a dir, en una hora que tinc entre sortir de treballar i anar a l'escola, doncs vaig a comprar, puc fer un cafè, una hora a Barcelona o a un lloc gran, no és res, és que estàs arribant al lloc ja segur, i vas tard ja probablement.” (Arlet, 34, lesbiana, Metgessa, Montsià)

La mobilitat, especialment tenir vehicle propi, és també un factor clau per a la permanència en entorns on el transport públic és limitat. Fet que facilita els desplaçaments i amplia les oportunitats, com explica la Carlota, que destaca com el vehicle privat ha canviat la seva experiència de tornar al poble natal:

“He tornat al poble, pensava que estaria més malament, i també és perquè no havia tingut cotxe mai i ara tinc cotxe i això també canvia molt la perspectiva de viure en una àrea rural. Era una de les mirades que jo abans tenia super descartada, mai pensava treballar en la meua comarca, perquè aquí no hi ha transport públic, cap, a cap poble, no tenim ni autobusos ni res. Res de res.” (Carlota, 36, Queer, Professore, Montsià)

Falta d'alternatives

La permanència en l'entorn rural no sempre és fruit d'una elecció lliure o desitjada. En molts casos, ve determinada per limitacions materials com la manca d'oportunitats o l'elevat cost de la vida en altres contextos, especialment en entorns urbans. Aquestes condicions poden restringir les trajectòries vitals més enllà de les preferències personals. Així ho expressa l'Arlet, que assenyala com les dificultats econòmiques actuen com una barrera real a l'hora de marxar:

“Econòmicament també és complicat marxar d'aquí. Però no és una sensació, és una realitat. La ciutat està molt malament, és molt més car... Segons com t'expulsa, no? No pots pagar... O sigui, al final ja no és una cosa de la sexualitat, que va molt més enllà de l'estructura social-econòmica. Crec que això sí que és important... Crec que sí que per a mi és important a banda de la dissidència sexual, que la gent ha de marxar, sigui qui sigui, i això crec que pot motivar moltes persones a fer-ho, probablement, o bé, jo en concret, doncs, per a aquest moment, també t'he dit que no hi tornaria perquè no es pot viure.” (Arlet, 34, lesbiana, Metgessa, Montsià)

Aquestes limitacions materials sovint generen una sensació d'estancament, que dificulta imaginar projectes vitals fora del territori. La idea de marxar es presenta com un desig recurrent, però poc viable, per motius econòmics o laborals:

“El factor econòmic, ara fa molt, de plantejar-nos i parla-ho, sí que n'hem parlat moltes vegades, de què bé que estaríem, en un lloc que no hi hagués ningú o no ens conegués ningú i poguéssim fer la nostra, i sentir-nos una mica més lliures.” (Raquel, 26, lesbiana, educadora social, Bages)

“És molt dur, pensar que vols marxar i no pots marxar del lloc i que no tens opcions.” (Isona, 34, bollera, Tècnica Igualtat i Feminisme, Pallars Sobirà)

La permanència en l'entorn rural no sempre respon a un projecte vital afirmatiu, sinó que sovint sorgeix de la impossibilitat material de marxar. Aquest procés complex, condicionat per estructures socials i econòmiques més àmplies, combina el desig de marxar amb la necessitat de quedar-s'hi. La permanència és una realitat dinàmica, marcada per tensions i adaptacions, influïda pel vincle emocional amb el territori, les xarxes de suport, l'estabilitat laboral i residencial, i la pertinença a comunitats afins que faciliten la continuïtat en un entorn sovint advers.

Dins d'aquest procés, la sexualitat —entesa com una experiència vital situada que va més enllà de la identitat— emergeix com un eix central. Per a algunes participants, viure la dissidència de manera visible i participar en iniciatives col·lectives no només reforça el sentiment d'arrelament, sinó que fa que la seva permanència esdevingui possible gràcies a aquesta visibilització i a la **construcció de formes de vida alternatives que desafien les normes dominants**.

Per tant, la decisió de quedar-se en un entorn rural és complexa i està marcada per factors personals, materials i comunitaris que afavoreixen l'arrelament. Aquest s'alimenta tant del vincle emocional amb el lloc i la qualitat de vida, com de les relacions socials que generen suport mutu. A més, viure la dissidència sexual i de gènere de manera visible i reconeguda, mitjançant l'activisme, reforça la permanència com a resistència a les dinàmiques urbanocèntriques i impulsa un projecte vital alternatiu. Així, quedar-se és una elecció conscient que combina arrelament, compromís comunitari i dissidència.

5.12.2. Decidir marxar? Tensions per la permanència

Les incerteses i tensions que porten les participants a plantejar-se abandonar l'entorn rural on viuen sorgeixen de diverses vulnerabilitats, tot i que la voluntat de quedar-s'hi sovint es manté ferma. **Encara que la sexualitat és un eix central d'aquesta recerca, les participants no consideren que la seva dissidència sexual o de gènere sigui un factor clau en la decisió de marxar**. En canvi, són les dificultats materials i estructurals les que exerceixen una influència principal en la seva permanència.

A més, aquestes tensions es manifesten de manera diferent segons el tipus de ruralitat. Per exemple, en zones amb alta presència turística, les pressions i la massificació es fan

més evidents i tenen un impacte diferent en la vivència de les persones, en comparació amb àrees més aïllades o menys concorregudes. Aquestes diferències territorials resulten clau per comprendre els factors que poden influir en la decisió de deixar l'entorn rural.

L'habitatge

L'habitatge s'ha convertit en una de les principals tensions per a moltes participants, malgrat que aquesta problemàtica gairebé no apareixia en les entrevistes inicials realitzades entre juliol de 2022 i febrer de 2023. Dos anys després, es presenta com l'obstacle més rellevant que amenaça la consolidació dels seus projectes de vida a l'entorn rural.

Onze de les entrevistades assenyalen l'accés a l'habitatge com un factor clau per continuar vivint en aquests territoris, en línia amb l'anàlisi de Porcel (2022), qui destaca que la disponibilitat d'habitatge és essencial per a qualsevol projecte de vida a les zones rurals. Aquest autor també subratlla que la manca d'habitatges disponibles és un dels principals impediments per a les persones que volen traslladar-se de la ciutat al camp.

A més, la pressió generada pel turisme i l'increment de segones residències redueixen notablement l'oferta d'habitatges, especialment en zones turístiques. La massificació i l'augment dels preus dificulten l'accés a un habitatge assequible, mentre que en alguns indrets el parc d'habitatges envellit i en mal estat complica encara més la seva venda o lloguer, limitant la possibilitat de consolidar projectes de vida i dificultant la permanència (Porcel 2022). Aquest repte es percep clarament en els relats. L'Abril, des del Pallars Sobirà, explica:

“Està fatal el tema de l'habitatge. Sí... Jo vaig aconseguir el pis aquest perquè m'ho va dir una persona, i no em faran fora, entenc... Llavors, doncs tinc el pis aquest de moment. Tot segones residències... i de lloguer hi ha molt poc moviment. La gent prefereix tenir tancat el pis i venir 10 dies a l'any que llogar-ho. Al pis de sobre on visc jo han marxat les dues noies que hi vivien i ara està buit, però demanen 700 euros, que és moltíssim per ser aquí i de moment no hi ha ningú”. (Abril, 35, Bisexual / Pansexual, mestra, Pallars Sobirà)

Aquestes dificultats afecten tant la possibilitat d'accedir a un habitatge nou com la de mantenir-se en el que ja es viu. La Isona i la Salut ho expressen així:

“L'habitatge està molt difícil. Jo no he marxat d'aquest pis des que vam parlar perquè no he trobat res més, eh! Imagina't. Però si no jo tenia ganes de marxar d'aquest poble ja fa temps, però és que no hi ha hagut la possibilitat” (Isona, 34, bollera, Tècnica Igualtat i Feminisme, Pallars Sobirà)

“Mira, ara mateix hi ha sis col·legues, des de principis d'any que estan buscant casa, i de moment n'hem trobat jo i un altre. I ja està. Perquè la majoria són per comprar o són cases que estan molt malament, que les has de reformar”. (Salut, 27, bisexual projecte hostaleria, Ribera d'Ebre)

Fins i tot qui ja disposa d'habitatge percep la situació com a fràgil, davant la possibilitat de canvis en el contracte o la necessitat d'espais més adequats:

“Nosaltres perquè tenim cobert la part de l'habitatge amb aquest pis, però si canviar de casa i comprar alguna cosa més gran o així, està sent cada vegada més difícil. I crec que això sí que ha canviat en 3, 2, 4 anys... Des que vaig arribar aquí.” (Arlet, 34, lesbiana, Metgessa, Montsià)

“Ara la situació aquí és que tenim un pis que és aquí, tenim un pis vell, però paguem poc i, per tant, ara mateix és un privilegi la veritat... Aquí està malament el tema pisos, però com que tenim la sort de tenir un contracte, que encara no s'ha acabat, i que paguem poc i que el pis tampoc pot permetre que ens apugi molt el preu del contracte, per les condicions del pis”. (Lara, 34, Lesbiana/Bollera, Investigadora ambiental, Solsonès)

En conseqüència, l'habitatge és una condició determinant. Algunes participants assenyalen que una millor oportunitat residencial les faria replantejar el seu projecte rural:

“Què em faria marxar d'aquí? Ostres! Doncs potser si tinguéssim una oportunitat de lloc on viure interessant a un altre lloc, que ens sortís una oportunitat, digues-li una cooperativa a un altre lloc, o allò que de cop et cau una casa de no sé on i t'ho plantejes. Perquè clar, aquí l'habitatge és un dels temes més difícils. Poder pagar l'habitatge aquí, i viure bé.” (Clàudia, 37, bisexual, Realitzadora Audiovisual, Cerdanya)

Davant aquestes dificultats, hi ha qui explora alternatives col·lectives com la masoveria o les cooperatives d'habitatge. Tot i que aquestes iniciatives tenen un gran potencial per dinamitzar i revaloritzar el món rural (Porcel, 2022), també comporten processos llargs i incerts:

“L'habitatge que hi ha o són cases mig en ruïnes, o cases de caps de setmana que potser només venen quatre cops l'any, i la gent no vol cedir res... I si no, és molt car tot. I estic mirant fer masoveria amb altres amigues, amb algunes del poble i amb altres de Manresa, i a veure...” (Remei, 30, Pansexual/Lesbiana, ramadera, Bages)

“L'habitatge està molt malament. També estem començant una cooperativa d'habitatge, però això va per llarg... Començant vol dir que fa dos anys que ens reunim, però que encara no tenim...” (Clàudia, 37, bisexual, Realitzadora Audiovisual, Cerdanya)

Però tornar a la ciutat o traslladar-se a un altre territori tampoc es percep com una opció fàcil. Els preus elevats i la pèrdua de vincles afectius fan que aquestes alternatives siguin complicades o poc desitjables:

“El meu futur idíl·lic seria que vingués a viure amb molta més gent, i fins i tot la idea inicial, amb un tipus de projecte de criança, però que no depèn només de mi... I final, un altre futur seria, jo què sé, això passar a un altre lloc, i sí que significaria marxar. És el que m'estic començant a permetre pensar o tenir com a possibilitat. Marxaria si sabés on anar i tingués l'economia també per fer-ho, per comprar una casa, i ara mateix tampoc és la realitat. Amb els preus que hi ha i les condicions que hi ha... I llavors també significaria això de les persones. Em costaria marxar a la Garrotxa o anar a Empordà i tornar a començar de zero, perquè hi ha relacions ben boniques. Jo voldria intentar trobar alguna cosa per aquí. Però em fa una mica de mandra pensar en això. Pagar un lloguer, un lloguer amb opció compra... i jo què sé! No entra dins els meus ideals o pensaments...” (Sandra, 31, bollera, educadora i dj, Alt Camp)

Els relats evidencien que l'habitatge és fonamental per a l'arrelament i la consolidació dels projectes de vida. En els darrers dos anys, la preocupació per l'habitatge ha augmentat significativament a causa de la pressió sobre el mercat immobiliari, que ha reduït l'oferta assequible i ha dificultat l'accés a una residència estable. Aquesta problemàtica, poc present en les primeres entrevistes, s'ha fet més visible i esdevé un obstacle recurrent, especialment a mesura que les trajectòries personals es consoliden i la necessitat d'un habitatge estable es torna urgent.

Turisme

Un altre factor que incideix en les decisions residencials de les participants és el turisme, especialment en zones amb una presència turística creixent. Aquest fenomen, estretament vinculat amb l'habitatge, es tradueix sovint en una sensació de massificació que altera les dinàmiques quotidianes i el vincle amb l'entorn:

“El tema turístic, com que jo ja sé que és un poble molt turístic, doncs les temporades aquestes jo ja em preparo i ja planifico una mica la meua vida per no trobar-me gaire gent, i perquè no m'afecti tant. Potser m'amago més... No ho sé, m'adapto una mica. Però, per exemple, al final, hi ha gent que marxa de la ciutat i es trasllada aquí, i en lloc de ser un poble de dues mil persones, ja comencem a créixer i ja comença a haver-hi massa gent i massa massificació, entre setmana i cap de setmana també, doncs llavors, potser em faria plantejar un canvi.” (Cel, 27, sector serveis, Ripollès)

Aquest procés pot generar un malestar sostingut, vinculat a la percepció que el poble es transforma en una destinació turística, perdent la seva essència:

“Cada cop és més difícil viure aquí, s'està convertint en una ciutat decadent i per a turistes, però a la Cerdanya sí que m'hi veig”. (Maria, 34, professora secundària, Cerdanya)

El turisme no és només un fenomen econòmic o territorial, sinó que també incideix directament en l'experiència subjectiva del lloc. Aquest impacte pot afectar la capacitat d'arrelament i el desig de permanència, especialment en les persones joves, tal com

destaca una tècnica del Servei d'Atenció Integral (SAI) de la Cerdanya en relacionar la temporalitat laboral, el turisme i les dificultats per consolidar un projecte vital al territori:

“És com que és una comarca que cada vegada és més complicat arrelar-te, no? Perquè hi ha moltes feines temporals, el factor del turisme i costa... Per tant, els joves marxen, marxen a estudiar i ja moltes vegades no tornen. Llavors hi ha un envelliment de la població, però, tot i així, la comarca continua amb aquesta necessitat creixent de serveis especialitzats. Aleshores, jo crec que aquest és un punt fort per aquests serveis que puguem anar donant un altre vessant del territori. No ho sé. Una altra cara, més possibilitats de poder-te arrelar...”
(Tècnica del SAI de La Cerdanya)

Les paraules de la tècnica del SAI de la Cerdanya reflecteixen com la temporalitat laboral i l'impacte del turisme dificulten l'arrelament, fent cada vegada més complex establir un projecte vital estable, especialment per a la joventut de la comarca.

Les transformacions que experimenta la Cerdanya, impulsades pel turisme i l'arribada de nous residents, generen un procés de gentrificació que altera les relacions amb l'espai, els vincles comunitaris i les expectatives de futur. Això provoca una pèrdua de capacitat de definició simbòlica per part de la població local, una situació que (Funke-Casellas 2024) conceptualitza com a desubicació subjectiva. Segons aquesta autora, el sentit de lloc —la combinació de valors, emocions i projectes— es veu desplaçat, dificultant l'arrelament tant de qui ha crescut al territori com de qui hi vol construir una vida alternativa.

Oportunitats laborals

La feina emergeix com un factor clau en les decisions residencials, tot i que només una de les participants, que es troba en situació d'atur, la destaca explícitament com a motiu principal per marxar. Això pot explicar-se pel fet que la resta actualment tenen feina i, per tant, no es veu com una causa immediata de la seva possible marxa.

Tanmateix, en un context d'incertesa i inestabilitat laboral, la manca d'oportunitats laborals es presenta com un factor latent que podria condicionar la decisió de deixar l'entorn rural, fins i tot en persones amb un fort arrelament emocional com Gaia:

“Què em faria marxar? Marxar d'aquí seria més que res per un tema laboral. Aquí tinc de tot. Tot el que necessito i vull ho tinc. Llavors si marxés d'aquí seria per a la feina.” (Gaia, 34, atur, Queer, Baix Camp)

Així, encara que la feina no aparegui com un motiu explícit per abandonar el territori, la inestabilitat i la manca d'oportunitats laborals representen una tensió constant que pot condicionar la permanència a llarg termini.

Manca de serveis

La manca de serveis i infraestructures bàsiques es revela com una limitació significativa que condiciona la vida i la permanència en l'entorn rural. Aquest dèficit obliga sovint a una mobilitat no desitjada, especialment durant etapes clau com la criança. Algunes participants assenyalen com l'absència de recursos específics pot influir directament en la decisió de quedar-se o marxar:

“L'escola que hi ha aquí no ofereix menjador, i això potser és una de les coses que ens fa decidir si marxar o no, si aquí les coses no són fàcils, haurem de marxar a un lloc on tinguem més facilitats, perquè... És com que has de demanar almoïna per tenir una conciliació laboral”. (Arlet, 34, Lesbiana, Metgessa, Montsià)

“Que passés alguna cosa amb l'escola dels fills i diguéssim ‘aquí no ens hi podem quedar’, però l'escola aquesta és ideal. Per marxar d'aquí ha de ser que hi hagi una altra escola ideal a un altre lloc. Això és molt difícil.” (Clàudia, 37, Bisexual, Realitzadora Audiovisual, Cerdanya).

La dispersió territorial i la necessitat de disposar d'un vehicle privat per a la majoria dels desplaçaments diaris agreugen encara més aquestes dificultats:

“Ens quedaríem aquí si estigués més a prop de Manresa, però al final és això, fem vida allà i no... Nosaltres fem molta vida, quan penso en altres projectes, que si la part agrícola i tot això més l'autogestió té pes, però també té molt pes tota la xarxa que estem a Manresa. Marxaria per voler més comoditat, sobretot per la gestió dels cotxes” (Georgina, 35, Tècnica social, Bages)

Aquesta realitat també és confirmada per una tècnica del Servei d'Atenció Integral (SAI) de La Selva, que assenyalava la manca de connexions i la necessitat d'un vehicle propi com a obstacles importants per a la mobilitat:

“Crec que com a comarca, la dificultat que tenim és que al final tots són pobles, però hi ha molt mala comunicació entre aquests pobles. Tu estàs obligada a tenir carnet de conduir vehicle propi. Això dificulta moltíssim fer un treball que sigui interconnectat entre els diferents municipis. A més, és una comarca que no hi ha cap entitat LGTBI.” (Tècnica del SAI de La Selva)

Aïllament social

L'experiència de viure en un entorn rural està profundament condicionada per la presència o absència d'una xarxa social i afectiva. Aquesta xarxa és clau tant per al benestar quotidià com per a la continuïtat del projecte de vida en el territori. Quan aquesta manca, pot aparèixer la sensació de solitud, la inseguretat sobre la decisió de quedar-se i el qüestionament del vincle amb l'entorn. Com expressa la Raquel:

“Ara perquè he fet una super feina arreglant la casa, que és com... ‘Home! Ara em quedo aquí!’, però a vegades penso que no sé on estaria més bé... Però és un inconvenient?.. Però si al poble hi hagués més moviment... és que trobo a faltar una mica de xarxa...” (Raquel, 26, lesbiana, educadora social, Bages)

Aquest sentiment també és compartit per la Sandra, que vincula la decisió de continuar vivint al poble amb la possibilitat real de construir vincles sòlids:

“És que clar, si al final veig que en dos anys continuo bastant sola aquí, doncs escolta, tampoc soc tan tossuda, no?” (Sandra, 31, bollera, educadora i dj, Alt Camp)

Aquest aïllament no afecta només l'esfera d'amistats, sinó també les possibilitats de construir vincles sexoafectius, sobretot des de la dissidència sexual o de gènere. La Rita i la Sandra ho expliquen en relació amb les seves vivències:

“La veritat és que ara mateix estic com començant un vincle amb una persona no binària de Barcelona, i s'agraeix molt, la veritat. Aquí dalt som molt poques i... Com... llavors... no sé, com que també he tingut experiències de persones, inclús com d'aquí dalt, en què en algun moment potser ens hem tirat la canya i així, però dintre les quals moltes tenen com a premissa o com a pactes, si és que tenen parelles en relacions obertes, el que sigui de dir ‘no és que no em puc liar amb ningú del Pallars’, llavors, limita molt...” (Rita, 33, educadora social, Pallars Jussà)

“Un inconvenient és el relacional. Que hi ha poques... O sigui, en l'àmbit afectiu, no?, que hi ha poques noies al meu voltant, o poques oportunitats de poder trobar algú amb qui compartir una mica més íntimament la vida. I que en aquests dos anys, quan he anat trobant persones, com que viure així d'una forma com estic triant, requereix un temps i un compromís, doncs una relació a distància, a vegades ho dificulta”. (Sandra, 31, bollera, educadora i dj, Alt Camp)

La manca d'espais d'oci i socialització contribueix a reforçar aquesta sensació d'aïllament. La dificultat per trobar moments espontanis de trobada amb altres persones, i la dispersió geogràfica, dificulten la creació i manteniment de vincles:

“A vegades encara tinc molts dubtes eh! Jo, de viure a la ciutat amb tot l'ambient, i jo la veritat és que a vegades aquí em sento molt aïllada. A la ciutat, vulguis o no, hi ha molt moviment, oci sobretot, i aquí a vegades, només el fet de fer la birra amb les amigues... i dir ‘va em ve de gust’ i fer-ho, aquí és com més complicat, perquè ja tinc mitja hora de tot arreu on vaig. Amb la gent del poble, molts hem anat fent tant la nostra, no tinc ara mateix la colla que teníem abans. S'ha desfet molt i quan ens veiem és puntualment” (Raquel, 26, lesbiana, educadora social, Bages)

Motius relacionats amb el cicle vital i canvi de preferències

Les trajectòries residencials no són estàtiques, sinó que evolucionen al ritme dels canvis personals i de les diferents etapes del cicle vital. La decisió de continuar vivint en un entorn rural o de marxar a vegades també respon a processos interns i a noves prioritats. Aquesta

dinàmica de revisió constant del projecte de vida és compartida per algunes participants, que reflexionen sobre el seu vincle amb el territori des d'una mirada oberta i flexible. La Rita, per exemple, no descarta canvis puntuals o temporals.

“Les ganes de viure en algun lloc diferent. Jo sé que per mi el Pallars és un camp base i és un lloc on vull viure així de forma general. Mira, ara trucava a una persona, que és d'aquí, nascut d'aquí, però ha viscut a molts llocs, molts anys, i ara ja fa un temps que ha tornat per aquí... llavors aquestes coses també com que encoratgen, no?” (Rita, 33, Bisexual, educadora social, Pallars Jussà).

Altres vivències reflecteixen tensions entre el desig d'arrelament i la incertesa davant el futur. En el cas de la Isona, el procés d'adaptació de la seva parella a l'entorn rural genera dubtes sobre la continuïtat del projecte compartit, i obre la possibilitat de reubicar-se dins del mateix territori:

“Amb la meua parella estem en procés d'adaptar-se aquí, no és fàcil, no sé si li agradarà viure aquí. A més no és una persona europea, que penso que té moltes més dificultats perquè el Pallars és un lloc molt tancat. Jo no sé si aquí serà un lloc on veure'm en un futur, a vegades m'agobia jo també i dic que marxaria d'aquí. No sé, a vegades també m'agradaria moure'm en un altre lloc del Pirineu, m'agradaria canviar una mica, sí” (Isona, 34, bollera, Tècnica Igualtat i Feminisme, Pallars Sobirà)

En aquest procés de revisió vital, la maternitat emergeix com un element que pot reobrir interrogants sobre la viabilitat de determinats models de vida en contextos rurals. La Lara destaca les particularitats de ser mare en un poble, especialment pel que fa a la visibilitat i la manca de xarxa comunitària afí:

“Potser una de les coses que se'm planteja ara és el fet de la maternitat i tot això, el tema de maternitat queer, diguéssim, de si estar en un poble o no... O sigui, no és que canviï en la meua decisió, però sí que penso que té les seves particularitats, no? Vull dir que si decideixes ser mare en un poble, doncs ets molt més vista que en una ciutat, no? O pots tenir menys xarxa queer, diguéssim, que en una ciutat, per exemple”. (Lara, 34, Lesbiana/Bollera, Investigadora ambiental, Solsonès)

La vivència de l'Arlet, per la seva banda, mostra una mirada més consolidada però també oberta a qüestionar-se el futur, especialment pel que fa a la criança i a la necessitat de garantir entorns diversos per als seus fills:

“Jo crec que estem contentes. A veure, a vegades pensem una mica, ara que ja són les criatures més grans, la qüestió de la diversitat, que no sé si... Tampoc sé si estaria coberta a una ciutat, eh? No sé si és una cosa que et vingui donada o també t'ho has de fer perquè tinguis un entorn divers. Ja ho veurem...” (Arlet, 34, Lesbiana, Metgessa, Montsià)

A partir d'aquestes vivències, les segones entrevistes han permès aprofundir en la manera com les participants construeixen el seu arrelament als entorns rurals. Aquest vincle no es

presenta com un posicionament fix ni idealitzat, sinó que es construeix contínuament a partir de factors emocionals, materials i socials. La consolidació de vincles personals, l'estabilitat laboral i el sentiment de pertinença emergeixen com a elements que reforcen el desig de quedar-se, mentre que la dificultat d'accés a l'habitatge o la por a l'aïllament poden posar-lo en qüestió. Tot i que cap participant identifica explícitament la dissidència sexual o de gènere com una raó per marxar, la importància d'un entorn social afí evidencia que aquest factor és present de forma implícita i transversal.

Així, l'arrelament es presenta com una experiència situada i dinàmica, travessada per expectatives personals i condicions estructurals. Les condicions materials i socioeconòmiques, més que la sexualitat en si, són les que condicionen més decisivament les decisions de permanència. Per a moltes, viure en un entorn rural és una aposta vital que combina compromís i incertesa, resistència i adaptació. Les entrevistes han posat de manifest la rellevància de les trajectòries personals i les relacions afectives en la configuració d'aquest vincle amb el territori.

6. DISCUSSIÓ

Aquest capítol interpreta els resultats des d'un enfocament territorial i interseccional, analitzant com les joves LBT construeixen els seus projectes vitals en contextos rurals. Tal com s'ha vist al capítol anterior, pràcticament totes les participants expressen el desig de mantenir-se arrelades, tot i les tensions que travessen la vida quotidiana.

Cal tenir en compte que aquestes trajectòries es desenvolupen en el **context vital de la joventut**. Transicions com la finalització d'estudis, la incorporació al món laboral, la formació de parella o els primers projectes de vida independent actuen com a punts d'inflexió que obliguen les joves a **renegociar constantment el seu sentit de pertinença i el desig i possibilitats de permanència** al territori (Valentine 2003; Farrugia 2019). Aquestes decisions no són lineals ni estan completament sota el seu control, sinó que es desenvolupen en un marc de temporalitat i incertesa generacional, on les oportunitats i les limitacions materials, laborals i socials poden modificar trajectòries que semblaven consolidades (Hopkins 2010).

També, partim d'una mirada que reconeix l'arrelament com un procés positiu amb potencialitats individuals, socials i territorials, especialment rellevants en entorns rurals. Tanmateix, no es pot assumir com una experiència universal ni necessàriament desitjable per a tothom: hi ha trajectòries que opten per formes de vida més mòbils o menys vinculades a un lloc concret.

Des d'aquesta perspectiva, la discussió analitza els elements que faciliten o dificulten la permanència i mostra com les joves negocien, adapten i transformen els espais que habiten. Així, el capítol ofereix una lectura sintètica de l'equilibri entre oportunitats i limitacions i de les estratègies que sostenen l'arrelament en el món rural català.

6.1. Dinàmiques limitadores de l'arrelament

L'arrelament en l'entorn rural no és una condició fixa, sinó un procés travessat per desigualtats que condicionen el dia a dia i les projeccions de futur de les joves LBT. Tot i el desig majoritari de quedar-s'hi i construir-hi projectes vitals, la permanència s'articula en tensió amb dinàmiques que limiten la vida quotidiana i el vincle amb el territori.

Aquest subapartat analitza aquestes dinàmiques atenent el pes que adquireixen en els relats de les participants, és a dir, ordenades segons la intensitat amb què afecten l'arrelament i modelen les seves trajectòries.

6.1.1. Accés a l'habitatge, mobilitat i recursos materials en l'arrelament

Les condicions materials i la disponibilitat d'infraestructures en els entorns rurals i municipis petits influeixen en les possibilitats d'arrelament de les joves LBT. Tal com s'ha evidenciat en els seus relats, l'accés a l'habitatge, la mobilitat i la disponibilitat de serveis actuen com factors estructurals que limiten les oportunitats i les trajectòries vitals en entorns rurals.

L'accés a l'habitatge emergeix com un dels principals obstacles per a la permanència. Tot i que l'encariment de l'habitatge és un fenomen estès arreu del territori català, en els entorns rurals aquest problema s'intensifica per dinàmiques específiques com l'increment de segones residències i la proliferació d'allotjaments turístics, que redueixen de manera notable el parc disponible per a residència permanent i en disparen els preus (Porcel 2022; Franquesa 2025). Aquestes tendències afecten especialment comarques turístiques i en procés de gentrificació (Aleu i Rojas 2022; Funke-Casellas 2024) com el Ripollès i la Cerdanya, però també altres zones amb una forta especialització turística, com el Pallars Sobirà.

Aquesta situació afecta transversalment tota la població rural, però el seu impacte és especialment **rellevant per a joves amb trajectòries laborals inicials o emergents. El capital econòmic i familiar opera com un factor clau**: aquelles que disposen d'habitatge heretat o suport familiar tenen més oportunitats de permanència, mentre que d'altres es veuen obligades a conviure temporalment o a desplaçar-se entre municipis. Per a moltes, aquesta precarietat residencial es tradueix en una incertesa sostinguda: la impossibilitat de saber si podran mantenir l'habitatge actual, accedir-ne a un de nou quan calgui o establir un projecte de vida en un mateix lloc. Així, la permanència depèn tant de la realitat territorial com de la posició social i dels recursos disponibles (Yarwood 2023).

Tot i situar-se en un context urbà, els resultats de Flood i Hochstenbach (2025) aporten elements útils per entendre com les identitats dissidents poden confluir amb la precarietat

residencial també en zones rurals. Les autores mostren que **les persones no binàries i dissidents de gènere sovint anticipen discriminació en la cerca d'habitatge**, la qual cosa condiciona tant les oportunitats com les estratègies de recerca, incloent-hi tàctiques d'ocultament o (in)visibilització de la identitat segons percepcions de risc i necessitats de seguretat.

En aquest sentit, en els relats no emergeixen formes explícites de discriminació residencial, però sí **vulnerabilitats més subtils vinculades a la hipervisibilitat**. La dificultat d'accés a habitatge s'articula així amb dimensions identitàries i relacionals que poden intensificar la incertesa residencial.

Per altra banda, la **mobilitat** constitueix un altre factor estructural clau. La majoria dels municipis petits disposen d'una oferta limitada de transport públic —amb rutes escasses i freqüències reduïdes— que obliga a dependre del vehicle privat (Camarero i Oliva 2019b, 2023). Aquesta dependència comporta costos econòmics elevats i condiciona l'accés a feina, serveis, oci i activitats de la vida quotidiana. Sense vehicle privat, és difícil ampliar el territori quotidià, mantenir vincles socials i desenvolupar projectes de vida. La mobilitat esdevé, per tant, **un requisit central per a la permanència i, alhora, evidencia desigualtats entre persones i municipis**.

Les **limitacions en infraestructures i serveis** també condicionen la permanència. La reducció de serveis essencials obliga a desplaçaments regulars a municipis més grans, fet que pot trencar lligams comunitaris i afeblir el sentit de pertinença. La infraestructura digital, en particular, constitueix un factor crític: la manca de cobertura estable dificulta el treball, la comunicació i la vida social. Tot i que les tecnologies digitals poden obrir noves oportunitats laborals i de connexió, la desigualtat d'accés reproduïx la bretxa rural-urbana i limita la permanència (Santamaría-Cárdaba 2025).

Totes aquestes condicions materials i estructurals tenen un impacte especialment rellevant dins del **cicle vital de la joventut**. En aquest període, les decisions sobre permanència i arrelament es troben condicionades no només per recursos i oportunitats, sinó també per la incertesa generacional i el desig d'explorar la vida en altres llocs.

A partir d'aquestes condicions, la intersecció **entre gènere, sexualitat dissident, classe, capital educatiu i recursos familiars configura un panorama desigual**, on algunes joves dissidents sexuals i/o de gènere poden construir projectes de permanència més

estables, mentre que altres es veuen obligades a adaptar-se a circumstàncies canviants, combinant estades temporals, mobilitat entre municipis o opcions laborals flexibles (Merino i Garcia 2006; Serracant 2015). Aquestes experiències evidencien que l'arrelament no és només un procés geogràfic, sinó una pràctica relacional i contextualitzada, que depèn de la capacitat de gestionar incerteses, negociar vincles i redefinir les pròpies estratègies vitals en relació amb les condicions estructurals i territorials del lloc on viuen (Walsh 2013; Habib i Ward 2019b).

La permanència, doncs no és només una qüestió de desig, sinó una experiència situada, condicionada per condicions estructurals.

6.1.2. Heteronormativitat, control social i sensació d'aïllament

L'**heteronormativitat**, present arreu de la societat i en qualsevol context territorial, adquireix en els espais rurals particularitats que la fan especialment intensa. Tot i ser un règim normatiu generalitzat, constitueix un marc estructural central que travessa els entorns rurals i condiona tant les experiències quotidianes com el desig de permanència de les joves LBT. En aquests contextos, la proximitat de la comunitat intensifica la visibilitat de les identitats dissidents, fent que qualsevol transgressió de les normes de gènere i sexualitat esperades sigui percebuda ràpidament (Peake 2017; Woods 2011). Per a les joves LBT, la presència en aquests espais implica gestionar la seva visibilitat, els rumors i les expectatives comunitàries al voltant de la feminitat, la sexualitat i la conducta pública.

En aquest marc, el primer eix de discriminació que emergeix en les narratives de les participants és el **gènere**. La violència més visible no és sempre la LGTBIfòbia explícita, sinó formes subtils de masclisme: espais masculinitzats, paternalismes quotidians, desigualtats laborals i control sobre el cos femení, que regulen la conducta i la presència en l'espai públic. Aquest control funciona com un mecanisme de vigilància moral que estructura la vida social i limita les formes possibles de dissidència, tant per a qui s'ajusta als codis normatius com per a qui els desafia (Little 2001; Pini et al. 2015).

A més, la **proximitat social** intensifica aquestes dinàmiques. En espais on "tothom es coneix" (Woods 2011), la hipervisibilitat permet que la comunitat reguli subtilment les identitats dissidents. El **control social** sovint no apareix en forma de sancions explícites,

sinó a través de l'observació, els comentaris i els rumors, que estableixen límits implícits sobre com es poden mostrar els afectes, l'expressió de gènere i la sexualitat, consolidant una idea d'“heterosexualitat pública” (Valentine 1997; Cloke 2006; Abelson 2016). Algunes joves perceben que la seva simple presència transgredeix aquesta heterosexualitat pública i produeix un impacte en l'entorn, mentre que d'altres prefereixen evitar aquest efecte i opten per regular la seva visibilitat per no alterar l'ordre comunitari.

Tanmateix, aquestes dinàmiques no afecten totes les joves de la mateixa manera ni totes les dissidències són percebudes amb la mateixa intensitat. Les narratives mostren que aquesta **jerarquia de legitimitat** no depèn únicament de la dissidència concreta, sinó de la seva interacció amb altres eixos: la posició social, la trajectòria professional, el comportament públic o la conformitat amb rols comunitaris poden modular —i fins i tot suavitzar— la percepció d'algunes dissidències. Això evidencia que les dinàmiques de reconeixement cap a les diferències no operen només sobre identitats, sinó sobre subjectivitats que compleixen o desafien expectatives socials més àmplies.

A més de les dissidències sexuals i de gènere, els relats també assenyalen que **altres formes de dissidència** —com la no monogàmia, models relacionals no convencionals o projectes de vida comunitaris— desafien normes profundament arrelades. Aquestes pràctiques, sovint menys visibles o menys reconegudes, també experimenten control social o incomprensió, fet que evidencia que la vigilància comunitària s'estén a un espectre ampli de formes de vida no normatives.

A més, aquesta vigilància comunitària es combina amb un altre element clau: l'**absència de referents**, que provoca una **sensació d'aïllament**. La manca d'altres persones dissidents limita la capacitat d'imaginar maneres alternatives de viure la dissidència, influint en la construcció identitària i la projecció de futur. Aquesta situació s'agreuja amb la baixa densitat poblacional i l'escassetat d'espais d'oci i socialització no heteronormatius (Villarino et al. 2013; Paceley et al. 2020).

També, els **vincles sexoafectius** són factors clau en la permanència. La presència de parella al territori pot reforçar l'arrelament, mentre que les relacions a distància o la impossibilitat de trobar parella en l'entorn més proper intensifiquen la provisionalitat i incertesa (Fernández-Rouco et al. 2013). A més, aquestes tensions se situen dins del cicle vital en què la construcció de vincles sexoafectius pot ser central, i la recerca de relacions significatives en entorns rurals pot condicionar les decisions sobre la permanència.

D'aquesta manera, la intersecció entre heteronormativitat, patriarcat i proximitat social crea un entramat de tensions que afecta l'expressió de gènere, la sexualitat i les relacions afectives. La combinació de vigilància comunitària, absència de referents i jerarquia entre dissidències genera una sensació d'aïllament física, relacional i simbòlica. En aquest context, la mobilitat territorial i les eines digitals emergeixen com a recursos essencials (Hulko i Hovanes 2018).

En conjunt, l'arrelament rural no és només un fenomen geogràfic o de voluntat, sinó un procés condicionat per factors materials i socials. La permanència de les joves LBT depèn de la capacitat de gestionar la visibilitat, transgredir o negociar les normes heteronormatives i patriarcal, i projectar-se dins d'un entorn que ofereix oportunitats i restriccions. Aquestes dinàmiques evidencien que viure en un context rural implica un equilibri constant entre incertesa, adaptació i exploració de noves formes de vida.

6.2. Dinàmiques facilitadores de l'arrelament

L'arrelament en l'entorn rural és un procés actiu que combina desig, pràctiques quotidianes i condicions materials. El fet de voler viure-hi predisposa les joves LBT a construir un sentiment de pertinença, tot i que el desig per si sol no garanteix un arrelament. Les dinàmiques que s'analitzen a continuació s'ordenen segons la recurrència i intensitat amb què apareixen en els relats, i permeten comprendre com les participants configuren formes diverses d'habitar el territori i projectar-hi futur.

6.2.1. Xarxes afins i activisme

Les **xarxes afins** —feministes, LGBTI, culturals o de voluntariat— apareixen com el factor més consistent que sosté la permanència de les joves LBT. Aquests espais proporcionen suport emocional, reconeixement i oportunitats per compartir experiències, especialment en contextos en què poden sentir manca de referents o aïllament (Agueli et al. 2022). Aquestes relacions afins combinen vincles preexistents amb relacions noves generades a través de la participació en associacions locals. Fet que dona lloc a comunitats heterogènies que superen etiquetes identitàries i que connecten la dimensió íntima amb la comunitària. Trobar persones amb qui compartir valors o formes de vida afins contribueix a percebre l'entorn rural com un espai habitable, especialment per a joves dissidents

sexuals i/o de gènere que poden experimentar aïllament. Aquestes relacions funcionen com un entorn de reconeixement i suport mutu que sosté el benestar emocional i facilita una quotidianitat menys condicionada per la pressió heteronormativa (Matysiak 2018; Escalera-Reyes 2020).

Aquests vincles s'estenen també a l'àmbit digital, mostrant com vincles presencials i espais virtuals s'entrellacen per mantenir comunitats disperses i ampliar la capacitat de pertinença. La proximitat ja no depèn només de la distància física: les relacions afectives i de cura poden travessar territoris, reforçant l'arrelament.

En aquest marc, l'**activisme** adquireix un paper central com a pràctica d'arrelament simbòlic i polític (Baylina i Rodó-Zárate 2020). La implicació en col·lectius i projectes locals no només permet intervenir en la transformació social del territori, sinó que genera espais de reconeixement. Davant l'aïllament o la manca de referents, l'activisme proporciona un espai per expressar preocupacions, articular desitjos de canvi i construir comunitat. Esdevé així una manera de consolidar lligams afectius i reforçar el sentit de pertinença.

Tanmateix, l'accés a aquestes xarxes no és igual per a tothom. Disposar de capital educatiu, temps, recursos econòmics o mobilitat facilita la integració en projectes comunitaris (K. Halfacree 2007; Villarino et al. 2013). Per a algunes participants, les càrregues laborals, o simplement la manca d'interès o el desig de mantenir una relació més discreta amb la comunitat els porta a construir el vincle amb el territori a través de pràctiques quotidianes i xarxes informals, igualment significatives.

En conjunt, les xarxes afins, la participació comunitària i l'activisme actuen com a estructures que sostenen emocionalment i simbòlicament la vida al territori rural, reforçant un arrelament que és sempre relacional, negociat i situat.

6.2.2. Mobilitat i digitalitat

Les experiències de les participants mostren que la possibilitat de sostenir la vida a l'entorn rural està profundament condicionada per l'accés a recursos materials com la mobilitat i la digitalitat. Aquestes infraestructures no actuen com a elements externs, sinó com a condicions que permeten mantenir relacions, treballar i connectar-se amb comunitats més enllà del poble o l'entorn immediat (Villarino et al. 2013).

La **mobilitat física** —principalment amb vehicle privat— permet integrar desplaçaments regulars a la ciutat dins del projecte de vida, generant un “arrelament expandit” on permanència i moviment es combinen. Tal com planteja Massey (1994; 2005), la mobilitat sostinguda produeix un lloc “extrovertit”, connectat i permeable, en què la mobilitat sostinguda reforça l’arrelament. Tanmateix, aquest accés **depèn de privilegis materials** —recursos econòmics, estabilitat laboral, carnet de conduir— i la seva absència pot limitar l’accés a serveis i oportunitats, intensificant desigualtats en la capacitat de permanència (Camarero i Oliva 2019b).

La **digitalitat** té un paper central en la vida de les joves LBT rurals, configurant un territori que combina espais físics i virtuals. Les plataformes digitals esdevenen extensions quotidianes que permeten socialitzar, accedir a informació i mantenir xarxes dissidents més enllà de les fronteres geogràfiques, així com activitats professionals que no serien viables només des del municipi (Kerras et al. 2024). Aquestes eines funcionen com a infraestructures afectives i polítiques que compensen la manca de referents locals i enriqueixen la vida social.

Actuant com a “tercers espais” (Miño-Puigcercós et al. 2019), les plataformes digitals permeten explorar identitats i construir comunitats que complementen —i de vegades substitueixen— la sociabilitat presencial. L’accés a aquests recursos, però està mediat per desigualtats de capital cultural, competències tecnològiques i qualitat de la connexió, de manera que qui disposa de més recursos articula amb fluïdesa aquests “tercers espais”, mentre que altres afronten més dificultats per sostenir relacions i oportunitats que reforcin l’arrelament (Santamaría-Cárdaba 2025).

Així, la combinació de mobilitat física i digital constitueix el que Duguay et al. (2025) anomenen “constel·lacions híbrides”, on espais físics, plataformes i relacions interpersonals s’entrellacen per articular pertinença i comunitat. Així, les joves LBT expandeixen el seu territori vital més enllà dels límits geogràfics immediats.

6.2.3. Arrels i connexió amb el territori

L'arrelament de les joves LBT es configura també com un procés afectiu on el territori —en la seva dimensió física, social i simbòlica— esdevé central. No implica només “estar en un lloc”, sinó establir-hi vincles, generar significats i habitar-lo a través de pràctiques quotidianes (Relph 1976; Tuan 1977).

Les **relacions personals** són el primer element que sosté aquesta connexió. Xarxes familiars, d'amistats o comunitàries proporcionen benestar i suport emocional (Villarino et al. 2013). Les interaccions quotidianes —com saludar al carrer, participar en festes o compartir espais comuns— generen familiaritat, seguretat emocional i consoliden un “sentir-se del lloc” (Salamaña et al. 2016). Aquesta quotidianitat repetida fa que la comunitat funcioni com una extensió de l'espai domèstic i contribueixi a percebre el poble com un entorn habitable.

En paral·lel, la **relació amb el paisatge i la natura** aporta un altre eix fonamental. Caminar, observar els ritmes estacionals o participar en projectes agrícoles es converteixen en pràctiques que regulen emocionalment i reforcen la pertinença, en actuar com a espai de calma, identitat i benestar. Per a moltes joves LBT, aquesta relació és un motiu explícit de permanència (Donaire et al. 2025; Davis et al. 2025).

Aquesta dimensió afectiva del territori s'articula també a través d'imaginariis rurals que estenen el **valor emocional de la natura** més enllà de la seva materialitat. Funke-Casellas (2024) en el seu estudi sobre la Cerdanya, mostra com elements simbòlics com el silenci, la baixa densitat o el contacte amb la natura constitueixen un atractiu central per a persones que provenen de contextos urbans. Aquestes idees també apareixen en les entrevistes, on diverses joves expressen el desig de viure en un entorn més habitable sense trencar el lligam amb les xarxes, activitats o serveis de la ciutat. Així, el sentit de lloc es configura en la intersecció entre la calma del territori i la continuïtat de les connexions urbanes.

A més, la **dimensió històrica** també hi té un paper. Les participants que tenen arrels familiars al territori associen el lloc a memòries, cases heretades o genealogies que proporcionen continuïtat (Manzo i Perkins 2006). Aquest arrelament, però no implica necessàriament reproduir les tradicions, sinó que sovint s'acompanya de processos de re-significació que permeten reinterpretar què vol dir “ser d'allà” des de posicions dissidents.

Finalment, les narratives recollides apunten a una reinterpretació de la ruralitat com un espai d'autenticitat, autonomia i possibilitat. Les joves valoren la capacitat del territori de proporcionar ritmes propis, espais d'experimentació i maneres de viure menys normativitzades que les que perceben a la ciutat. Lluny de reduir-se a una idealització del camp, també es veu com un espai que permet respirar, negociar formes de vida pròpies i articular projectes que connecten directament amb la terra i la comunitat (Morales Prieto 2016). Des d'aquesta mirada, el territori esdevé una estructura viva que acull, transforma i és transformada per les joves dissidents sexuals i/o de gènere.

6.2.4. Projectes professionals

Les trajectòries professionals emergeixen com un altre vector clau de permanència. La feina no només garanteix estabilitat econòmica, sinó que facilita establir vincles socials, reconeixement comunitari i participació activa en la vida quotidiana de l'entorn (Salamaña et al. 2016).

En els relats es mostra com **tenir una feina estable al poble o en municipis propers proporciona seguretat i facilita ampliar vincles socials**. Impulsar projectes propis, com cooperatives, iniciatives culturals o petites explotacions ramaderes, vincula el treball amb la transformació del territori i la revitalització comunitària, reforçant la percepció del lloc com habitable (Rérat 2014; Haartsen i Thissen 2014).

Tot i això, les oportunitats laborals també estan condicionades per desigualtats. **El capital educatiu, la classe social, l'experiència prèvia i la mobilitat faciliten l'accés a ocupacions estables o a l'emprenedoria**, mentre que joves amb menys recursos o vincles socials febles poden trobar més dificultats per establir-se laboralment. També hi influeix el context territorial: zones amb més dinamisme econòmic ofereixen opcions més diverses, mentre que en territoris amb economies limitades, les feines disponibles poden ser precàries o temporals (Aldomà i Mòdol 2021, 2022).

Per a aquelles que no tenen una feina estable o no treballen a l'entorn proper, la permanència se sosté a través d'**estratègies híbrides**: teletreball, desplaçaments temporals a ciutats, feines mixtes o implicació en projectes que connecten àmbits diversos del territori. Aquestes pràctiques requereixen cert capital social, tecnològic i econòmic.

En conjunt, les dinàmiques d'arrelament i permanència de les joves LBT en entorns rurals revelen que quedar-s'hi implica un equilibri entre oportunitats i limitacions. La mobilitat quotidiana, els vincles afins i comunitaris i els projectes professionals permeten sostenir el projecte de vida rural, però ho fan sempre en relació amb desigualtats estructurals i condicions territorials específiques.

6.3. Estratègies de resistència, agència i transformació

Per entendre com les joves LBT habiten i transformen els entorns rurals, cal centrar-se en les pràctiques que els permeten negociar, desafiar i redefinir les normes i relacions que condicionen la seva vida quotidiana. En aquest marc, tres conceptes estructuren l'anàlisi: resistència, agència i transformació.

Per **resistència** entenem les pràctiques —sovint quotidianes i subtils— mitjançant les quals les joves desafien o negocien les normes que limiten les seves possibilitats d'existència en contextos rurals (Johansson i Vinthagen 2016; Haffeejee i Wiebesiek 2021). Per **agència** fem referència a la capacitat d'actuar i mobilitzar recursos materials, socials i simbòlics per orientar trajectòries vitals fins i tot en contextos de desigualtat estructural (Emirbayer i Mische 1998; Katz 2004). Finalment, per **transformació** entenem els processos de canvi que, a partir de les pràctiques de resistència i d'agència, incideixen tant en les experiències individuals com col·lectives.

Amb aquesta conceptualització, és possible examinar com aquestes estratègies es materialitzen en pràctiques concretes que sostenen l'arrelament i contribueixen a transformar el territori, articulant l'experiència individual amb la dimensió comunitària.

6.3.1. Visibilitat i autocura com a estratègies d'agència i resistència

En primer lloc, La proximitat comunitària i la vigilància social en els entorns rurals intensifiquen la necessitat de gestionar com, quan i davant de qui es mostra la dissidència. Les joves LBT despleguen estratègies que combinen **visibilitat selectiva** i **autocura**, equilibrant seguretat, benestar i participació social (Thomsen 2021).

La gestió de la **visibilitat** és flexible i s'ajusta segons espais, relacions i moments. Pràctiques com el *passing* o la modulació de la presència pública actuen com a formes d'agència protectora, fet que permet mantenir vincles sense renunciar a la pròpia identitat. L'accés a graus de visibilitat varia segons la percepció social de les identitats: les relacions entre persones llegides com a dones poden gaudir de més visibilitat, mentre que identitats trans o expressions de gènere no normatives requereixen una gestió més estratègica i reflexiva.

Alhora, l'**autocura** funciona com a estratègia política i feminista que sosté el benestar emocional i la capacitat de resistència. Les joves creen ambients propis per expressar-se, generar simbolismes alternatius i establir vincles de confiança. Pràctiques quotidianes com la decoració, la gestió del temps i la cura mútua permeten transgredir l'heteronormativitat i consolidar espais de vida, reforçant formes d'arrelament basades en decisions individuals i col·lectives (Pascual-Bordas 2024a, 2024b).

En conjunt, la combinació de visibilitat selectiva i autocura constitueix una estratègia per sostenir la permanència, que permet construir espais segurs dins d'un entorn on la dissidència és més visible i alhora protegint la pròpia identitat i benestar.

6.3.2. Mobilitat com a estratègia de resistència i agència

La mobilitat no només és un recurs logístic o material; sinó que constitueix una estratègia activa mitjançant la qual les joves LBT articulen protecció, autonomia i continuïtat vital als entorns rurals. Els desplaçaments regulars, sovint a ciutats properes, permeten construir espais propis, ampliar vincles afectius i gestionar la visibilitat sense renunciar a la vida a l'entorn rural (Myrdahl 2013). L'estada temporal en altres territoris opera com a moment de respir i de reforç afectiu, professional i identitari, on la dissidència pot expressar-se amb menor vigilància (Farrugia 2016).

El retorn al poble integra aquestes experiències, modulant la presència i la participació comunitària. Així, l'arrelament rural no exigeix immobilitat ni renúncia a la pròpia identitat, sinó una articulació intencionada entre espais físics i relacions socials. La mobilitat es converteix en una pràctica de resistència que sosté l'arrelament, combinant experiència multi-territorial, visibilitat estratègica i negociació constant de risc i reconeixement.

A més, la mobilitat té **una dimensió simbòlica i afectiva**: connectar amb altres llocs i imaginar noves formes de vida reforça la confiança en la pròpia trajectòria dins del poble, facilitant que les identitats dissidents es despleguin sense abandonar el territori rural (Cover et al. 2020). Habitar el poble, així, no implica renunciar a altres espais, sinó articular una territorialitat híbrida que combina agència, resistència i transformació.

6.3.3. Transformar des de l'activisme

L'activisme constitueix una estratègia activa d'agència i transformació que permet a les joves LBT intervenir en el territori i redefinir els imaginaris sobre ruralitat, gènere i sexualitat. Més enllà de sostenir la permanència, la participació en col·lectius locals genera canvis materials i simbòlics, articulant identitat, visibilitat i vinculació comunitària (D. Gray i Manning 2022).

Aquestes pràctiques es despleguen tant en accions visibles —esdeveniments culturals, pintades o activitats de sensibilització— com en micro-activisme quotidià, com corregir comentaris masclistes o LGTBfòbics i visibilitzar relacions dissidents. A través d'aquestes intervencions, les joves construeixen vincles, redueixen l'aïllament i integren la resistència en la vida quotidiana, consolidant una presència activa dins del poble (Hartal i Krauz 2024).

Algunes participants assumeixen rols de lideratge, impulsant projectes que connecten veïnat, institucions i xarxes externes, modulant la relació entre dissidència i comunitat. Això permet transformar l'espai rural en un territori on la diversitat és visible i reconeguda, i on el compromís col·lectiu re-configura imaginaris homogenis i excloents (Baylina i Rodó-Zárate 2020; Jonas et al. 2024).

En conjunt, l'activisme es converteix en un instrument clau d'agència i transformació: no només consolida l'arrelament emocional i polític, sinó que també permet que la dissidència influenciï directament en la configuració social i simbòlica del territori.

6.3.4. Agència i resistència digitals

Les tecnologies digitals constitueixen una eina d'agència i transformació que permet a les joves LBT intervenir en el territori rural més enllà de la presència física. En contextos marcats per dispersió geogràfica i vigilància social, **les plataformes digitals esdevenen espais on explorar identitats, establir vincles i generar entorns de seguretat que complementen i reforcen les pràctiques presencials** (Mary Gray 2009).

WhatsApp, Instagram o Telegram funcionen com a infraestructures afectives i comunitàries que connecten joves LBT disperses, redueixen l'aïllament i faciliten experiències compartides difícils de replicar només presencialment (Waite i Bourke 2015; Paceley et al. 2020). Aquestes eines permeten coordinar estratègies de resistència, compartir coneixement i reforçar pràctiques de transformació.

Les eines digitals poden conceptualitzar-se com a “constel·lacions híbrides” (Duguay et al. 2025), on espais físics, plataformes i relacions interpersonals s'entrellacen per construir comunitat, pertinença i visibilitat. L'activisme digital inclou producció i difusió de continguts, denúncia de discriminacions i coordinació d'accions presencials, ampliant l'impacte polític i social de les joves LBT (Jonas et al. 2024).

A més, la connexió digital facilita la sostenibilitat de relacions sexoafectives i de suport emocional dins del poble, fet que permet trobades segures i accés a referents tant d'entorns rurals com urbans (Platero i López-Sáez 2022). La creació de xarxes socials digitals contribueix directament a la transformació del territori, evidenciant que l'arrelament no depèn només de la presència física, sinó també de la capacitat d'intervenir i generar vincles significatius més enllà de les fronteres geogràfiques.

6.3.5. Transformació d'imaginari i pràctiques rurals

Les joves dissidents sexuals i/o de gènere transformen el territori rural no només amb les seves presències, sinó mitjançant **projectes vitals alternatius** que qüestionen els marcs normatius que defineixen qui pot pertànyer-hi i de quina manera. Aquestes pràctiques —quotidianes, materials i simbòliques— operen com a formes d'agència que re-configuren els imaginari rurals i amplien els límits de que és possible en termes de vida, relació i

comunitat. L'arrelament, per tant, no consisteix simplement a romandre al poble, sinó a desplegar maneres alternatives d'habitar-lo, que desplacen expectatives tradicionals associades a la família nuclear, la parella heterosexual o la propietat privada, generant nous horitzons de pertinença i reconeixement.

Una de les intervencions més significatives és la **rehabilitació i ocupació d'habitatges** en desús —masies, cases abandonades, edificis infrautilitzats— que es converteixen en espais de vida comunitària, agricultura, cures i suport mutu. Aquests projectes actuen com a micro-infraestructures ecofeministes que vinculen territori, sostenibilitat i dissidència, i que permeten habitar identitats i relacions no normatives en entorns que ofereixen major autonomia i menor pressió heteronormativa (Fone 1983; Bell 2006). En aquest sentit, la llar emergeix com un espai fràgil, negociat i sempre en transformació (Flood i Hochstenbach 2025), una qualitat que encaixa amb les iniciatives que les joves despleguen per construir seguretat, intimitat i estabilitat.

Aquest procés inclou, en el cas de les dissidències de gènere, la creació d'espais domèstics i comunitaris que desestabilitzen expectatives de feminitat i masculinitat, i en el cas de les dissidències sexuals, la configuració d'entorns on les relacions afectives i sexoafectives poden existir sense inscriure's en models heteronormatius tradicionals.

Així, les **noves formes de convivència** representen també una estratègia política i simbòlica. L'establiment de llars compartides, cures comunitàries o maternitat col·lectiva desafia el model de família nuclear i genera xarxes de suport mutu més horitzontals. Aquests microespais combinen protecció, afectivitat i autonomia, consolidant formes d'arrelament alternatives basades en les necessitats i decisions individuals i col·lectives (Pascual-Bordas 2024a, 2024b).

En paral·lel, en l'àmbit sexoafectiu, les **pràctiques no monògames** i la gestió reflexiva de la visibilitat reconfiguren les normes relacionals establertes i permeten qüestionar la normativitat dins la comunitat rural. Aquestes formes de dissidència mostren com la transformació del territori no depèn només d'accions visibles o institucionalitzades, sinó també de maneres alternatives d'estimar, conviure i habitar. Les dissidències més reconegudes funcionen sovint com a porta d'entrada a imaginaris més amplis, mentre que les dissidències menys normatives —identitats no binàries, relacions no monògames o altres pràctiques dissidents— introdueixen transformacions més profundes en les definicions locals de vincle, identitat i reconeixement.

Aquestes iniciatives il·lustren una **reinterpretació activa del “quedar-se”**. La decisió de viure en entorns rurals no implica renúncia, sinó una elecció que permet resignificar la ruralitat des de la dissidència. El capital humà, econòmic i social de les joves LBT els proporciona eines per articular arrelament, evitar la desafecció i actuar com a referents transformadors dins la comunitat. Així, la ruralitat es concep com un espai d'agència, reconeixement i transformació, on la permanència s'articula a través d'iniciatives quotidianes, creativitat i resistència (Fernandes et al. 2023; Pazos 2024). Aquestes pràctiques tenen, sovint, un efecte multiplicador: les dissidències sexuals visibilitzen noves formes de parella; les dissidències de gènere erosionen el binarisme; i les dissidències relacionals obren imaginaris de cura i convivència més enllà del model familiar tradicional.

D'aquesta manera, les joves LBT contribueixen a reconfigurar la ruralitat obrint espais de possibilitat que desafien imaginaris sedimentats sobre qui pot —o no— pertànyer als territoris de baixa densitat. En la seva manera quotidiana d'habitar, incorporen pràctiques i valors que desplacen l'associació tradicional entre ruralitat, heteronormativitat i comunitats tancades, tot generant formes de convivència on la diversitat, la interdependència i la cura col·lectiva adquireixen centralitat. Aquest procés no és només simbòlic: afecta també les maneres d'organitzar la vida domèstica, les expectatives sobre la joventut i les lògiques de relació amb el veïnatge, contribuint a una ruralitat més plural i permeable.

A través d'aquest conjunt d'estratègies d'agència i resistència —que inclouen la gestió situada de la visibilitat, l'activisme puntual o sostingut, la mobilitat com a recurs i refugi, l'ús intensiu de les tecnologies digitals i la creació de projectes vitals que desborden els models normatius—, les joves dissidents sexuals i/o de gènere consoliden la seva presència al territori i amplien els marcs locals de reconeixement. Aquestes pràctiques evidencien que “quedar-se” no és un acte passiu ni lineal, sinó un procés relacional i polític, que requereix negociar límits, crear aliances i sostenir espais de protecció i afectivitat. En aquest equilibri entre resistència, creativitat i transformació, l'arrelament esdevé una pràctica activa que desafia la idea que la dissidència i la ruralitat són dimensions incompatibles.

6.4. Arrelament: síntesi de condicions, dinàmiques i estratègies

Les trajectòries de les joves dissidents sexuals i/o de gènere en entorns rurals catalans mostren que l'arrelament no és un estat fix, sinó un procés actiu i situat, construït a partir de dimensions materials, relacionals, simbòliques i territorials. La permanència depèn de la capacitat de mobilitzar recursos, establir vincles significatius i transformar les condicions del territori, més que de la voluntat individual de quedar-s'hi. La diversitat de dissidències —sexual, de gènere, relacional— condiciona oportunitats de reconeixement, visibilitat i construcció de projectes vitals, generant tensions gestionades mitjançant agència i resistència quotidiana.

A **escala material**, l'accés a habitatge, transport privat, connectivitat digital i feina estableix la base per a la permanència. Aquests recursos permeten desplaçaments, vincles afectius i comunitaris, i sostenen projectes a llarg termini, mitigant les limitacions estructurals del món rural. El capital educatiu, cultural i econòmic facilita un marc de seguretat que sosté estratègies de resistència i participació comunitària, evidenciant que l'arrelament depèn sempre de la intersecció entre recursos materials i altres dimensions socials i simbòliques.

A **escala relacional**, les xarxes d'amistat, comunitats dissidents i vincles afectius ofereixen suport i co-construcció de pertinença. La proximitat rural és alhora recurs i repte: genera confiança i reconeixement, però intensifica vigilància social i hipervisibilitat, obligant les joves a gestionar la seva presència i expressió. Pràctiques quotidianes de cura, projectes col·lectius i activisme consoliden microespais de seguretat i afectivitat, transformant la comunitat i el territori..

La **dimensió simbòlica** revela com la dissidència reconfigura imaginaris i normes del món rural. La gestió de la visibilitat, pràctiques no monògames, creació de projectes alternatius i activisme quotidià evidencien que la ruralitat no és neutra ni homogènia, sinó transformable mitjançant agència i resistència, generant nous imaginaris sobre joventut, vida afectiva i maneres d'habitar el territori.

El **marc territorial català** amb la seva connexió relativa amb àrees urbanes i accés a serveis, ofereix oportunitats de mobilitat i permanència, mentre que la dispersió i les limitacions d'infraestructura actuen com a factors restrictius. La **mobilitat entre espais rurals i urbans** esdevé una estratègia clau: permet combinar arrelament actiu amb

experiències de suport social, projecte vital i visibilitat política sense renunciar a la pròpia identitat.

En aquesta línia, diverses trajectòries s'inscriuen en **transformacions territorials** més àmplies que desdibuixen la frontera entre món urbà i món rural. Tal com apunta Muñoz (2014), el creixement urbanístic i la dispersió metropolitana de les darreres dècades han afavorit l'emergència d'un "camp urbanitzat", en què nombrosos municipis històricament rurals incorporen funcions residencials, mobilitats quotidianes i formes de vida pròpies de l'àrea metropolitana. Aquest procés combina augment de la població, transformacions morfològiques del paisatge i extensió de lògiques metropolitanes, i també es reflecteix en els relats de les joves entrevistades. Així, el territori és experimentat no com un espai aïllat, sinó com un entorn híbrid i connectat, fet que amplia les possibilitats d'arrelament flexible i de combinació entre recursos rurals i xarxes urbanes.

L'arrelament emergeix com un procés negociat, flexible i polític, combinant resistència quotidiana, mobilitat, digitalitat, activisme i projectes vitals alternatius. La diversitat de dissidències impulsa transformacions en imaginaris i pràctiques rurals, demostrant que permanència i dissidència poden articular-se de manera creativa i generadora de noves possibilitats.

En síntesi, les trajectòries mostren que la ruralitat no és un espai neutre, sinó un entorn amb tensions i oportunitats negociables. L'arrelament s'articula a la intersecció de factors individuals i característiques territorials, construint territoris híbrids i flexibles on vida quotidiana, cura, mobilitat i participació política configuren formes alternatives d'habitar el món rural.

7. CONCLUSIONS

Aquest capítol sintetitza i integra els principals resultats de la recerca, oferint una visió global sobre com les condicions estructurals, simbòliques i relacionals influeixen en les trajectòries de les joves dissidents sexuals i/o de gènere en entorns rurals catalans. A partir de la discussió anterior, es presenten les conclusions generals, es reflexiona sobre la dimensió territorial i les particularitats de la ruralitat catalana, es reconeixen les limitacions de l'estudi i es proposen contribucions i possibles línies futures.

7.1. Resposta als objectius de la tesi

L'objectiu general d'aquesta recerca ha estat analitzar el paper de la dissidència sexual i de gènere en la decisió de viure en un entorn rural i en el procés d'arrelament de les joves LBT. Els resultats mostren que, tot i ser rellevant, **la dissidència no constitueix el factor que motiva el trasllat al món rural, però sí que té un paper central en la decisió de romandre-hi i consolidar l'arrelament.**

La decisió de residir al territori emergeix de factors materials, simbòlics i relacionals: projectes laborals i formatius, xarxes afectives i comunitàries, oportunitats d'activisme i l'atractiu d'un entorn més tranquil i menys estressant que la ciutat. Les trajectòries revelen una notable capacitat d'agència, desplegant estratègies d'adaptació, resistència i construcció d'arrelament.

Objectius específics:

- 1. Identificar les motivacions que porten les joves amb sexualitats dissidents a escollir l'entorn rural com a lloc de vida i projecte personal.**

Hipòtesi 1 (Confirmada): Les motivacions de les joves per escollir l'entorn rural són múltiples i combinades: vincles amb amistats i comunitats afins, recerca de natura i tranquil·litat i menor intensitat urbana. La mobilitat periòdica i els ajustos en visibilitat evidencien que l'arrelament és actiu i planificat.

2. Analitzar el paper del projecte professional en la construcció de vincles amb el territori.

Hipòtesi 2 (Confirmada parcialment): Els projectes laborals estructuren el projecte de vida i contribueixen a generar vincles amb el territori, però la seva influència depèn de la compatibilitat amb altres dimensions vitals, com la participació comunitària o el manteniment de relacions urbanes.

3. Explorar la rellevància de la participació comunitària i l'activisme en la creació d'un sentit de pertinença.

Hipòtesi 3 (Confirmada): La implicació en xarxes afins i activitats comunitàries funciona com a mecanisme de suport i resistència simbòlica. L'activisme i la participació en col·lectius afins faciliten vincles de confiança i el sentit de pertinença.

4. Analitzar com les experiències quotidianes de les joves es veuen condicionades pels eixos de desigualtat social.

Hipòtesi 4 (Confirmada): Les experiències de les joves LBT es veuen condicionades per desigualtats que limiten la vida quotidiana, però els privilegis disponibles permeten desplegar agència i consolidar l'arrelament.

5. Comprendre com les trajectòries vitals no normatives contribueixen a la transformació dels imaginaris i les pràctiques associades a l'entorn rural.

Hipòtesi 5 (Confirmada): Les trajectòries no normatives desafien els imaginaris tradicionals del món rural i promouen formes alternatives d'habitar, contribuint a la transformació simbòlica dels espais. La coexistència de múltiples formes de dissidència —sexual, de gènere i relacional— és especialment rellevant en la decisió de romandre al territori, dins d'un conjunt complex de motivacions i condicions que modulen l'arrelament. Malgrat les limitacions, les joves mostren agència i capacitat per transformar vincles i imaginaris del territori.

7.2. Dimensió territorial i ruralitat catalana

Les experiències de les participants indiquen que, tot i la diversitat geogràfica de Catalunya, les diferències en la vivència de la ruralitat i en la construcció de l'arrelament no són extremes, però sí que **hi ha elements territorials específics que modulen la seva experiència.**

En primer lloc, la **proximitat a nuclis urbans** exerceix un paper central: com més propera és la localitat a la ciutat, més fàcil resulta accedir a serveis, oportunitats laborals i activitats culturals, així com mantenir vincles afectius amb la vida urbana. Aquesta proximitat facilita també una mobilitat periòdica que permet combinar la vida rural amb la vinculació urbana, una estratègia freqüent entre les joves dissidents sexuals i/o de gènere. Quan aquestes despleguen múltiples formes de dissidència (sexual, de gènere i relacional), la combinació amb la mobilitat periòdica esdevé clau per gestionar la visibilitat i consolidar l'arrelament dins del territori rural i la connexió urbana.

En segon lloc, el **tipus de comarca** influeix de manera rellevant en les condicions estructurals de vida. Les comarques amb un pes elevat del turisme o amb processos més intensos de gentrificació presenten tensions estructurals més importants, com dificultats en l'accés a l'habitatge i preus elevats. Aquestes condicions poden condicionar la permanència de les joves i exigir estratègies més elaborades per articular el projecte vital, incloent-hi la conciliació amb projectes laborals, formatius i comunitaris.

La ruralitat catalana es caracteritza per una heterogeneïtat relativa, amb combinacions de contextos més dinàmics i altres més limitats en termes d'oci, serveis i oportunitats laborals. Aquesta diversitat es pot comprendre també a partir de les tipologies de zones rurals adoptades en aquest estudi, que van des de les comarques més profundes i estancades fins a les zones progressives, dinàmiques i periurbanes (vegeu taula 3 i mapa 2).

Aquestes tipologies ofereixen un marc útil per interpretar les estratègies adoptades per les participants. En les **zones rurals profundes i estancades**, caracteritzades per escassos serveis i poca població, les joves despleguen **estratègies d'arrelament i visibilitat més intencionades**. El seu territori quotidià s'estén sovint més enllà del poble de residència, implicant mobilitat quotidiana dins la comarca per accedir a serveis i vincles comunitaris. Alhora, mantenen desplaçaments periòdics cap a centres urbans més grans per combinar

la vida rural amb oportunitats laborals, culturals i socials, **articulant així un arrelament flexible i connectat**.

En canvi, en les comarques dinàmiques o periurbanes, on la proximitat a nuclis urbans i l'accés a serveis és més gran, les oportunitats de sociabilitat, oci i feina esdevenen més accessibles ja al poble de residència. Tot i això, la vida quotidiana sovint s'expandeix més enllà del nucli, amb desplaçaments interns dins de la comarca per accedir a serveis, activitats culturals i vincles comunitaris més diversos. Aquesta combinació de recursos locals i mobilitat periòdica a centres urbans més grans permet articular estratègies d'arrelament flexibles i participar en activitats socials i culturals més diverses.

En síntesi, encara que la ubicació geogràfica i el tipus de comarca modulen algunes experiències, els patrons estructurals i simbòlics comuns —accés a serveis, xarxes comunitàries, imaginari de la ruralitat i oportunitats d'activisme— actuen com a determinants principals de l'arrelament i la permanència. La proximitat a la ciutat i les especificitats de la comarca condicionen l'estratègia de permanència, posant de manifest la necessitat d'estratègies adaptatives i de polítiques sensibles a les particularitats locals.

7.3. Contribució i línies de futur

Aquesta recerca aporta contribucions rellevants tant en l'àmbit conceptual com en el pràctic per comprendre les trajectòries de les joves dissidents sexuals i/o de gènere en entorns rurals catalans.

Des d'una perspectiva teòrica i metodològica, la tesi demostra la utilitat d'una **mirada interseccional i geogràfica** per analitzar l'arrelament i les trajectòries juvenils. Integrar els eixos de gènere, sexualitat i joventut en el context rural permet evidenciar com interactuen amb factors estructurals, simbòlics i relacionals en la construcció de pertinença i l'exercici de l'agència. Aquesta aproximació enriqueix els debats de la geografia rural, de la joventut i la de les sexualitats, ja que combina pràctiques quotidianes i imaginàries territorials, mostrant com les trajectòries no normatives articulen formes diverses d'habitar i relacionar-se amb el territori.

Una segona aportació rellevant és la **visibilització de trajectòries dissidents en entorns rurals**, habitualment poc documentades. La recerca mostra com la dissidència sexual i/o

de gènere modela les trajectòries vitals, la creació de vincles comunitaris, la participació en espais col·lectius i l'arrelament. Aquesta visibilització permet reconèixer les estratègies de resistència i transformació desenvolupades davant limitacions estructurals i territorials. A més, les trajectòries que combinen diverses formes de dissidència poden enfrontar reptes específics, fet que aporta evidència empírica sobre com aquestes experiències generen maneres alternatives de viure i de relacionar-se amb l'espai rural.

En l'àmbit territorial, la recerca identifica **patrons i factors comuns que travessen diferents comarques rurals catalanes**. Aquests patrons suggereixen que les polítiques públiques de joventut i de diversitat sexual i de gènere poden intervenir sobre elements compartits del context rural, tot adaptant-se a especificitats locals com la proximitat urbana, la presència de turisme o els processos de gentrificació. En termes d'implicacions pràctiques, la recerca subratlla la necessitat de polítiques que garanteixin l'accessibilitat i la igualtat d'oportunitats, especialment en matèria d'habitatge, mobilitat i connectivitat digital. També destaca la importància de donar suport a xarxes comunitàries i espais d'activisme, que actuen com a mecanismes per facilitar l'arrelament, la pertinença i la continuïtat dels projectes vitals en els entorns rurals.

Tot i això, és necessari reconèixer **algunes limitacions** que condicionen l'abast dels resultats i, alhora, orienten possibles línies futures de recerca. En primer lloc, la mostra és reduïda i relativament homogènia —joves adultes, amb estudis superiors, no migrades, sense diversitat funcional declarada i majoritàriament implicades en activisme o xarxes comunitàries—, fet que situa l'anàlisi en experiències amb certs recursos i capacitat d'agència. En segon lloc, la concentració geogràfica a Catalunya limita la transferibilitat dels resultats a altres contextos rurals amb dinàmiques socials o territorials diferents. A més, el fet que les dades provenguin d'entrevistes auto-informades i voluntàries pot deixar fora veus més aïllades o menys disposició a exposar les seves vivències. Aquestes limitacions situen els resultats en un marc contextualitzat i obren oportunitats per ampliar la recerca en un futur.

En aquest sentit, seria rellevant explorar una major **diversitat de perfils**, incloent-hi joves amb diferents recursos socioeconòmics, educatius i culturals, així com persones migrants o persones amb diversitat funcional, per comprendre com les condicions materials i personals modelen l'arrelament. També caldria analitzar específicament **diferents tipologies de trajectòries vitals**, distingint entre joves dissidents sexual i/o de gènere que retornen al poble natal, les que s'hi instal·len com a nouvingudes o les que opten per un

entorn rural sense vincles previs, per identificar com l'origen i la vinculació amb el territori influeixen en les estratègies d'agència i en la construcció de vincles comunitaris. Igualment, resulta pertinent aprofundir en les **dinàmiques de multi-dissidència**, explorant com la combinació de diverses formes de dissidència genera reptes i oportunitats específiques, així com formes de resistència i transformació simbòlica del territori.

Altres línies de recerca futures podrien incloure l'anàlisi d'**altres contextos territorials**, replicant o ampliant l'estudi a àrees rurals de l'Estat espanyol o d'àmbit internacional per comparar pràctiques, imaginaris i processos d'arrelament en entorns diversos. Finalment, seria valuós examinar com evolucionen les trajectòries d'arrelament davant **canvis socials i territorials**, com ara transformacions urbanístiques, la pressió turística o la gentrificació rural, per comprendre millor les estratègies adaptatives de les joves.

En síntesi, tot i les limitacions materials i territorials de la recerca, els resultats aporten elements valuosos per entendre els factors que afavoreixen o dificulten l'arrelament als entorns rurals catalans, i ofereixen pistes per al disseny de polítiques i iniciatives comunitàries més àmplies i transversals. Alhora, evidencien com les joves dissidents sexuals i/o de gènere desenvolupen formes d'agència que transformen el territori i generen noves maneres de viure i de sentir-se part del món rural català.

BIBLIOGRAFIA

- Abelson, Miriam J. 2016. «'You Aren't from around Here': Race, Masculinity, and Rural Transgender Men». *Gender, Place & Culture* 23 (11): 1535-46. <https://doi.org/10.1080/0966369X.2016.1219324>.
- Agg, Jenny, i Martin Phillips. 1998. «Neglected gender dimensions of rural social restructuring». En *Migration into Rural Areas: Theories and Issues*, editat per Paul Boyle i Keith Halfacree. Wiley.
- Agueli, Barbara, Giovanna Celardo, Ciro Esposito, et al. 2022. «Well-Being of Lesbian, Gay, Bisexual Youth: The Influence of Rural and Urban Contexts on the Process of Building Identity and Disclosure». *Frontiers in Psychology* 12: 787211. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.787211>.
- Aitken, Stuart C. 2001. *The Geographies of Young People The Morally Contested Spaces of Identity*. Routledge.
- Aitken, Stuart C. 2019. «What happened to adventurous young people and their cool places?» *Children's Geographies* 17 (1): 9-12. <https://doi.org/10.1080/14733285.2018.1535694>.
- Aldomà, Ignasi, i Josep Ramon Mòdol. 2021. *Nous índexs de relleu generacional al món rural*. Comunitat CO Rural - Coworking, PECT BCN Smart Rural.
- Aldomà, Ignasi, i Josep Ramon Mòdol. 2022. *Atles del món rural 2022: despoblament o revitalització?* Primera edició. Associació d'Iniciatives Rurals de Catalunya; Associació Catalana de Municipis de Catalunya; Fundació Transparència i Bon Govern Local i Associació de Micropobles de Catalunya.
- Aleu, Laia, i Jesús Rojas. 2022. «Arrels reinventades: la resignificació de la ruralitat en el marc dels processos de gentrificació». *Documents d'Anàlisi Geogràfica* 68 (2): 255-77. <https://doi.org/10.5565/rev/dag.698>.
- Al-Hindi, Karen Falconer. 2020. «Intersectionality». En *International Encyclopedia of Geography*. Wiley. <https://doi.org/10.1002/9781118786352.wbieg0102.pub2>.
- Annes, Alexis, i Meredith Redlin. 2012. «Coming out and coming back: Rural gay migration and the city». *Elsevier* 28: 56-68. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2011.08.005i>.
- Aragó Navarro, Bernat. 2020. «De "marica del poble" a la gran ciutat: una aproximació al sexili». *Arxiu d'Etnografia de Catalunya*, núm. 21: 11. <https://doi.org/10.17345/aec21.11-36>.
- Atles del món rural 2022: despoblament o revitalització?* 2022. Primera edició. Amb Ignasi Aldomà, Josep Ramon Mòdol, i Ramon Morell i Rosell. Associació d'Iniciatives Rurals de Catalunya; Associació Catalana de Municipis de Catalunya; Fundació Transparència i Bon Govern Local i Associació de Micropobles de Catalunya.

- Bachiller, Carmen Romero, i Marisela Montenegro. 2018. «Políticas públicas para la gestión de la diversidad sexual y de género un análisis interseccional». *Psicoperspectivas* 17 (1). <https://doi.org/10.5027/psicoperspectivas-vol17-issue1-fulltext-1211>.
- Bain, Alison L., i Julie A. Podmore. 2021. «Relocating Queer: Comparing Suburban LGBTQ2S Activisms on Vancouver's Periphery». *Urban Studies* 58 (7): 1500-1519. <https://doi.org/10.1177/0042098020931282>.
- Bares, Cristina B., Addie Weaver, i Mary F. Kelso. 2019. «Adolescent Opioid Use: Examining the Intersection of Multiple Inequalities». *Journal of Prevention & Intervention in the Community* 47 (4): 295-309. <https://doi.org/10.1080/10852352.2019.1617382>.
- Baylina, Mireia. 1997. «Metodologia cualitativa y estudios de geografía y género». *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, núm. 30: 123-38.
- Baylina, Mireia. 2004. *Metodología para el estudio de las mujeres y la sociedad rural*. 65 (254): 5-28. <https://doi.org/10.3989/egeogr.2004.i254.190>.
- Baylina, Mireia. 2019. «La mujer como eje vertebrador de la nueva ruralidad. Un estado de la cuestión». En *Despoblación y transformaciones sociodemográficas de los territorios rurales: los casos de España, Italia y Francia*, per E. Cejudo i F. Navarro, vol. 3. Università del Salento.
- Baylina, Mireia. 2020. «Dones i tornada al camp: protagonistes de les noves dinàmiques rurals a Catalunya». *Treballs de la Societat Catalana de Geografia* 90: 101-14. <https://doi.org/10.2436/20.3002.01.201>.
- Baylina, Mireia. 2022. «Retorn al món rural, gènere i poder local». En *L'altre món rural Reflexions i experiències de la nova ruralitat catalana*, per Joan Nogué i Rosa Cerarols. Tigre de Paper.
- Baylina, Mireia, i Anna Ortiz. 2024. «Everyday Reality of Children in Rural Catalonia (Spain): Experiences and Emotions». *Children's Geographies* 22 (6): 965-84. <https://doi.org/10.1080/14733285.2024.2418645>.
- Baylina, Mireia, Anna Ortiz, i Maria Prats. 2008. «Conexiones teóricas y metodológicas entre las geografías del género y la infancia». *Scripta Nova*, XII 12.
- Baylina, Mireia, Ana María Porto Castro, Maria Josefa Mosteiro, Montserrat Villarino, Maria Dolors Garcia-Ramon, i Isabel Salamaña. 2020. «Mujeres jóvenes, decisiones y procesos de tránsito en el nuevo emprendimiento rural». *Mujeres jóvenes, decisiones y procesos de tránsito en el nuevo emprendimiento rural*, 597-612.
- Baylina, Mireia, i Maria Rodó-Zárate. 2020. «Youth, activism and new rurality: A feminist approach». *Journal of Rural Studies* 79 (octubre): 189-96. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2020.08.027>.
- Baylina, Mireia, i Isabel Salamaña. 2006. «El lugar del Género en Geografía Rural». *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles* 41: 99-112.

- Bell, David. 2000. «Farm Boys and Wild Men: Rurality, Masculinity, and Homosexuality*». *Rural Sociology* 65 (4): 547-61. <https://doi.org/10.1111/j.1549-0831.2000.tb00043.x>.
- Bell, David. 2006. «Variations on the Rural Idyll». En *The Handbook of Rural Studies*, per Paul Cloke, Terry Marsden, i Patrick Mooney. SAGE Publications Ltd. <https://doi.org/10.4135/9781848608016.n10>.
- Bell, David, i Gill Valentine. 1995a. *Mapping desire : geographies of sexualities*. Editat per Routledge. Routledge.
- Bell, David, i Gill Valentine. 1995b. «Queer country: Rural Lesbian and Gay Lives». *Journal of Rural Studies* 11 (2): 113-22.
- Binnie, Jon. 2000. «Cosmopolitanism and the sexed city». En *City Visions*, editat per David Bell i Azzedine Haddour. Pearson.
- Brown, Barbara, i Douglas D. Perkins. 1992. «Disruptions in Place Attachment». En *Place Attachment*, editat per Irwin Altman i Setha M. Low. Springer US. <https://doi.org/10.1007/978-1-4684-8753-4>.
- Brown, David L., i Mark Shucksmith. 2024. *Rethinking rural studies*. Rethinking research and theory. Edward Elgar Publishing.
- Brown, Gavin. 2012. «Homonormativity: A Metropolitan Concept that Denigrates "Ordinary" Gay Lives». *Journal of Homosexuality* 59 (7): 1065-72. <https://doi.org/10.1080/00918369.2012.699851>.
- Brown, Michael. 2012. «Gender and sexuality I: Intersectional anxieties». *Progress in Human Geography* 36 (4): 541-50. <https://doi.org/10.1177/0309132511420973>.
- Browne, Kath. 2009. «Imagining Cities, Living the Other: Between the Gay Urban Idyll and Rural Lesbian Lives». *The Open Geography Journal* 1 (1): 25-32. <https://doi.org/10.2174/1874923200801010025>.
- Browne, Kath. 2011. «Beyond rural idylls: Imperfect lesbian utopias at Michigan Womyn's music festival». *Journal of Rural Studies* 27 (1): 13-23. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2010.08.001>.
- Browne, Kath, Gavin Brown, i J. Nash Catherine. 2021. «Geography and sexuality II: Homonormativity and heteroactivism». *Progress in Human Geography* 45 (5): 1320-28. <https://doi.org/10.1177/03091325211016087>.
- Bryant, Lia, i Barbara Pini. 2011a. *Gender and Rurality*. Taylor & Francis Ltd.
- Bryant, Lia, i Barbara Pini. 2011b. «Gender, rurality and class». En *Gender and Rurality*. Taylor & Francis Ltd.
- Buchenrieder, Gertrud, Thomas Dufhues, Judith Möllers, David Runschke, i Galiya Sagyndykova. 2020. «Return to the countryside: The return intentions of highly

- educated young people in the Akmola province of northern Kazakhstan». *Population, Space and Place* 26 (2). <https://doi.org/10.1002/psp.2273>.
- Bunce, M. 2003. «Reproducing rural idylls». En *Country visions*, editat per Paul J. Cloke. Pearson/Prentice Hall.
- Butler, Judith. 1990. *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. First issued in hardback. Routledge Classics. Routledge, Taylor & Francis Group.
- Butler, Judith. 1993. *Bodies that matter: on the discursive limits of «sex»*. Routledge classics. Routledge.
- Butterfield, Nicole. 2018. «Imagined Rural/Regional Spaces: Non-Normative Sexualities in Small Towns and Rural Communities in Croatia». *Journal of Homosexuality* 65 (13): 1709-33. <https://doi.org/10.1080/00918369.2017.1383111>.
- Cabré, Ana, Julio Moreno, i Isabel Pujadas. 1985. «Cambio Migratorio y “Reconversión Territorial” En España». *Revista Española de Investigaciones Sociológicas*, núm. 32: 43-65. <https://doi.org/10.5477/cis/reis.32.43>.
- Cairns, Kate. 2013. «Youth, Dirt, and the Spatialization of Subjectivity: An Intersectional Approach to White Rural Imaginaries». *Canadian Journal of Sociology* 38 (4): 623-46. <https://doi.org/10.29173/cjs21199>.
- Camarero, Luis. 1993. *Del éxodo rural y del éxodo urbano: ocaso y renacimiento de los asentamientos rurales en España*. Ministerio de Agricultura.
- Camarero, Luis, Fátima Cruz, Manuel González, Julio A. Del Pino, Jesús Oliva, i Rosario Sampedro. 2009. «La población rural de España. De los desequilibrios a la sostenibilidadsocio». En *Colección Estudios Sociales*, vol. 27. Barcelona.
- Camarero, Luis, i Jesús Oliva. 2019a. «Thinking in Rural Gap: Mobility and Social Inequalities». *Palgrave Communications* 5 (1): 95. <https://doi.org/10.1057/s41599-019-0306-x>.
- Camarero, Luis, i Jesús Oliva. 2019b. «Thinking in Rural Gap: Mobility and Social Inequalities». *Palgrave Communications* 5 (1): 95. <https://doi.org/10.1057/s41599-019-0306-x>.
- Camarero, Luis, i Jesús Oliva. 2023. «Movilidad y cohesión territorial. La conformación del sistema rural-urbano de la automovilidad». *Revista Española de Investigaciones Sociológicas*, núm. 185: 23-42. <https://doi.org/10.5477/cis/reis.185.23-42>.
- Camarero Rioja, Luis Alfonso, i María Jesús Rivera Escribano. 2024. «Reto demográfico, migración y arraigo de los jóvenes rurales». *Revista Española de Sociología* 33 (1): a205. <https://doi.org/10.22325/fes/res.2023.205>.
- Cànoves, Gemma. 1989. «La actividad de la mujer en la explotación agraria familiar - una primera aproximación en las comarcas de Osona y Gironès». *Documents d'Anàlisi Geogràfica* 14: 73-88.

- Cantó, Joel, i Maria Rodó-Zárate. 2024. «Gender-Ideology Trouble? Ideology, Gender, and Generation as Factors in LGB+ Self-Identification among Gen Z and Millennials in Catalonia». *Sexuality & Culture* 28 (6): 2745-69. <https://doi.org/10.1007/s12119-024-10252-w>.
- Cawley, Mary. 2020. «Rural out-migration and return: Perspectives on the role of the everyday reality and the idyll in Ireland». *Documents d'Anàlisi Geogràfica* 66 (2): 289-305. <https://doi.org/10.5565/rev/dag.588>.
- Checa, Joan, Laura Soler, i Oriol Nel·lo. 2019a. *Els itineraris residencials de la població jove en la transició cap a la vida adulta. Anàlisi a partir de les dades de l'Enquesta a la joventut de Catalunya 2017*. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Generalitat de Catalunya.
- Checa, Joan, Laura Soler, i Oriol Nel·lo. 2019b. *L'atracció del camp: la percepció i l'atractiu de l'entorn rural en la joventut catalana resident en àrees urbanes*. Núm. 62. Col·lecció Aportacions. Generalitat de Catalunya. https://dretssocials.gencat.cat/web/.content/JOVENTUT_documents/arxiu/publicacions/col_aportacions/Aportacions_62.PDF.
- Cheunet, Paul. 2021. «Minorités de genre et sexuelles en milieu rural - Parcours de vie à l'épreuve de l'hétéronorme». Université Paris 8 Vincennes-Saint Denis.
- Chevalier, Michel. 1981. «Les phénomènes néo-ruraux». *L'Espace géographique* 10 (1): 33-47. <https://doi.org/10.3406/spgeo.1981.3603>.
- Cloke, Paul. 2006a. «Conceptualising Rurality». En *Handbook of Rural Studies*, editat per Paul Cloke, Terry Marsden, i Patrick Mooney. Sage.
- Cloke, Paul. 2006b. «Rurality and otherness». En *The Handbook of Rural Studies*, per Paul Cloke, Terry Marsden, i Patrick Mooney. SAGE Publications Ltd. <https://doi.org/10.4135/9781848608016.n32>.
- Cloke, Paul, i Jo Little. 1997. *Contested Countryside Cultures: Otherness, Marginalisation and Rurality*. Routledge.
- Clout, Hugh. 1972. *Rural Geography: An Introductory Survey*. Pergamon Press.
- Cody, Paul J., i Peter L. Welch. 1997. «Rural gay men in Northern New England: Life experiences and coping styles». *Journal of Homosexuality* 33 (1): 51-67. https://doi.org/10.1300/J082v33n01_04.
- Cohn, Tracy J., i Sarah L. Hastings. 2010. «Resilience among rural lesbian youth». *Journal of Lesbian Studies* 14 (1): 71-79. <https://doi.org/10.1080/10894160903060325>.
- Collantes, Fernando, i Vicente Pinilla. 2019. *¿Lugares que no importan? la despoblación de la España rural desde 1900 hasta el presente*. Monografías de historia rural 15. Prensas de la Universidad de Zaragoza.
- Coll-Planas, Gerard. 2010. *La voluntad y el deseo: la construcción social del género y la sexualidad: el caso de lesbianas, gays y trans*. EGALES.

- Coll-Planas, Gerard, Gemma Bustamante, i Miquel Missé. 2009. *Transitant per les fronteres del gènere: estratègies, trajectòries i aportacions de joves trans, lesbianes i gais*. Generalitat de Catalunya, Departament d'Acció Social i Ciutadania, Secretaria de Joventut.
- Coll-Planas, Gerard, i Marta Cruells. 2013. «La puesta en práctica de la interseccionalidad política: el caso de las políticas LGTB en Cataluña.» *Revista española de ciencia política*, núm. 31: 153-72.
- Coll-Planas, Gerard, i Miquel Missé. 2015. «La identidad en disputa. Conflictos alrededor de la construcción de la transexualidad». *Papers. Revista de Sociologia* 100 (1): 35. <https://doi.org/10.5565/rev/papers.637>.
- Connell, Raewyn. 2009. *Gender: in world perspective*. 4th edition. Short introductions series. Polity Press.
- Cook, Julia, i Hernán Cuervo. 2020. «Staying, Leaving and Returning: Rurality and the Development of Reflexivity and Motility». *Current Sociology* 68 (1): 60-76. <https://doi.org/10.1177/0011392118756473>.
- Cook, Julia, i Hernán Cuervo. 2022. «Routinized performances of belonging: Everyday practices and relationships in rural and regional areas during the pandemic». *Population Space and Place* 28 (6). <https://doi.org/10.1002/psp.2568>.
- Córdova, Rosío. 2011. «Sexualidades disidentes: entre cuerpos normatizados y cuerpos lábiles.» *La Ventana* 4 (33): 42-72.
- Cover, Rob, Peter Aggleton, Mary Lou Rasmussen, i Daniel Marshall. 2020. «The Myth of LGBTQ Mobilities: Framing the Lives of Gender- and Sexually Diverse Australians between Regional and Urban Contexts». *Culture, Health & Sexuality* 22 (3): 321-35. <https://doi.org/10.1080/13691058.2019.1600029>.
- Crenshaw, Kimberle. 1991. «Mapping the Margins: Intersectionality, Identity Politics, and Violence against Women of Color». En *Source: Stanford Law Review*, vol. 43. núm. 6. <https://about.jstor.org/terms>.
- Cuervo, Hernán, i Johanna Wyn. 2017. «A Longitudinal Analysis of Belonging: Temporal, Performative and Relational Practices by Young People in Rural Australia». *Young* 25 (3): 219-34. <https://doi.org/10.1177/1103308816669463>.
- Dahl, Angie L., Rachel K. Scott, i Zachalee Peace. 2015. «Trials and triumph: Lesbian and gay young adults raised in a rural context». *Social Sciences* 4 (4): 925-39. <https://doi.org/10.3390/socsci4040925>.
- Datta, Anindita, Peter Hopkins, Lynda Johnston, Elizabeth Olson, i Joseli Maria Silva. 2020. *Routledge Handbook of Gender and Feminist Geographies*. 1st ed. Routledge International Handbooks Series. Taylor & Francis Group.
- Davis, Zach, Mindy S. Crandall, Jessica E. Leahy, Kathleen P. Bell, i Catharine Biddle. 2025. «Not All Trails Are Straight: Residential Aspirations and Place Attachment of

- Rural Queer Young Adults». *Journal of Rural Studies* 117: 103673. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2025.103673>.
- Delgado, José María. 2018. «Más allá del tópico de la España vacía: Una geografía de la despoblación». En *Informe España*, Universidad Pontificia Comillas, Cátedra J.M. Martín Patino, per Agustín Blanco, Antonio Chueca, José Antonio López-Ruiz, i Sebastian Mora. Madrid.
- Delphy, Christine. 1984. *Close to Home: A Materialist Analysis of Women's Oppression*. University of Massachusetts Press.
- Devine-Wright, Patrick, i Susan Clayton. 2010. «Introduction to the Special Issue: Place, Identity and Environmental Behaviour». *Journal of Environmental Psychology* 30 (3): 267-70. [https://doi.org/10.1016/S0272-4944\(10\)00078-2](https://doi.org/10.1016/S0272-4944(10)00078-2).
- Doan, Petra L. 2007. «Queers in the American City: Transgendered perceptions of urban space». *Gender, Place & Culture* 14 (1): 57-74. <https://doi.org/10.1080/09663690601122309>.
- Domínguez Ruiz, Ignacio Elpidio. 2022. «Between the City and the Country: Heterogeneous Victimization Experiences among LGBTI Individuals». *Cogent Social Sciences* 8 (1): 2107281. <https://doi.org/10.1080/23311886.2022.2107281>.
- Domínguez Ruiz, Ignacio Elpidio. 2025. «Victimización LGBTI, espacio y género en España». *Empiria. Revista de metodología de ciencias sociales*, núm. 64: 81-103. <https://doi.org/10.5944/empiria.64.2025.45202>.
- Donaire, José A., Núria Galí, i Luis Del Romero. 2025. «The Endurance of the Rural Idyll. The Evolution of Urban-Rural Migrants' Images of Rural Areas in Mediterranean Spain». *Journal of Rural Studies* 119: 103730. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2025.103730>.
- Duggan, Lisa. 2002. «The New Homonormativity: The Sexual Politics of Neoliberalism». En *Materializing Democracy: Toward a Revitalized Cultural Politics*. Duke University Press. <https://doi.org/10.1215/9780822383901-007>.
- Duguay, Stefanie, A. M. Trépanier, i Alex Chartrand. 2025. «Hybrid Constellations: Investigating the Role of Communication Technologies in Coordinating Lesbian Mobilities in Montreal, Canada». *Gender, Place & Culture* 32 (11): 1667-88. <https://doi.org/10.1080/0966369X.2025.2473392>.
- Eaves, LE. 2013. «Space, Place, and Identity in Conversation: Queer Black Women Living in the Rural U.S. South». En *Sexuality, Rurality and Geography*, editat per Lia Bryan, Andrew Gorman-Murray, i Barbara Pini. Lexington Books.
- Ehlke, Sarah J., Abby L. Braitman, Charlotte A. Dawson, Kristin E. Heron, i Robin J. Lewis. 2020. «Sexual Minority Stress and Social Support Explain the Association between Sexual Identity with Physical and Mental Health Problems among Young Lesbian and Bisexual Women». *Sex Roles* 83 (5-6): 370-81. <https://doi.org/10.1007/s11199-019-01117-w>.

- Emirbayer, Mustafa, i Ann Mische. 1998. «What Is Agency?» *American Journal of Sociology* 103 (4): 962-1023. <https://doi.org/10.1086/231294>.
- England, Kim. 2017. «Positionality». En *International Encyclopedia of Geography*, 1a ed., editat per Douglas Richardson, Noel Castree, Michael F. Goodchild, Audrey Kobayashi, Weidong Liu, i Richard A. Marston. Wiley. <https://doi.org/10.1002/9781118786352.wbieg0779>.
- Escalera-Reyes, Javier. 2020. «Place Attachment, Feeling of Belonging and Collective Identity in Socio-Ecological Systems: Study Case of Pegalajar (Andalusia-Spain)». *Sustainability* 12 (8): 33-88. <https://doi.org/10.3390/su12083388>.
- Evans, Bethan. 2008. «Geographies of Youth/Young People». *Geography Compass* 2 (5): 1659-80. <https://doi.org/10.1111/j.1749-8198.2008.00147.x>.
- Farrugia, David. 2015. «Space and Place in Studies of Childhood and Youth». En *Handbook of Children and Youth Studies*, editat per Johanna Wyn i Helen Cahil. Springer Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-4451-15-4_25.
- Farrugia, David. 2016. «The mobility imperative for rural youth: the structural, symbolic and non-representational dimensions rural youth mobilities». *Journal of Youth Studies* 19 (6): 836-51. <https://doi.org/10.1080/13676261.2015.1112886>.
- Farrugia, David. 2019. «Class, place and mobility beyond the global city: stigmatisation and the cosmopolitanisation of the local». *Journal of Youth Studies* 23 (2): 237-51. <https://doi.org/10.1080/13676261.2019.1596236>.
- Farrugia, David, i Bronwyn E. Wood. 2017. «Youth and Spatiality: Towards Interdisciplinarity in Youth Studies». *Young* 25 (3): 209-18. <https://doi.org/10.1177/1103308817712036>.
- Fazeeha Azmi, M. I. 2023. «Focus Group Discussions in Geography». En *Methodological Approaches in Integrated Geography*, per Firuza Begham Mustafa. Editat per Firuza Begham Mustafa. Springer Texts in Social Sciences. Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-031-28784-8_8.
- Fernandes, Telmo, Beatriz Alves, i Jorge Gato. 2023. «Between Resilience and Agency: A Systematic Review of Protective Factors and Positive Experiences of LGBTQ+ Students». *Healthcare* 11 (14): 2098. <https://doi.org/10.3390/healthcare11142098>.
- Fernández-Rouco, Noelia, Pablo Cantero, i Rodrigo Carcedo. 2013. «Bienestar de las mujeres lesbianas en el medio rural: un estudio exploratorio». *Revista IIPSI* 16 (2): 125-38.
- Fernández-Rouco, Noelia, Ramona Faith Oswald, Pablo Cantero, i Rodrigo J. Carcedo. 2019. «Interpersonal Needs and Satisfaction with Life among Rural Lesbians: A Spanish Sample Study». *Sexualities* 22 (3): 343-58. <https://doi.org/10.1177/1363460717713380>.

- Flood, Meghan, i Cody Hochstenbach. 2025. «Queer in a Housing Crisis: How Nonbinary and Genderqueer Young Adults Navigate Housing Precarity». *Social & Cultural Geography* 26 (8): 920-44. <https://doi.org/10.1080/14649365.2025.2494561>.
- Flores, Val. 2005. *Notas lesbianas: reflexiones desde la disidencia sexual*. 1a. ed. Hipólita Ediciones.
- Fone, B. R. Byrne R. S. 1983. «This other Eden: Arcadia and the homosexual imagination.» *Journal of Homosexuality* 8 (3-4): 13-34. https://doi.org/10.1300/J082v08n03_02.
- Forsyth, Ann. 1997. «“Out” in The Valley». *International Journal of Urban and Regional Research* 21 (1): 38-62. <https://doi.org/10.1111/1468-2427.00052>.
- Franquesa, Jordi. 2025. «The Problem of Rural Housing in the Context of Catalonia». *European Public Mosaic (EPuM)*. *Open Journal on Public Service*, núm. 26: 122-33.
- Fulkerson, Gregory M., i Alexander R. Thomas. 2019. *Urbanormativity: Reality, Representation, and Everyday Life*. Studies in Urban-Rural Dynamics. Lexington Books. <https://doi.org/10.5040/9781978738959>.
- Funke-Casellas, Anna. 2024. «Un nou barri barceloní? Resignificació del sentit de lloc i gentrificació operativa a la Cerdanya». *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, núm. 98: 41-73. <https://doi.org/10.2436/20.3002.01.254>.
- García Ballesteros, Aurora. 1982. «El papel de la mujer en el desarrollo de la geografía». En *Liberación y utopía*, editat per María Angeles Durán. Akal universitaria; Serie Sociología 32. Akal.
- Garcia Gonzalez, Mireia. 2019. «Intersectionality and gender studies in rural geography: State of the art (2008-2015)». *Documents d'Anàlisi Geogràfica* 65 (3): 603-27. <https://doi.org/10.5565/rev/dag.575>.
- García-Arias, Miguel Angel, Alfredo Tolón-Becerra, Xavier Lastra-Bravo, i Úrsula Torres-Parejo. 2021. «The out-migration of young people from a region of the “Empty Spain”: Between a constant slump cycle and a pending innovation spiral». *Journal of Rural Studies* 87: 314-26. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2021.09.008>.
- Garcia-Ramon, Maria Dolors. 1985. «El análisis de género y la geografía: reflexiones en torno a un libro reciente». *Documents d'Anàlisi Geogràfica* 6: 133-43.
- Garcia-Ramon, Maria Dolors. 1989. «Género, espacio y entorno: hacia una renovación conceptual de la geografía? Una introducción». *Documents d'Anàlisi Geogràfica* 14: 7-13. <https://raco.cat/index.php/DocumentsAnalisi/article/view/41453>.
- Garcia-Ramon, Maria Dolors, i Gemma Canoves. 1988. «The role of women on the family farm: the case of Catalonia». *Sociologia Ruralis* 28 (4): 263-70.
- Garcia-Ramon, Maria Dolors, Margarida Castañer, i Nuria Centelles. 1988. «Women and Geography in spanish universities». *The Professional Geographer* 40 (3): 307-15. <https://doi.org/10.1111/j.0033-0124.1988.00307.x>.

- Garcia-Ramon, Maria Dolors, Anna Ortiz Guitart, i María Prats Ferret, ed. 2014. *Espacios públicos, género y diversidad: geografías para unas ciudades inclusivas*. 1. ed. Akademeia 151. Icaria Ed.
- Gariscsak, Stephanie. 2018. «An Exploration Of The Lives Of Rural LGBTQ+ Youth In Southern Ontario». University of Guelph.
- González-Leonardo, Miguel, Francisco Rowe, i Alberto Fresolone-Caparrós. 2022. «Rural Revival? The Rise in Internal Migration to Rural Areas during the COVID-19 Pandemic. Who Moved and Where?» *Journal of Rural Studies* 96: 332-42. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2022.11.006>.
- Gooding, Anita R., Bobbi Ali Zaman, Sam J. Harrell, Sam Collins, Miriam J. Abelson, i Ben Anderson-Nathe. 2023. «Situated Agency: How LGBTQ Youth Navigate and Create Queer(Ed) Space». *Journal of LGBT Youth* 20 (3): 524-44. <https://doi.org/10.1080/19361653.2022.2089430>.
- Gorman-Murray, Andrew. 2007. «Rethinking queer migration through the body». *Social and Cultural Geography* 8 (1): 105-21. <https://doi.org/10.1080/14649360701251858>.
- Gorman-Murray, Andrew, Barbara Pini, i Lia Bryan. 2013. *Sexuality, Rurality, and Geography*. Lexington Books.
- Gorman-Murray, Andrew, Gordon Waitt, i Chris Gibson. 2012. «Chilling out in “cosmopolitan country”: Urban/rural hybridity and the construction of daylesford as a “lesbian and gay rural idyll”». *Journal of Rural Studies* 28 (1): 69-79. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2011.07.001>.
- Goyes, David Rodriguez, i Sveinung Sandberg. 2024. «Trust, Nuance, and Care: Advantages and Challenges of Repeat Qualitative Interviews». *Qualitative Research*, abril 12, 14687941241246159. <https://doi.org/10.1177/14687941241246159>.
- Gray, Debra, i Rachel Manning. 2022. «Constructing the Places of Young People in Public Space: Conflict, Belonging and Identity». *British Journal of Social Psychology* 61 (4): 1400-1417. <https://doi.org/10.1111/bjso.12542>.
- Gray, Mary. 2009. *Out in the Country: Youth, Media, and Queer Visibility in Rural America*,. New York University Press.
- Gray, Mary, Colin R. Johnson, i Brian J. Gilley. 2016. *Queering the countryside: new frontiers in rural queer studies*. New York University Press.
- Greenberg, Zeevik. 2024. «Don't Look like Lesbian When You Walk through the Village, Lesbians, Gays, and Transgenders in Rural Communities». *Sexual and Gender Diversity in Social Services*, maig 6, 1-21. <https://doi.org/10.1080/29933021.2024.2349291>.
- Gunko, Maria, i Andrey Medvedev. 2018. «Dull Place or Green Idyll: Local Identity and Migration Intentions of Small City Youth». *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie* 109 (5): 661-76. <https://doi.org/10.1111/tesg.12336>.

- Haartsen, Tialda, i Frans Thissen. 2014. «The success-failure dichotomy revisited: Young adults' motives to return to their rural home region». *Children's Geographies* 12 (1): 87-101. <https://doi.org/10.1080/14733285.2013.850848>.
- Habib, Sadia, i Michael R. M. Ward. 2019a. «Conclusion: Young People Negotiating Belonging in Changing Times». En *Identities, Youth and Belonging*, editat per Sadia Habib i Michael R. M. Ward. Studies in Childhood and Youth. Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-96113-2_12.
- Habib, Sadia, i Michael R. M. Ward. 2019b. «Youth Negotiating Belonging in a Global World». En *Identities, Youth and Belonging*, editat per Sadia Habib i Michael R. M. Ward. Studies in Childhood and Youth. Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-96113-2_1.
- Habimana-Jordana, Teresa, i Dan Rodríguez-García. 2023. «Mixedness and Intersectionality: The Use of Relief Maps to Understand the Experiences of Multiracial Women of African Descent in Spain». *Genealogy* 7 (1): 6. <https://doi.org/10.3390/genealogy7010006>.
- Haffejee, Sadiyya, i Lisa Wiebesiek. 2021. «Resilience and Resistance: The Narrative of a Transgender Youth in Rural South Africa». *Gender Issues* 38 (3): 344-60. <https://doi.org/10.1007/s12147-021-09285-4>.
- Halberstam, Judith. 2005. *In a Queer Time and Place Transgender Bodies, Subcultural Lives*. New York University Press.
- Halfacree, K. H. 1993. «Locality and Social Representation: Space, Discourse and Alternative Definitions of the Rural». En *Journal of Rural Studies*, vol. 9. núm. 1.
- Halfacree, Keith. 1995. «Talking About Rurality: Social Representations of the Rural as Expressed by Residents of Six English Parishes». *Journal of Rural Studies* 11: 1-20. [https://doi.org/10.1016/0743-0167\(94\)00039-C](https://doi.org/10.1016/0743-0167(94)00039-C).
- Halfacree, Keith. 2006. «Rural Space: Constructing a Three-Fold Architecture». En *The Handbook of Rural Studies*, per Paul Cloke, Terry Marsden, i Patrick Mooney. SAGE Publications Ltd. <https://doi.org/10.4135/9781848608016.n4>.
- Halfacree, Keith. 2007. «Still Surprises in Store. Revisiting the Ordinary in Rural Geography». *Documents d'Anàlisi Geogràfica* 50 (setembre): 87-103. <https://doi.org/10.5565/rev/dag.1036>.
- Hartal, Gilly, i Yael Bar Tzedek. 2023. «Liberal LGBTphobia in Rural Spaces: Israeli Lesbian and Bisexual Women's Relationality». *Journal of Rural Studies* 102: 103096. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2023.103096>.
- Hartal, Gilly, i Shany Krauz. 2024. «Homonormativity in Peripheral Spaces: LBT Women's Processes of Becoming Political Subjects». *Tijdschrift Voor Economische En Sociale Geografie* 115 (4): 505-17. <https://doi.org/10.1111/tesg.12624>.
- Harvey, David. 1996. *Justice, Nature and the Geography of Difference*. Reprinted. Blackwell Publ.

- Hässler, Tabea, Nicole Theiss Fogwell, Alejandra Gonzalez, Joel R. Anderson, i S. Atwood. 2024. «Reimagining LGBTIQ+ Research – Acknowledging Differences across Subpopulations, Methods, and Countries». *Journal of Social Issues* 80 (3): 821-42. <https://doi.org/10.1111/josi.12643>.
- Haugen, Marit. S., i Mariann Villa. 2006. «Rural idylls or boring places?» En *Rural gender relations: issues and case studies*, per Bettina B. Bock i Sally Shortall. CABI Publishing. <https://doi.org/10.1079/9780851990309.0181>.
- Haukanes, Haldis. 2013. «Belonging, Mobility and the Future: Representations of Space in the Life Narratives of Young Rural Czechs». *Young* 21 (2): 193-210. <https://doi.org/10.1177/1103308813477467>.
- Hay, Iain, i Meghan Cope. 2021. *Qualitative Research Methods in Human Geography*. Fifth edition. Oxford University Press.
- Hemmings, Clare. 2002. *Bisexual spaces. A geography of sexuality and gender*. Routledge.
- Hill Collins, Patricia, i Sirma Bilge. 2016. *Intersectionality (Key Concepts)*. Polity press.
- Hopkins, Peter. 2007. «Positionalities and Knowledge: Negotiating Ethics in Practice». *ACME: An International E-Journal for Critical Geographies* 6 (3): 386-94.
- Hopkins, Peter. 2010. *Young People, Place and Identity*. Routledge.
- Hopkins, Peter. 2018. «Feminist geographies and intersectionality». *Gender, Place and Culture* 25 (4): 585-90. <https://doi.org/10.1080/0966369X.2018.1460331>.
- Hopkins, Peter, i Caitlin O'Neill Gutierrez. 2015. «Introduction: young people, gender and intersectionality». *Gender, Place and Culture* 22 (3): 383-89. <https://doi.org/10.1080/0966369X.2014.917820>.
- Horton, John. 2008. «A 'Sense of Failure'? Everydayness and Research Ethics». *Children's Geographies* 6 (4): 363-83. <https://doi.org/10.1080/14733280802338064>.
- Hugues, Annie. 1997. «Women and rurality: gendered experiences of "community" in village life». En *Revealing Rural «Others»: Representation, Power and Identity in the British Countryside*, editat per Milbournem Paul. Pinter.
- Hulko, Wendy. 2015. «Collaboration and affirmation: Supporting younger lesbian and bisexual women and transgender youth in small cities and rural communities». En *LGBTQ people and social work: Intersectional perspectives*, editat per Brian O'Neill, Tracy Swan, i Nick Mulé. Canadian Scholars' Press.
- Hulko, Wendy, i Jessica Hovaness. 2018. «Intersectionality in the Lives of LGBTQ Youth: Identifying as LGBTQ and Finding Community in Small Cities and Rural Towns». *Journal of Homosexuality* 65 (4): 427-55. <https://doi.org/10.1080/00918369.2017.1320169>.

- Hummon, David. 1992. «Community Attachment: Local Sentiment and Sense of Place». En *Place Attachment*, editat per Irwin Altman i Setha M. Low. Springer US. <https://doi.org/10.1007/978-1-4684-8753-4>.
- Jackson, Stevi. 2006. «Gender, sexuality and heterosexuality: The complexity (and limits) of heteronormativity». *Feminist Theory* 7 (1): 105-21. <https://doi.org/10.1177/1464700106061462>.
- Johansson, Anna, i Stellan Vinthagen. 2016. «Dimensions of Everyday Resistance: An Analytical Framework». *Critical Sociology* 42 (3): 417-35. <https://doi.org/10.1177/0896920514524604>.
- Johnston, Lynda, Anindita Datta, Peter Hopkins, Joseli Maria Silva, i Elizabeth Olson. 2020. «Establishing, Placing, Engaging and Doing Feminist Geographies». En *Routledge Handbook of Gender and Feminist Geographies*, 1st ed, per Anindita Datta, Peter Hopkins, Lynda Johnston, Elizabeth Olson, i Joseli Maria Silva. Routledge International Handbooks Series. Taylor & Francis Group.
- Jonas, Anne, Stefani Vargas, i Jean Hardy. 2024. «“Better than Google”: Information Activism for LGBTQ+ Young Adults in a Rural Community». *Proceedings of the ACM on Human-Computer Interaction* 8 (CSCW2): 1-29. <https://doi.org/10.1145/3686991>.
- Jubany, Olga, Jose Antonio Langarita Adiego, i Jordi Mas Grau. 2021. «“There Is LGBTQ Life beyond the Big City”: Discourses, Representations and Experiences in Two Medium-Sized Spanish Cities». *Journal of Homosexuality* 69 (11): 1908-27. <https://doi.org/10.1080/00918369.2021.1933787>.
- Katz, Cindi. 2004. *Growing up Global: Economic Restructuring and Children's Everyday Lives*. University of Minnesota Press. <http://www.jstor.org/stable/10.5749/j.ctttt8z5>.
- Kazyak, Emily. 2011. «Disrupting Cultural Selves: Constructing Gay and Lesbian Identities in Rural Locales». *Qualitative Sociology* 34 (4): 561-81. <https://doi.org/10.1007/s11133-011-9205-1>.
- Kazyak, Emily. 2012. «Midwest or Lesbian? Gender, Rurality, and Sexuality». *Gender and Society* 26 (6): 825-48. <https://doi.org/10.1177/0891243212458361>.
- Kazyak, Emily. 2020. «Introduction to special issue “Geographies of Sexualities”». *Journal of Lesbian Studies* 24 (3): 173-85. <https://doi.org/10.1080/10894160.2019.1697532>.
- Keller, Julie C., i Michael M. Bell. 2014. «Rolling in the Hay: The Rural as Sexual Space». En *Rural America in a Globalizing World: Problems and Prospects for the 2010s*, per E. Ransom, C. Bailey, i L. Jensen. West Virginia University Press.
- Kemmerer, Aaron M., Frederick H. Stephens, Jared R. Clanton, Denise Presnell, Justus A. Brewington, i Bryan J. Speight. 2025. «Rural LGBTQIA+ Youth: A Review of the Literature (2015–2025)». *Youth* 69 (3). <https://doi.org/10.3390/youth5030069>.
- Kerras, Hayet, Francisca Rosique Contreras, Susana Bautista, i Maria Dolores De-Miguel Gómez. 2024. «Situación y retos del aislamiento digital en las zonas rurales

- españolas». *Economía Agraria y Recursos Naturales* 24 (2): 87-120. <https://doi.org/10.7201/earn.2024.02.04>.
- Keys, Wendy, Elizabeth Marshall, i Barbara Pini. 2017. «Representations of rural lesbian lives in young adult fiction». *Discourse* 38 (3): 354-64. <https://doi.org/10.1080/01596306.2017.1306981>.
- Kirkey, Kenneth, i Ann Forsyth. 2001. «Men in the valley: gay male life on the suburban-rural fringe». *Journal of Rural Studies* 17: 421-41. [https://doi.org/10.1016/S0743-0167\(01\)00007-9](https://doi.org/10.1016/S0743-0167(01)00007-9).
- Kuhar, Roman, i Alenka Švab. 2014. «The Only Gay in the Village? Everyday Life of Gays and Lesbians in Rural Slovenia». *Journal of Homosexuality* 61 (8): 1091-116. <https://doi.org/10.1080/00918369.2014.872492>.
- Langarita Adiego, Jose Antonio. 2020. «Sexual and gender diversity in small cities: LGBT experiences in Girona, Spain». *Gender, Place and Culture* 27 (9): 1348-65. <https://doi.org/10.1080/0966369X.2019.1710473>.
- Langarita Adiego, Jose Antonio, Jordi Mas Grau, i Pilar Albertín. 2021. «Local government policies on sexual and gender diversity in Spain. Experiences from Alt Empordà». *Local Government Studies* 49 (3): 451-70. <https://doi.org/10.1080/03003930.2021.1932480>.
- Langarita Adiego, Jose Antonio, Jordi Mas Grau, i Olga Jubany. 2019. «Geographies of sexual and gender diversity beyond the big city: Experiences, discourses and practices in two mid-sized cities of Catalonia». *Documents d'Anàlisi Geogràfica* 65 (3): 473-92. <https://doi.org/10.5565/rev/dag.572>.
- Langarita, Jose Antonio, Jordi Mas Grau, i Pilar Albertín Carbó. 2022. «When the Gay Village Is Somewhere Else: Reflections on LGBTQ+ Public Policies in Catalan Rural Areas». En *Mapping LGBTQ Spaces and Places*. Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-031-03792-4_22.
- Lefkowich, Maya. 2019. «When Women Study Men: Gendered Implications for Qualitative Research». *International Journal of Qualitative Methods* 18 (gener): 160940691987238. <https://doi.org/10.1177/1609406919872388>.
- Little, Jo. 1986. «Feminist Perspectives in Rural Geography: an Introduction». En *Journal of Rural Studies*, vol. 2. núm. 1.
- Little, Jo. 1999. «Otherness, representation and the cultural construction of rurality». En *Progress in Human Geography*, vol. 23.
- Little, Jo. 2001. *Gender and Rural Geography: Identity, Sexuality and Power in the Countryside*. Prentice Hall.
- Little, Jo. 2002. *Gender and Rural Geography*. Routledge.

- Little, Jo. 2003. «“Riding the Rural Love Train”: Heterosexuality and the Rural Community». *Sociologia Ruralis* 43 (4): 401-17. <https://doi.org/10.1046/j.1467-9523.2003.00252.x>.
- Little, Jo. 2007. «Constructing nature in the performance of rural heterosexualities». *Environment and Planning D: Society and Space* 25 (5): 851-66. <https://doi.org/10.1068/d2605>.
- Little, Jo. 2017. «Understanding Domestic Violence in Rural Spaces: A Research Agenda». *Progress in Human Geography* 41 (4): 472-88. <https://doi.org/10.1177/0309132516645960>.
- Little, Jo, i Patricia Austin. 1996. «Women and the Rural Idyll». *Journal of Rural Studies* 12 (2): 101-11. [https://doi.org/10.1016/0743-0167\(96\)00004-6](https://doi.org/10.1016/0743-0167(96)00004-6).
- Llei 8/2025, de 30 de juliol, de l'Estatut de municipis rurals, 008/2025, Departament de la Presidència de la Generalitat de Catalunya (2025). <https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=1021142>.
- Llorent-Bedmar, Vicente, Verónica C. Cobano-Delgado Palma, i María Navarro-Granados. 2021. «The rural exodus of young people from empty Spain. Socio-educational aspects». *Journal of Rural Studies* 82: 303-14. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2021.01.014>.
- Macías, Rafaela. 2020. «Historia de vida. Reflexiones teóricas y metodológicas desde la práctica en la maestría en desarrollo cultural comunitario». *Didasc@lia: Didáctica y Educación* 11 (3): 185-205.
- Macmichael, Margaret. 2015. «Exploring the motivations, experiences, and contributions of young people moving into rural Nova Scotia». Dalhousie University.
- Mærsk, Eva, Annette Aagaard Thuesen, i Tialda Haartsen. 2021. «Symbolic mobility capital to fight the social stigma of staying: how young adults re-imagine narratives of 'leaving' during higher education». *Journal of Youth Studies*, 1-17. <https://doi.org/10.1080/13676261.2021.1986624>.
- Manzo, Lynne C., i Douglas D. Perkins. 2006. «Finding Common Ground: The Importance of Place Attachment to Community Participation and Planning». *Journal of Planning Literature* 20 (4): 335-50. <https://doi.org/10.1177/0885412205286160>.
- Mari-Klose, Marga, i Sandra Escapa. 2023. «Transformacions i digitalització del temps lliure dels i les joves». En *Enquesta a la Joventut de Catalunya 2022*, Generalitat de Catalunya. Barcelona, Volum 2. Hàbits i estils de vida. Estudis.
- Massey, Doreen. 1994. *Space, Place, and Gender*.
- Massey, Doreen. 2005. *For Space*. London.
- Massey, Doreen. 2020. «Politics and Space / Time». En *Handbook of Gender and Feminist Geographies*, 1st ed, per Anindita Datta, Peter Hopkins, Lynda Johnston, Elizabeth

Olson, i Joseli Maria Silva. Routledge International Handbooks Series. Taylor & Francis Group.

Matysiak, Ilona. 2018. «Young University Graduates' Motivations for Living in the Countryside in the Context of Rural Policies in Poland». *Wieś i Rolnictwo* 4 (181). <https://doi.org/10.7366/wir042018/06>.

Matysiak, Ilona. 2021. «Stayers or leavers? Spatial (im)mobility patterns of young university graduates living in rural areas in Poland». *Sociologia Ruralis* 62 (1). <https://doi.org/10.1111/soru.12360>.

McCarthy, Linda. 2000. «Poppies in a wheat field: Exploring the lives of rural lesbians». *Journal of Homosexuality* 39 (1): 75-94. https://doi.org/10.1300/J082v39n01_05.

McDowell, Linda. 2000. *Género, identidad y lugar: un estudio de las geografías feministas*. Cátedra.

McGlynn, Nick. 2018. «Slippery geographies of the urban and the rural: Public sector LGBT equalities work in the shadow of the 'Gay Capital'». *Journal of Rural Studies* 57: 65-77. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2017.10.008>.

Meghan, Cope. 2002. «Feminist Epistemology in Geography». En *Feminist Geography in Practice: Research and Methods*, editat per Pamela Moss. Blackwell Publishers.

Merino, Rafael, i Maribel Garcia. 2006. «Emancipation enlargement and the acquisition of autonomy by young people in Catalonia». *Young* 14 (1): 33-47. <https://doi.org/10.1177/1103308806059812>.

Milbourne, Paul. 2017. «Rural Geography». En *International Encyclopedia of Geography: People, the Earth, Environment and Technology*. John Wiley & Sons, Ltd. <https://doi.org/10.1002/9781118786352.wbieg1023>.

Milligan, Melinda J. 1998. «Interactional Past and Potential: The Social Construction of Place Attachment». *Symbolic Interaction* 21 (1): 1-33. <https://doi.org/10.1525/si.1998.21.1.1>.

Miño-Puigcercós, Raquel, Pablo Rivera-Vargas, i Cristóbal Cobo Romaní. 2019. «Virtual Communities as Safe Spaces Created by Young Feminists: Identity, Mobility and Sense of Belonging». En *Identities, Youth and Belonging*, editat per Sadia Habib i Michael R. M. Ward. Studies in Childhood and Youth. Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-96113-2_8.

Molinero, Fernando. 2019a. «El espacio rural de España: evolución, delimitación y clasificación». *Cuadernos Geográficos* 58 (3): 19-56. <https://doi.org/10.30827/cuadgeo.v58i3.8643>.

Molinero, Fernando. 2019b. «El espacio rural de España: evolución, delimitación y clasificación». *Cuadernos Geográficos* 58 (3): 19-56. <https://doi.org/10.30827/cuadgeo.v58i3.8643>.

- Molinero, Fernando, i Milagros Alario. 2022. *Una mirada geográfica a la España rural*. 1ª ed. Revives.
- Monk, Janice, i Susan Hanson. 1982. «On Not Excluding Half of the Human in Human Geography». *The Professional Geographer* 34 (1): 11-23. <https://doi.org/10.1111/j.0033-0124.1982.00011.x>.
- Monro, Surya, i Diane Richardson. 2014. «Lesbian, Gay and Bisexual Populations: The Role of English Local Government». *Local Government Studies* 40 (6): 869-87. <https://doi.org/10.1080/03003930.2014.884495>.
- Morales Prieto, Erica. 2016. «Los nuevos pobladores en el medio rural de Castilla y León». Universidad de Valladolid. <https://doi.org/10.35376/10324/16547>.
- Moss, Pamela, ed. 2002. *Feminist Geography in Practice: Research and Methods*. Blackwell Publishers.
- Muñoz, Francesc. 2014. «Catalunya ciutat(s): entre la ciutat total i el camp urbanitzat». *Medi Ambient. Tecnologia i Cultura*.
- Myrdahl, Tiffany Muller. 2013. «Ordinary (small) cities and LGBTQ lives». *ACME: An International E-Journal for Critical Geographies* 12 (2): 279-304.
- Myrdahl, Tiffany Muller. 2014. «Sexuality, rurality and geography». *Gender, Place & Culture* 21 (1): 134-35. <https://doi.org/10.1080/0966369x.2013.868238>.
- Nates Cruz, Beatriz, i Stéphanie Raymond. 2007. *Buscando la naturaleza: migración y dinámicas rurales contemporáneas*. Cuadernos A. Anthropos.
- Nel-lo, Oriol, i Joan Checa. 2024. *L'atracció del camp i de la ciutat. Percepcions i preferències de la joventut catalana respecte de l'entorn residencial*. Núm. 68. Col·lecció Aportacions. <https://dretssocials.gencat.cat/ca/detalls/Article/aportacions68>.
- Nelson, Lise, i Joni Seager, ed. 2005. *A Companion to Feminist Geography*. 1a ed. Wiley. <https://doi.org/10.1002/9780470996898>.
- Nogué, Joan. 1988. «El fenomeno neorrural». *Agricultura y sociedad* 47: 145-75.
- Nogué, Joan. 2016. «El reencuentro con el lugar: nuevas ruralidades, nuevos paisajes y cambio de paradigma». *Documents d'Anàlisi Geogràfica* 62 (3): 489-502. <https://doi.org/10.5565/rev/dag.373>.
- Ortiz, Anna. 2014. «Cuerpo, emociones y lugar: aproximaciones teóricas y metodológicas desde la Geografía». *Geographicalia*, núm. 62 (maig): 115. https://doi.org/10.26754/ojs_geoph/geoph.201262850.
- Ortiz, Anna. 2018. «Emociones, amor y experiencias migratorias de españoles e italianos calificados en México». *Iztapalapa. Revista de Ciencias Sociales y Humanidades*, núm. 84 (gener): 129-56. <https://doi.org/10.28928/revistaiztapalapa/842018/atc5/ortizguitarta>.

- Ortiz, Anna, i Cristóbal Mendoza. 2010. «Reconstruint identitats i noves quotidianitats. El cas d'un grup de dones espanyoles a Ciutat de Mèxic». *Papers. Revista de Sociologia* 95 (2): 301-20.
- Paceley, Megan S., Jacob Goffnett, Levi Sanders, i James Gadd-Nelson. 2020. «“Sometimes You Get Married on Facebook”: The Use of Social Media among Nonmetropolitan Sexual and Gender Minority Youth». *Journal of Homosexuality* 69 (1). <https://doi.org/10.1080/00918369.2020.1813508>.
- Pain, Rachel. 2009. «Globalized Fear? Towards an Emotional Geopolitics». *Progress in Human Geography* 33 (4): 466-86. <https://doi.org/10.1177/0309132508104994>.
- Pascual-Bordas, Júlia. 2024a. «Desafiar la norma a casa: experiències i estratègies de joves LGBT+ a la casa familiar i a la casa pròpia a la comarca del Bages». *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 70 (2): 217-38. <https://doi.org/10.5565/rev/dag.900>.
- Pascual-Bordas, Júlia. 2024b. «Resisting and Transgressing Cisheteronormativity at Home: LGBT+ Youths' Active Strategies». *Sexualities* 28 (3): 1221-38. <https://doi.org/10.1177/13634607241248892>.
- Pascual-Bordas, Júlia, i Maria Rodó-Zárate. 2022. «Gender, sexuality and home: young non-heterosexual women and their experiences in domestic space rooms in a medium-sized city in Catalonia». *Gender, Place & Culture*, 1-23. <https://doi.org/10.1080/0966369X.2022.2091523>.
- Pazos, Abel. 2024. «Post-metronormatividad. La emergencia de las ruralidades queer como campo de estudios en el Estado español: sus fundamentos teóricos, actualidad y futuras líneas de investigación». *Eikasía Revista de Filosofía*, núm. 121: 139-67. <https://doi.org/10.57027/eikasias.121.892>.
- Peake, Linda. 2017. «Heteronormativity». En *International Encyclopedia of Geography: People, the Earth, Environment and Technology*. John Wiley & Sons, Ltd. <https://doi.org/10.1002/9781118786352.wbieg0827>.
- Pérez, Jose Antonio., Marcelo Sánchez-Oro, i Oscar Muñoz. 2009. «Neorurales: El proceso de inserción de los nuevos pobladores en el medio rural. El caso de Extremadura.» *Ciencias Sociales Extremadura*.
- Phillips, Richard, Diane Watt, i David Shuttleton. 2000. *De-centring Sexualities: Politics and Representations Beyond the Metropolis*. London.
- Philo, Chris. 1992. «Neglected Rural Geographies: a Review». *Journal of Rural Studies* 8 (2): 193-207. [https://doi.org/10.1016/0743-0167\(92\)90077-J](https://doi.org/10.1016/0743-0167(92)90077-J).
- Pini, Barbara, Berit Brandth, i Jo Little, ed. 2015. *Feminisms and Ruralities*. Lexington Books.
- Pini, Barbara, Wendy Keys, i Elizabeth Marshall. 2017. «Queering rurality: reading The Miseducation of Cameron Post geographically». *Children's Geographies* 15 (3): 362-73. <https://doi.org/10.1080/14733285.2016.1252830>.

- Pini, Barbara, Deborah Morris, i Robyn Mayes. 2016. «Rural Youth: Mobilities, Marginalities, and Negotiations». En *Space, Place, and Environment*, editat per Tracey Skelton, vol. 3. Springer.
- Platero, Raquel (Lucas), i Miguel Ángel López-Sáez. 2022. «Spanish LGBTQ+ Youth and the Role of Online Networks During the First Wave of Covid-19». *Social Inclusion* 10 (2). <https://doi.org/10.17645/si.v10i2.4950>.
- Podmore, J. A. 2001. «Lesbians in the crowd: Gender, sexuality and visibility along Montréal's Boul. St-Laurent». *Gender, Place and Culture* 8 (4): 333-55. <https://doi.org/10.1080/09663690120111591>.
- Podmore, Julie A., i Alison L. Bain. 2020. «“No queers out there”? Metronormativity and the queer suburban». *Geography Compass* 14 (9). <https://doi.org/10.1111/gec3.12505>.
- Porcel, Oriol. 2022. «Vers un nou paradigma habitacional al món rural». En *L'altre món rural Reflexions i experiències de la nova ruralitat catalana*, per Joan Nogué i Rosa Cerarols. Tigre de Paper.
- Prats Ferret, Maria. 2006. «Sexo, género y lugar». En *Las otras geografías*, per Juan Romero González i Joan Nogué i Font. Colección Crónica. Tirant lo Blanch.
- Prieur, Cha. 2015. «Des géographies queers au-delà des genres et des sexualités?». *EspacesTemps.net*, avançament de publicació en línia. <https://doi.org/hal-01426668>.
- Puar, Jasbir K. 2017. *Ensamblajes terroristas: el homonacionalismo en tiempos queer*. Bellaterra.
- Rand, Joseph J., i Megan S. Pacey. 2022. «Exploring the Lived Experiences of Rural LGBTQ + Youth: Navigating Identity and Authenticity within School and Community Contexts». *Journal of Gay & Lesbian Social Services* 34 (1): 21-39. <https://doi.org/10.1080/10538720.2021.1911902>.
- Ravn, Signe, i Jakob Demant. 2017. «Figures in Space, Figuring Space: Towards a Spatial-Symbolic Framework for Understanding Youth Cultures and Identities». *YOUNG* 25 (3): 252-67. <https://doi.org/10.1177/1103308816669256>.
- Read, Benjamin L. 2018. «Serial Interviews: When and Why to Talk to Someone More Than Once». *International Journal of Qualitative Methods* 17 (1): 1609406918783452. <https://doi.org/10.1177/1609406918783452>.
- Redshaw, Sarah, Cate Thomas, Nathan Kerrigan, Branka Krivokapic-Skoko, i Susan Flynn. 2025. «Rurality and Intersectionality: A Literature Review». *Equality, Diversity and Inclusion: An International Journal* 44 (9): 208-26. <https://doi.org/10.1108/EDI-10-2024-0482>.
- Relph, Edward Charles. 1976. *Place and Placelessness*. Research in Planning and Design. Pion.

- Rérat, Patrick. 2014. «Highly qualified rural youth: Why do young graduates return to their home region?» *Children's Geographies* 12 (1): 70-86. <https://doi.org/10.1080/14733285.2013.850849>.
- Rich, Adrienne. 1981. *Compulsory heterosexuality and lesbian existence*. Onlywomen Press.
- Rivera-Vargas, Pablo, i Raquel Miño-Puigcercós. 2018. «Young people and virtual communities. new ways of learning and of social participation in the digital society». *Páginas de Educación* 11 (1): 67-82. <https://doi.org/10.22235/pe.v11i1.1554>.
- Rodó-Zárate, Maria. 2011. «Gènere, cos i sexualitat. La joventut, l'experiència i l'ús de l'espai públic urbà». *Papers: revista de sociologia* 98 (1): 127-42. <https://doi.org/10.5565/rev/papers/v98n1.362>.
- Rodó-Zárate, Maria. 2014a. «Developing Geographies of Intersectionality with Relief Maps: Reflections from Youth Research in Manresa, Catalonia». *Gender, Place & Culture* 21 (8): 925-44. <https://doi.org/10.1080/0966369X.2013.817974>.
- Rodó-Zárate, Maria. 2014b. «Geografia de la interseccionalitat: l'accés de la joventut a l'espai públic de Manresa». Universitat Autònoma de Barcelona.
- Rodó-Zárate, Maria. 2015. «Young lesbians negotiating public space: an intersectional approach through places». *Children's Geographies* 13 (4): 413-34. <https://doi.org/10.1080/14733285.2013.848741>.
- Rodó-Zárate, Maria. 2022. «LGBT People in Small and Medium Villages: Spatial Analyses of Everyday Experiences in a Catalan Region». En *Mapping LGBTQ Spaces and Places*, editat per Marianne Blidon i Stanley D. Brunn. Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-031-03792-4_19.
- Rodó-Zárate, Maria. 2023. «Intersectionality and the Spatiality of Emotions in Feminist Research». *The Professional Geographer* 75 (4): 676-81. <https://doi.org/10.1080/00330124.2022.2075406>.
- Rodó-Zárate, Maria, i Mireia Baylina. 2014. «Juventud y heteronormalidad en el espacio público desde una perspectiva interseccional». En *Espacios públicos, género y diversidad: geografías para unas ciudades inclusivas*, 1. ed, editat per María Dolors García i Ramon, Anna Ortiz Guitart, i María Prats Ferret. Akademeia 151. Icaria Ed.
- Rodó-Zárate, Maria, i Mireia Baylina. 2018. «Intersectionality in feminist geographies». *Gender, Place and Culture* 25 (4): 547-53. <https://doi.org/10.1080/0966369X.2018.1453489>.
- Rodó-Zárate, Maria, i Mireia Baylina. 2019. «Presentació Geografies de les sexualitats». *Documents d'Anàlisi Geogràfica* 65 (3): 441-49. <https://doi.org/10.5565/rev/dag.607>.
- Rodriguez Bravo, Ana Eva, Fernando López Noguero, i Ángel Luis González Olivares. 2018. «El ocio de los jóvenes vulnerables: importancia, satisfacción y autogestión».

Pedagogia Social Revista Interuniversitaria, núm. 31 (gener): 81.
https://doi.org/10.7179/PSRI_2018.31.07.

Rodríguez-Gómez, Gregorio, Eduardo Garcia-Jimenez, i Javier Gil-Flores. 1996.
Metodología de la investigación cualitativa. Aljibe.

Rönnlund, Maria. 2020. «'I Love this Place, but I Won't Stay': Identification with Place and Imagined Spatial Futures Among Youth Living in Rural Areas in Sweden». *Young* 28 (2): 123-37. <https://doi.org/10.1177/1103308818823818>.

Roos, Helena. 2022. «Repeated Interviews with Students – Critical Methodological Points for Research Quality». *International Journal of Research & Method in Education* 45 (5): 423-36. <https://doi.org/10.1080/1743727X.2021.1966622>.

Rose, Gillian. 1993. *Feminism and Geography: The Limits of Geographical Knowledge*. Repr. Polity Press.

Ruddick, Sue. 2003. «The Politics of Aging: Globalization and the Restructuring of Youth and Childhood». *Antipode* 35 (2): 334-62. <https://doi.org/10.1111/1467-8330.00326>.

Ruiz Olabuénaga, J. Ignacio. 2012. *Metodología de la investigación cualitativa*. 5a edición. Universidad de Deusto.

Rye, Johan Fredrik. 2006. «Rural youths' images of the rural». *Journal of Rural Studies* 22 (4): 409-21. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2006.01.005>.

Sabaté, Ana. 1984a. «La mujer en la investigación geográfica». *Anales de Geografía de la Universidad Complutense* 4: 273-82.

Sabaté, Ana. 1984b. «Mujer, geografía y feminismo». *Anales de Geografía de la Universidad Complutense* 4: 37-53.

Sabaté, Ana. 1989. «Geografía y género en el medio rural algunas líneas de análisis». *Documents d'Anàlisi Geogràfica* 14: 131-47.

Sadurní, Núria, i Joan Pujol. 2016. «Homonacionalismo en Catalunya: una visión desde el activismo LGTBI». *Universitas Psychologica* 14 (5): 1809. <https://doi.org/10.11144/Javeriana.upsy14-5.hcva>.

Saez Soro, Emilio, Vicent Querol, i Albert López. 2007. «El teletrabajo, una alternativa para el mundo rural». *Salud y drogas* 7 (1): 153-58.

Salamaña, Isabel. 2022. «Transrural: dels oficis i professions a la digitalització i robotització». En *L'altre món rural Reflexions i experiències de la nova ruralitat catalana*, per Joan Nogué i Rosa Cerarols. Tigre de Paper.

Salamaña, Isabel, Mireia Baylina, Maria Dolors Garcia-Ramon, Ana María Porto, i Montserrat Villarino. 2016. «Dones, trajectòries de vida i noves ruralitats». *Documents d'Anàlisi Geogràfica* 62 (3): 661-81. <https://doi.org/10.5565/rev/dag.403>.

- Sanjuan Núñez, Lucía. 2019. «La entrevista y la historia de vida».
- Santamaría-Cárdaba, Noelia. 2025. «(Des)conexión y despoblación rural en España: un asunto urgente en la era de la educación digital». *Perspectivas Rurales Nueva Época* 23 (45): 1-20. <https://doi.org/10.15359/prne.23-45.1>.
- Santos, Xosé M. 2016. «Gender and sexuality in Spain through geographical journals (1990-2014)». *Documents d'Anàlisi Geogràfica* 62 (2): 427-48. <https://doi.org/10.5565/rev/dag.292>.
- Sayadi, Samir, Adriana Bertuglia, Carlos Parra, i Ángela Guarino. 2010. *CIUDAD VERSUS CAMPO: El papel de los neorrurales en el desarrollo rural sostenible de la comarca de la Alpujarra*. Núm. 16. Centro de Estudios sobre la Despoblación y Desarrollo de Áreas Rurales (CEDDAR).
- Schroeder, Christopher G. 2012. «Making space for queer youth: adolescent and adult interactions in Toledo, Ohio». *Gender, Place & Culture* 19 (5): 635-51. <https://doi.org/10.1080/0966369X.2011.625078>.
- Sempere Roig, Jordi, i Antoni Francesc Tulla i Pujol. 2008. «El debat teòric sobre el periurbà i la concreció d'un planejament urbanístic en un entorn complex: el cas de Barcelona i Tolosa». *Documents d'Anàlisi Geogràfica* 52 (setembre): 125-44. <https://doi.org/10.5565/rev/dag.1005>.
- Serracant, Pau. 2015. «The Impact of the Economic Crisis on Youth Trajectories: A Case Study from Southern Europe». *Young* 23 (1): 39-58. <https://doi.org/10.1177/1103308814557398>.
- Short, Brian. 2006. «Idyllic Ruralities». En *The Handbook of Rural Studies*, editat per Paul Cloke, Terry Marsden, i Patrick Mooney. SAGE Publications Ltd. <https://doi.org/10.4135/9781848608016.n9>.
- Shortall, Sally. 2014. «Farming, Identity and Well-Being: Managing Changing Gender Roles within Western European Farm Families». *Anthropological Notebooks* 20 (3): 67-81. http://www.drustvo-antropologov.si/AN/2014_3_eng.html.
- Skelton, Tracey. 2002. «Research on youth transitions: some critical interventions». En *Young people in risk society: the restructuring of youth identities and transitions in later modernity*, editat per M. Cieslik i G. Pollock. Ashgate.
- Skelton, Tracey. 2013. «Young People, Children, Politics and Space: A Decade of Youthful Political Geography Scholarship 2003-13». *Space and Polity* 17 (1): 123-36. <https://doi.org/10.1080/13562576.2013.780717>.
- Smith, Darren P., i Louise Holt. 2005. «“Lesbian migrants in the gentrified valley” and “other” geographies of rural gentrification». *Journal of Rural Studies* 21 (3): 313-22. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2005.04.002>.
- Sorgen, Carl H., i Baker A. Rogers. 2020. «Recognizing and Supporting Queer Students from Rural Areas». *New Directions for Student Services* 2020 (171-172): 77-83. <https://doi.org/10.1002/ss.20367>.

- Stahl, Garth, i Sadia Habib. 2017. «Moving Beyond the Confines of the Local: Working-Class Students' Conceptualizations of Belonging and Respectability». *YOUNG* 25 (3): 268-85. <https://doi.org/10.1177/1103308816669451>.
- Steele, F. 1981. *The Sense of Place*. Di 1 ban. CBI Publishing Company.
- Szasz, Ivonne. 1998. «PRIMEROS ACERCAMIENTOS AL ESTUDIO DE LAS DIMENSIONES SOCIALES Y CULTURALES DE LA SEXUALIDAD EN MÉXICO». En *Sexualidades en México*. El Colegio de México. <https://doi.org/10.2307/j.ctvhn0bgv.4>.
- Terman, Anna Rachel. 2020. «Social identities, place, mobility, and belonging: Intersectional experiences of college-educated youth». *Journal of Rural Studies* 77: 21-32. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2020.04.033>.
- Thomas, Cate, Colleen MacMillan, Merryn McKinnon, et al. 2021. «Seeing and Overcoming the Complexities of Intersectionality». *Challenges* 12 (1): 5. <https://doi.org/10.3390/challe12010005>.
- Thomsen, Carly. 2016. «In Plain(s) Sight. Rural LGBTQ Women and the Politics of Visibility». En *Queering the Countryside: New Frontiers in Rural Queer Studies*, editat per M Gray, C. Johnson, i B. Gilley. New York University Press.
- Thomsen, Carly. 2021. *Visibility Interrupted: Rural Queer life and the politics of unbecoming*. University of Minnesota Press.
- Tuan, Yi-Fu. 1977. *Space and Place: The Perspective of Experience*. 7. print. Univ. of Minnesota Press.
- Tulla, Antonio F. 1989. «La mujer en las explotaciones agrarias del Pirineo catalan (Urgellet-Barida)». *Documents d'Anàlisi Geogràfica* 14: 171-201.
- Valentine, Gill. 1993a. «(Hetero)sexing space: lesbian perceptions and experiences of everyday spaces». *Environment and Planning D: Society and Space* 11 (4): 3-39. <https://doi.org/10.1068/d110395>.
- Valentine, Gill. 1993b. *Negotiating and Managing Multiple Sexual Identities: Lesbian Time-Space Strategies*. 18 (2): 237-48. <https://doi.org/10.2307/622365>.
- Valentine, Gill. 1997. «Making space: lesbian separatist communities in the United States». En *Contested Countryside Cultures: Otherness, Marginality and Rurality*, editat per Paul Cloke i Jo Little. Routledge.
- Valentine, Gill. 2002. «People like Us: Negotiating Sameness and Difference in the Research Process.» En *Feminist Geography in Practice: Research and Methods*, editat per Pamela Moss. Blackwell Publishers.
- Valentine, Gill. 2003. «Boundary crossings: Transitions from childhood to adulthood». *Children's Geographies* 1 (1): 37-52. <https://doi.org/10.1080/14733280302186>.

- Valentine, Gill. 2007. «Theorizing and Researching Intersectionality: A Challenge for Feminist Geography*». *The Professional Geographer* 59 (1): 10-21.
- Valentine, Gill. 2019. «Geographies of youth—a generational perspective». *Children's Geographies* 17 (1): 28-31. <https://doi.org/10.1080/14733285.2018.1535697>.
- Valentine, Gill, Ruth Butler, i Tracey Skelton. 2001. «The ethical and methodological complexities of doing research with “vulnerable” young people». *Ethics, Place and Environment* 4 (2): 119-25. <https://doi.org/10.1080/13668790123540>.
- Valentine, Gill, i Tracey Skelton. 2003. «Living on the edge: The marginalisation and “resistance” of D/deaf youth». *Environment and Planning A* 35 (2): 301-21. <https://doi.org/10.1068/a3572>.
- Valles, Miguel. 2002. *Entrevistas cualitativas*. 1ª ed., 2ª reimpr. Centro de Investigaciones Sociológicas.
- Verd Pericàs, J. M. 2023. *Enquesta a la joventut de Catalunya 2022*. Barcelona: Direcció General de Joventut, Generalitat de Catalunya.
- Villarino, Montserrat, Mireia Baylina, Maria Dolors Garcia-Ramon, Ana María Porto, i Isabel Salamaña. 2013. «Pertenencia al lugar y nueva ruralidad. mujeres profesionales estrechan vínculos con lo rural». *Espacios insulares y de frontera, una visión geográfica*.
- Waite, Catherine J., i Lisa Bourke. 2015. «Rural young people's perspectives on online sociality: Crossing geography and exhibiting self through Facebook». *Rural Society* 24 (2): 200-218. <https://doi.org/10.1080/10371656.2015.1060720>.
- Waitt, Gordon, i Andrew Gorman-Murray. 2011a. «“It's about time you came out”: Sexualities, mobility and home». *Antipode* 43 (4): 1380-403. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8330.2011.00876.x>.
- Waitt, Gordon, i Andrew Gorman-Murray. 2011b. «Journeys and Returns: Home, Life Narratives and Remapping Sexuality in a Regional City». *International Journal of Urban and Regional Research* 35 (6): 1239-55. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2427.2010.01006.x>.
- Walsh, Deatra. 2013. «High mobility among young rural Canadian women». *Norsk Geografisk Tidsskrift* 67 (5): 304-11. <https://doi.org/10.1080/00291951.2013.847484>.
- Wang, Sean. 2014. «Encountering metronormativity: geographies of queer visibility in Central New York». *Wagadu: a Journal of Transnational Women's and Gender Studies* 12 (1): 91-124. <https://digitalcommons.cortland.edu/wagadu/vol12/iss1/4>.
- Weston, Kath. 1995. «Get thee to a big city. Sexual imaginary and the great gay migration». *GLQ: A Journal of Lesbian and Gay Studies* 2: 253-77.
- Williams, Raymond. 1973. *The Country and the City*. Oxford University Press.

Woods, Michael. 2005. *Rural Geography*. SAGE Publications.

Woods, Michael. 2011. *Rural*. Routledge.

Worth, Nancy. 2009. «Understanding youth transition as “Becoming”: Identity, time and futurity». *Geoforum* 40 (6): 1050-60.
<https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2009.07.007>.

Yarwood, Richard. 2023. *Rural Geographies: People, Place and the Countryside*. Routledge.

Yuval-Davis, Nira. 2006. «Belonging and the Politics of Belonging». *Patterns of Prejudice* 40 (3): 197-214. <https://doi.org/10.1080/00313220600769331>.

Yuval-Davis, Nira. 2011. *The Politics of Belonging Intersectional Contestations*. SAGE Publications.

ANNEXOS

ANNEX I. Densitat de població. Comarques i Aran, àmbits i províncies. 2021

ANNEX II. Guió de l'entrevista en profunditat

ANNEX III. Guió de l'entrevista a persones expertes

ANNEX IV Consentiment informat dirigit a la persona participant

ANNEX V Consentiment informat dirigit a la persona participant

ANNEX I. Densitat de població. Comarques i Aran, 2021

Densitat de població. Comarques i Aran, àmbits i províncies. 2021				
Font: Idescat. Padró municipal d'habitants; Institut Cartogràfic de Catalunya.				
https://www.idescat.cat/indicadors/?id=aec&n=15227&t=202100				
	Població	Superfície km²	Densitat (habitants/km²)	Categoria de ruralitat / urbanitat
Alt Camp	45.045	538	83,7	Rural dinàmic
Alt Empordà	143.762	1358	105,9	Rural dinàmic
Alt Penedès	110.172	593	185,9	Periurbà
Alt Urgell	20.453	1447	14,1	Rural estancat
Alta Ribagorça	3.945	427	9,2	Rural profund
Anoia	124.112	866	143,3	Periurbà
Aran	10.372	634	16,4	Rural estancat
Bages	180.962	1092	165,7	Periurbà
Baix Camp	195.098	697	279,9	Periurbà
Baix Ebre	78.721	1003	78,5	Rural dinàmic
Baix Empordà	137.268	702	195,6	Periurbà
Baix Llobregat	833.312	486	1714,7	Urbà
Baix Penedès	110.439	296	372,5	Periurbà
Barcelonès	2.280.967	146	15649,9	Urbà
Berguedà	40.004	1185	33,8	Rural progressiu
Cerdanya	19.230	547	35,2	Rural progressiu
Conca de Barberà	20.104	650	30,9	Rural progressiu
Garraf	154.264	185	833,4	Urbà
Garrigues	19.010	798	23,8	Rural estancat
Garrotxa	59.163	735	80,5	Rural dinàmic
Gironès	196.768	576	341,9	Urbà
Maresme	459.625	399	1153,3	Urbà
Moianès	14.243	338	42,2	Rural progressiu
Montsià	68.397	735	93	Rural dinàmic
Noguera	39.169	1784	22	Rural estancat
Osona	164.077	1245	131,8	Periurbà

Pallars Jussà	13.170	1343	9,8	Rural profund
Pallars Sobirà	7.101	1378	5,2	Rural profund
Pla d'Urgell	36.769	305	120,5	Periurbà
Pla de l'Estany	32.876	263	125,1	Periurbà
Priorat	9.239	499	18,5	Rural estancat
Ribera d'Ebre	21.864	827	26,4	Rural progressiu
Ripollès	25.449	957	26,6	Rural progressiu
Segarra	23.412	723	32,4	Rural progressiu
Segrià	211.609	1397	151,5	Periurbà
Selva	175.702	995	176,6	Periurbà
Solsonès	13.600	1001	13,6	Rural estancat
Tarragonès	262.001	319	820,4	Urbà
Terra Alta	11.401	743	15,3	Rural estancat
Urgell	37.276	580	64,3	Rural dinàmic
Vallès Occidental	937.422	583	1607,6	Urbà
Vallès Oriental	415.789	735	565,7	Urbà

ANNEX II. Guió de l'entrevista en profunditat

Nom

Any de naixement

Lloc de naixement

Ciutat on s'ha viscut

Lloc de residència actual i any d'arribada

Composició de la llar

Identitat sexual i de gènere

Parella?

Fills/es?

ITINERARI DE RESIDÈNCIA, RURALITAT I CIUTAT

1. Per què vas escollir venir a viure aquí? Què i qui va influir en aquesta decisió?
2. Quan vas començar a pensar a venir-hi a viure?
3. Ja coneixies el lloc? I la gent?
4. Tenies expectatives prèvies? Creus que s'han complert?
5. Quina opinió va tenir el teu entorn? (família, amistats, parella...) Vas tenir suport? O rebuig?
6. Quins altres llocs has viscut des de que tenies 15 anys fins ara?
7. Quins han sigut els motius de canvi de residència?
8. Havies viscut en altres entorns rurals abans de venir aquí?
9. Com definiries actualment un "entorn rural"?
10. Què és per tu viure en una zona rural?
11. Què hi trobes que no tingui la ciutat?
12. Quins aspectes positius consideres que té la vida rural?
13. I quins negatius?
14. Tens algun vincle amb la ciutat on vivies abans?
Sí: Hi vas sovint? Quins vincles hi tens?
No: Per quin motiu?
15. Quina ciutat acostumes a freqüentar més? Per què?
16. Creus que és important per tu la ciutat? Com t'hi sents?
17. Trobes a faltar algun element de la ciutat? Quins?

18. La pandèmia de la covid ha afectat en les teves preferències de lloc de residència?
19. Has notat l'arribada de nous habitants des de l'inici de la pandèmia Covid?
20. Què en penses d'aquesta tendència de "tornada al camp"?

FORMACIÓ I PROJECTE PROFESSIONAL

21. Estudis realitzats:
22. Quina és la raó principal que et va portar a fer aquests estudis?
23. Quan els vas començar i a on?
24. On vivies mentre estudiaves?
25. On vivies abans d'estudiar?
26. Creus que va significar un allunyament del lloc on vivies?
27. Actualment de què treballes?
28. Està relacionat amb els teus estudis?
29. Ha sigut important la formació per desenvolupar aquest projecte?
30. Des de quan tens aquest projecte professional / aquesta feina?
31. Creus que avui en dia una persona formada pot quedar-se a viure i treballar en el medi rural?
32. Quina és la raó principal que et va fer començar aquest projecte?
33. Com creus que ha influït el fet de ser dona jove per iniciar el teu projecte?
34. Has patit o notat algun tipus de discriminació?
35. Consideres que falten oportunitats educatives o laborals al lloc on vius?
 Sí: Creus que això t'afectarà en un futur?
 No: Quines oportunitats hi ha?

MOBILITAT I CONNECTIVITAT

36. On et desplaces habitualment?
37. Per què et mous i amb quins mitjans?
38. Consideres que on vius és fàcil la mobilitat?
39. Tens bona connexió a internet?
40. Quina importància tenen les xarxes socials en la teva vida professional?
41. i en la teva vida personal?
42. Quin us en fas? Amb qui et relaciones?

COMUNITAT: AMISTATS / PARELLA / TEMPS D'OCI

43. Què acostumes a fer quan tens temps lliure? Quines activitats realitzes més sovint i on?
44. Quin oci acostumes a tenir de dia? I de nit?
45. Quin entorn social tens? Tens amistats al poble?
Sí: Les has fet ara? O ja les coneixies d'abans?
No: T'agradaria tenir-ne?
46. Les amistats són persones LGBTI també?
Sí: Com us heu conegut?
No: Tens necessitat de tenir un grup d'iguals també LGBTI amb qui compartir experiències?
47. Quins espais freqüents o has freqüentat per conèixer gent? Has utilitzat alguna aplicació?
48. Tens parella?
Sí: la vas conèixer aquí?
No: T'agradaria tenir-ne? Busques parella? Com ho fas?
49. T'agradaria tenir fills? Això influeix en el lloc on viure?

SEXUALITAT

50. Com és de central la teva sexualitat a l'hora d'autodefinir-te?
51. Creus que els llocs on has viscut han influït en la teva identitat sexual? De quina manera?
52. Creus que la teva identitat sexual ha anat canviant segons els llocs on has viscut?
Sí: De quina manera? Què ha influït?
No: Què ha influït?
53. La teva sexualitat ha motivat algun canvi de lloc de residència?
54. Quin pes va tenir la teva sexualitat en el moment de decidir venir a viure en un entorn rural?
55. Consideres que l'entorn rural és un espai segur pel que fa a la teva sexualitat?
56. Has patit algun tipus de discriminació o agressió? On i quan? Per quin motiu creus que ha sigut?
57. T'has sentit exclosa d'algun lloc? On i quan? Per quin motiu creus que ha sigut?
58. Pots expressar lliurement la teva sexualitat?
59. Vius la teva sexualitat de forma totalment visible?
Sí: des del moment que vas arribar al poble?

- No: per quins motius?
60. Hi ha espais on expresses la teva sexualitat de forma més lliure que altres? Quins?
Per quins motius?
61. Tens la sensació que on vius la dissidència sexual és reconeguda i acceptada?
Com mesures aquesta acceptació? (tracte cara a cara, opinió pública, comentaris...)
62. Creus que el temps que hi portes vivint i els lligams que hi tens ajuden a una acceptació de la comunitat?
63. Consideres que la proximitat amb els membres de la comunitat fomenta una sensació de visibilitat?
64. Gestiones la teva aparença en relació amb la teva identitat sexual? (roba, tatuatges, pírcings, maquillatge, pentinat...).
65. Ho fas de la mateixa manera a la ciutat que al poble?
Canvies l'aparença en funció d'on i amb qui estiguis?
66. Des de que vas arribar aquí, creus que ha canviat la manera com vius la teva sexualitat? La vivies diferent a la ciutat?
De quina manera la vius ara?
Per quins motius ha canviat?
67. Creus que es viu de la mateixa manera la sexualitat en un entorn urbà que en un rural?
68. Creus que hi ha una identitat LGBTI urbana i una rural?
69. Tens o has tingut alguna persona referent LGBTI? És d'un entorn rural?

ACTIVISME

70. Participes en alguna associació cultural, política, feminista, LGBTI?
Sí: Què et va motivar a participar-hi? Quines activitats realitzes i què t'aporta?
No: En coneixes alguna però? T'agradaria participar-hi?
71. Has tingut algun càrrec de responsabilitat en el teu municipi o comarca? T'ho has plantejat alguna vegada?
Sí: quina ha sigut l'experiència? Quines dificultats? Vas notar algun tipus de discriminació?
72. Coneixes les polítiques comarcals que es realitzen en matèria de joventut, gènere i sexualitat?
Sí: Creus que són suficients? Què proposaries?

73. Què faries si fossis alcalde o alcaldessa del teu poble? Faries alguna proposta específica per a joves, dones i per a la diversitat sexual?
74. Coneixes el SAI? Hi has anat mai?
75. Hi ha algun espai de trobada per a joves? Hi has anat?

PERCEPCIÓ DE BENESTAR I SEGURETAT

76. Fas vida al poble?
77. Consideres que tens vincles socials significatius al poble? (família, amics, veïnat...)
78. És important per a tu tenir vincles amb la comunitat?
79. Quins espais freqüents? Quines activitats i amb qui?
80. Participes en activitats al poble? (Festes, Activitats a la comunitat...)
81. Quin és el lloc que més t'agrada d'on vius?
82. I el lloc que menys?
83. Et sents arrelada a l'entorn rural? Per què sí o per què no?
84. El teu projecte professional ajuda o no a aquest arrelament?
85. Què creus que ajuda (o no) al teu arrelament?
86. Què creus que aportes al poble i a la comunitat?
87. Creus que el poble és un lloc acollidor per a les persones noves que hi arriben?
Creus que tots els entorns rurals on has viscut han sigut acollidors?
Com mesures l'acolliment?
Tens sensació de benestar? Què ho provoca?
88. I de malestar? Què ho provoca?
89. Tens sensació de seguretat?
Canvia segons els llocs? Què ho provoca?
90. Has tingut alguna vegada sensació d'inseguretat o por? En algun lloc en concret? I per quin motiu?
91. Creus que el fet que tothom es conegui i es vegi habitualment fa que disminueixi la possibilitat d'expressar hostilitat o rebuig cap algú?

FUTUR

92. Què és el més important o què prioritizes de la teva vida actual?
93. Quins projectes tens en un futur? Et veus vivint aquí? Per què?

ANNEX III. Guió de la segona entrevista

Nom

Any de naixement

Lloc de naixement

Ciutat on s'ha viscut

Lloc de residència actual i any d'arribada

Composició de la llar

Identitat sexual i de gènere

Parella?

Fills/es?

QUI VIU AL MATEIX LLOC

- On vius ara?
- Han canviat les expectatives que tenies abans i les d'ara?
- Creus que has fet bé venint a viure aquí i quedant-hi?
- Què veus ara de la vida aquí que abans no percebies? Has viscut nous inconvenients o avantatges?
- En la primera trobada, em vas dir que no havies tingut cap experiència negativa o discriminació, continua sent així?
- Què et fa quedar aquí?
- Què et faria marxar?

QUI NO VIU AL MATEIX LLOC

- On vius ara?
- Què et va fer canviar de lloc de residència?

ANNEX IV. Guió de l'entrevista a persones expertes

Nom

Poble i Comarca

Càrrec que ocupa

Any inici

- On treballes? I des de quan?
- Quin càrrec ocupes?
- Quines són les teves funcions?

POLÍTIQUES COMARCALS I REALITAT COMARCAL

1. Quines polítiques sobre diversitat sexual i de gènere es desenvolupen a la comarca?
2. Hi ha Pla comarcal LGTBI?
3. Quin és l'enfocament de les polítiques en relació a la ruralitat? Quina visió es té sobre l'entorn rural?
4. Quines accions específiques s'han implementat per promoure la diversitat sexual i de gènere a la comarca?
5. Quins són els punts forts d'aquestes polítiques? I els febles?
6. Com s'involucra a la comunitat en el desenvolupament i la revisió d'aquestes polítiques? S'han realitzat consultes públiques o establert grups de treball específics?
7. Quines aliances o col·laboracions es podrien establir amb organitzacions locals, grups comunitaris o institucions educatives per a millorar les polítiques de diversitat sexual i de gènere?
8. Hi ha experts o líders locals compromesos amb la promoció de la diversitat sexual i de gènere a la comarca?
9. Quins indicadors s'utilitzen per a avaluar l'impacte i l'efectivitat d'aquestes polítiques?

PERFIL PERSONES ATESES I RECURSOS

10. Quins recursos i serveis estan disponibles?
11. Quin perfil de persones s'atenen al SAI?
12. Quin volum de persones arriben? Els darrers temps hi ha hagut un augment?

13. Què busquen quan arriben al recurs?
14. Han vingut a la comarca persones lgtbi d'entorns urbans darrerament ?
15. Dins les polítiques sobre diversitat sexual i de gènere, es contemplen accions per atraure nova població a la comarca?

DESAFIAMENTS I OBSTACLES

16. A quins reptes s'enfronta la comarca a l'hora de dissenyar i implementar aquestes polítiques i com s'aborden?
17. Com s'aborden els prejudicis i la discriminació dins de la comunitat i l'administració pública?
18. Quins són els pròxims passos en el desenvolupament de polítiques relacionades amb la diversitat sexual i de gènere a la comarca?
19. S'estan considerant noves iniciatives i mesures?
20. Existeixen plans per a expandir o millorar els serveis i suports disponibles en el futur pròxim?

ANNEX V Consentiment informat dirigit a la persona participant

L'objectiu d'aquest document és assegurar la conformitat de la persona entrevistada amb la col·laboració en l'entrevista i amb l'ús dels resultats de la mateixa per a elaborar la recerca.

Actualment, estic cursant el Doctorat a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). És per això que requereixo la teva ajuda a l'hora d'elaborar la recerca, la finalitat del qual és visibilitzar i analitzar les experiències vitals de noies amb una sexualitat dissident que decideixen establir un projecte personal i laboral en zones rurals de Catalunya.

Seria molt important per a mi comptar amb la teva col·laboració i amb les aportacions que vulguis compartir amb mi per a realitzar aquest estudi. Aquesta participació és voluntària i completament anònima, i les teves aportacions recopilades en l'entrevista, s'exposaran en les pàgines del treball sota un pseudònim, a través del qual es mantindrà a l'informant sota anonimat. L'entrevista serà gravada en àudio o en vídeo, depenent de la manera en la qual puguem dur-la a terme. L'enregistrament de l'entrevista serà únicament amb la finalitat de facilitar la transcripció i la seva posterior anàlisi. En el cas de les entrevistes fetes per plataforma virtual, en cap moment posterior s'utilitzarà el vídeo ni es mostrarà la cara de les persones entrevistades. Tant les entrevistes gravades en vídeo, com les realitzades en format d'àudio seran analitzades per la investigadora, comprometent-se sempre a mantenir l'anonimat dels mateixos en la recerca i usant únicament els seus testimoniatges transcrits sota un pseudònim.

Dret a retirar-te de l'estudi

Tens el dret a retirar-te de l'estudi en qualsevol moment sense donar explicacions i sense conseqüències negatives; només ens ho has de comunicar per qualsevol mitjà. A banda d'això, si així ho desitges, pots exercir els teus drets reconeguts pel Reglament europeu de protecció de dades personals adreçant-te a (dades del responsable del tractament i correu electrònic) amb la teva sol·licitud i una fotocòpia del DNI. Les sol·licituds per exercir els teus drets estan disponibles a la web de l'Oficina de Protecció de Dades de la UAB (<https://www.uab.cat/web/coneix-la-uab/itineraris/proteccio-de-dades/drets-de-les-persones-interessades-1345764799916.html>).

També tens dret a presentar reclamacions davant l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades (<https://apdcat.gencat.cat/ca/contacte>), i sempre que ho consideris necessari pots contactar amb el delegat de protecció de dades de la UAB (proteccio.dades@uab.cat).

En qualsevol cas rebràs una resposta per escrit de l'acció realitzada en el termini establert legalment.

Eventual publicació/reutilització/altres processaments de les dades bàsiques i període de retenció

Les dades seran conservades mentre siguin necessàries per a les finalitats del tractament i per fer front a les eventuais responsabilitats que se'n puguin derivar, sense perjudici de l'exercici dels drets que el RGPD reconeix a les persones titulars de les dades. A més, aquestes dades seran posades a disposició d'altres investigadors de manera anonimitzada un cop transcorreguts 5 anys a partir de la finalització del projecte.

El tractament de les vostres dades no comporta decisions automatitzades, ni l'elaboració de perfils amb finalitats predictives de preferències personals, comportaments o actituds.

Enregistraments i ús de testimonis

___ Estic d'acord que s'enregistri (àudio/vídeo) l'entrevista amb objectius de recerca.

___ Autoritzo que es facin citacions literals de les meves intervencions sense mencionar el meu nom i que es reproduïxin en àudio i vídeo intervencions meves sense mencionar el meu nom.

___ Autoritzo l'ús de les meves intervencions d'àudio i vídeo per a finalitats de divulgació científica, sempre que s'articulin mecanismes per preservar la meua privacitat.

Persona de contacte En cas de dubte o consulta pots contactar amb: Laura Soler Rodríguez (laura.soler@uab.cat)

Consentiment

- He llegit la informació sobre el projecte de recerca i he tingut l'oportunitat de fer preguntes, les quals se m'han respost satisfactòriament.
- Entenc que la informació anonimitzada (sense identificadors personals) d'aquest projecte serà posada a disposició d'altres investigadors un temps després d'haver finalitzat el projecte.
- Estic d'acord a participar-hi i he rebut una còpia d'aquest consentiment.

